Norman Mailer

Barbary Shore

(Barbarlık Kıyısı)

roman

HAVASS

BARBARLIK KIYISI

norman mailer

BARBARLIK KIYISI

Roman

HAVASS

HAVASS / SİYASAL - KÜLTÜR DİZİSİ. HSKD / 04. GENEL SIRA NO : 013. BARBARLIK KIYISI (Barbary Shore) / Roman. Yazan : Norman Mailer. Copyright : Norman Maller / 1951. Orijinal Adı : Barbary Shore. Yayına Hazırlayan : Banû Avar. Kapak Baskısı : Konuralp Matbaası. Dizgi - Baskı : Osmanlı Matbaası. Kapak : Florence Gruere / Söylenti / Fotoğraf.

Birinci Baskı : Eylül 1980

Türkçesi : Aytunç Altındal

HA VASS YA YIN LARI, Hüsrev Gerede Cad. Işıl Apt. 35/2. Teşvikiye - İstanbul. Yazışma Adresi : P.K. 55 Teşvikiye - İstanbul. Tel. : 46 13 19

AÇIKLAMA : Barbary, sözlük anlamıyla eski Berberistan'a İngilizce'de verilen addır. Ayrıca, San Fransisko'nun eskiden kumarhane ve batakhanelerinin bulunduğu sahil semtine de **Barbary Coast**, denilmekteydi. (**Coast**, sahil/deniz kıyısı). Amerikan - İngiliz dili ve yazınında **Barbary/Berberistan**, genellikle allegorik-kinayeli bir anlam taşır ve **"uygarca-olmayan"** toplumsal ilişki ve ortamlara yapılan bir yakıştırma olarak kullanılır. **Shore**, sözlük anlamıyla, sahil/kıyı demektir. Aynı sözcük Amerikan - İngilizcesi'nde (isim, fiil ol.) yaygın olarak **"dayanak - destek - payanda"** (to shore up) anlamlarında da kullanılmaktadır. Romandaki kahramanların başlarından geçen olaylar bir anlamda, **"uygarca-olmayan"**, kıran kırana bir yaşayışın ifadesidir. Öte yandan bu kahramanlar arasında birbirlerine ister istemez **"dayanak - destek - payanda"** olma hali vardır. Biri kısmen hariç, diğerleri iğreti ve uygunsuz çıkarlar gözetilerek sağlanmış **"destekler"**dir bunlar. Okur, kitabın adıyla simgelenen çok-yönlülüğü dikkate almalıdır (Çevirmen).

Jean Malaquais'e

1

Savaşa katılmıştım, galiba. Kulağımın arkasında bir yara izi var, üzerinde saç bitmeyen ince uzun bir yarık. Şimdilerde iyileşmiş durumda ve belki de en beceriksiz berber tarafından bile gözlerden gizlenebilir ama sırtımdaki yarayı örtebilmek berberin değil terzinin harcı olsa gerek.

Ne zaman aynaya baksam, kuşkusuz aslından daha yakışıklı bir suratla karşılaşıyorum, ama şu kavissiz burun, şu kalıp gibi çene ve şu düzgün yanaklar bir yabancının usta ellerinden çıkmış gibi duruyorlar. Kahverengi saçların ve gri gözlerin ötedenberi benim olduklarına sık sık karar veriyor olsam da gerçekte kendime dair bildiğim pek bir şey yok, hatta yaşım bile. Yirmibeşten aşağı değilim buna eminim, daha yaşlı da olabilirim ama beni tedavi etmiş olanların sayesindedir ki aynadan, suratında tek kırışıklık dahi olmayan genç bir erkek portresi yansıyor.

Nerede ne tür bir kaza geçirdiğimi anımsayabilmek için belleğimi çılgıncasına zorlamıştım, bir zamanlar. Bir uçağın yere çakılışı ve pilot kabinime dolan alevler canlanmıştı gözlerimin önünde. Nedir ki çok sürmemiş ve görüntüler birbirini izlemişti; her nasılsa uçak tank olmuş ve kasılıp kalmıştım içinde, ya da bir başkası; ev ateş almış ve kopan tavan latalarından biri sırtıma saplanmıştı. Bu vahşet birtakım sıradan olaylar dizisiyle sona ererdi; elbombaları, sığınak, bombardıman — bunlar gibi daha yüzlercesi ve hiçbiri de doğru gözükmüyor.

Şurdan burdan canlanan anılar oluyor. Gelgelelim bunlara güvenmek zor. Annemle babamın öldüklerini, bir çocuk bakım yurdunda yetiştiğimi ve ötedenberi yoksul olduğumu hemen hemen kesinlikle biliyorum. Buna rağmen, annemi anımsadığımı ve bir eğitimden geçtiğimi düşündüğüm zamanlar da olmuyor değil. Hani, sağırların onbinlerce uğultuyu birarada duydukları ve sessizliğin en bunaltıcı şamata, tangırtı ve zille dolu olduğu; körün karanlığının ise düzensiz ve parlak ışıklarla beneklendiği varsayılır ya işte bunun gibi, benim için de belleğim tam bir dayanak olamadı hiçbir zaman; daha çok, en belirsiz en olmadık olayların aynı teknede yoğrulduğu en olağan hadiseyi en açık hayalden, geçmişi gelecekten ve hepinizce bilinen tarihî ayrıntıları birbirlerinden ayırd edemediğim bir rulet gibiydi. Gerçekten de başımdan birşeyler geçmiş miydi yoksa ben mi uyduruyordum, buna hiçbir zaman karar veremedim. Bir adamı gerçekten tanıyor olmamla onu sadece bir başkasının anlatımından öğrenmiş olmam benim için pek fark etmiyordu. On yıllık haber bültenlerinden arta kalmış efsaneler, içinde yaşamış olabileceğim yerler kadar hem tanış hem de yabancıydılar bana. Sadece bana ait olan bir tarih yoktu, dolayısıyla da bütün tarihe sahip çıkıyordum. Ama ne şekilde. Ne zaman aklım uzun süredir unutulmuş bir anımı canlandırsa bu, çözmeye uğraştığım bilmecede yerine oturan küçücük bir parça olmaktan öteye gidemiyordu. Oysa boş olan yerler çok, elimdeki parçalarsa bir hayli azdı.

Bir zamanlar geçmişimi aydınlatabilmek için canımı dişime takmıştım. Kayıtlarımın olabileceğini düşündüğüm birtakım devlet daireleriyle yoğun bir yazışma sürdürmüş; beni biryerlerden mi tanıyorlar düşüncesiyle sokaklarda yüzüme dikkatlice bakanların peşlerine düşmüş; listeler dolusu adı taramış, fotoğrafları incelemiş, son-

ra da yatağıma uzanıp bir anıyı ya da hiç değilse bir ayrıntıyı itiraf etmesi için beynime baskılar yapmıştım. Yapmıştım ama bunca uğraşın sonunda geçmişimin olmadığını, dolayısıyla da geleceksiz olduğumu anlamaktan başka bir şey de elde edememiştim. Körler işitme, sağırlar da görme duyularını geliştirirlermiş; bendeyse her ikisi birden gelişmişti. Aslında doğal hatta zorunlu olanı da buydu; içinde yaşanılan an içinde yaşanılan durumu belirliyor, onun sahibi oluyordu.

Madem ki, içinde yaşanılan an içinde bulunulan durumun belirleyicisi oluyor deyip son aylarda, haftalarda hatta günlerde başımdan geçenleri derleyip, tuttum ve bunlar da benim deneylerim, tüm başımdan-geçmişler oldular. İyice kısaltılmış olsa da hiç değilse şimdi benim de bir dünyam vardı ve cebimde bir ad taşımadığımı öğrendiğim andan bir yıl sonra ben de herkes gibi yüzüme bir maske takıp, olduğumdan başka görünecektim. Günahlarımdan arınmak ve kurtuluşumu sağlayacak ipucunu bulmak için kendini çöllere vurmuş bir münzevi gibi yaşamıştım. Ne bir kimseye ne de bir belirtiye rastgelmiştim, belki bundan böyle de gelmeyeceğim — çocukluğumu ve ilk gençlik yıllarımdaki halimi bir daha bulabileceğim de kuşkulu — fakat o büyük, o esas tarihin çatısını ve hiçbir şeyin amaçsız olamayacağını anladım. Böylelikledir ki, hayatımı dengeleyebildim, tabii buna denge denebilirse.

Şimdi ben bunları yazarken benim gibi olan diğer adamların taşıdıkları belgelerle kendilerine bir ad, bir hayat hikâyesi yaratma çabası içinde olduklarını düşünüyorum da, acaba onlardan bir üstünlüğüm yok mu diye merak ediyorum. Çünkü ben bu işi onlardan çok daha uzun bir zamandır yapmaktayım ve geçmişteki güzel yılların anısı beni daha az üzüyor. Bu nedenle, onlar da bir süre üzüntü çekmek zorundalar. Şu anda

kimbilir ne düşler kuruyorlar, nelere canlarını sıkıyorlardır?

Benim de kurduğum bir düş var. Şaşmaz aralıklarla gözlerimin önünde canlanıyor. Tam unutacağım anda yeniden ortaya çıkıyor.

Bir yolcudur gördüğüm. Kesinlikle söylenebilir ki, bu yolcu ben değilim. Orta yaşlı tıknaz bir adam ve kanımca uzun sürmüş bir geziden henüz dönmüş. Ya bir hava limanına yeni ayak basmış ya da az önce istasyona girmiş treni. Hangisi olduğu da zaten pek önemli değil.

Evine dönmek acelesi içinde. Sabırsızlıkla bavullarını bekliyor, sonunda geliyor bagajı, hemen bir taksiye el ediyor, bavullarını yerleştiriyor, gideceği adresi söyleyip, otomobilin arka koltuğuna rahatça gömüyor vücudunu. Her şey öylesine yolunda ki! Çocuklar koşturuyor sokaklarda. Üşengeç bir bakış fırlatıyor çocuklardan yana.

Güçsüz düşmüştür. Bunu anlıyor ve zorlu bir soluk koyveriyor. Gazetesini açıp okumaya çalışıyor, ama sözcükler satırlara, satırlar da birbirlerine karışıyor, bir kenara bırakıyor gazeteyi. Birdenbire ve hiç hesapta yokken bir sıkıntı basıyor içini. Uzun bir geziydi diyerek kendine güç veriyor. Pencereden dışarıya çeviriyor bakışlarını.

Hayret, taksi yanlış bir yola girmiş!

Ne yapsa acaba? Uzanıp, otomobilin önüyle arkasını ayıran camı tıklatması yetecek ama, şoförü rahatsız etmeye cesaret edemiyor. Bunun yerine, dışarıya, caddeye çeviriyor başını yeniden.

Bu adam bu kentte yaşıyor ama daha önce bu tarafları hiç görmemiş. Binalar bir garip ve insanlar gözüne yasyabancı gelen giysiler kuşanmışlar. Derken bir

tabelâya takılıyor gözleri, bilmediği bir alfabenin harfleriyle yazılmış tabelâ, okuyamıyor.

Hızlanan yürek atışlarını yavaşlatmak istercesine göğsüne bastırıyor elini. Bir düş bu diye düşünüyor, gömüldüğü koltukta büzülüyor. Düş görüyor, olmaz böyle şey. Bu kent de, bu otomobil de birer düş. Ve böylece sürüyor.

Sesleniyorum adama. Yanılıyorsun, diye bağırıyorum. Ama sesimi duymuyor. Bu gerçek bir şehirdir, maddesel ve somut. Ve seni taşıyan şu araç da tarihtir diye bağırıyorum ve birden darmadağın olup gözlerimin önünden siliniyor kurduğum düş.

Gece oluyor, yalnızım. Yanıbaşımda bir mum duruyor. Düş olarak kurulmuş ne varsa şimdi somutlaşmış durumda. Yazılarımı hazırladığım bu odanın bir yerlerinde bir elektrik aygıtı var ama artık çalışmıyor. Saatler saatleri kovalıyor ve ben yan taraftaki odalarından çıkıp gece işlerine koşturan kapı komşularımın ayak seslerini dinleyerek bekliyorum. On dört saat sonra dönmüş olacaklar.

Kısacası durum bu. Kör köre yol gösteriyor ve bağırıp duruyor sağırlar, birbirlerini uyarabilmek için, sesleri yitinceye dek.

2 - Sihirli bir kutunun bile tutacak bir sapı vardır mutlaka. Ama bir kez açılmaya görsün kutu, sapının farkına ondan sonra varılır desek pek de anlamsız kaçmaz herhalde. Ben daha çok kutunun içindekilerle ilgileniyorum. Eğer Willie Dinsmore'la başlıyorsam, bu, onun, saplık görevini yapmış olmasındandır; ve ben, uzun bir süre sihirbaz yamaklığı yapmak zorunda kaldığım içindir ki, sihirli kutu açılır açılmaz, onu unutuvermiştim.

O günlerde nasıl bir yaşantım vardı, onu anlatayım. Anlaşılan daima ya bir spor salonu ya da bir kafetarya civarına inşa edilen şu mahut erkek yurtlarından birinde kalıyordum. İnsanlar birbirlerinin varlıklarından hoşnut olmaya zorlanmalıdırlar, temel ilkesine göre düzenlenen bu yurtlarda, yanıbaşımdaki yataklardan birbiri ardısıra gelip geçen yatak arkadaşlarıma katlanırken, kişisel gizliliğin olamayışından doğan o benzersiz yalnızlık duygusunu bir kez daha bulmuştum. Gerçi böyle bir yerde yaşamaya talip olmak istemezdim, ama yapabileceğim başkaca bir tercih de yoktu. Bütün yıl boyunca tek mektup almadan ve birkaç kişiyle, o da sadece baş sallamalarla geçiştirdiğim bir arkadaşlığın dışında, ustalık gerektirmeyen bir sürü işte çalışmıştım ve doğrusu bu ya, kendimden hiç beklemediğim bir tutumluluk içinde her hafta sonunda bir on dolarlık koymuştum bir kenara. Aklımı başımdan alan bir yazar olabilme tutkusuna kapılmıştım ve önüme çıkan her işten nasibimi almaya bakıyordum. Amacım beş yüz dolar biriktirip, ucuz bir oda tutabilmekti. Haftalık kirasının beş dolardan az olması halinde ve harcayacağım her kuruşun yerini bulmasına dikkat edebilirsem, bu parayla altı ay geçinebilir, romanımı yazar ya da hiç değilse başlayabilirdim.

Sonunda param birikti ve şöyle bir başıma yaşayabileceğim ucuz bir yer aramaya koyuldum. Fakat pahalılıktan geçilmiyordu. Ucuzdur diye kapılarını çaldığım en izbe pansiyonların bile aylık kiraları otuz, kırk dolardan başlıyor, bazen daha da yükseliyordu. Kısıtlı bütçemi düşünerek bunlardan hiçbirine yanaşamadım tabii. Tam ümitsizliğe kapılmak üzereyken Willie Dinsmore, birkaç hafta süren oyalamacılığından vazgeçip odasını bana devretti.

Dinsmore, oyun yazarıydı. Aynı zamanda kocalık ve

babalıkla da yükümlü olduğundan, evinde rahat çalışamayacağını düşünerek Brooklyn Heights'taki pansiyonlardan birinde küçük bir oda edinmişti kendine. Bir karşılaşmamızda yaz aylarında bir yerlere gideceğini ve odasını boş bırakacağını söylemiş ben de biraz dil dökerek odasını bana vermesi için kendisinden söz almıştım. Sık sık görüşen dostlardan olmadığımız için, bu vaatten sonra onunla olan ilişkilerimi gevşek tutmamaya karar verdim. Çünkü Dinsmore'un odası haftada dört dolaraydı ve henüz bu denli ucuz başka bir yer keşfedebilmiş değildim.

Kararım gereğince zaman zaman Dinsmore'a nezaket ziyaretleri yapacaktım ve dilim döndüğünce bu odadaki tüm ayrıntıların benim aradıklarıma tamamen uygun düştüklerini belirtecektim. Gerçekten de kolay hoşnut olabilen bir insandım. Ve yer bulamamak endişesiyle öyle bir duruma gelmiştim ki, ne odanın en üst katta oluşu, ne bir diğer çatının camdan içeri girecekmiş gibi bulunuşu, ne de tek penceresinden bakıldığında, asılı çamaşırların ve yukarı caddedeki apartmanlardan birinin yangın merdiveninin görülmesi umurumda değildi. Ayrıca bu odanın gelecekte ne biçim bir bunalım hücresine dönüşeceği de içime doğmamıştı henüz.

Dinsmore'un yeri iki buçuk metre genişliğinde küçük bir odaydı. Pencereye gidebilmek için yatakla masanın köşelerine sürtünerek geçmek gerekiyordu. Yıllardır bakım görmemekten çatlayıp kabarmış olan boyası ucuz pansiyonların duvarlarının o bilinen kahverengili-sarılı toprak rengini almıştı. Duvarlardan büyük parçalar halinde boyalar dökülmüştü ve odanın bir köşesine yürüyüp de başınızı tavana doğru kaldırdınız mı, çatıyı tutan direklerden birini görebiliyordunuz. Limandan dağılan kurum, tahta kaplamaları siyaha boyamıştı. Pervaz kırıldığından pencere olanca ağırlığıyla iki bira tenekesinin üzerine bindirilmişti. Aslında bu odaya dört dolar vermek pek

akıl kârı değildi ama ben beğenmiştim işte.

Yatağın üzerine oturur, Dinsmore'un kâğıtlarını karıştırışına, masasındaki tozları yere süpürüşüne ve yüzünü sıvazlayışına bakardım. Kısa boylu, besili bir adamdı Willie. İskemleye ata biner gibi oturmaktan hoşlanıyordu. Bodur gövdesini öne abandırıyor, çenesini de kenarına yaslıyordu. Willie, bu duruşuyla hata kollayan bir yan hakeme benzerdi; ve başı, boxer cinsi bir köpeği andıran o başı, hakemlik yakıştırmamı güçlükle silebiliyordu. Henüz kendime dair ona hiçbir şey anlatmamış olmama rağmen, hem anlatmak da huyum değildir zaten, o, kendi kendine birtakım tahminlerde bulunarak beni bir savaş emeklisi yapıp çıkarken, ben de bir dizi açıklamalara girerek bu konuda kuşkum olduğunu anlatmak sıkıntısına sokmadım kendimi. İşi oluruna bıraktım, üstelik Willie, beni kendi yarattığı görünümün adamı olarak bilmekle daha çok mutlu oluyordu. Diğer bir çok yazar gibi o da insanlarla pek ilgilenmiyordu. İnsanların onun didaktik isteklerine hizmet etmeleri halindeyse, onları konumlarına göre tasnif etmekten başka bir şeye gereksinmiyordu. Ben de, büyük bir ihtimalle onun, Savaş Sonrası Sorunları diye yafta yapıştırdığına kalıbımı basabileceğim bir bölüme yerleştirilmiştim mutlaka.

"Dinle delikanlı," derdi; "insanları küçücük odalarda itiş kakış yaşamaya zorlamak her şeyden önce ayıptır. Hele sizler gibi askerlerden — söz savaştan dönenlere gelince saygıyla sesini yükseltiyordu — evli olup da, hâlâ kıçıkırık bir ev bulamadıkları için kayınpederlerinin yanında oturmak zorunda bırakılanların evlilikleri başlara dertler açacak. Bu durumdan sorumlu olanlar bina spekülâsyonları yapanlardır, anti-faşist bir savaş verip de kendi içimizdeki faşistleri temizleyememiş olmamız suçtur, ama bak Mikey, söylüyorum, hata ediyorlar, kendi gırtlaklarını kesiyorlar, çünkü savaştan dönenler bu-

na daha fazla katlanmayacaklardır."

Acaba anlattıklarına gerçekten inanıyor muydu, yoksa yazdığı piyesleri mi haklı çıkarmak istiyordu, bunu bir türlü öğrenemedim. Yazılarındaki en zavallı öge, savaş yıllarında pek yaygın olan ve hâlâ da politik bilgi noksanlıklarını, olayları Dinsmore gibi kategorilere bölerek gideren bir çok oyun yazarı ve romancı arasında da görülen bir tür köksüz iyimserlikti. Bu düşünüş tarzının temelinde, dar-görüşlülere dayanak olan o: —iyi adam, kötülemiş adam— alışılmış düşüncesi yatıyordu ve daha şimdiden bu tanımların karşılıklı değişirlik kazanmış olması Willie ve benzerlerinin işleri karıştırmalarına ve sonunda da tehlikeli hale gelmelerine neden olmaktaydı.

Buna rağmen Willie, yine de pek dikleşmez, ölçülü davranırdı. Hâlâ genç bir anti-faşist kahramanı vardı. Savaştan yeni dönmüş, kurmak için uğrunda dövüştüğü dünya üzerine söylev çeken bir kahramandı bu. Gerçi genç adamın ettiği sözler yeni şeyler değildi ama bir oyun yazarı için eski bir söylev hiç de can yakıcı değildir. Ve Dinsmore, oyunundaki bu genç kahramana seyircilere çocukları için nasıl bir dünya istediğini söyleterek ününü pekiştirmişti.

Buraya dek anlattıklarımdan, korkarım, Willie'ye pek bir yakınlık duymadığım anlaşılmıştır, her halde. Onun kurulu bir aile düzeni, bir evi, bir ünü vardı ve bu üçünden herhangi biri benim sahip olmayı aklımın ucundan bile geçiremeyeceğim şeylerdendi. Willie, başka evler de bulabilecek çaptaydı. Cevaplaması on saniyeden uzun zaman alabilecek sorulara tahammül edemeyen bir kafa yapısı vardı. "Zenginler ve yoksullar vardır," diye açıklardı Willie, "İlerici ülkeler ve gerici ülkeler vardır. Dünyanın bir yarısında halk, üretim araçlarının sahibidir, diğer yarısındaysa duruma faşistler hâkimdir."

Hafif yollu karşı çıkardım. "Her ülkedeki büyük çoğunluğun aza sahip olduğunu söylemek de en az senin dediğin kadar kolaydır. Belki de toplumun temeli bu tür bir üleşime dayanıyordur."

Kırgın bir gülümseme ve merhametli bir bakışla tepkisini açıklardı Willie. Ne zaman düşüncesine karşı çıksam konuyu değiştirirdi. "Tiyatroyu al. Tiyatromuz hastadır Mikey. Neden biliyor musun? İşi tüccarlığa vurmuşlardır da ondan. Bize yeniden halkın malı olacak bir tiyatro gerek. Çeyrek doları verdin mi girebileceğin, işçi örgütleriyle, öğrencilerle sıkı bağları olan, sahnesinde hayatın gerçeklerini gözler önüne serebileceğin bir tiyatro. İşçilerin tiyatrosu."

"Tamam."

"Sorun, tiyatroyu halka verebilmekte. Klâsik tiyatro her zaman ilericiydi. Sanat, bir halk savaşıdır."

Willie üzerine başkaca tanımlamalara girmeye gerek yok, hem zaten bu kadarını da, bana Beverly Guinevere'nin adından söz eden ilk kişi olduğu için anlattım. Bana kadını öyle bir tanıtmıştı ki Willie, düşlerim renklenmiş, olur olmaz şeyler düşünmeye başlamış ve yanıldığımı çok sonra anlayabilmiştim. Aslında eğer birazcık kafamı çalıştırabilmiş olsaydım bu işte Willie'nin suçsuz olduğunu ve adamcağızın insanları sezişindeki şansın, göremediği bir hedefi taşla vurmayı kuran bir adamınkinden daha yüksek olmadığını sezebilirdim. Ne yaparsınız ki, kafayı çalıştırabilmek de apayrı bir işlemdir. Suratıma bakanlar beni yirmi yaşından fazla görmezlerdi. Buna karşılık, ben de kendimi, herkesin bir tuhaf ve kendi başına olduğu büyüklerin dünyasına girmeye hazırlanan bir toy gibi görmeye alışmıştım. Bu bakımdan, olayları değerlendirirken, hatalara düşmeye her zaman fazlasıyla hazırdım.

Guinevere'nin adını ilk kez duyduğumda, Willie, onu

yeni bir söyleve dalmak için atlama tahtası olarak kullanmak üzereydi. "Bir gün üzerine salarım karıyı aklın başına gelir" diye gözdağı vermişti. Sandalyesinin ayakları üstünde ileri geri sallanarak bir süre sustu. "Evsahibem çok değişik bir kadındır, tanışıncaya kadar bekle. Bak söylemedi deme, Mikey, ne mal olduğunu anlayınca ondan uzak durmaya bakacaksın."

"Niçin?"

"Eğer olur da, aynı odada yalnız kalırsanız, yandın demektir." Yine sustu. "Guinevere, erkek delisidir."

Sırıttığımı anımsıyorum. "Sana ne yaptı ki, Willie?"

"Hiçbir şey. Benim tipim değil. Biraz yaşı geçkin, biraz da tombulca." Ben işimi bilirim pozlarında dudaklarını büktü. "Bir de şu var, Mikey. İnsan evli olunca evlilik dışı ilişkileri başka türlü olur. Yani, işin üzerinde durulması gereken psikolojik bir yanı vardır demek istiyorum. Hele bir de baba olmak gibi bir durumun varsa, hastalık tehlikesini düşünmek gerekir. Sonra çocuk ya kör ya da tek bacaklı doğuverir. Gerçi savaşa katılmadım ama zührevi hastalıkları anlatan o filmi ben de gördüm." Çokbilmişliğini gösterircesine başını salladı. "Filmdeki o hiç konuşmayan yalnız ıslık çalan çocuğu anımsıyorsun, değil mi? Hay Allah, ne işti be. Bak söylüyorum, bu memleketin her yerine Sağlık Merkezleri açmak gerekir, özellikle de Güney'e. Geçen yıl malzeme toplamak için o taraflara bir gezi yapmıştım, aman Tanrım, o ne bilgisizlik."

Çenesini sıvazladı, söylevine kendini kaptırmış durumdaydı. "Yaşama koşulları berbat bu ülkenin... gecekondular, suçlu çocuklar. Yani bunların hepsini alt alta koyup da bir bildiri hazırlansa tam bir iddianame olur demek istiyorum. Üstelik de bunlar işin sadece dış görüntüleri. Örneğin, Guinevere'yi, ya da onun gibi birini ele alalım. Bence bu kadın psikolojik bir sorun, psikolo-

jik bir olgu. Kadındaki bozukluğun nedenini anlamıyor değilim, Mikey. Kadının bütün derdi yalnızlığı. Bir ara bana da yanaşmaya heveslendi ama bir iki güzel sözle başımdan savdım. Bu yüzden galiba biraz darıldı bana. Ne de olsa insanlar kendileri hakkında iyi düşünülmesini istiyorlar. Bu yüzden olacak ki, işi değiştirip içini döktü bana. Kendini eğitebileceği hiçbir kaynak yok elinde, üstelik bu ev de ahır gibi. Kadıncağız temizlikle baş edemiyor. Senin anlayacağın, naletleşmekte başarılı olan tipik Amerikalı ev kadınlarından biri. True Confessions* okuduğuna bahse girebilirim."

"Anlatışına bakılırsa, kadın pek de iç açıcı değil galiba."

"Yok, alımlı sayılır ama biraz üşütmüş. Gönül eğlendirmeyi düşünürdüm ama kocası var. Gerçi adamla hiç karşılaşmadım fakat adam içerki odada uyurken, beride karısıyla buluşmak sinsilikmiş gibi geldi bana."

Dinsmore'un odasını kiraya vermeye yetkili olduğunu söyleyerek reklâmını yaptığı işte bu kadındı. Dinsmore'un sonunda odasını bana vermekten cayıp, daha yakından tanıdığı birine vereceğine öylesine inanmıştım ki... bir sabah erkenden kaldığım pansiyona gelerek geziye gitmeye karar verdiğini söyleyince şaşırmaktan kendimi alamadım. Hemen giyindim ve birlikte kafetaryaya gittik. Willie karşımda oturup, sigarasının küllerini tabağımın kenarına silkelerken ben de bir şeyler atıştırdım. "Bak," dedi. "Guinevere belki de boşalacak ilk odanın kiracısını hazırlamıştır bile, iyisi mi biz bir numara yapalım."

"Tutturabilirsek tabii," dedim.

Pansiyona doğru yürümeye başladık. Bir Haziran sabahı için kaldırımlar oldukça serin sayılırdı. Kahveren-

* Fotoroman türünde bir dergi. - çn.

gi taştan yapılmış binalarda bir gurur göze çarpıyordu. İlkbahar rüzgârına ormanların ve kırların kokusu karışmış gibiydi ve şu evleri, elli yıl önce mutlaka varolan bahçeleri ve kafesli çardaklarıyla düşleyebilmek mümkündü. Körfezin ve ilerdeki rıhtımların tepesinden dolanan bir yoldaydık. Ufuk çizgisi, limanı kaplayan sabah sisinin içinde eriyor, ve aşağıda, nehirde bir şilep rıhtımına yanaşıyordu.

Anladığıma göre, Bayan Guinevere, eski moda giriş kapısına çıkan merdivenlerin yanı başına sıkışmış gibi duran, minyatür taşlığında yosun dahi bitmemiş bir bodrum katında oturuyordu. Dinsmore'un dokunuşuyla birlikle içerde çalan zilin sesini duydum.

Yaklaşan ayak sesleri, arkasından da, kısa, kuşkulu duraklayış duyuldu. Çıngır çıngır bir ses, "Kim o?" diye seslendi.

Willie de aynı yüksek tondan adını haykırdı ve usulca kaydırıldı kapının sürgüsü. "Hadi hadi sallanma," diye böğürdü Willie. "Bütün gün kapı önünde dalga mı geçeceğiz sanıyorsun?"

"Ay, sen miydin?" diye kadın çıngırtısını sürdürdü. "Yine ne istiyorsun?" Kapı yarım karış aralandı ve birkaç tombul parmak, bir çift göz ve kalkık bir burnun ucu belirdi, aralıkta. "Her zaman da tam işim başımdan aşkınken damlarsın." İnsanı çıldırtabilecek bir yavaşlıkla suratını ileri uzattı. Böyle yapınca da, olağanüstü kızıllıkta iki bukle saç görüldü.

"Aç, aç," diye üsteledi Willie, "bir arkadaşımla tanıştıracağım seni, Mikey Lovett, yazardır." Dinsmore, aslında kapıya konuşuyordu. Oldukça enayice bir sesle merhaba dedim. Kadının gözleri üzerimde dolaştı. Santral memuresi bir kızın beklenmedik şekilde kulağı okşayan sesiyle, "Memnun oldum, Bay Lovett," dedi. "Üstüm başım da berbat, artık kusura bakmazsınız." Deme-

siyle birlikte, sanki bir heykelin açılışını yapıyormuşcasına kapıyı geriye çekti. Birden afallayıverdim. Dinsmore, azıcık olsun hazırlayamamıştı beni. Guinevere, beklemediğim kadar çekici bir kadındı. Hiç değilse benim beğeni ölçülerime fazlasıyla uygundu. Oldukça alımlı ve cilveliydi. Öyle ki kadını görür görmez edindiğim ilk izlenim, bir yığın güzelim kızıl saçın altında duran oynak kalçalı bir kadın oldu. Boyca kısa ve tıkızdı, yine de kolları ve bacakları oldukça narindi. Suratı bakımlıydı. Ve geniş omuzlarından içeriye doğru kıvrımlar yapan beli insanı kışkırtacak kadar inceydi.

"Giyinmeye vakit olmuyor," diye yakındı Guinevere. "Başınızda ev toplama derdi diye bir şey olmadığı için öyle şanslısınız ki." Birinci cümleye telefoncu kızın sesiyle başlayıp, gerisini balık satıcısı bir kadının havasında, bağıra çağıra tamamlamıştı. Cümlelerin bitişiyle oluşan kısa sessizlikte, sahte bir basitlikle iri mavi gözlerini açıp kapadı. Anlaşılan yabancı bir erkeğin karşısında kirpik oynatmanın kendini önemseteceği inancındaydı ama gözleri işin alayında olduklarını açıkça gösterdikleri için bundan bir kazancı olduğu kesinlikle söylenemezdi.

Bu kısa suskunlukta Dinsmore ve kadın birbirlerine gülümserlerken ben de, kadına daha bir alıcı gözüyle bakmak fırsatını buldum. Kaç yaşında olduğunu kestirebilmek olanaksızdı ama kırkın altında olduğuna emindim.

Sonunda sessizliği bozan Dinsmore oldu. "Doğru, zor iş," dedi. Kadınla konuşurken sesi daha bir törpüleniyordu. "Yine de iyisin... iyi."

"Aman sen de." Tanışmamızdan beri hiç bana bakmamıştı, ama şimdi bir elini kalçasına koymuş, bana dönmüştü. "Bu herifin sözlerine kansaydım, iki dakikada eteğimi başıma geçiriverirlerdi," dedi.

"Sen yine öyle bil," dedi Dinsmore.

Kadın gürültülü bir kahkaha attı. Eğer yanlarında olmasaydım belki Dinsmore'un böğrüne bir de dirsek atıverecekti. İnce dudaklarını büzmüştü, ya da şöyle demeli; gerçekte büzülenler, magazinlerden birinin kapağındaki sekreter havalı fotomodele özenilerek geniş ve kavisli bir biçimde üst dudağı çizilmiş olan rujlu dudaklardı ve bunlar az aşağılarında kıpırdanan diğerlerini yadsır gibiydiler. "Ah, siz yazarlar yok musunuz," diye bir kahkaha savurdu. "Sanki bütün dünya sizlerden sorulurmuş gibi kasılırsınız."

Willie, paylanmışcasına ellerini havaya kaldırdı ve sonra, girişi yapmış olmanın verdiği güvenle sesini değiştirdi. "Dinle Guinevere, sen halden anlayan bir kadınsın, bize bir iyilik yapmak ister misin?"

"Ne?" Anlaşılan 'iyilik yapmak' fiili kadında pek iyi bir duygu uyandırmıyordu.

"Ben birkaç aylığına odamı boşaltıyorum, Mikey de tutmak istiyor, ne dersin?"

Kadın kaşlarını çattı. "Buraya bak, üstüne bir ilan koysam en az beş dolar fazlasına kiraya veririm odayı."

"Evsahibine ne diye kâr sağlıyorsun ki?" Parmağını kadına doğru salladı... "Ya ben kirayı ödesem de, kendi yerime Mikey'i oturtsam, o zaman mesele kalmaz."

Kadın omuz silkti. "Yapamazsın dedim mi ben sana?"

"Öyleyse ne demeye zora koşuyorsun adamı? Bırak da tutsun işte çocuk." İşi tatlıya bağlamak için bir de şaplak indirdi kıçına. "Hadi, hadi nazlanma."

"Aman be, yazar değil misin, hepiniz tımarhanelliksiniz," diye dalga geçti kadın. "Daha birinizden kurtulmadan öbürü çıktı başıma."

"Oda gerçekten de işime yarayacak," dedim. Şirin gözükmek istercesine gülümsedim. Belki de beni inceliyordu. Sonunda göstermelik bir öfkeyle mırıldandı. "Pek-

iyi. Size vereceğim odayı. Ama perşembeden perşembeye isterim kirayı, atlatmaca yok. Hafta başında dört dolar verilmiş olacak, öfke istemem." Tam bir evsahibesi gibi konuştu, sesi düz ve buyrukçuydu, ama birden karşısındakinin kalbini kazanmak isteyen birinin tavrıyla kendini savunmaya başladı. "Yapılacak bir sürü iş beni beklerken bir de peşinizden koşmayayım, zaten Allah biliyor ya, elime çok az para geçiyor, onun için sizlerin de yardımcı olması gerekir."

"Günü gününe öderim, merak etmeyin," dedim.

"Öyle diyelim." İsteksizce de olsa kabul etmişti ve iş konuşması bittiği için gülümsedi. "Artık görüşeceğiz demektir, Bay Lovett. Perşembeleri çamaşır günümüzdür. Haftada bir temiz çarşaf veriyoruz. Odanıza geldiğimde çarşafları toplanmış bulursam daha da memnun olurum." Şu son cümleyi tatlı bir tavlayış havası içinde söylemişti.

Ayaküstü bir süre daha gevezelik edip, Wiilie'nin esas evine gitmek üzere yanından ayrıldık. Yolda sırtımı sıvazladı. "Karı senden hoşlandı."

"Nerden biliyorsun?"

"Öyle işte. Beğendi seni. Eli yüzü düzgün bir delikanlısın. Sana bir iyilik düşünecektir, görürsün."

Karşı koyamadığım içgüdüsel bir davranışla elim kulağımın arkasındaki yara izine uzandı, oradan da, Dinsmore'un eli yüzü düzgün dediği yüzümde dolaştı parmaklarım. "Hayır," dedim. "Karıyla dalga geçecek vaktim yok. Çalışmam gerek."

"Öyleyse sıkı sıkıya sarıl işine, Lovett."

Ağır ağır yürüdük, hava şimdi iyice ısınmıştı. "Anlaşılması zor bir kadın," dedi Dinsmore, "karmakarışık bir tip." İç geçirdi, alnına düşen perçemi geri attı. "Aslında iyi bir insan," dedi ders anlatırcasına. "Ama ne yaparsın ki, insanlar mülkiyet ve kâr düşüncesine alıştılar mı,

içleri dışlarına dönüyor, yüz değiştiriyorlar. Günümüzün toplumsal yapısı çürümüş vaziyette."

"Evet öyle."

Evine vardığımızda sustu ve gülümseyerek elimi sıktı. "Seni tanımış olmak hoşuma gidiyor, delikanlı. Ayrıca bir yardımım dokunduğu için de sevindim." Henüz ben karşılık veremeden o sürdürdü. "Yalnız, söylemek istediğim bir şey var. Çünkü şu anda sen de herkes gibi bir yol ağzındasın. Burada kendine sorman gereken bir soru var, Lovett, hangi yolu seçeceksin? Halktan yana mı, yoksa halka karşı mı olacaksın?"

"Korkarım uzun bir zamandır böyle konularda düşünmedim."

"Düşünmen gerek. Çünkü Wall Street adama seçme özgürlüğü tanımaz." Akıllıca bir gülüşün ardından donuk ve değişmez bir kanı belirtisi yerleşti yüzüne. "Hiç bir zaman unutmaman gereken bir şey var, Mikey. Bu ülkenin en baş sorunu, en temel derdi nedir biliyor musun?"

Tam olarak bilemeyeceğimi itiraf ettim.

Baş parmağıyla midemi dürtükledi, ve boğuk bir sesle, "Midedir... boş, bomboş bekleyen midelerdir. İşte mesele budur delikanlı."

Yazarlığımızın şanına uygun biçimde, sıradan insanların vedalaşmalarında bulunmayacak bir temel sorundan söz ederek uğurladık birbirimizi. Son olarak tam evine girmek üzereyken arkamı dönüp elimi salladım. Sonra kaldığım pansiyona gidip ötemi berimi topladım. Göç etme zamanı gelmişti.

Şu anda yeni odamdaydım, birkaç parçalık eşyam taşınmış ve yerlerine yerleştirilmiş durumda. Koyvermişim kendimi yeni yatağıma ve yazacağım romanı düşünüyorum. Yazın, bu uzun aylar boyunca gözlerimi kendime çevirip yeni bir şeyler bulabilirim. Ama dünyanın

o kadar çok şeyini görüp geçirmiştim ki, kendi geçmişimi keşfedebilmem için pek çok şeyi keşfedebilmem gerekiyordu.

Kısa bir süre yazacağım romanın düşleri içinde yattım. Aslında romandan çok Guinevere'yi düşünüyordum. Sütyenini zorlayan dik memelerini unutabilmek zordu. Erkek delisidir, demişti Dinsmore. **'Erkekdelisi'** öylesine ilgi çekici bir sözcüktü ki, bu güne dek daha hiç kimseyi böyle bir tanıma uygun görmemiştim. Guinevere'nin memeleri, insanda hiç değilse bir kez elini sürebilmek arzusu uyandıran güçlü bir sanat eseriymişcesine fazla bir gerçeklik kazanmışlardı.

Bir mücevher. Ama pirinç üzerine hakkedilmiş bir mücevher. Bu sabah sırtına günlük bir ev elbisesi geçirmiş, onun üstüne de bir bornoz giymişti. Sık sık biçimini değiştirdiği anlaşılan kızıl saçları darmadağınık bukleler halinde başından boynuna doğru dökülmüşlerdi. Ne var ki, bu dağınıklığa ters düşercesine ayaklarına ince dans ayakkabıları geçirmiş, tırnaklarına cila sürmüş ve dudaklarını boyamıştı. Avlusu güzel ve bakımlı, mutfağı ise alev almış bir evdi Guinevere.

Erkek delisi. Yeni odamda ilk uykuma dalmak üzereyken aklımda bir şey vardı; Guinevere'yi yatağıma alabilmiş olmak.

3 - Daha önce sözünü ettiğim tavan arasına üç kat merdivenle çıkılıyordu. Bu bir zamanlar kendi halinde bir konakken şimdi avuçiçi kadar odacıklara bölünmüştü. Üst katta bir mimari harikası(!) vardı. Penceresiz sahanlık... Gece gündüz yanan cılız ışıklı bir ampulün solgun aydınlığı, benim oda kapıma, oturanlarıyla henüz tanışamadığım diğer iki odanın kapılarına ve üst kattakiler olarak ortaklaşa kullandığımız banyonun

muşamba perdesine vuruyordu.

Ev büyüktü ve insanda boşmuş izlenimini uyandırıyordu. Alt katın girişinde, üzerlerine adlar yapıştırılmış on adet mektup kutusu ve aynı sayıda hiçbiri çalmayan zil vardı. Bina öylesine terk edilmiş havasındaydı ki, koca bir hafta da geçse kimseciklere rastgelemeyecekmişim gibiydi. Aslında umurumda da değildi. Son aylarda gittikçe daha az insan tanır olmuştum. İyi mi kötü mü bilinmez ama öteki yurttan ayrılalı beri daha bir yalnızdım. İlk günlerde bu yalnızlık benim için pek fazla önemli olmadı. Romanıma başladım ve birkaç günde bir hayli de ilerlettim. Ne var ki yaşantımın azımsanmayacak bir bölümünün bir barakadan diğerine sürünmekle geçtiğini varsaydığıma bakılırsa, tek oda sahipliği benim için lüksten de öte bir şeydi. Geçici bir süre kendimi özgür ve oldukça mutlu hissettim. Bu yeni düzenin bana kazandırdığı ne kadar çok olanak varsa, hepsinden bir an önce yararlanmak istercesine, hemen her saat başı bir şeyler tıkındım, canım çektikçe yatıp uyudum.

Her şeye rağmen böyle bir yaşantı da uzunboylu süremezdi. Nitekim iki gün içinde odamın her yanını toz kapladı. Masamın üstünde müsvette kâğıt yığınları kümelendi. Guinevere hakkındaki düşlerimin ise böyle odaya kapanıp kalmakla gerçekleşebileceği yoktu. Kadını hiç görmemiştim. Malına düşkünlük taslayan evsahibem evin temizliğiyle hiç mi hiç ilgilenmiyordu. Ne benim odamı ve sahanlığı ne de merdivenleri temizlediği yoktu. Bütün evi baştan aşağı pislik götürüyordu.

Pislikten nasiplenmeyen tek yer banyoydu. Her gün düzenli olarak temizleniyormuş izlenimini uyandırıyordu. McLeod'la tanışışıma kadar banyonun bu temizliği benim için bir giz olarak kaldı.

Bir sabah banyoya gittiğimde yerleri temizlemeye koyulmuş bir adama rastladım. Şöyle bir bakıp başıyla se-

lâmladı. Gözlüğünün ardından, donuk açık renk gözleriyle bir süre beni süzdü, sonra da "Dinsmore'un odasını tutansınız, değil mi?" diye sordu.

Ben sorusunu cevaplarken o da dizüstü durduğu yerden ayağa kalktı ve adını söyledi. "Bakın," dedi, ince dudaklarını gererek. "Bu evin her yanını bok götürür. Guinevere kıçını kaldırıp da bir mendil bile yıkamaz. Ona kalsak değil banyoya girmek, önünden bile geçemeyiz. Onun için iyisi mi şu işi ben yapayım dedim." Suratını ekşiterek çenesini kaşıdı. "Şu musibet yerl ben haftada iki kez temizliyorum da, Hollingsworth elini bile sürmüyor." Kimden söz ettiğini anlamadığımı görünce ekledi. "Hollingsworth bu kattaki diğer komşumuz," dedi, belirgin bir can sıkıntısıyla. "Elin değdikçe bir de sen yıkayıver diye kaç defa rica ettim, her seferinde bir bahane bulup benl atlattı. Yok blleğl burkuldu, yok mldesi rahatsızlandı falan." Ne yaparsın gibisine omuz silkti. "İsterseniz burayı temiz tutmakta siz bana yardımcı olabilirsiniz, Lovett, ama bakın şimdiden söylüyorum, yardım etmek istemeseniz bile ben yine temizliği sürdüreceğim, çünkü, aksilik bu ya, hasta sayılacak kadar temizliğe düşkünüm."

McLeod'la böyle tanıştım. Konuşmasını bitirdikten sonra, ince uzun kollarını süpürgenin sapına dayadı, dudaklarını büzüştürdü. O anda, süpürgeli bir cadıyla hayret uyandırıcı bir benzerliği vardı. Suratı asık ve kasvetli, ince uzun vücudu eğikti. Beklediği cevabı hemen vermediğimi görünce, aradaki boşluğu saçlarını tarayarak doldurdu. Tarak düz siyah saçları arasında gezindikçe sert ve keskin hatlı burnu daha bir ortaya çıktı.

"Yazarmışsınız. Dinsmore söyledi!"

"Az çok öyle."

"Anlıyorum." Sözlerimi dikkatle dinleyip, tarttığı sonra da boşverdiği gibi bir izlenim uyandırdı bende. "Bir

önerim var," dedi McLeod, "ister kabul et, ister etme. Çarşambaları sen, Cumartesileri de ben temizleyeyim banyoyu." Dikkat ediyordum, kendini zora koşmadan kullandığı her kelimeye ince bir dalga geçme havası verebiliyordu. Beni alaya alıyor gibi geldi. Esnedim. "İstersen bir de sözleşme yapalım," dedim.

Konuşurken sert ve ciddi olan yüzü gülümserken alaycı bir havaya bürünüyordu. "Anlaşılan seni tavladım," dedi. Kısa bir an için genç ve neşesi yerinde bir adam gibi göründü. O garip dudak büküşüyle sanki horoz şekeri emermişcesine. "Bu da bir düşünce, Lovett," diye sözünü tamamladı. Sonra benimle işi bitmişcesine dönüp banyonun gönlüne göre temizlenip temizlenmediğine baktı. Yaptıklarını yeterli bulmuş olmalı ki süpürgeyi bir köşeye yerleştirdi. "Koridorun karşısındaki odada kalıyorum. Giyinince bir uğrayıver," diye çağrıda bulundu.

Odasına gittim ve bir saat kadar konuştuk. Kendinden söz etmeyecek bir adamdır diye düşünmüştüm ama olanca rahatlığıyla konuşarak benim bu izlenimimi yanlış çıkardı. Dediğine göre kırkdört yaşındaydı, ve büyük bir mağazada vitrin düzenleyicisi olarak çalışıyordu. Brooklyn'de büyümüştü. Kendini bildi bileli yalnızdı. Yaşlılar Evi'nde kalan bir babası vardı, arasıra ziyaretine gidiyordu. Lise öğrenimi görmüştü. Ciddi mi değil mi, ne olduğu anlaşılmayan o acaib gülüşüyle, "Hep burada yaşadım ben," dedi. "New-York'un ötesine çıkmadım hiç. New Jersey'e yaptığım kısa bir gezintiyi saymazsam, bütün ömrüm burada geçti diyebilirim. İşte benim hayatım." Ve kahkahayla gülmeye başladı.

"Bu kadarcık mı?" diye sordum.

"İnanmadığın belli. Zaten nedense çok az adam inanır bana. Bütün dava da, görüp geçirmiş, kültürlü bir herif izlenimi bırakışımda. Kendi kendime birtakım araştırmalar yaptım. Nedir ki, bunlardan kendime çıkarlar

sağlamayı düşünmedim hiç. Fakat olağanüstü bir okurum, bunu söyleyebilirim."

Böyle deyip, kibar bir sepet havası çalarak oda kapısına doğru geçirdi beni. Beni kapı dışarı ederken, gözlerinde eğlenmişliğini gösteren pırıltılar yanıp sönüyordu.

O ilk tanışıklık haftası boyunca galiba daha beş altı kez karşılıklı oturup, konuştuk. Birbirimize hemen kanımız kaynadı ve dost olduk diyecek değilim. McLeod, kendisiyle rastgele konuşulamayacak kadar acımasız bir dürüstlükle insanı zora koşuyordu. Sohbetimiz sırasında yaptığım yakıştırmalardan birini parmağına doladı mı, cümlelerim alt üst oluveriyordu. Kendimi savunayım diyordum ve acemice bir etkilenmeyle her konuyu onun isteğine göre olan bir sonuca bağlıyor onun değirmenine su taşıyordum. O ise bu durumdan müthiş zevk alıyordu. Görüşmelerimiz ilerledikçe onun da keyfi artıyordu. Bir konuşmamızda omuzlarımı silkerek tanıdığım bir kız için, "Birbirimizden sıkılmıştık ve fazlaca uzatmadan kısa kesip çıktık işin içinden," demiştim.

"Demek çıktınız işin içinden, ha?" diye sırıttı McLeod.

Sinirli bir hareketle parmak şaklattım. "Evet çıktık işin içinden. Ne yani duyulmadık bir şey mi, ha?"

"Duyulmadık olur mu? Her zaman tekrarlanan bir şey bu. İnsanlar daima bu tür saplantılara girer çıkarlar." Parmakuçlarını birbirine değdirerek, yattığı yerde sırtüstü uzandı. "Gerçeği söyleyeyim mi, Lovett, ben bu sözcüklerin anlamlarını bilmiyorum. Mesele burda. İşe saplanmak ya da işin içinden sıyrılmak. Ben bunu bilmiyorum işte." Bu konu üzerinde konuşmaktan hoşlanmış gibiydi. "Ayrılmak zorunda kalınca kendini, ortasından yarılıp bir nehrin akışına koyverilen bir odun parçası gibi hissetmiş olmalısın."

"Neler hissettiğimi anlatabilirim."

"Yok canım," dedi gülerek, "Anlatırsınız, biliyorum. Ben şu anda, işten sıyrılmış olmak fiili nasıl bir duygu uyandırıyor, bunu kendim bulayım istiyorum. Çünkü eskiden ne zaman bir kadınla ilişkimi kesecek olsam, kendi payıma düşeni almadan bırakmazdım, oysa şimdi düşünüyorum da, kadınlardan bağlarımı koparışlarımda daima kötü ve iğrenç bir yan kalıyormuş diye buluyorum."

"Senin gibi bir sadistten de ancak bu beklenir," dedim espri amacıyla. Aslında şaka yollu da olsa ona böyle bir yakıştırma yaparak içimi boşaltmak istemiştim. Çünkü ona verdiğim cevapların herbiri bir öncekinden daha ahmakça oluyordu ve bu durum da giderek huysuzluğumu arttırıyordu. McLeod'un, karşısındakini aşağılayan bir konuşma tarzı vardı. Bense, kendimle dalga geçildiğini anladığım zamanlarda kabalaşır, lânet bir herif oluverirdim.

McLeod başını salladı. "Elbette, elbette. Biten dostluklarımdan artakalan ayrıntıları düşündüğümde yaptıklarımı ben de iğrenç buluyorum. Çekilmez bir sevgiliymişim, kadınlar bana nasıl katlanmışlar hayret." Büyük bir ciddiyetle söylemişti bu sözleri.

Ve konuşmamızın burasında, o büyük ustalığını kullanarak, konuyu kendi üstünden benim üstüme atmakta gecikmedi.

"Bak, seni bilmem Lovett ama, ben ne zaman bir işin içinden çıkmışlığımın nedenlerini düşünmeye başlasam, daima birtakım ilginç sonuçlar bulmuşumdur. Benim bıraktığım kadınlar oldu; kendileriyle yavan sevişmeler, çirkin diyebileceğim sevişmeler yapmış olduğum. Ya da beni seven, benimle evlenebilmeyi arzulayan bir iki kadının tekliflerini ciddiye almayışlarım." İçin için gülmeye başladı. "Ne? Evlenmek mi, derdim kadınlara. Kim? Ben mi? Arkadaşlığımızın basit bir alışverişe dayandığını biliyorsun sanıyordum." Dudakları büküldü. Sesinde,

iyi niyetlerinin boşa çıkmışlığını görmekten doğan onur kırıcı bir öfke. "Yanlış numara çevirmişsin kızım. Modern insanlar olduğumuzu ve aramızdaki ilişkiye de bu gözle baktığımızı biliyorsun diye düşünüyordum ben de." Bir kükreyişle güldü. "Vay anam vay." Sonra ağzını benim ağzıma benzeterek konuştu.

"Bu da nehre atılan yarık odunlardan bir diğeri."

"Dur bakalım," diye karşı çıktım. "Bir erkek, arkadaşlık kurduğu her kadınla evlenmek zorunda mı yani?"

"Hayır." Bir sigara yaktı. "İkimizin arasında fark var, senin anlayamadığın da bu zaten. Sen **dürüstsün**. Ben hiçbir zaman değildim. Bir arkadaşlığa başlayacaksam, öncelikle, anlayışlı bir konuşma geçerdi aramızda, ne o, ne de ben aşırı bir bağlantıya kaptırmayacağız kendimizi, bu anlaşıldı mı? Öyleyse temiz ve sıhhatli bir eğlentiye hazırız demektir." Gülünç bir havaya büründü sesi. "İyi. İyi ama. Lovett, ben bu anlaşmaya asla bağlı kalmazdım. İçimdeki mekanizma hemen işlemeye başlardı ve aramızdaki ilişkiyi neşterlemeye koyulurdum. Ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi? Güçümün yettiğince kadını kendime aşık etmeye uğraşırdım. Yatakta ne dümenler yapardım, aklın durur. Kadıncağızın kulağına en can alıcı sözcükleri fısıldar, baştan çıkarırdım onu. Ve sonunda dayanamaz, bana âşık olduğunu söylerdi. Seni seviyorum, derdi. Sana âşığım, derdi. Ve hapı yutardı." Öksürerek boğazını temizledi. "Tarifsiz bir can sıkıntısı basardı içimi. İşin içinden sıyrılma zamanı geldi, diye düşünürdüm." Bu kez hem bana hem de kendine gülümsedi. "İşte tam o günlerde, yani küçük sevgilimin içine evlilik ateşinin düştüğü o günlerde ben de olanca kalleşliğimle oyunculuğumu elime alırdım. 'Oldu mu ya, hani pazarlık bozulmayacaktı', derdim. 'Doğrusu bu ya, beni düş kırıklığına uğrattın. Böyle bir ihanet beklemezdim senden'. McLeod, aslan kükremesini andıran o

kahkahasını savurdu. "Duydun ya, kadını **bana** ihanet etmiş olmakla suçlayıveriyordum. Sen aramızdaki pazarlığa boşverip beni aldattın, diyordum ve ayrılmamız gerektiğini söylüyordum."

"Tam senlik iş."

McLeod, bakışlarını odasının penceresinden görülen bir yapıya çevirdi. Limanda gece mesaisi yaptırılan vinçlerden yankılanan vurguları dinliyor gibiydi. "Haklısın diyemeyeceğim, Lovett. İnsanın kendini iyi tanıyabilmesi gerek."

"Ben kendimi tanıyorum, diyebilirim."

Yüzündeki o katı anlamda bir değişim olmadı ama, dudakları gerginleşti. "Senin ayrılma olayında bazı değişik şeyler varmış gibi geliyor bana." Sonra konuyu yine bana getirdi. "Eğer bir sakıncası yoksa, şu kafandaki yarayı nasıl aldın, söyler misin?"

Beni apansız yakalamıştı. "Seni ilgilendirmez," diye kekeledim. Öfkeden yüzümün kızardığını hissediyordum.

Öfkelenişimi görmezlikten gelip başını salladı, sonra da aynı olağanlık içinde devam etti sözlerine. Az bulunur cinsten bir yaratığı inceleyen bir bilim adamı gibiydi. "Vücudunda başka işlemeler de var herhalde?"

"Vardır belki."

"Bana bozulman gereksiz ama," dedi usulca. "Arkadaşça sordum çünkü."

"Sor bakalım ne soracaksan," diye mırıldandım.

Dolaylı gitti, hemen cevaplamadı. "Önce senin, sonra da benim anlattığım işin içinden çıkmalarda, ayrıntılarımız üzerinde derinlemesine düşününce, konu bir hayli ilgi çekici geldi bana."

"Niçin?"

"Çünkü açıkladığımız gerçekler ikimiz için de gerçek değil. Ben cümlelerimi sadece bir yapı kurulsun

diye sundum. Örneğin, aşırı cinsel üstünlük duygusuna kapılıp, hiçbir zaman kendme acı çektirmiş değilim."

"Öyleyse açığa çıkarmak istediğin neydi?"

McLeod, omuz silkti. "Parmağını şaklatarak, çıktım işin içinden deyişin garip geldi bana. Sözünü ettiğin küçük hanımdan ayrılışında sana acı veren bir şey olduğunu söyleseydin garipsemeyecektim."

Pek de yanılmıyordu. Gerçi kız için pek sıradan, olağan bir şey olmuştu ayrılışımız, ama bana oldukça dokunmuştu. "Bilinmez, belki de üzülmüşümdür," diye tedirgin bir kıpırtıyla kabullenmek zorunda kaldım.

"Görüyorsun ya Lovett, işin başından beri dikkatimi çeken şey, sizin kendinizi herhangi bir başkasıymış gibi geçiştirmeye çalışmanız. Belki bir gün gelir kendini böyle bir pansiyona niçin tıktığını da anlatırsın."

"Kendi kendime olabilmek istedim, bütün mesele bu," dedim.

McLeod, hiç tınmadı. "Genç bir adam ya toplumla olan bağlantıları içinde müthiş bir yalnızlık duygusuna kapılır ve tıkar kendini böyle bir pansiyona, ya da —sigarasından bir nefes çekti— senin gibidir, gelir böyle bir odaya yerleşir ve benimle karşılıklı konuşmalara dalar, çünkü geçimi bundandır." Sözlerinin üzerimde nasıl bir etki yaptığını gözlerimden bilmek istercesine yüzüme baktı.

"Ne demek istediğinizi anlayadım," dedim.

"Hadi ya! Anlamadın mı?" dedi McLeod. "Olur a, belki de gerçekten anlamamışsındır. Dilerim o bilinen tiplerden biri olmayasın," dedi gizli kapaklı bir sesle. "Hem, eşinden ayrılmış bir delikanlıya daha çok benziyorsun." Bu sözlerden sonra uzun bir süre sessiz kaldı.

Aramızdaki bu tür konuşmalar hiç de hoş olmuyordu. Sorduğu sorulara bir türlü karşılık veremiyordum. Yanından ayrılıp da kendi odama dönünce sıkıntılı saat

ler geçiriyordum. Fazla bunaldığım anlarda bu garip arkadaşlığa bir son versem iyi olacak, diye düşünüyordum.

Tanıştığımdan günlerce sonraydı ki, hâlâ Guinevere'yi düşünmekte olduğumu farkettim. Evsahibem tam benim arzularımı tutan bir dişiydi. Buyur dercesine sallanan kalçaları geliyordu gözlerimin önüne ve içim kalkıyordu. Guinevere, elde edilemeyecek kadın değildi. McLeod'un odasına ilk gidişimdeki gizli amacın Guinevere hakkında bir şeyler öğrenebilmek olduğunu düşündüm. Fakat bir türlü punduna getirip de soramamıştım, ve artık olanaksızdı. Çünkü ne denli umursamadan sorabilirsem sorayım, merakımın nedenini öğrenmekte gecikmeyecekti McLeod.

Zaman zaman aralar vererek çalışmamı sürdürdüm ve Brooklyn'in güneşten kızışmış caddelerinde yürüyüşler yaptım. Kendime haftalık on altı dolar ödenek ayırmıştım. Bu parayla iyi bir lokantada yemek yiyor, bir kaç kadeh içki içiyor ve bir de sinemaya gidebiliyordum. Baharın şu son akşamüstlerinde, Brooklyn Heights'ın ardındaki çöplüğe erişen, fazla dağınık kenar mahalle caddelerinde sarmaş dolaş yürüyen genç aşıklara, yazortası sıcaklarının bastırmasıyla birlikte kaybolacak olan, cin mısırının ayakaltı edildiği tatlı ve telâşlı Conney Island'daki kirli yüzlü neşeye bakarak, göstermelik huzur ve yalnızlığın tadını çıkardım.

4

Bir hafta sonra Guinevere, elinde temiz bir çarşafla çıkageldi. Benzeri zor bulunur bir giyim zevki vardı bu kadının. Saat daha akşamın dokuzunu vurmadan, incecik bir gecelik geçirmişti sırtına. Omuzundan sonra şöyle bir bakıldı mı, iç çamaşırlarından ağımsı bir şerit görülebiliyordu. Bu kurdelâ, kombinezon, kuşak yığınını çiçek desenleriyle süslü kısacık

bir bornoz örtüyordu. Çarpıcı memeleri cömertçe açıktı.

"Oh merhaba," dedim ve kaldım. Gerisini getiremedim. Doğru dürüst bir merbaha diyemeyecek kadar kendimi, yazmakta olduğum romanın akışına kaptırmıştım. "Galiba dört dolar borcum var size," diye sürdürdüm yutkunarak.

"Öyle," dedi Guinevere, parayı umursamazmış gibilerden.

Masamdaki çekmecelerden birinde cüzdanımı arayıp buldum. Ben parayı öderken Guinevere de çarşafımı değiştirmiş ve bir havluyla temiz bir çarşaf bırakmıştı. İşini bitirince yüksek sesle ve işmar verircesine iç geçirdi.

"İşler ne alemde?" diye sordum.

"Şöyle böyle."

Bu numara sökmeyecekti. "Ama yorgun görünüyorsun," dedim samimi bir sesle. "Otursana."

Guinevere kucakladığı çarşaf yığınına bir göz attı. "Oturayım bari," dedi omuz kırarak. "Nasıl olsa kapın açık." Böylesine ucuz bir deyişle aklı sıra kendine bir namus payı çıkardı.

Yatağıma gelip yanıbaşıma oturdu. Derken yine içini çekti. Zar zor bir sigara yaktım.

"Bir sigara versene," dedi.

İçten içe ürperiyordum. Aramız on beş - yirmi santim. Sigara paketiyle kibriti kucağına bıraktım, şaşırmış olmalı. Büyük mavi gözlerini açarak yüzüme baktı. Sonra sigarasını yaktı. Ne konuşabilirim diye düşünüyordum ve hiçbir şey gelmiyordu aklıma.

Sonunda o konuştu. "Berbat bir gün geçirdim," diye sızlandı.

"Çamaşır mı?"

"Hayır," diye başını salladı dokunaklı bir şekilde ve bana baktı. "Hayır, sinirlerim bozuktu." Yeni bir renk

denemek istemiş olmalı ki, mavi pembe karışımı bir ruj sürmüştü. Dudaklarının asıl biçimini ortaya koyabilmek için taşırmadan boyamıştı ve her nedense şimdi daha az çekici görünüyordu dudakları. "Niçin bozuldu sinirlerin?" diye sordum.

Kızıl lülelerinden birini parmağına doladı. "Sinirlerim bozuktu, ondandır." Gözleri daktiloma takıldı ve bana öyle geldi ki odama girişinden bu yana, beni daha önce nerede görmüş olabileceğini ilkkez bilebildi. "Yazardın değil mi?"

Başımı sallayarak yazar olduğumu onayladım. Ve Guinevere, kendisinden beklenilen ilk cümleyi etmekte gecikmedi. "Biliyor musun, ben de yazar olabilirdim, ama istemedim. Yüzümden pek anlaşılmaz. Yaşadığım dramları sana bir saysam — sesi radyo spikerlerininki gibi dalgalanıyordu — edindiğim tecrübeleri, yaşadığım o dopdolu hayatı bir bilsen; hem sana bir şey diyeyim mi, bir gazeteye versem hikâyemi tonla para alırdım."

Aramızda kurulmasını beklediğim konu birliğinde uçurum benzeri bir gedik vardı. Sesi hüzünlü ve düşünceliydi. Tanımadığı birinin karşısında ezberden konuşur gibiydi. Hafifçe öksürdüm. "Görüp geçirdiklerini oturup yazmalıydın."

"Yazamazdım," dedi sıkıntıyla. 'Kendimi veremiyorum ki bir türlü." Kucağındaki çarşafın üzerinde gezdirdi elini. "Biliyor musun, bugün çamaşır yıkama günümdü ama, kocam eve gelene kadar çamaşırların başında oturdum kaldım. Zaten akşam yemeğini de o hazırladı, ay dün gece korkunç bir şey oldu."

"Ne oldu?"

"Anlatırken bile tüylerim diken diken oluyor."

"Ne olduğunu anlatmayacak mısın?"

Memelerinin arasından görülen oluğu gizlemek için sütyenini düzeltti. "Bodrum katında oturuyoruz biz. Bu

mevsimde hava çok sıcak oluyor, biz de pencereleri açık bırakıp yatıyoruz. Dün gece ne oldu bir tahmin et bakalım? Bir kedi içeri dalıp yatağıma çöreklenmiş. Sabahın dördü falandı, bir uyandım, kedi gözlerini gözlerime dikmiş öyle duruyor." Yeniden içini çekti. "Bir çığlık atıp da evi nasıl ayağa kaldırmadım hâlâ şaşıyorum. Beni yatıştıracağım diye bir saat uğraştı kocam. Sabahı dar ettim. Ama kediden kurtulamadım yine de. Sabahleyin de dolaptan çıkıp üstüme saldırdı kara kedi. Bak yüzümü nasıl çizdi." Çenesinde belli belirsiz bir çizik izi vardı, onu gösterdi.

"Olup bitmiş nasıl olsa, artık üzme kendini," dedim.

Masamın üstünde sallanan siperliksiz çıplak ampule bakarak gözlerini kırpıştırdı. "Yok bildiğin gibi değil," diye fısıldadı. "Kedi mi geldi yani? Bal gibi Şeytan'dı gelen."

Gülsem mi gülmesem mi, bilemedim. Galiba en iyisi hafifçe sırıtmaktı, öyle yaptım.

"Evet efendim," diye sürdürdü. "Sen belki bilmezsin ama Şeytan, ruhunu bu biçimde çıkarır insanın karşısına. Kocaman, simsiyah bir kedi olarak... Kutsal Kitap'ta bile yeri var. Tanrı'nın lânetli kardeşi Şeytan, ruhunu siyah kedilere sokup dolaştırırmış. Zaten siyah kedi görmek de uğursuzluk sayılır ya."

Acaba dalga mı geçiyor diye bir kuşkuya kapıldım. Bağnazlığa varan bir heyecanla ettiği şu sözlerle, onu ilk kez gördüğüm kapı aralığında, bir eli kalçasında Dinsmore'a dönüp, "Yazar değil misiniz, hepiniz tımarhaneliksiniz," deyişindeki alaycılık arasında, en ufak bir bağlantı yoktu.

"Hangi kutsal kitapta varmış ki bu siyah kedi efsanesi?" diye sordum.

"Benim kitabımda," diye aynı heyecanla atıldı Gui-

nevere. "Witness'lerdenim* ben. Kocamın dininden yani. Şeytan bugünlerde benimle uğraşıyor. Beni kendi gücü altına alabilmek için odama kadar gelmesinin nedeni de bu. Hem biliyor musun, insan ne kadar çok bilgi edinirse ona yakalanma şansı da o kadar az olur, Ben şimdi bu halimle onun istediğinden çok daha fazla bilgi edinmiş durumdayım, bu yüzden yoluma çıkıp günahlara saptırmaya uğraşıyor beni."

Kendimi tutamayarak bir kahkaha attım, bu kez.

"Sen daha inanma. Daha geçen hafta öyle bir Günah hazırladı ki bana," dedi. Arkasından da gayet yerinde bir günah örneği verdi. "İnan ki, ne zaman başımı bir yana çevirecek olsam derhal bir erkek çıkıyor karşıma. Yani birtakım teklifler alıyorum demek istiyorum."

Tombul parmaklarını memelerinin arasındaki boşluğa sokup, sütyenini çekiştirdi. Düzelteyim derken daha beter açıldı sütyeni. Gözlerimi güçlükle öte yana çevirebildim.

"Teklife cesaret ettiklerine bakılırsa, bir düşünceleri olmalı," diye yılıştım.

"Ne düşüncesi?" diye diklendi. "Erkek kısmının bir düşüncesi vardır. O da mâlûm hikâye. Gerisi boş. Bir kadın gördünüz mü av köpeği kesilirsiniz hepiniz!"

Biraz duruldu. Az önceki sözleriyle bağdaşmayacağını hissederek tekrar hüzünlü bir hava verdi ses tonuna. "Bilmiyorum," dedi. "Yeryüzü günaha bulandı. Kimse komşusunu sevmez oldu. Mahşer günü gelince İsa Efendimiz aramıza dönecek ve hepimiz günah sayımından geçeceğiz. Hem de tek tek."

"Desene çoğumuz çakacağız bu sınavda."

---

* YAHOVA ŞAHİTLERİ. 1874 yılında ABD'de C. Taze Russell tarafından kurulan bir mezhep. - Ç.N.

"Ne sandın ya," diye sesini yükseltti. Kocama da söyledim. Böyle giderse Mahşer'de hepimiz yanarız dedim. Bak şimdi sen de aynı şeyi söylüyorsun." Durup yüzüme baktı. "Biliyor musun, aslında hiç de boş adam değilsin sen. Seni ilk görüşümde anlamıştım." Sigara dumanını koyverirken ileri doğru uzattığı dudaklarını görünce aklımdan öpüşmek istediği düşüncesi geçti. Bu pozda durdu bir süre, sonra sürdürdü. "Bak ben politikadan anlamam ama, bana öyle geliyor ki her geçen gün biraz daha bozuluyor ortalık. Herkes Yaradan'a sırtını dönüyor. Yakında Gesthamane'nin* yolunu tutacağız. Bu gidişle mahvolacağız anlaşılan."

Caddeden olanca gürültüsüyle susturucusu kırılmış bir otomobil geçti, bir süre susup onu dinledim. Az sonra aşağıdan yükselen yanık egzos kokusu odanın sıcak havasına karıştı. Oturduğum yerden geceye dönüşen günün son maviliklerini görebiliyordum. Gesthamane'nin dinsel öğretideki yeri de neydi ki acaba, diye bulmaya çalıştım. "Öyle," diye o bezgin ses tonuyla sürdürdü Guinevere. "Hepiniz Cehennemliksiniz. Çünkü doğru yoldan ayrıldınız. İnsanların başına öyle felâketler gelecek ki, dedi dersin." Sesini değiştirmeksizin sordu. "Dinin ne senin?"

"Bende din yok," dedim.

"Öyleyse lânetlisin."

"Korkarım o dediğindenim."

Başını salladı. "Bak bir zamanlar ben de senin gibiydim, ama bizleri bekleyen savaşları, müsibetlikleri, kıtlıkları düşündükçe bu belâlardan sadece Witness'lerin sağ salim kurtulabileceklerini anladım. Çünkü o büyük

* İsa'nın doğduğu kasaba. Halkın aşırı bir ahlaksızlığı sürdürdüğü yer olarak bilinir ve daha sonraları aynı adla anılan Trappist Papazlar tarafından kurulmuş bir de manastırı vardır. - Ç.N.

Yaratıcı'nın katına erişebilmek için gerçek Tanrı yolundan şaşmadan ve sahte putlara tapmadan acı çekmesini bilir her Witness. Ben istesem bayrağa selâm bile vermem, kimse de çıkıp suçlayamaz beni. Çünkü dinim benden bunu istiyor."

"Yani Mahşer günü bir tek Witness'ler kurtulacak, öyle mi?"

Hoşuna gidebilecek bir soruydu bu ama, nedense aklı karışıverdi. "İşin aslını söyleyeyim mi, kimin kurtulacağını ben de pek bilmiyorum." Yapılacak yardımların nasıl arttırılabileceğini hesaplayan 'Yardımseverler' üyesi kadınlara benziyordu. "Ya sadece bizler, ya da bizimle birlikte diğer dinlerden alınacak birkaç önemli üye de kurtulur. Artık orasını ben bilemem." Bir sigara daha tellendirdi. "Senin gibi birinin benim evimde oturması çok matrak," dedi durup dururken. "Yani gelip böyle bir evde oturman garip."

"Nasıl olsa bir yerlerde barınacaktım," diye geveledim.

"Öyle tabii," diye durumumu dikkate aldı. "Şu yazar çizer takımını anlayamadım gitti." Konuşmamızın bittiğini belirtmek istercesine çarşafımı koltuğunun altına sıkıştırıp ayağa kalktı. "Gitmem gerek," dedi. "Seninle konuşmaktan hoşlandım doğrusu."

Gidiyordu Guinevere. Birden, "Odamı temizlemek ister miydin?" diye atılarak alakoymaya çalıştım.

Guinevere bozulur gibi oldu. "Odanı temizlemek mi?" diye diklendi.

"Yok canım, yanlış anlama. Odamı temizlemek zorunda değilsin elbette. Ama hani diyordum ki — acaba bir dolar fazla ödesem, haftadan haftaya şu benim odayı bir temizler misin?" Söylememle birlikte pişman oldum. Guinevere'ye bol keseden sunduğum o bir doları günlük yemeğimden kesmem gerekecekti.

"Parası önemli değil, biliyorsun hiç boş vaktim yok,"

dedi. "Aslında odanın fazla bir işi yokmuş gibi görünür ama altından zor kalkılır."

Guinevere'nin parayı umursamadığını görünce kayıp dolar üzerine endişelenmekten vaz geçtim. "Canım, bir araya sıkıştıramaz mısınız?"

"Bilmiyorum Lovett. Hele bir düşüneyim bakalım."

Beni küçük adımla çağırması aramızda daha cana yakın bir hava yarattı. Willie'yle konuşurken takındığı o lâubali havası geri gelmişti. "Hey Yarabbi, ne kafası az çalışan adamlarsınız be! Kendi odanı kendin temizlesen de o bir dolarcığın sana kalsa olmaz mı yani, ha?"

"Bunu sonra konuşuruz," diye konuyu değiştirdim. "Yarın ya da öbür gün aşağı insem seni bulabilir miyim bulamaz mıyım, sen ondan haber ver?"

İlgisizce başını salladı. "Sanki güç bulunur bir yerdeyim de. Hiçbir yere çıkmam ki ben." Açık duran kapıyı vurarak kapadı. "Çalış çalış. Her Allahın belâsı gün çalış. Yetti be!"

Merdivenlerin başına doğru ilerlerken teklifimin sonucunu ilân etti.

"Kendi odanı kendin temizlesen daha iyi olur."

Guinevere terliklerini tıkırdatarak uzaklaştı.

5 - McLeod'la kurduğum dostluğun ilerleyişi, bilinen ya da sık rastlanan dostluk ilerleyişleri biçiminde olmadı. Kendisine sevecenlik duymuyor değildim, fakat yaşantısına dair ilk tanışmamız sırasında anlattıklarından başka yeni bir şey öğrenebilmiş değildim. İşyerini biliyordum, doğduğu büyüdüğü yerleri söylemişti, bunları da bildiklerim arasında sayabilirim, ya ötesi, ötesini becerikli bir ağızcabukluğuyla gizlemişti, bunu da biliyorum. Görünüşe bakılırsa bütün konuşmalarımız benimle bitiyordu. Ve ben sanki herkesten büyük bir dikkatle

sakladığım kişisel sorunlarımı bir ona açmaya mecbur-muşum gibi, hep kendimden sözetmişliğimi düşünüyorum da, şaşmamak elde değil doğrusu. Adamın beni konuşturmaktaki hünerine hayran kalmıştım. Üstelik, ben konuşurken adam beni can kulağıyla dinliyordu, diyecek de değilim. Örneğin bir keresinde, başını sallayıp sözlerimin sona ermesini bekledi ve, "Bunları tahmin etmemiştim," diye mırıldandı.

Bundan sonraki sözü oldukça şaşırtıcıydı. Sanki gizli kapaklı bir şeyler varmış da onları anlamak istermişcesine havayı koklayarak konuşmuştu, "Tabii az bulunur bir avantaja sahipsiniz."

"Ne?"

Ne demek istediği önce bir cümlenin, sonra da kendi başlattığı suskunluğun içinde eriyip yitiyordu. "Bana anlattığın bunca hikâyenin işinin gereği olduğunu düşünmesem bile, senin kendi adına bir geçmiş hazırlaman boşuna."

Buna rağmen, merak dürtüsünü üzerlerinden eksik etmediği bazı rastlantılar da oluyordu. Geceleri sık sık odasından çıkıp bir yerlere gidiyordu. Nereye gittiğini sormadığımı görünce de ister istemez kendi anlatmaya başlıyordu. "Dün gece bulunmam gereken bir toplantı vardı da," diyordu. Kadınlardan söz ettiğimiz zamanlarda, McLeod'un ağzına alaylı br bükülüş takılıyordu. Karşılıklı sırıtıyorduk. Aslında o bir şeyler bildiği için gülüyordu, bense neye güldüğümü bilmeden gülüyordum.

McLeod, çok ilgimi çekiyordu. Belki yüksek öğrenim yapmamıştı, fakat keskin bir zekâsı vardı. Aramızda geçen konuşmalardan sayısı insanın başını döndürmeye yetecek kadar çok kitabı okuduğu anlaşılıyordu. McLeod'un bu tür ciddi öğrenime —ki kanımca can sıkıntısını gidermek için okuyanlardan değildi— yaşıtlarına oranla daha geç bir yaşta başladığına ve zamanını birtakım

sıradışı işlerde çalışarak geçirmiş olduğuna inanıyordum. Kütüphanesinde kişisel okuma zevkine uygun düşebilecek pek az kitap vardı. Bir ziyaretimde bundan söz ettim, suratını buruşturdu. "Zevk bir lükstür evlât. Ben para basmıyorum ki abur cuburla gönlümü eğlendirebileyim. Hem param da olsa vaktim yok." Anladığım kadarıyla, küçük fedakârlıklar yaparak her hafta bir dolar biriktiriyordu ve elinde yeterli para toplanınca da canının çektiği kitabı gidip alıyordu. Böyle yapmasa okuma zevki pahalıya patlayacaktı. Gerçi şimdiye dek, bu durumundan yakındığını gösteren bir tutumunu görmemiştim. Çevresine tepeden ve alaylı bakışlar fırlatıyordu. McLeod her nedense şu haşlanmış lâhana kokan, pis ve karanlık pansiyonun ötesinde bir yerlerde varalan diğer yaşantı biçimlerini hepten unutmuş görünmeyi seviyordu.

Yaptığı her harekette bir yerindelik duygusu ve bir manastır terbiyesi koşutunda oluşun belirtileri vardı. Karşı çıkıcı olduğu kadar bağışlamayı da biliyordu. Üstü başı temiz pak dolaşıyordu. Ucuz ve dayanıklı kumaşları seçiyordu. Düzgün siyah saçları her zaman taralı, traşı günlüktü. Bu köhne pansiyonda ne denli temiz olunabiliyorsa onca temiz olan odasına gelince, durmaksızın akıntı yapan bir tavana ve tozu hiç eksik olmayan bir döşemeye karşı yürüttüğü sonu gelmez temizlik kampanyasını belirtmek yeter.

McLeod hakkında birtakım varsayımlarda bulunuyordum. Mağazada oldukça düşük bir ücretle çalışıyordu ve bunca yetenekli olsun da niçin bu kadar az bir maaşla yetinsin, merak ediyordum. McLeod'a dair bildiklerim, odasına, giyimine ve kitap satın alabilme gücüne bakarak vardığım bir yargıyla bitiyordu. Kendisiyle ilgili her şeyde, diye düşünmüştüm, gayet ürkek ve çekingen. Düşleri çok çok basit bir kenar mahalle evine gelip dayanıyordur, doğuşuyla kazandığı tüm yurttaşlık

haklarını hiçbir sosyal güvenlik ve hizmetten yararlanamadığı gerekçesiyle bir çırpıda boşlayıverecek gibiydi. "Gerisine boş ver," diyecekti. "Sorumluluk zorunluluğu olmayan işler peşinde koşmayı seven budalanın biriyim."

Bir de benim pek ilgilenmediğim, onun da açığa vurmaktan kaçındığı kökü politikaya dayanan bir üzüntüsü vardı. Politikayı Willie gibi birtakım benzetmeler yaparak konuşuyordu. Aşağı yukarı aynı şeyleri söylemesine rağmen cümlelerini onunkinden çok daha güçlü ve etkili sözcüklerle kurabilmeyi başarıyordu. Fakat ciddi mi yoksa değil mi, bir türlü çözemiyordum. Bir konuşmamızda, "Iskatçılara* benziyorsun," demiştim. McLeod, ona özenerek yaptığım bu benzetmeyi alaya almakta gecikmeyerek dolaylı da olsa beni bir güzel paylayıverdi. "Bak Lovett, senin kullanabileceğin ender cümlelerden biri de budur herhalde. Yani benim anladığıma göre 'ıskatçı' demekle sen Okyanus ötesindeki o halkçı devletlerin temsilciliğini kastediyorsun ama, benim asıl merak ettiğim senin gibi birinin bu deyimi nereden duymuş olabileceği. Çünkü sen bu yakıştırmayı yapmakla karşındakinde hiç azımsanmayacak bir politik bilginin olduğu izlenimini uyandırıyorsun."

Güldüm ve her nedense biraz da sertçe, "İnsanın kendi çıkarlarını gözeterek sıkacağı palavraları bir kenara bırakırsak, politikayı en acıklı konular arasında sayarım ben."

McLeod, araştıran bakışlarıyla, "Acıklı, öyle mi?" diye sordu. "Bilinmez. Belki de öyledir. Merakını gidermiş olmak için söyleyeyim, dediğin türden bir ıskatçı olabilme ihtimalim çok az. Daha önce de söylediğim gibi, hiçbir örgütün akıl hocası değilim ben." Bakışlarını öteye çevirip ekledi. "Ben olsam olsam bağımsız bir Marksistimdir."

* Orijinalinde 'hack'. - Ç.N.

Bu da uzun bir giriş oldu. Yani McLeod'u da, Dinsmore gibi oldukça uzun anlattım. Ama nasıl ki Dinsmore, Guinevere konusunda aklımı karıştırdıysa, McLeod da üst kattaki komşumuz Hollingsworth hakkında yanıltıyordu beni. Banyoda karşılaştığımız sabah tembel olduğunu söylemişti. Oysa bunun gerçek olmadığını daha sonra öğrenecektim.

Bir gün konuyu açtı. "Şu bizim Hollingsworth delikanlısıyla tanıştın mı?"

Başımı sallayarak henüz tanışmadığımı belirtince, tipik McLeod davranışıyla bir dizi iğneli sözcüğü sıralamakta gecikmedi. "Nasıl bir tanışmanız olacak, doğrusu merak ediyorum?"

"Niye?"

Niçin merak ettiğini elbette öyle kolay kolay söylemeyecekti. Nitekim, "Anlaşılan insanlara dair öğreneceğin daha bir sürü şey var," diye konuştu. İçimi çekip iskemleme yerleştim. "Hollingsworth, gözalıcı bir heriftir," diye sürdürdü. "Ve biraz da hastadır zavallı."

"Hastalıklı tiplerle uğraşmaktan bıkkınlık geldi," dedim.

Gülümsedi. Gümüş kenarlıklı gözlüğünü çıkartıp, tembelliğe varan bir uyuşuklukla camlarını temizledi. "Saçmalamadan edemiyorsun Lovett. Şimdiye kadar aklı başında on kelime bile söylemedin daha."

"Edecek de değilim zaten."

"Al bir o kadar da Hollingsworth'dan," diye sızlandı, dilini ön dişlerinde dolaştırdı. "Çöp tenekesinden beter bir beyni var bu adamın. Bana göre Hollingsworth 'Kaçık'tan başka bir şey değildir."

Kişisel düşünceleri burada kesti ve bir süre de başka şeylerden konuştuk, ama giderayak tembihlemeden de edemedi. "Hollingsworth hakkında ne düşüneceksin, bilmek isterim."

Hollingsworth'la tanışmam tamamen rastlantı sonucu oldu. Ertesi akşam Mc Leod'un kapısının önüne geldiğimde, odasında olmayışı canımı sıktı. Çalışmak arzusu duymuyordum, oysa yapılacak bir şey de yoktu. Bir süre McLeod'un kapısı önünde dikildim. Sonra işi şansa bırakıp yeniden tıklattım.

Onun yerine yandaki odanın kapısı aralandı, Hollingsworth olduğunu tahmin ettiğim genç bir adam başını dışarı uzattı. "Özür dilerim," dedim ellerimi açarak. "Biraz hızlı vurdum galiba."

"Yok canım, önemli değil." Sahanlığın loş ışıklı aydınlığında suratıma baktı. "Yeni taşınan arkadaşsınız herhalde."

Öyle olduğumu söyledim, kibarca gülümsedi. Bir suskunluk oldu aramızda. Hollingsworth'un büyük bir ciddiyetle ettiği sözlerle sessizlik bozuldu. "Havalar da amma sıcak geçiyor değil mi?"

"Ya, ya."

"Birkaç güne kalmaz yumuşar bu hava, bana öyle geliyor," dedi uysal bir sesle. "Yağmur topluyor, bir boşansa da şu rutubetten kurtulsak."

Ağzımın içinde bir şeyler geveledim, cevap yerine geçti.

Hollingsworth tanışmalarda gerekli olan bir takım beylik sözcüklerin edildiğini ve artık birbirimize pek de yabancı olamayacağımızı düşündü.

"Bir içki almaz mıydınız acaba?" dedi. "Tam da hazırlamak üzereydim."

Alabileceğimi söyleyince içeri buyur edip bir kutu bira açarak elime tutuşturdu. Odası benimkinden de, Mc Leod'unkinden de genişti, fakat yine de rahatça dönülebilecek gibi değildi. Büyükçe bir yatak ve devasa bir yazı masası odada yer bırakmamıştı. Oturabilmek için birkaç kirli gömleği yere itekledim. Ve nedense gömlek-

lere dokunuşumla birlikte odasında bir yerini bulmamışlığın, bir düzensizliğin varolduğunu hissettim.

İçerisi inanılmayacak kadar tertipsizdi. Kirli çamaşırları etrafa saçılmıştı. Masasında iki çekmece açık kalmış içindekiler dışarı sarkmıştı. Askısından yere kaymış olan bir takım elbise, dolap kapısını sıkıştırarak açık tutuyordu. Köşelerden birinde çöpleri tepesinden taşan bir sepet ve boş bira kutuları duruyordu. Diğer bir kenarda, üzeri kalem yontukları, mürekkep lekeleri, sönük izmaritler ve yırtık mektup kâğıdı kutusu gibi döküntülerle dolu başka bir masa daha vardı. Bütün bunlara rağmen yerler temiz paktı. Tahtalar iyice ovuluydu ve pencerelerin son bir iki gün içinde temizlendiği belli oluyordu. Hollingsworth'un üstü başı da düzgündü. Temiz bir yazlık pantolon ve yeni bir gömlek giymişti. Saçları taralı ve traşlıydı. Az sonra tırnaklarını da gördüm, kirsiz ve bakımlıydı tırnakları. Görünüşe bakılırsa böyle bir odayla uzak yakın en küçük bir ilişkisi bile yoktu.

"Arasıra iki çift lâf edip soğuk bira içmek güzel oluyor," dedi. "Bizimkiler ağır içki içmememi öğütlemişlerdi bana, ama bu kadarcık biradan bir şey çıkmaz değil mi?"

Havanın yağmurlayacağını düşünmesi, kullandığı dil ve terbiyeli ses tonu, küçük kasabaların birinden yetişmişliğinin kesin belirtileriydi. Kente kapağı atan dışarlıklı basit bir oğlandı Hollingsworth. Taşralı oluşu boyutlarından da belliydi. Ortadan az kısa boyu ve biçimli vücut yapısıyla bir barikatı kolay hareketlerle aşabileceği görünüşünü uyandırıyordu.

Mısır sarısı saçlarını düzgünce bir yana yatırmıştı. Ağzında burnunda dikkati çekecek bir şey yoktu, oysa ufacık koyu mavi gözleri bir bakışta göze çarpıyordu. Yüzünü kaplayan çiller kaç yaşında olabileceğini düşündürdü bana. Daha sonra öğrendiğime göre o da be-

nim gibi yirmilerinin ortalarındaydı ve o da benim gibi on sekizinden yukarı göstermiyordu.

Hollingsworth, parlak sarı saçlarından ışıltılar saçarak odanın ortasındaki şu duruşuyla çevresine aykırı düşüyordu. Konumu yanlış seçilmiş gibiydi. Çocukluğunu geçirdiği odası geldi gözlerimin önüne: Bir köşede yatağı, diğerinde İncil'i ve belki bir de beyzbol sopası. Dahası, mukavva üstüne yapılmış fosforlu bir Haç'ı da olmuştur. Anası, hani ışıklar sönse bile yavrumuz Tanrı'nın varlığından haberdar olsun gibisine büyük bir özenle başucuna yerleştirmiştir.

Hollingsworth, her sabah bu odayı silip süpürüyordur, tahta kaplamaların tozunu alıyor ve halıyı silkeliyordur diye düşündüm. Sonra da iç rahatlığıyla çıkıp işine gidiyordur. Ve o çıkıp gidince bir yabancı içeri süzülüp her yanı birbirine katıyordur. Veya... Çekmeceleri alt üst ederek, giysileri öteye beriye tıkıştıranın Hollingsworth'un kendisi olabileceği görüntüsü geçti gözlerimin önünden. Odanın ağır aksak bir taramadan çok bir taarruz havasında altı üstüne getirilmişliğini hesaba katmakla bu görüntünün gerçeğe aykırı düşeceğini düşündüm.

Birkaç dakika böyle oturduk. Sonra ona bir şeyler sormam gerektiğini düşünerek, nerede çalıştığını sordum. Wall Street'deki en büyük borsa kuruluşlarından birinin adını verdi.

"Memnun musun bari?"

Yapısına uygun bir karşılık verdi. "Elbette. Bir şikâyetim yok," dedi o yumuşak sesiyle. "İş arkadaşlarım iyi insanlardır. Yardımcı da oluyorlar. Yani işimden memnunum demek istiyorum." Biraz duraladı. "Belki de bir bildikleri olduğu için yardım ediyorlardır ama olsun. Hiç değilse başka işlerde olduğu gibi başım ağrımıyor. Namusumla çalışabiliyorum. Hem ben zaten oldum olası na-

muslu işleri tercih etmişimdir, herhalde siz de öylesiniz-dir?"

"Fazla düşünmüş değilim," dedim.

"Düşünmediniz mi? Eh, belki de siz haklısınız, herkes de benim gibi düşünecek değil elbet." Sinir bozucu bir terbiye anlayışı vardı. "Dış işlerde çalışan bir eleman olabilmek aslında daha iyi," diye sürdürdü. "İnsanın hem adı duyuluyor, hem de daha iyi çevre edinebiliyor."

"Bir büroya tıkılıp kalmak düşüncesinden nefret ederim," dedim.

"Her şirkette bir sürü iş vardır ve insanlarla uğraşmak kâğıtlarla uğraşmaktan çok daha zordur, der bizim şef... Şey yani Bay Wilson. Beni de satış memuru yapacak yakında. Satıcılığa daha yatkınmışım, öyle söylüyor."

"Sabahtan akşama dek bir büroya tıkılmaktan nefret ederim."

"Amirim Bay Wilson'un dediğine göre, büroda iş çok çeşitli olurmuş. Oysa, evraklarla uğraşılacağına insanlarla uğraşmak daha iyiymiş. Beni müşterilerle muhatap etmeyi düşünüyor."

"Becerebilecek misin bari?"

Sorumu ciddiye alıp enine boyuna açıklamalara girişti. "Evet, onu demek istiyorum. Satıcılığım oldukça iyidir. Bizimkilerin Meridabet'te —aslen oralıyım ben— bir dükkânı var, eskiden orada çalışırdım." Yarımağız gülümsedi. "Dükkâna her girene bir şey okuturdum," dedi. Suratına bakışımı beğenmemiş olacak ki sözü değiştiriverdi. "Efendice bir ticaret şekli değil pek, biliyorum."

"Boşver, önemli değil. Hayatı zorlamak gerekir demiş adamın biri, sen ona bak."

Pek zevklendi. Hir... hir... hir diye yükselen kaba bir kahkaha attı. Sonra başladığı gibi kesiverdi gülmeyi. Demek hoşuna gittiği için gülmedi, diye buldum. Gözleri-

ni gözlerime dikip, "Akıllıca lâf diye ben buna derim," dedi. Odada dolanıp dururken, piposuyla tütün tenekesini almıştı. Çaktığı kibriti özentili bir tutuşla bastırılmış tütünün üstünde dolaştırdı. Pipoyu çekiştirişine ve acemice evirip çevirmelerine bakılırsa zevk için değil de gösteriş uğruna içtiği izlenimini uyandırıyordu.

"Ne zamandır pipo kullanıyorsun?" diye sordum.

"Hayır, yeni başladım," dedi. "Bizim bürodaki amirlerin hepsi pipo içiyorlar. Bay Wilson içiyor, Bay Court içiyor. Dikkat ettim, Üniversite mezunu kültürlü beylerin hepsi pipo kullanıyorlar. Öyle değil mi?"

"Doğrusu düşündürücü bir konu."

"Ben hoşlanmadım bir türlü ama madem gerekiyor, öğreneceğim," dedi. Piponun ucuyla ön dişlerine vurdu. "Bir soru sorsam, darılır mısın?"

"Yok canım."

"Üniversite mezunu musun?"

Öyle ya, niçin olmayayım. Derhal başımı salladım.

Benimle tanışıyor olmaktan duyduğu memnunluğu belirtmek istercesine gülümsedi. "Anlamıştım zaten," diye sürdürdü. "Adamın suratına baktım mı anlarım. Hangi üniversiteyi bitirdin?"

Dilimin ucuna gelen en kazık üniversitenin adını söyledim. O koca binayı sanki ben kurmuşum gibi, hayranlığı arttı. "Ah, keşke daha sık bir araya gelebilsek de üniversite anılarını anlatsan. Duyuyorum da... Üniversite mezunları hep birbirlerini tutarlarmış, öyle değil mi? Senin de herhalde böyle ilişkilerin olmuştur."

Tadını kaçıracağa benziyordu, ortadan bir lâf ettim. "Canı isteyen kurar tabii."

"Bence böyle ilişkilerin iş hayatında büyük etkisi oluyordur. Bizim bürodakilerin hemen hepsi üniversite mezunu. Ara sıra onlarla konuşuyorum da, kafası çalışan bir adamsın diyorlar bana." Üzerimde bıraktığı etkiyi

görmek istercesine durup bekledi. Sonra o tatsız sesiyle ekledi. "Keşke ben de üniversiteye gitseymişim," dedi. "Ama çocukluk işte. Canım sıkılır diye istememiştim. Siz olsanız yapmaz mıydınız?"

Düz bir sesle, "Topu topu dört yıl," dedim.

"Ben de onu demek istemiştim," dedi, "Herkesle birlikte yarışa başlasanız bazen iyi de olsanız elenebilirsiniz."

Hollingsworth konuşuyor, ben de suratını inceliyordum. Göz çukurları nerdeyse ince sivri burnunun üzerinden katlanarak birbirine yapışacak kadar bitişikti. Karşıdan bakılınca kuşa benziyordu. Burnunu küçük cici bir gaga, hafifçe öne çıkık beyaz dişlerini de bunu tamamlayan boyun olarak sayarsak, sokaklarda binlercesini gördüğümüz o minik kuşlardan pek bir farkı kalmıyordu. Üst çenesindeki ön dişleriyle diş etleri arasında incecik siyah bir çizgi vardı.

"Ne iş yaptığınızı sormamda bir sakınca var mı?" dedi.

"Yazarım," dedim. "Ama çıkmış bir kitabın var mı diye sorma."

Yeni bir hir... hir... hir... kahkahası koyverdi. Radyofonik yayınlardaki mekanik gülmeleri anımsadım. "Yazarsın demek?" dedi. "Eğlenceli bir meslek, yazarlık, öyle di'mi?" Birtakım neşeli sesler çıkararak kalan birasını bitirdi. "Kitaplarla aran iyidir öyleyse."

"Eh, bazılarıyla iyidir."

"Biraz kitap tavsiye eder misin?" diye okumaya yeni yeni heveslenen bir öğrenciymiş gibi sordu.

"Nasıl kitapları seviyorsun?"

"Oh, malûm canım."

Masanın üzerinde duran magazinlere ve kitaba baktım. "Ne tür kitaplar ilgini çekiyor, önce onu bilsem iyi olacak," dedim, yeniden.

"Haklısın." Kalp atışları dinlenilecek bir hastaymış gibi göğsünü şişirerek, masanın üstünde ne varsa toplayıp önüme koydu.

"Bir şeyler var işte."

"Belli," dedim. Kapağında selofan kâğıdı dikkatlice yolunmuş bir cep kitabı vardı. 'Meşhur Adamların Mektupları Antolojisi'. Bunun altında, yığınla cıcığı çıkmış magazin, bir tane amatör fotoğrafçılar için el kitabı, bir takım ucuz kovboy romanı ve bir seri teksir edilmiş 'Dans Öğretmeni'.

"Bunları okumamam gerek herhalde," dedi Hollingsworth.

"Niçin okumayacakmışsın?"

Cevap vereceğine kıkırdadı. Kucağımdaki yığını kaldırıp bir yana koydum. "Ne tür kitap istersin?" diye sordum bir daha.

"Şey..." Duraklar gibi oldu. "Askerdeyken severek okuduğum bir sürü kitap vardı. Hani yok mu ya, olmuş vak'aları anlatan kitaplar falan."

Epeydir en çok satan kitaplar listesinde duran bir tarihi romanın adını verdim.

"I-ıh, onlardan değil. Şimdi adlarını çıkaramayacağım ama, bize dair kitaplardı. Gerçek Amerikan hikâyeleri. Bizim duygularımıza göre yazılmış."

İki dünya savaşı arasındaki yılların tanınmış romanlarından bazılarını saydım. Kıç cebinde taşıdığı küçük not defterine dikkatle yazdı her söylediğim kitabı. Listesi bitince, "Acaba nereden bulurum bu romanları, biliyor musun?" diye sordu.

"Bir iki tanesini ödünç verebilirim," diye önerdim.

"Oh, çok teşekkürler. Komşuluğun güzel yanları işte." Yazı masasının yanındaki koltuğa oturmuştu, bir elini pantolonunun ütü çizgisinde gezdiriyordu. "Herhalde hoşuma gidecek romanlardır bunlar. Gerçek hayat hikâyele-

ri değil mi? Yani, budala kızlar... fırsatçı oğlanlar... bilirsin ya şey yapan falan..." Sırıttı.

"Oldukça," dedim.

"Aslında nasıl basabiliyorlar bunları, çok şaşıyorum. İzin vermeseler daha iyi olmaz mı acaba? Allahsızca şeyler bunlar. Bence çoğunu Bolşevikler yazıyor onların."

"Nelerin?"

"Onların canım, anlarsın işte." Bir kutu bira daha ikram etti.

Canımı sıktığını hissettim birden. "Almayayım. Odama dönüp biraz çalışsam fena olmayacak."

"Odada bir şeyler mi yapıyorsun?"

"Yoo, hayır. Ben...?" Az önce söylediklerimi unutmuş olduğunu farkettim. "Hayır, yazı yazıyorum."

"Ah, iyi bir uğraş doğrusu." Kapıya kadar arkamdan geldi, koridora çıktıktan sonra da konuşmasını sürdürdü.

"New-York'a geleli iki ay oluyor," dedi durup dururken. "Henüz şu o biçim evlerden birini bulamadım. Harlem iyiymiş bir zamanlar ama, turistler bozmuş orasını da, öyle diyorlar, doğru mu acaba?"

"Bilmem."

"Dünyada her çeşit insan olmalıdır derler."

"Evet."

Cinsel arzuyla dolu bir bakış takındı birdenbire. "Aşağıdaki hanımla bazı ilginç olaylar geçti aramda. Bayan Guinevere ile yani. Hoş bir hanım." Gözlerindeki pırıltı şaşırtıcıydı.

"Ben de epey şey duydum hakkında," dedim.

"Öyle mi? Kadın tam bir olay. Hani derler ya, insanın anılarına işleyeceği cinsten."

"Mmm." Birkaç adım uzaklaştım. "Eh, artık işbaşı yapayım."

"Ah, anlıyorum," dedi yumuşak bir sesle. "İnsanın

çalışması gerekir, di'mi?" Yeni açtığı birasından koca bir yudum aldı. "Uygun bir zamanda sana deneylerimden söz etmek isterim, seni sıkmazsa tabii."

"Sıkmaz."

"Şu küçücük görüşme bir hayli sevindirici oldu," dedi. Odasına döndü. Tam uzaklaşmak üzereyken bir lâf daha etti. "Bayan Guinevere'yi tanıyorsun, di'mi?"

"Evet."

"Gayet de renkli bir şahıs. Tam New-York malıymış, öyle diyorlar."

Hollingsworth hakkında ne düşüneceğim konusunda hiçbir fikrim olamadı.

6

Eğer şu yaz günlerinde New-York'da yapayalnız bir genç adam olarak kalmışsam, bu benim suçumdu denebilir. Pansiyondaki komşularımı ayrı tutarsam, dışardaki tanıdıklarım da sayıca pek fazla değildiler. Buna rağmen ziyaretlerine gidebileceğim kimseler de vardı. Bir hafta iki hafta derken tanışlarımla olan bağlarım zaman aşımına uğrayıp tavsadılar. Çalışmamı iyiden iyiye sonlamadan kimselerle görüşmemek düşüncesiyle Dinsmore'un odasını tuttuğumda bu değişimin sadece bir isteğimi tatmin etmek olduğunu ve gerçekte kendime çizdiğim sınırları kırmamı güçleştireceğini farkedebilmiş değildim.

Durum abartılmış hissini verebilir, hatta gerçekte öyle de olabilir. Ne böylesine ortadan kaybolmaya ne de en çekilmez bir tanıdıkla bile oturup birkaç saat çene çalmamaya mecbur değildim. Bu gibi durumlarda nedense hiç kimse ilginç gelmiyor; baştansavmalar ve gocunmalar olabileceğini kurarak geçirdiğim saatleri tekrarlamanın gereği yok. Aklımda tanışlarımdan birine telefon ediyordum ve o da hemen evine çağırıyordu, ama daha evi-

nin kapısından içeri adımımı atar atmaz bir hata olduğunu anlıyordum. Söyleşi yavanlaşacak, hem belki kekeleyeceğim, belki bir an önce kaçıp kurtulabilmenin dürtüleri olacak içimde. Ve böylece, ya fazla ahbap değiliz veya ilginç değildir diyerek aklıma gelen tanıdıkları bir bir boşluyordum.

Geçmişimin yarı saydam görüntüleri arasında, aklımda durmaksızın dönenen bir anım var, hani nerdeyse gerçektir diye kabulleneceğim. Olay ne zaman geçmişti başımdan şimdi pek anımsayamıyorum. Belki de askerden izinli çıktığım günlerin birine rastlamıştır, her neyse bu önemli değil. Diyeceğim bana aşık olmuş bir kız vardı. Ben de ona iyice vurulmuştum. Deniz kenarındaki turistik sayfiye evlerinden birinde düşünemeyeceğim kadar mutlu ve acı dolu bir hafta geçirmiştik.

Kız için aşk, daima yüzlerce sahte kibarlık oyunuyla donatılan bir konu olmuştu. Erkeklere kayıtsız kalabilmeye varırcasına vücudundan utanıyordu. Benimle birlikte ne gibi bir takım koşulların bileşkesi olmuştu çözümde, artık bilemeyeceğim, fakat öylesine içten, öylesine dolu ve güvenle tapıyordum ki ona galiba her şeyin üstesinden gelen de benim bu aşırı hayranlığım oldu. İçinde yaşadığımız oda daha bir anlam kazandı kızın gözünde. İlkin kendi vücudunu sevmeyi öğrendi, daha sonra da bana bağlandı. Bu yeni tanıyışın hazzıyla saatlerce uzanıp kalıyorduk. Ona kutsal gizemi öğretmiştim, o da hasatını bana buyurmuştu, yüzündeki pırıltılarda yansır gibiydim. Hiçbir erkek senden daha düşünceli, daha ateşli, daha arzuladığım olmamıştı, diye yemin ediyordu. Hafta boyunca güzelleşti durdu kız, ben de kendi kendime gizli bir övünç duyar oldum. İç içeydik. Birbirimizi doyuruyorduk, konuşuyorduk, sevişiyorduk ve ıssız sahilde saatler süren uzun yürüyüşler yapıyorduk. Sandviçler hazırlayıp odaya getiriyordu. Savaşın ölümcül gölgesinin

dibinde yaşıyorduk ve bilinmez, belki de aşkımızı bu denli güçlü kılan da savaştı.

Onunla birlikteyken mutluydum da, başka birine iki çift söz etmek zorunda kalınca bir çekingenlik duygusuna kapılıyordum. Kadın garsona yemek ısmarlamak, ölümcül bir işkence olmaya başladı benim için, ev sahibemiz kadınla konuşmaya tahammülüm kalmadı. Çok sıcak bir öğle sonrası, ev sahibemden buzlu su istenecekti. 'Ben konuşamam' diyerek gidip alması için kıza yalvar yakar oldum.

"Fakat Mikey.." dedi kız —o günlerde başka bir adım var mıydı, şimdi anımsayamıyorum— "Mikey, sen getirsen olmaz mı? Bu kadar büyütme artık..."

Kadınla karşılaşacağım kuşkusuyla tere bulanmıştım. "Yapamam," diye karşı çıktım. "Ne olur git sen getir. Kadını görmek istemiyorum."

Kızcağız gidip suyu getirdi. Oysa bu tartışmayı kazanan da kaybeden de ben oldum. Daha sonra birbirimizden ayrılırken —Onu bir daha hiç görmediğimi hemen hemen kesinlikle biliyorum— edebi tutkularla dolu bir cümle fısıldadı kulağıma. "Odalar kalplerin tuzaklarıdır, Mikey." Gerçi sözleri taşkındı ama tümden boş da değildi.

Aklımda sıkça tekrarlanan birkaç anıdan biriydi bu ve acaba bende nasıl bir sevgi duygusu uyandırmıştır diye merak ettiğim için anlattım. Nitekim şu pansiyondaki iki-üç kişilik takımın sudan dostluğuna takılıp kalışım ve her geçen gün biraz daha onlarsız yapamayışım, geçmişimin derinliklerinde daha önce de böyle bir yapılagelmişliğin bulunmasındandır. İsteklerime ve çoğunlukla da gereksindiğim şeylere kavuşabileceğim çapta bir daire çizeduran, boynu zincirli bir köpektim. Bir kez daha geçirdiğim o yedi günü düşünmeye başladım, olmadı.

Guinevere, kendisine daima eşlik eden o müthiş

uyumsuzluğuyla düşlerimi dağıttı ve Hollingsworth'la yaptığım konuşmadan bir iki gün sonra, aşağı inersem bir şeyler olabilir düşüncesiyle kadının kapısını çalışım benim için hiç şaşırtıcı olmadı.

Öğleden sonra üç sularıydı gittiğimde, ve Guinevere öğle yemeğini bitirmemişti henüz. Beklemediğim bir karşılama gösterisi yaptı kapıda. "Oh, Bay Lovett. Şu anda başka birisi gelseydi inanın sevinmezdim. Buyrun... Hadi canım, lütfen?" Giyimini ayrıntılarıyla anlatarak can sıkmayayım; üstünde **'yatakta kahvaltı'**dan, günlük giyime dek gelişen çeşitte bir giysi vardı demek yeter.

"Bugünlerde bana uğrayacağınız içime doğmuştu," dedi, ince ve kalın notalar arasında yer yer yükselip yer yer yumuşayan bir sesle. "Yemek de bitmek üzereydi. Kahveyi birlikte içelim, olmaz mı?"

"Olsun bari. Ben de bir iş konuşması yapacaktım sizinle." Ziyaret için uydurduğum bahane, odamın temizliğiydi elbette.

Koridoru geçip, mutfağına yürüdük, kurnası ve ocakların üstü geçen haftadan kaldığı anlaşılan bulaşık kümeleriyle doluydu. Mutfak masasında bitmek üzere dediği yemeğin artıkları: Yarı yarıya ısırılmış bir sandviç, patlayarak muşambaya bulaşmış domates dilimleri ve aralarında, incecik kollara dağılmış bir kahve gölü..."

"Bir iş meselesi mi?" diye tekrarladı neden sonra. Deyişine bakılırsa, uydurduğum bahane istediğim etkiyi yaratamamıştı. "Ah, kusura bakmayın, ortalık pek karışık," dedi yakınarak. "Bir türlü rayına oturtamadım şu temizlik dalgasını. Şöyle buyurun, kahve de elinizin altında nasıl olsa." Japon taklidi kimonosunun geniş ağızlı kolları, masadaki ekmek kırıntılarının üzerinde gezindi. Lâvaboya uzandı, bir bez parçası çıkardı bir yerlerden ve yalapşap sıyırdı masanın önüne gelen tarafını. "Monina!" diye bir çığlık attı. "Hoşgeldiniz desene Bay Lovett'e."

"Merhaba Bay Luft," diyen sesin geldiği yana baktım. Bir çocuktu bana seslenen, buzdolabıyla pencere arasındaki boşluğa sokuşturulmuş uzun bacaklı bir iskemlede oturan, görülmemiş güzellikte bir çocuk.

Saçlarında oynaşan kuvvetli ışık, yüzünü ve kollarını aydınlığa boğuyor, ve vücuduna saydammış hissini veriyordu. Küçücük eliyle sıkı sıkıya tuttuğu bir kaşıkla, önündeki tabaktan alınacak yulaf ezmesini dudaklarına aktarabilmenin uğraşındaydı. Manevrası güç bir uğraştı ve ezilmiş yulaf tanecikleri minik ağzını ve ağlamaklı çenesini benekliyordu. Bir an için, yeryüzüne inmiş bir melek olabileceği duygusuna kapıldım. Makinalı yaşamın bunaltıp huysuzlaştırdığı beceriksiz bir melek.

"Bu ne güzel çocuk," dedim neşeli görünmeye çalışarak.

"Öyle gözükür," dedi Guinevere. "Güzel olduğunu kendisi bilmiyor sanma, ne malın gözüdür bu küçük yosma."

Monina kıkırdadı, "Anne kaka konuştu."

"Aman be, ne velet, hiçbir şey söyleyemezsin," dedi Guinevere.

"Kaç yaşında?"

"Üç buçuk, yakında dördüne basacak," dedi Guinevere, çocuktan saklanacak bir şeysi olmamanın rahatlığıyla. "Bebek olarak tutmak istiyorum onu. Aklıma koydum bir kere. Sağlam kazığa bağlayacağım Monina'yı. Bir iki yıl içinde Hollywood'a kapağı atacak kadar para tutarım elbette. Ama bebek olarak kalması gerekiyor. Beş yaşından yukarı çocuklar için para getirecek rol yok pek, bilirsin, bir yaş daha aldı mı işi bitti demektir. Eh, genç kalmasını istiyorum ben de." Elini kaldırıp bileğini öptü. "Oh şişmiş galiba. Saatim de bozuldu. Bak, ne oldu." Ve Guinevere kolunu avucuma bıraktı. "Dokun bak. Ay, acıyor."

Hafif kırmızı bir bere görebildim. Üstüne bastırdım biraz, kolunda gezdirdim parmaklarımı. "Çok düzgün," diye mırıldandım.

"Evet, cildim güzeldir." Geri yaslanırken, gözleri kapandı, yüzüne duygulu bir bakış geldi.

Birden telâşla çekti kolunu. "Allah kahretsin, unuttum."

"Ne?"

"Kimseye söylemeyeceksin di'mi?"

"Neyi söylemeyeceğim?"

"Monina'nın üç buçuk yaşında olduğunu. Herkesten saklıyorum. Söz ver söylemeyeceğine."

"Olur. söz veriyorum," dedim omuz silkerek.

"Şimdi gözüme girdin." Boyalı dudaklarını aralayıp gülümsedi. "Eğer söyleyecek olsaydın, şansım azalırdı."

"Monina ezme yulaf istemiyor," diye bağırdı çocuk.

"Kes sesini de zıkkımlan," diye tiz bir ses çıkardı Guinevere, "Yoksa alırım elime sopayı."

Fakat Monina, ilgiyi kendi üzerine çekebilmek için yeterli olan hareketi yapmıştı bile ve görünüşte de becerdiği işten hoşnuttu. Yaşını başını almış bir kadın gibi içini çekip, kaşıklı uğraşına koyuldu yeniden.

"Şu kızı kullanabilseydim bunca fırsat kaçırmazdım. Gelecek paraları şimdi düşündükçe..." Guinevere başını salladı, bir yudum aldı kahvesinden. "Kimseye güvenilmiyor. Bol bol sözler verilmişti bana, verilmişti de ne oldu sanki?" Elini uzattı. "Bir sigara versene Lovett."

Birkaç saniye susup, sigaralarımızı dumanladık. "Niçin Hollywood'a sokmak istiyorsun kızı?" diye sordum.

Guinevere'nin mavi gözleri yüzüme çevrildi, giz dolu, bencil bir sevgiyle konuştu. "Hayatta bir kadının karşısına neler çıkar, bilir misin Lovett? Bir sürü ev işiyle uğraşmak, işe yaramaz bir kocaya karılık etmek eğlenceli mi sanıyorsun? Ne günler gördüm ben, başlarını

döndürdüğüm erkekler vardı her yanımda ve gece kulüplerinde neşenin, heyecanın kaynaştığı yerlerde yaşadım ben. İsteseydim bir Mihrace'yle bile evlenebilirdim, ya? Nasıl aşıktı hem de. Şeyi de halat gibiydi." Bir ecnebiyle dertleşiyormuşum gibi durakladı. "Halat işte, dilim alışmış hep öyle diyorum."

Guinevere'nin inişli çıkışlı konuşmalarına alışıyordum artık. "Evet biliyorum," dedim.

"Evlenelim diye az yalvarmadı adamcağız, ve istemedim ben, neden biliyor musun? Tuhaf huyları varmış, bir de esmer diye. Yoksa Mihrace karısı olacaktım, ama kaçırdım treni. Bak söyledi dersin, onun gibi paralı bir siyahi çıksın bir daha karşıma, aynı hatayı yapıyor muyum? Genç br kadınım Lovett ve güzelliğimi harcıyorum yok yere. İstediğim adamı seçebileceğim zamanlar da oldu ama..."

"Nasıl gidersin Hollywood'a?" diye üsteledim. "Kocan n'olacak?"

"Bırakacağım, n'olacağı bu. Acıdığım için evlenmiştim zaten." Bulaşık dolu mutfakta gezdirdi gözlerini. "İyi kalpli bir kadınım ben, bütün mesele de bu. Şöyle bir taranayım, boyanayım da gör bak, istediğim erkeği nasıl elde ediyorum. Küçük parmağımı oynatsam, hayır diyecek bir erkek çıkmaz aranızdan."

"Bana salla da görelim," diye şansımı denedim.

"Ay, sana mı! Yaşını başını almış bir kadını ne yapacaksın sen? Yirmi sekiz yaşındayım, ne haber?.." Ekmek kırıntılarını bir araya toplayıp birtakım şekiller çizdi. "Kocamın adını söylesem, iskemleden düşersin."

"Kimdir ki kocan?"

Gizli bir gülücük takındı. "Ağzımdan kaçırmamı bekle." Açık duran pencereden, sıcak bir rüzgar esti mutfağa, yaprak ve katran kokusu yayıldı. Bir **'Olabileceği'** düşünmenin heyecanı bastı içimi. İnsanı bitkin kılan ya-

pış yapış şu yaz sıcağına rağmen, birileri aşk yapıyorlardı bir yerlerde, nemli bir sıcaklık sarıyordu kollarını, bacaklarını. Neredeyse Guinevere'yi kucaklamak istercesine uzatacaktım kollarımı.

"Lovett, bir şey istesem yapar mısın?"

"Ne?"

Elini elimin üzerine koydu güvenle. "Canım bira istiyor. Hadi bir efendilik yap da, şuradan bir şişe bira alıp geliver bana. Hem boşalanı da veririm, iade edersin."

"Niçin gidecekmişim, anlamadım." Düşlerimi darmadağın ediş şekli canımı sıkmıştı.

"Aa, hadi! Bak ne diyeceğim. Gidersen bir teklik veririm sana, ha?" diye sürdürdü. Gerçi teklik verme zorunluluğu bir hayli gönülsüzceydi.

Güldüm. "Kaç yaşında sanıyorsun sen beni?"

Başını salladı. Ciddileşiverdi. "Oldu, oldu. Hem güneşe çıkacaksın, bir teklik hakkındır."

"Teklik falan istemem."

"Hadi, hadi, uzatma."

Çocukçaydı bu. "Tamam, peki." Parayı alıp, olanca neşesizliğimle dışarı çıktım. Dediğini yaptırdı diye kendi kendime kızıyordum. Fazla pohpohlanmış, saçma sapan bir karıydı bu Guinevere, bir tutam çekiciliği varsa, onu da birtakım moloz yığını, benliğinin derinliklerine batırmıştı. Buna rağmen arzuluyordum onu. Odamın çatısı sıcaktan kavruladursun, Guinevere'yle ben altında olur, yaz boyunca da sürdürebilirdik bu gelgitleri.

İstediği cinsten iki şişe alkolsüz birayla, bir de çubuk şeker alarak eve döndüm. "Al paranı," dedim. "Bugünlük benden olsun."

"Ay çok tatlısın." Parasının geri geldiğini görmek onu daha da sevindirdi. "Bak senin için üstümü değiştim."

Değişmişti cidden. Yürek atışlarım hızlandı. Sırtı açık

kısa bir tropikal yelek ve şort giymişti, giysilerin örtemediği kısımlarına ahlâksızca salınımlar veriyordu.

"Benim için değiştin öyle mi?"

Kıkırdadı. "Bu sıcakta giyimli durmaya dayanamıyorum. Etrafımda birileri olmasa, çırılçıplak gezeceğim." Biraz düşündü. "Bir bildikleri var ki çıplak geziyor şu nüdist denilen tipler."

Monina, uzun bacaklı koltuğundan inmiş, ayak altında dolanıyordu. Bir iki kez, çocukluğuna yakışmayan utanmaz bakışlarla inceledi beni.

"Bay Luft.."la başlayan bir şeyler söyledi annesine.

"Ne diyor?" diye sordum.

"Bay Lovett, yakışıklı bir erkek diyor." Guinevere güldü. "Kız haklı yani Lovett, hiç de fena değilsin." Ana kız birlikte yüzüme bakmaya başladılar. Her nedense bana ısınan Monina'nın bebekçe sözleriyle anasını bastırmaya uğraşması karşısında, bakılan adam olarak hiç de rahat değildim.

"Bu çocuk öğle uykusuna yatmaz mı?" diye sordum.

"Oh, bu velet uyumaz. Daha böylesini görmemişsindir. Ben kaçta yatıyorsam, o da o saatte girer yatağa. Gece yarısına kadar otursam oturur." Guinevere birasını yudumladı, sonra Monina'ya uzattı şişeyi, küçük kız annesinin gülünç bir kopyası gibi, sarı saçlarını geri iteleyip içti birayı. Şişeyi tam yerleştirememişti ağzına ve biranın çoğu çenesine, oradan iç gömleğine, oradan da yere damladı. "Beceriksiz!" diye çığlığı bastı annesi.

Monina aldırmadı. "Bay Luft yakışıklı," dedi yeniden.

"Öbür odaya geçsek," diye fikir yürüttüm. "Hem Monina da yatak odasında evcilik oynar. Oynarsın değil mi Monina?"

"Haaayır..."

"Ben nereye gidersem, bu da peşimde," dedi Guinevere, "Monina bensiz yapamaz." Esnedi. "Aman gel, oturma odasına geçelim." 'Oturma odası' sözcüğü birtakım değişimleri içeriyordu, bir kendini beğenmişlik takındı Guinevere. Komikleşen bir el hareketiyle, tablalardan birini işaretledi. "Şunu yanınıza alsanız Bay Lovett," dedi, düzinelerle hizmetçiye sigara ve içki söyler gibi.

Oturma odasına girdiğimde şaşırdım. Hiç de gönül bunaltıcı oturma odalarından değildi, temiz yüzlü eşyaları vardı. Yaylı bir somya, koyu yeşil örtüsüyle sedir görevini görüyordu. Üzerlerine yeni yüzler geçirilmiş eski koltukları vardı. Domates rengi perdelere karşı bej renkte bir halı serilmişti. Duvarlarda gereğinden fazla ayna asılıydı, abajurları eskiceydi ve ilk bakışta ne oldukları anlaşılmayan bir sürü örtü ve süs eşyası doldurulmuştu her tarafa. Ama yine de uyumluydular. Ne var ki, gönlündeki sarayı kuramayıp, böyle bir odayla yetinmek zorunda kalmış biri gibiydi Guinevere. Bu odaya isteklice ve sık sık girmediği gibi bir izlenim edindim.

Koltuklardan birine yerleşmeden önce şöyle bir gezindi odada. "Güzel bir oda," dedim.

"Çok uğraştım ama değdi," diye keyifsizce cevapladı.

"Eğer biraz fazla param olsaydı, daha güzel de yapardım." Sonra sessizleşti Guinevere, bunaltıyla halıya dikti gözlerini. "Ne emek verdim şuna" diye mırıldandı. Ellerini şortunun ceplerine soktu, sonra ters yüz etti ceplerini. "Ama değerimi anlıyor mu? Yoo." Sırtını koltuğa yasladı, ağır ağır aşağı yayıldı memeleri, eliyle göbeğini sıkıştırdı.

Uyuklar gibiydi Guinevere. Tüm sıkıntısı odanın içinde oraya buraya zıplayarak oyunlar kuran çocuğuna geçmişti. Monina'ya baktım. Aynanın karşısında durmuş annesinden gördüğü bencil hayranlık tutumuyla kendi bi-

leğini öpüyordu. "Dabla," diye fısıldadığını duydum. "Dablayı al!." Aynada yansıyan suratına doygun bir gülüş kondurdu, özentili bir kibarlıkla başını salladı, minik kollarını telâşla oynattı. Bir dans figürü yaparcasına tek ayağı üstünde dönüp, üzerleri desenli birtakım ıvır zıvırın durduğu masanın önüne geldi, düşünceli bir poz takındı. Ucuz porselenlerden birini seçerek, işlemelerini inceledi. "Anne Monina, Anne Monina," diye çağırdı, sesini yükselterek. Suratına bir gülümseme yerleştirip yanıma yaklaştı, işlemeler arasındaki aşk meleklerini göstererek aynı sözleri tekrarladı.

Guinevere sıkıntıyla doğruldu. "Bırak onu Monina!" diye bağırdı. Oysa annesinin buyruğu fazlasıyla çift anlamlıydı. Ne demek yani bırak onu Monina?

Monina porselen kâseyi yere attı.

"Allahın belâsı kaltak!" diye yaygarayı bastı annesi. "Defol odana."

"Hayır!" diye çığlıkladı Monina.

"Git köşede dur."

"Haaayır....."

Guinevere hırsla fırladı yerinden. "Alırım sopayı elime," dedi bağırarak. Bir süre somurtup dikildi annesinin karşısında Monina, sonra "Tamam," diye teslim oldu. İsteksizce yürüdü kapıya doğru. "Anne gidi Anne gidi," gibi birtakım sözcükler savurdu. annesini aforoz ediyor diye düşündüm.

Ve çıkıp gitti Monina.

Guinevere yakındı. "Ay, bu velet deli edecek beni." Gözlerini kapayarak gülümsedi, jölemsi bir titreşim sardı göbeğini. "Ah, katil." Yere çöküp, kırık parçalarını toplamaya başladı. Aramızda iki karışlık bir mesafe vardı, ve öylesine bir eğim tutturmuştu ki memelerine bakmomazlık edemiyordum. Gıdıklanıyormuş gibi hırıltılar çıkararak, "Ah şu velet," diye mırıldandı.

Başını kaldırıp yüzüme baktı, bütün yüzüne yayıldı gülüşü. "Eh, galiba başbaşa kaldık, Lovett," dedi yarı alaylı bir sesle.

"Evet, istediğim oldu," dedim sözcüklere bastırarak.

"Ah sen!" Topladığı kırık parçaları yanımda duran tablaya koydu, gidip koltuğuna yerleşti. Bacaklarını karnına doğru çekip avuçlarıyla memelerini sıvazladı. "Mmm" diye kedi gibi hırıldadı. Çıplak omuzlarını usul usul koltuğun döşemesine sürttü.

"Sırtını kadifeye okşattığın oldu mu hiç?" diye sordu birden.

"Hayır," dedim yutkunarak.

"Ay ben bayılırım." diye miyavladı gene. "Keşke bu da kadife olsaydı. Kaba pamuk, sırtımı dalıyor." Tatlı tatlı gerindi. "Sana bir şey diyeyim mi... Ay, ne demeye sana anlatıyorum hep, bilmiyorum, hiç kimselere söylemem oysa. Yalnız kaldım mı çırılçıplak soyunup kadifelerin üstüne yatarım ben."

Yarı örtülü bir teklif mi, yoksa şu cinsellik yüklü dakikaları daha da güçlendirmek için mi akıl etti bunu? "Bak sen," diye mırıldandım. Aslında ne dediğimin farkında bile değildim.

"Oh, kadife üstünde yatmak," dedi. "Felâket bir şey."

Ayağa kalkarak yanına gittim. Öpüşümün tadına varıncaya dek çekmedi dudaklarını, sonra itekledi. Derin bir soluk aldı. "Üfff" diyerek gülümsedi. "Güzeldi."

Yüz yüze durduk, vücuduna attım elimi. "Neremi beğeniyorsunuz?" diye sordu tatlı bir öfkeyle. "Sizin yüzünüzden rahat edemeyecek miyim ben hiç?"

"Edemiyeceksin," diye soludum.

İçini çekip, vücudunu kaçırdı. "Birçok adam tanıdım ben, hepsi de aşık oluverdiler bana. Kimyasal bir şey var demek ki bende." Dönüp, beni inceledi. "Bak

Lovett, yakışıklı bir oğlansın. Seninle vakit geçirebilirdim, ama artık aptallıklar yapmıyorum. Kocam var diye değil, başka şeyler aradığım için." Ne demek istediği ses tonundan anlaşılıyordu. "Bak şimdi, diyelim ki seninle yaşadım, elime ne geçecek? Söyler misin?"

"Yerin dibine batsın ne geçeceği!" Uzanıp bir kez daha öptüm. Adet yerini bulsun gibilerden gözlerini kapatıp, ağzını ağzıma dayadı. "Anne ne yapıyor, anne ne yapıyor."

Monina, kapının aralığında durmuş, işaret parmağıyla bizi suçluyordu.

Guinevere, "Anne ne yapıyor," diye çocuğu taklit etti, şaşırdım. "Koş yatağına bakiim. Yersin sopayı yoksa."

"Anne fena anne gidi." Çocuğun neler hissettiğini anlayabilmek olanaksızdı. Gerisingeri döndü Monina, gözünde titreşen öfkeli yaşları gördüm. Çıkarken caydı nedense, bana bakıp kırıttı. "Monina'yı da öp."

Guinevere bir şaplak kondurdu kıçına. "Hadi yatağına, yoksa yiyeceksin sopayı!" diye bağırdı. Monina bir kez daha gönülsüzce çekildi aramızdan.

"İyi ettin di'mi?" diye söylendi Guinevere. "Artık istediğini yaptırır bana."

"Özür dilerim," dedim.

"Neye yarar senin özür dilemen," diye çıkıştı. "Sizlerin yüzünden dertten kurtulmuyor başım." Bir sigara yakmak için arkasını döndü, sonra gülümsedi. "Al," dedi. Hiç beklemiyordum. "Al, tut bakalım, memelerimi. **Al,** al, elle hadi." Ve elimi yakalayıp memesine yerleştirdi. Yeniden öptüm Guinevere'yi, sigaralı elini kaldırıp kucaklayışıma karşılık verdi.

İsteksiz değildi Guinevere. Bir dakikadan fazla sürdü öpüşmemiz ve ellerim vücudunun her ayrıntısını iyice yokladı. Ayrıldığımızda hızlı hızlı soluyordu.

"Hey!" dedi.

"Hadi." Artık hiçbir şey beni durduramayacak, diye düşündüm. "Hadi."

"Olmaz."

"Burada yatalım."

Diklendi. "Bak," diye fısıldadı. "Çocuk etrafta dolanırken, deli misin?"

Bırakacak değildim. "Öyleyse yukarda benim odamda."

"Bilmem."

"Yukarı gel."

"Peki, tamam," dedi. Koluma bir çimdik attı.

"Söz mü?"

"Geleceğim dedim ya." Suratı değişiverdi. "Hey Tanrım, nedir bu erkeklerden çektiğim be."

"Söz mü?"

"Ay evet. Sen git hele. Monina'yı yatırayım, ben de gelirim."

Bir çarpıntı, bir cinsel gerilim içinde sendeleye sendeleye odama çıktım.

7

Gelmedi.

Geleceğim dedi ve gelmedi. Öfkeden deliye döndüm. Kızgın damın altında, kirli duvarları seyrederek berbat bir saat geçirdim. Sıcak öğle sonrası, beni isteksizliğe sürükleyerek geçti. Okuyayım dedim, çalışayım dedim, ikisi de olmadı. Sonunda yürüyüşe çıktım.

O sıkıntıyla birkaç saat dolaştım. Bir ara limandaki artık kullanılmayan rıhtım babalarından birine oturup, mazotlu sulara ufak çakıl taşları fırlattım. Alacakaranlık indi, öte yakadaki gökdelenlerden güneşin son ışınları yansıyordu. Ucuz bir lokantada akşam yemeğini yedikten sonra, bir şeyler yazarım ümidiyle masamın başına döndüm.

Ne yaptıysam bir türlü yazamıyordum. Uzun bir süre uğraşarak yazabildiğim pek az şeyi yüzüstü bırakıp yeniden karanlık caddelere attım kendimi. Aklımda bir kovalamacadır gidiyordu, kendi hakkımda yeni kararlar alıyordum. Öncelikle, yeterince çalışmıyor olduğumu düşündüm: Öyleyse yarından itibaren kendime yeni bir program uygulayacaktım. Bundan böyle her sabah erkenden kalkacak ve akşama dek romanımın üstünde aralıksız çalışacaktım. Bir çağrı olmadıkça ne ziyaretine gidecek, ne de görmeye kalkacaktım.

Huzursuzdum ve huzursuzluğumun nedenini de bilmiyor değildim. Hani bir öykü vardır. Çocuğun anası, gelin olarak istemediği güzel kızı yirmi şilteli bir döşeğe yatırır, en alttakine tılsımlı bir fasulye tanesi koyar, kızcağız da sıkıntıdan uyuyamaz, onun gibi. İçimin derinliklerinde bir sıkıntı vardı. Bu, Guinevere'nin sözünde durmayarak, beni aldatmış oluşuydu.

Oysa neler olabilirdi. Bir an için onunla birlikte benim odada olabileceğimi düşündüm. Kilitli bir kapının ardında başımı Guinevere'nin göğüslerine yaslamış yatıyorum. Üstümüzde ılık bir yaz rüzgarı esiniyor. İkimiz de mutluyuz, çünkü birbirimizi iyice tatmin etmişiz... ve işte o tatlı yorgunlukla yatıyoruz.

Birden kapıda beklenmedik bir tıkırtı oluyor. Daha doğrusu biri kapıya vuruyor. Korkuyla doğruluyoruz. O büyük gözlerini bana çeviriyor. Dehşetle açılan gözlerini görüyorum. Kaçıp kurtulacak bir yerler aranıyorum. Yok... Ve odanın kapısı vuruluyor. Pencere diyorum, pencereden kaçıp kurtulsak. Pencere en az yüz kadem yukarlardan bakıyor aşağıya. Ölürüz, diye buluyorum. Pencereden atlarsak ölürüz. Vuruşlar duruyor. Guinevere yatağın içinde bacaklarını karnına çekerek büzülüyor tabii ben de. Yorganı başımıza kadar çekiyoruz. Vuruş-

lar durunca dayanılmaz bir sessizlik sarıyor odamı. Bir anahtar uyuyor kilide, sağa sola döndürülüyor anahtar. Kaskatı kesilmiş bekliyoruz. Ve birden kapı ardına dek açılıveriyor. Bir yabancı duruyor kapının aralığında. Ben bu adamı tanıyor muyum, tanımıyor muyum, düşünemiyorum bile. Adamın bir kolu ileri uzanıyor. Adam bu hareketi akıl almaz bir ustalıkla yapıyor, elindeki silâhı seçemiyorum. Gözlerimi kapıyorum ve yastığa bastırıyorum başımı.

Kendi kurduğum düşten kendim korkuyordum. Terden sırtım sırılsıklam olmuştu. Heyecandan ellerim titreyerek bir sigara yaktım. Haziran akşamının ılık havasını içime çekerek bir sokak lâmbasının dibinde içimdeki çarpıntıyı yatıştırdım.

Odama döndüğümde bugüne kadar yazdıklarımı bir araya toplayıp, tekrar tekrar okudum. İnsanların hep birarada yaşamak zorunda bırakıldıkları bir toplumdan söz etmek istemiştim. Olay büyük bir binada geçiyordu ve romanımın kahramanı olan kişiler, aynı binada yaşıyor olmalarına rağmen birbirlerini tanımayan bir erkekle bir kadındı. İkisi de bulundukları yerden kaçabilmenin özlemi içindeydiler ve sonunda kaçıyorlardı da. İkisi de birbirlerini hiç tanıyamadan apayrı yönlere gidiyorlar ve mutlu oluyorlardı. Ve tabii bir gün geliyor, birbirlerini buluyorlar ve büyük aşkı yaratıyorlardı.

Roman diye yazdığım buydu demek. Saçmasapan, boktan bir öyküydü bu. Şimdiye dek nasıl olmuş da farkına varamamıştım. Bir hüzün çöktü içime, yazdıklarımı gülünç bulmaya başlamıştım. Okuduğum bazı bölümler fena değildi ama bir bütün olarak ele alındığında, anlatımım aşırı derecede dokunaklıydı ve aynı havada devam ettiğim takdirde nasıl bir sonuca varacaktım, kestiremiyordum.

Aldığım çalışma kararına boş verip yattım. O sıkın-

tıyla berbat bir gece geçirdim. Sabahleyin gidip esaslı bir kahvaltı ettim. Yeni bir başlangıç yapacaktım. Yine de eve dönüşümü biraz ağırdan aldım, sonra eve döndüm. O hızla bir iki sayfa yazdım. Yazdıklarımı okudum ve beğenmedim. Sıkıntıyla yırtıp attım kâğıtları. Yazarlığın bir mayası var idiyse ben bu mayayı bir türlü tutturamıyordum. Yine de yılmamam gerektiğini düşünerek günlerce çalıştım. Ama olmadı. Beğenimi tutacak doğru dürüst hiçbir şey yazamamıştım. Daha doğrusu bir bölüme başlıyor, fakat gerisini getiremiyordum. Çünkü aklımda Guinevere vardı. Ve kadın sinirlerimi bozan bir umursamazlık içinde beni aramamakta ısrar ediyordu.

Bu sıkıntılı bekleyişin sonunda kazanan ben oldum. Bir sabah odama döndüğümde pusulasını buldum. Okunaklı bir el yazısıyla yazmış:

"Dostum,
Nerelerdesin? Sana söyleyeceğim önemli bir şey var. Acele gel beni gör. Mutlaka görüşmemiz gerekiyor. G."

Pusula ne yapmam gerektiği konusunda yol gösterici oldu.

Üzerime çeki düzen verip, soluğu aşağı katta aldım. Ürkek bir gülüşle açtı kapıyı. "Merhaba," dedi yumuşak ve boğuk bir sesle. Öne eğik tuttuğu başını görünce, ilk aşığını karşılamaya hazırlanan bir genç kız diye yakıştırdım. Vücudunun kıvrımlarında utanmaz bir salınım vardı. Oysa masum genç kız pozlarındaydı. "Suratına nasıl bakacağım bilemiyorum?" dese pek de şaşırmayacaktım. Birkaç saniye susup, nasıl davranacağımı bekledi. Baktı ki, bende bir hareket yok, "Hangi cehennemdeydin?" diye çıkıştı.

"Üst katta. Seni bekliyordum. Tam yetmiş iki saattir de bekliyorum." dedim. Bu sözleri önceden hazırlamıştım.

Gözleri parladı. Bekletmiş olmaktan duyduğu mem-

nunluğu gizlemek için yüklendi. "Buraya bak Lovett, sen gittikten sonra neler oldu biliyor musun? Monina hastalandı. Doktorlar çağırdım da düzeldi kız. Yirmi beş dolara patladı bana. Önce sen aklımı başımdan aldın — sanki bana hayranmış gibi konuşuyordu — sonra da Monina. Kocam o gece uyku ilâcı vermeseydi uyuyamayacaktım."

"Ya! Ciddi bir şey miydi bari?"

"Sinir canım." İçini çekti. "Hadi gel, mutfağa geçelim. Kahve koymuştun, soğumasın."

Sırf dediğini yapmamış olmak için karşı çıktım. "Oturma odasında içelim, daha iyi."

Ve kahvelerimizi oturma odasında içtik. Guinevere kedi gibiydi. Her çıtırtıya irkiliyor, her ayak sesine fırlıyor ve hiçbir zaman tam olarak yakınlık göstermiyordu. Aramızda yuvarlak bir masa vardı. Temiz bir örtü ve gümüş servis tabakları duruyordu üzerinde. Kahveyi boşaltırken gayet dengeli ve hanım hanımcıktı. Neşeyle gülümsüyor, tam anlamıyla bir dost ağırlaması havasına bürünüyordu. Hanımlık görüntüsü bir yerde fiyasko vermişti, o da sırtındaki bornoz. Alacalı bulacalı bir bornoz geçirmişti sırtına ve üst üste giydiği iç çamaşırlarından birinin kopuk kurdelâsı göğüslerine kaymıştı.

Kahvelerimiz bittikten sonra Guinevere baştan çıkarıcı pozlarla sırtını geriye yasladı. Herhalde beni tavlamanın sırası geldiğine inanmış olmalı ki, gayet yumuşak bir sesle konuşmaya başladı.

"Geçen gün bana öyle saldırmasaydın, seninle çıkardım, Michael?"

"Beni küçük adımla çağırdığına göre, sen de adını söyle de sana aynı şekilde hitap edeyim."

"Guinevere."

"Ne yani, Guinevere senin asıl adın mı, yoksa soyadın mı?"

"Adım. Soyadım kocamın soyadı tabii. Smith."

Besbelli yalan söylüyordu ama ses etmedim. Biraz öne eğildi. "Dinle," dedi, "Benim asıl adım Beverly Guinevere, fakat artistliğim sırasında bana Guinevere denilmesini istemiştim, öyle kaldı. Hani Margo ya da Zorina falan gibi bir ad olsaydı daha mı iyiydi yani?"

"Demek senin artistliğin de var öyle mi?"

Başını sallayarak onayladı.

"Nasıl oyunlarda oynuyordun ki?"

"Komedilerde canım. Kraliçeydim. Herkesin aklı giderdi." Sıkıntıyla vücuduna baktı. "Bir deri bir kemik değil ama, çok daha inceydim o zamanlar. Zaten hiç sıska olmadım ben, balık etindeydim yani." Biraz durdu, sonra aradığı uygun sözcüğü bulmuş gibi sürdürdü. "Kıvraktım. 'Şimdi huzurlarınızda Peri Kızı oynak Guinevere' diye takdim ederlerdi beni." Dalgın dalgın kollarını okşadı. "Herkes benimle olabilmek için can atardı. Bir moruk vardı. Altmış iki yaşında falan, kendisiyle bir defacık yatayım diye tam bin dolar teklif etti bana."

Birden kapının aralığında Monina belirdi. Guinevere bakışlarını kızından yana çevirdi. Ben başka tarafa bakındım sıkıntıyla. Çırılçıplaktı Monina. "Monina'ya bak," dedi Guinevere. "Nasıl, güzel vücudu var di'mi? Ben de öyleydim işte." Suratını ekşitti. "Evlendikten sonra koyverdim. Evlilik insanda heves mi bırakıyor?" Tekrar Monina'ya çevirdi bakışlarını ve nedense öfkelenıverdi. "Monina, bu ne hâl? Çabuk git giyin bakiim."

Monina aldırmadı. Kollarını kaldırıp, küçücük ellerini ensesine koydu. İstemesem de çocuğa bakmaktan kendimi alamıyordum. Görülmedik bir vücud yapısı vardı kızın. Sanki on sekiz yaşında bir kızın ustaca işlenmiş minyatürü gibiydi. Omuzlarından kalçalarına doğru nazlı

kıvrımlar uzanıyordu. Bembeyaz vücuduna yayılan sarı saçları, omuzlarında bukleler yapmıştı.

"Hayır," diye somurttu Monina.

"Hayır mayır dinlemem, alırım sopayı elime."

Monina ofladı. Anlaşılan, artık sopanın ele alınma temasından usanmıştı. Yine de aramızdan çekildi. Ama holde durup bizi dinleyeceğine kalıbımı basabilirdim.

Guinevere kahvemi tazeledi. "Birisi yazar olduğunu söylemişti, Lovett. Yanılmıyorum di'mi?"

"Kim söylediyse yanılmış," dedim.

Üstünde durmadı. "Düşündüğüm bir hikâye var," diye sürdürdü. "İkimiz birlikte çalışırsak, çok para kazanırız. En az bir milyon eder."

"İyi ya, öyleyse otur yaz."

"Ben yazabilsem sana mı sorardım. Sabır yok bende. Ama fikir var. Ben anlatayım, sen yaz. Anlaştık mı? Parayı da kırışırız. Kazanacağımız yüz binleri düşünüyorum da... hikâye kafamda hazır."

Duracak gibi değildi. "Bak bir dinle. Tamamen gerçek. Çok roman okudum ben ve de hiçbiri bununla boy ölçüşemez." Ses tonunu ağırlaştırdı. "Ciddi bir hikâye, hem kaç yılda geçiyor." Gözlerini kapadı ve alnını yumruğuna dayadı, yoğun bir düşünceyle buruştu yüzü. "Hangi artistler oynayabilirler acaba diye düşünüyorum, ama hâlâ bulamadım, aslında Hollywood karar verir buna ya, düşünmesi bile heyecanlandırıyor beni."

"Bak şimdi," diye girişti. "Burada, New York'da geçiyor ve başlıca tipleri bir doktor, şöyle iyice yakışıklı, bıyıklı bir adam, tanınmış bir doktor ve bir hemşire, şu sarışın yıldızlardan biri gibi güzel bir kadın bir de doktorun kız arkadaşı var, esmer siyah saçlı bir kadın, adı az duyulmuş bir oyuncu da oynayabilir bu kadını."

Bir sigara yaktı Guinevere. "Şimdi bu herif, doktor yani, iyi bir insan, temiz kalpli, kadınların bittiği tip-

lerden. Bir sürü zengin karı var peşinde, ve belki de kendisi farkında değil bu işin. Düzinelerle kadın arkadaşı var, hepsi de kolları arasına atılmaya hevesli. Fakat, doktorun beğendiği bir kadın var, şu sarışın yıldız, yardımcısı olan hemşire, hayatı zorluklarla geçmiş, iyi kalpli temiz bir kadın, o da doktoru beğeniyor. Yok, aslında doktora çılgıncasına aşık da, belli etmiyor, hep çekingen davranıyor." Görüp geçirmişcesine içini çekti. "Öbürkü, kendini beğenmiş bir sosyete karısı, zırt pırt gelip gidiyor doktora, hasta olduğunu falan bahane ediyor ve nasıl oluyorsa oluyor, doktor sevişiyor bu karıyla, ister istemez bir bağlantı kuruluyor aralarında. Birlikte gezmeye başlıyorlar, gece klüplerine, plâja, şehir klubüne gidiyorlar, doktor bir türlü uzaklaştıramıyor kendini kadından. Ama, hemşireyi de aramamazlık etmiyor, ara sıra buluşuyorlar, doktorun gerçek aşkı bu, öteki sadece bir dişi."

"Yani," diye doğrulattım, "Sarışın artistle doktor birbirine gerçekten aşık, esmer değil."

"Evet, evet." Soluk almaksızın sürdürdü. "Doktor sosyete karısıyla geziyor ama, karının annesiyle babası hiç hoşlanmıyorlar bu durumdan. Çünkü doktorun ailesi soylu değil, hastabakıcı kızın da öyle aslında. Ama ne yaparsın ki gençlere söz geçiremiyorlar." Duraladı Guinevere, kendi kendine mırıldandı. "Bazı sahneleri kendi tecrübelerime dayanarak çiziyorum." Sigarasının külünü silkeledi... "Bu iş bir süre devam ediyor, sonunda sosyete karısı hamile kalıyor. Yalnız, kadın daha bu durumunu anlamadan doktor, hemşireyi daha çok sevdiğine ve onunla evlenmek istediğine karar vermiş durumda. Sosyete karısı gelip hamile olduğunu söyleyince şaşkına dönüyor, neden sonra kendini toparlayabiliyor ve gerçek sevgilisinin başkası olduğunu söyleyip mutlaka bu çocuktan kurtulması gerektiğine inan

dırıyor kadını. Ve işte tam burada filmin ilk dramı başlıyor. Düşünebiliyor musun, doktor, kısa bir aşk hayatı yaşadığı kadını ameliyat ediyor ve kendisini gerçekten seven kadın da yanıbaşında ona yardımcı oluyor. Bu sahneyi becermek pek kolay değil ya neyse. Olmazsa kadına beyin tümörü ameliyatı ya da buna benzer başka bir şey de yaptırılabilir. Doktorun asıl sevgilisine bakarak, 'neşter hemşira'nım, pens hemşira'nım, sünger hemşira'nım,' deyişini düşünüyorum da çok dokunaklı olacak bu sahne." Anlamsız bir bakış kuşandı Guinevere. "Ameliyat başarılı olmaz. Gebelikten kurtulur sosyete karısı ama, doktor bir hata yapar ve sakat kalır kadın. Artık bütün güzelliğine rağmen, erkeklere karşı ilgisiz kalacaktır. Kadın bu durumunu anlayınca deliye döner, doktoru suçlar, fakat iyi kalpli hemşire araya girer. Doktora mutlaka bu kadınla evlenmesi gerektiğini, kendi aralarında bir şey olamayacağını söyler, doktor sosyete karısıyla evlenir ve bir süre üçü aynı şehirde yaşarlar, hemşireyle ara sıra buluşur doktor. Hâlâ birbirlerine âşıktırlar, erkek, herşeyini feda edebilecek durumdadır, kadın da adamı delice sevmektedir. Fakat, sosyete karısı yine öfkelenir, her şeyi açıklamakla tehdit eder doktoru. Hemşire bu duruma dayanamaz ve New York'dan uzaklaşmak zorunda kalır, yıllar geçer ve doktor çok zengin, çok ünlü bir adam olur, birçok kadınla gönül eğlendirir, ama iyi kalpli sarışın hemşireyi unutmamıştır. Yıllarca görmezler birbirlerini." Durdu Guinevere. "Bil bakalım sonunda ne olacak?"

Sonuca hazır değildim. Guinevere yeni ayrıntılar yaratarak sürdürüyordu; dikkatim bir başka yöne kaydı ve kayıtsızca dinledim anlattıklarını. Monina bir dans gösterisine başlamıştı holde. Hâlâ çıplaktı, nereden bulmuşsa küçük parlak bir tepsi geçirmişti eline, inanılmaz

bir kadınca oynaklıkla, incir yaprağı gibi tutuyordu tepsiyi, kollarını ve bacaklarını yılankavi kıvrımlarla oynatıyordu. Birkaç adım yaklaşıyor, sanki kendini garip bir müziğin etkisine kaptırmışcasına, saçları bir yanına yığılıyordu. Sonra hemen geri çekiliyor ve minik dudaklarına korkulu bir somurtkanlık takıyor, dehşetli ürküyormuş pozunda kollarını ve bacaklarını oynatıyordu. Annesi konuşurken o da sessizce dansetti durdu. Küçüğün dansı, annesinin öyküsüyle kapandı. Monina kapıya yaslandı, kollarını kalçalarına dayamıştı. Bütün numaraları benim için sergilemiş olmasına rağmen, benden yana bakmıyordu hiç. Sarışın kirpikleri yanaklarında gölgeleniyor, gözlerini büyük bir dikkatle duvara dönük tutuyordu. Ve Guinevere, dinlenip dinlenilmediğine aldırmadan sürdürüyordu.

"Yıllar sonra doktorla hemşire New York'da karşılaşıyorlar. Sosyete karısı da ölmüş olduğu için birleşiyorlar. Yani birlikte yaşamaya başlıyorlar demek istiyorum. Çünkü artık aralarında hiçbir engel yok. Ve kadın doktordan bir çocuk doğurmuş olduğunu söyleyemiyor adama: Çünkü adam çocuğun kendisinden olmadığını sanabilir. Ve doktor evlenelim, diyor, kadın da çocuğu ne yapacağını bilmediği için bir türlü bu teklife yanaşamıyor. Ve ne oluyor, biliyor musun? Kadın öz evlâdını öldürüyor ve yakalanıyorlar, doktor da yakalanıyor tabii. Ay, bu arada doktor durumu öğrenmişti ve kadına yardımcı olabilmek için ölen çocuk hakkında sahte raporlar düzenlemişti. Neyse durum bu yani. İkisi birlikte cezaevine düşüyorlar. Filmin son bölümü burası, idama götürülmelerinden önce iyi kalpli bir adam olan gardiyan bir babalık yapıyor ve bir gece için birlikte kalmalarına izin veriyor. Ve demir parmaklıklı hücrenin gerisinde iki aşık, çok dokunaklı sözlerle dolu müthiş bir gece geçiriyorlar."

Ve filmin sonuna geldiğini iyi hesaplayan Monina,

parmak uçlarına basarak bana doğru koştu. Kolumun uzanabileceği bir uzaklıkta durdu. Çıplak vücudunu örttüğü tepsiyi yavaş yavaş kaldırıp başının üstüne koydu.

Beni ilk kez görüyormuşcasına, biraz korku, biraz da çekingenlikle suratıma baktı. Aynı anda bir karamsarlık kapladı yüzünü. Derken minik dudakları büküldü, kaşları çatıldı ve panik içinde ağlamaya başladı.

Giderek öyle arttı ki ağlaması bayılacak sandım.

8 - Sıcak süt verip yatırdık Monina'yı. Guinevere başucuna oturup saçlarını okşadı. Tastamam halk tipi ana ağzıyla —Oh, uyu yavrum, uyu. Bak anneciğin seni nasıl da seviyor,— gibi birtakım cümlelerle çocuğu yatıştırmaya uğraştı. Eğer numara değilse, bir damla yaş yanaklarından süzülüp çenesinden aşağı düştü. Bir ara, "Varım yoğum sensin, Monina'cığım," diye sızlandı.

Sonunda Monina sakinleşti ve derin bir uykuya daldı. Parmaklarımız dudaklarımızda, ayaklarımızın ucuna basa basa odadan çıktık. Kapı gürültü etmekten sakınarak kapatıldı ve mutfağa geçtik.

Sarsılmıştım. Tıpkı bir kazanın tek görgü tanığı gibi, ne söylemem gerektiğini kestiremesem de bir şeyler söylemek, bir şeyler yapmak için çırpınıyordum. Ama Guinevere benden önce davrandı. "Vay be," dedi. "Daha önce hiç böyle olmamıştı bu çocuk. Ne oluyor anlamıyorum."

Oysa Monina ağlamaya başladığı zaman hiç de insaflı davranmamıştı. İskemlesinden hışımla fırlamış, çocuğu kaptığı gibi kıçına yapıştırmıştı şamarı. Bana da bağırmıştı. "Ne zamandır burada bu kız, ha?" Monina'nın birkaç dakikadır odada olduğunu söylememe kalmadan giderek öfkelenen sesiyle beni susturuvermişti. "Odadaydı da niçin haber vermedin a orospu çocuğu?"

Monina titremeler içinde ağlayıp haykırırken, Guinevere bildiği bütün küfürleri bana yağdırıyordu. Bense, Monina'nın yaptıklarından sorumlu tutulabileceğim inancıyla edilen küfürleri, biraz olgunluk taslamak biraz da utandığım için karşılık vermeksizin yutmak zorunda kaldım.

Neden sonra Guinevere kendine gelip, çocuğu yatak odasına götürmesi gerektiğini akıl edebildi. Aradan sadece yarım saat geçmiş olmasına rağmen, şimdi o huysuz tutumundan iz bile kalmamıştı. "İnan, Lovett," dedi, "çocuk büyütmek öyle bir dert ki." Hatta neşeli bile denebilirdi.

"Hadi birer kahve daha içelim," dedi tatlı bir sesle.

"Teşekkür ederim, ben içmeyeyim."

"Ben içeyim öyleyse. Bütün gün kahve içsem yine de bıkmam."

Bir süre şundan bundan konuştuk. Ya da daha doğrusu Guinevere konuştu, ben dinledim. Anlattıklarını dağınık bir dikkatle izleyebiliyordum. Başımı sallayarak ilgimi ve onayımı belirttikçe Guinevere coşuyor, eski aşıklarından ve hayranlarından söz ediyor, aldığı veya geri çevirdiği armağanları çiziyor, değişik içkileri ve mutlu çapkınlıkları tanımlıyor, dikkatimin azaldığını ya da inanmazlığımı sezdiği anlarda, seçkin bir kadın olduğunu ispat etmek istercesine konuşmasına yeni bir çeşni katmaya gayret ediyordu. "Görüp geçirmiş bir kadınım ben Lovett. Tam senlik yani. Ama şimdi çok geç. Birkaç yıl önce karşıma çıksaydın, aramızda bir şeyler olurdu. Şimdi yapmam. Çünkü sorumluluğunu yüklenmiş bulunduğum bir çocuk var, onu bırakamam."

"Hem de," diye gayrete getirdim, "artık dindarsın."

Kısa bir an için şaşkınlıkla yüzüme bakakaldı. Sonra tedirgin bir hareketle omuzlarını silkti. "Oh, öyle tabii. Elbette dindarım." Bu tür sorulara karşı son derece ha-

zırlıklı oluyordu. Belki biraz bocalıyordu ama, hiç belli etmiyordu. Nitekim yine öyle yaptı. Bir kolayına getirip sözü dinsel bağlılık duyduğu Witness Mezhebi'ne bağladı. "Biliyor musun, beni doğru yola sokan kocam oldu. Çok dindar adamdır kocam." Biraz benden yana eğildi. "Kendi kendime bazen düşünürüm de, benimkini ruhbanlara benzetirim. Bir tanısan, bu karı böyle bir herifle ne diye evlenmiş dersin ama kocamla biraz konuş, hemen notunu verirsin. Çok kafalı adamdır benimki."

"Monina'nın babası, öyle mi?"

Az sonra söyleyeceklerini tartıyormuş gibi içini çekti. "Bak Lovett, sana bir şey diyeyim mi? Aslında babası mı bilmiyorum." Elini kaldırdı. "Yok, hani başkasıyla yattım gibi bir şey gelmesin aklına, ama Monina'nın ondan olmadığına yemin edebilirim. Çünkü çocuk tıpatıp bana benziyor. Babasıyla en ufak bir benzerliği yok." Sesi fısıltı halini aldı; bu çok gizlenen bir sırrın açığa vurulacağı anlamına geliyordu ve Guinevere'nin bu pozunu artık iyiden iyiye bellemiştim.

"Bak şimdi, ben Katolik değilim, fakat ara sıra Katolikleri düşündüğüm olur. Şu Meryem hikâyesini örneğin. Monina'nın da İsa gibi doğmuş olabileceğini söyleyecek değilim tabii. Ama ona benzer bir şekilde olamaz mı yani. Doktorlar, her gün yeni bir şey buluyorlar, değil mi?" Kollarını göğsünde kavuşturdu ve mutlaka bir yanıt istermişcesine suratıma baktı.

"Bir sürü garip şey oluyor şu dünyada," dedim. Umduğu yanıtların belki de en güzelini vermiştim, iyice açıldı.

"Ben de onu diyorum zaten. Her zaman gizli kapaklı bir şeyler dönüyor. Bu evde bile neler oluyor, bir saysam küçük dilini yutarsın. Ama işimi gücümü bırakıp da bunlarla uğraşamıyorum."

"İyi ama sana ne? İsteyen istediği gibi yaşar, sen ne karışıyorsun?"

Boğuk bir ses çıkardı. "Bana ne olur mu? Burada iyi bir düzen kurmuş geçinip gidiyoruz. Sen olsan bozulsun ister misin ha?" Düşünceli bir tavırla sigara yaktı. "Bak şimdi, yukarı katta neler olup bitiyor bilmiyorum. Üçünüz ne haltlar yiyip, kimbilir hangi kaltakları yukarı taşıyorsunuzdur?"

"Her gece âlem yapıyoruz," dedim.

Başını salladı. "Dinle Lovett, sen iyisin. Namuslu bir adam olduğunu da biliyorum. Hem sen benden sayılırsın. Benim zorum şu diğer iki dalgacıyla. McLeod garip bir herif, Hollingsworth desem o da saman altından su yürüten cinsten." Sarkık buklelerinden birini kızıl saçlarının arasına yerleştirdi. "Dinle Lovett, ben diyorum ki, sen şu iki herifi gözetleyip de durumlarından beni haberdar etsen, ha?" Aramızda teklif mi var gibilerinden gerindi.

Bana yazdığı çağrı mektubunda bir amacı vardıysa o da bu olmalı, diye düşündüm. "Yani," dedim, "casusluk yapmamı istiyorsun."

Omuzlarını silkti. "Nedir ki, herkesin yaptığı iş."

"Olabilir. Ama ben bu işi yapamam."

Birden tutumu değişiverdi. "Bir şey mi istedik yani, ne olup bitiyor onu anlatacaksın." Ardından kurnazca ekledi. "Yani benim için de mi yapmazsın?"

"Böyle bir şey yapmam."

Guinevere elini elimin üstüne koydu. "Ben de hatırım için her şeyi yaparsın sanırdım." İç geçirdi. "İyi, ne yapalım, unut barı. Bir gece polisler evi basarsa o zaman görüşürüz. Belki sen yakanı kurtarırsın ama ben işimden olurum."

Sırıttım. "İyi ya, sen de sahneye dönersin yeniden."

"Dönemem. Şişmanladım."

"Yok canım. Hâlâ dayanılır gibi değilsin," dedim.

Aklından neler geçiriyordu, bilmiyorum. Ağız ve göz kenarlarında kıvrımlar seğiriyordu. "Ahhh, seni gidi Lovett seni," dedi sonunda. "O mektubu sana niçin yazdım, biliyor musun?"

"Herhalde, sevgilin Hollingsworth'a göz kulak olayım diye."

Diklendi. "Ne demek istiyorsun? Benim hakkımda kim ne derse desin, vız gelir, anlıyor musun." Önümüzde duran boş sigara paketini buruşturup yere attı. "Sana mahrem bir şey söyleyeceğim," dedi. Biraz bekledi, sonra içini çekerek, "Hem de böyle şeyleri kadınlar erkeklere pek söylemezler," diye sürdürdü. "Seni tekrar görebilmek için yazdım o mektubu. Geçen gün kalbini kırdığımı biliyorum, gelse de barışsak diyordum... Başıma dert açılacağını bile bile her istediğini yapacaktım."

"Ya."

"Ama artık hava alırsın. İçimde bir şey kırıldı. Kadınlar makina değildir. Meğer işe yaramaz herifin biriymişsin."

Göğüs boşluğumdan yükselen kaypak bir kendime acıma duygusunun, 'İşe yaramaz herifin biriyim' diyen tekrarını duydum. Kanım başıma çıktı.

"Kes şu Mata Hari'cilik dümenini de, kafamı bozma. Sen kendine bak. Sen bir matah mısın yani?"

Kendimi tutmasam suratına bir tokat atacaktım. Guinevere'nin gözleri çakmak çakmak bakmaya başladı. "Çık git bu evden Lovett. Seni hakaret edesin diye çağırmadım buraya." Derin bir soluk alıp vargücüyle bağırmaya başladı. "Defol. Defol orospu çocuğu. Defol."

"Gidiyorum. Sen de az sonra peşimden yukarı gel, e mi?"

"Defol, dedim sana, defoool!"

Böylece bir kez daha, kırgın ve şaşkın bir şekilde

odama çıkıp, artık alıştığım o küçük dramdaki bekleyen bezgin adam rolünü oynamak zorunda kaldım. Nedir ki, bu kavgamızın sonunda, Guinevere'yi yatağa alma düşünden vazgeçmek zorunda kalacaktım. Uzun bir süre yatağımda dönüp duracak, sonra da sokaklara vuracaktım kendimi. Dışarda yazın kavurucu sıcağı bütün gün benim damı ısıtacaktı. Gerçekte, bütün bu aklımdan geçirdiklerim birkaç saat sonranın kaçınılmaz olaylarıydı. Önümde beni bekleyen boş ve anlamsız saatler vardı. Birden geçmişimde de buna benzer boş ve anlamsız saatler geçirmiş olabileceğimi düşündüm.

Otelden bozma bir hastahanede koskoca bir yaz geçirmişliğim takıldı aklıma. Belki Paris'de. Hani Büyük Zafer'in kutlandığı o ilk yaz belki... Nerdeyse işte orada, o sıcak öğle sonralarını da bir somyada yatıp, tavanı seyrederek geçiriyordum. Sokaklarda Zafer'in tadını çıkaranlar dolaşıyordu. Karaborsanın sınırsız kapılarını zorlayan askercikler doyumsuz iştahlarıyla durmaksızın bir şeyler tıkınırlarken, kadınları gözlemeyi de ihmâl etmiyorlardı. Kadınlar boldu ve herşeye açıktılar, hazırlıklıydılar. Herkes bir an önce bir düzen kurabilmenin telâşı içindeydi. Anlaşmalar imzalanıyor, birileri genç yıldız adaylarını baştan çıkarıyor, bir diğerleri altışar aylık maaşlarını kumar masalarında yitiriyor ya da ediniyorlardı.

Bütün bunlar olurken ben hareketsiz kalmıştım. Oysa üç beş saatliğine de olsa hastahaneden çıkıp, gezip eğlenebilirdim ama yapmamıştım. Sadece günlük gazeteleri okumakla yetinmiş ve önüme ne konursa itirazsız yemekle uğraşmıştım. Ne karaborsayla ne de karı kızla ilgilenmeden tam bir ay böylece yatıp durmuştum.

Ama sık sık patlamıyor da değildim. Galiba bir seferinde yüzüm gözüm sarılı olarak hastahaneden çıkıp, Pigalle'de iyi bir kafa çekmiştim. Elli dolar harcamıştım

o gece. Yanıbaşımda kulağıma bir şeyler bağıran erler vardı ve giyinmesinden önce uzun uzadıya kaşınan bir fahişeden ve bir şantözün şarkısından belli belirsiz sözcükler kalmıştı kulağımda. Yoksa bütün o sıcak yaz boyunca Paris'de hiç bir yerlere çıkmadan, yatıp kalmış mıydım?

Yine de kesinlikle bildiğime inandığım birşey var. Hastahanedeki yatağıma sırtüstü uzanıp, ya İngiltere'de ya da Afrika'nın herhangi bir yerinde çektirmiş olduğum bir resme uzun uzadıya bakmıştım. Resme bakmıştım ve doktorların bana eskisinden hiç bir farkı yok dedikleri eski suratımı incelemiştim. Saatlerce bu fotoğrafa bakmıştım ama 'bu ben miyim değil miyim' bir türlü karar verememiştim. Ve belki de şimdi 'öyleydi' diye uyduruyorum ama, galiba bu resmin çekildiği yerlerde birtakım çocuklar da vardı. Bırakacağımız öteberileri kapışmak için sabırsızlanan çocuklar, hep birlikte aldattığımız orospular ve sarhoş kafalarımızla cezalandırdığımız yabancı dil bilmeyen yaşlı köylüler de vardı. Önü bir türlü alınamayan ishâl salgını, kangren belâsı —arada çizmeleri boyama zorunluluğu— ve ölen adamlar da vardı. Sonunda savaş denilen bu mekanizma durdu. Ama ben ondan da önce durdum. Öyküsel bir Paris'de, bir hastane yatağında sırtüstü yatarak, duvarlarda kaç çatlak var, onları saydım. İmparatorluklar göçmüş, krallıklar süpürülmüştü. Oysa bütün bunlar benim ufuklarımın ötesinde olup bitmiş şeylerdi. Bu savaş kurgusunun beni safdışı bırakacağı umuduyla katılmıştım oyuna. Savaştan yakamı kurtarırsam kaçacaktım... Doğru, savaş yakamı bırakırsa hemen kaçacaktım... Ama nereye?

İşte şimdi, başka bir somyada, sıcak bir öğlesonrasında pinekliyorum. Kaldırımlarda milyonlarca insan gelip gidiyor, işler yapıyorlardı. Somyadan kalkıp aralarına karıştım. Ucuz bir lokantada bir şeyler tıkınıp, geri dön-

düm. Odama kapandım ve saatlerce yazmaya çalıştım. Koca bir saat içinde, sonunda yırtılıp atılacak bir iki cümleden daha fazlasını yazamadan kalktım masadan. Akşama doğru, McLeod'u bulup iki lâf edelim istedim.

9 - Bacak bacak üstüne atarak oturduğu koltukta, kollarını göğsünde çaprazlayıp gümüş çerçeveli gözlüklerinin ardından can sıkıntısıyla beni süzmesi, McLeod'un kişiliğine özgü bir davranıştı. Bir ya da iki kez farkında olmaksızın pantolonunun ütü çizgisine el atıp düzeltmesi ve anlattıklarımı, sanki daha önceleri de anlatmışım gibi gayet kanıksamış bir baş eğişle onaylaması da öyle.

Guinevere'yle aramda geçenleri, ayrıntıları da tekrarlayarak anlatıyordum. McLeod, dudaklarına yerleştirdiği küçük bir gülüşle, zaman zaman huzursuzmuş hissini veren bir hava içinde beni dinledi ve sadece bir kez fikrini söyledi.

"Ne olmuş Witness'lere?" diye sordu.

Kadından duyduklarımı anlattım, McLeod başını salladı. "Uydurmuş," dedi.

"Bilmem."

"Öyle." Çenesini sıvazladı. "Epeydir tanırım bu kadını, bana hiç söz etmedi. Belki de dergilerden birinde böyle bir şey okudu, şimdi de sana yutturmaya kalkıyor."

"İyi ama, ya kocası?" diye direttim. "Gayet dindar bir adammış, öyle diyor."

McLeod yine gülümsedi. Üşengeç bir sesle; "Beyefendiyle tanıştığımı hatırlamıyorum," dedi.

McLeod'un denetimi altında, 'gayet dengeli ve gayet uysal bir şekilde, fakat nedense olağandışı bir hevesle,

başka zaman sözünü etmekten hiç hoşlanmadığım birtakım ayrıntılara bile yer vererek sürdürdüm hikâyemi. Sanki ne anlatırsam anlatayım, karşımdakinden hiçbir kalleşlik gelmezmiş gibi, McLeod'a herşeyimi açmaktan garip bir rahatlama duyuyordum. Sonunda konu birbirlmize karşı takındığımız tavırlara gelip dayanınca, acaba o anki suratlarımız nasıldı, diye bulmaya çalıştım, telâşlı bir doğruculukla aramızda geçen konuşmaları tekrarladım.

McLeod, ince dudaklarını geren o küçük gülüşüyle, sessiz ve ağırbaşlı bir tavırla dinledi beni.Bitirdiğim zaman, gözlüklerini çıkarıp özenle sildi, sonra tarağını çıkardı ve saçlarını taradı. "Ya," diye mırıldandı. Demesiyle birlikte gülmeye başladı. Zorla önleyebildi gülmesini ve huzursuzca bir sesle, "Demek kadının hesabına çalışmak sana zor geldi, ha?" dedi.

Son cümleyle birlikte yeniden gülmeye başladı. Yüzüme bakaraktan sürdürdü kahkahalarını. Sonunda, "Ne kadın yahu," dedi, sonra beni süzdü, "Ne de komik bir çift olursunuz," dedi. Gözlüklerini takıp bu kez de camların ardından süzmeye devam etti. "Şişko'yla Sıska," diye tanımladı. "Söyle bakalım Lovett, o ebedi zevki tattıracak mı bu kadın sana?"

"Bilmem," diye kabullendim. "Hem artık benim için bir önemi de kalmadı."

"Yok, önemli olur yine, bakma sen. Zaten peşini bırakmaz bir süre daha. İspiyon arıyor." İyice zevklendiği belliydi, yeniden konuşmaya başlamadan önce biraz durdu, işaret parmağını kaldırdı. "Söyle bakalım Lovett, ispiyonluk yapacak mısın? Söyle de tamamlayalım şu portreni..."

"Anlamadım."

Omuz silkti. "Anlarsın," dedi duygusuz bir sesle. "Anlaşılmayacak bir şey değil ki."

Ne demek istedi, değerlendiremedim, soruları sıkıcı olmaya başlamıştı. "Bir dakika," diye kestim. "Sana ne bu karıdan?"

"Olaylar, bilgi hapları yutularak öğrenilmez Lovett," diye ağır ağır konuştu. "Sana azıcık akıl vereyim. Ondan sonra, kafanı çalıştırır gerisini anlarsın."

"İyi edersin," dedim.

Sırıttı. "İlkin senin bilimsel araştırmaların için bir ipucu vereyim. Kadını iyice bilmek istiyorsan, kocasını da tanıman gerekir, öyle mi?"

"İkimiz de doğru dürüst tanımıyoruz adamı," diye karşılık verdim. "Boşver," dedi. "Nasıl bir adamdır, önce onu düşün bakalım. Ancak bu görüntüyü kurarsan, kadının kişiliğine varabilirsin."

Hemen spekülâsyona başladım. "Karısının gölgesinden bile korkan bir emekli olmalı." Olmayacak bir önerme kurduğumu düşündüm. "Şöyle uzun boylu, kırmızı suratlı ve de her gece karısını döven eli kırbaçlı bir herif de olabilir."

McLecd, gevrek gevrek güldü. "Fena değilsin Lovett." Parmaklarını şaklattı. "Ben de seninkine benzer bir görüntü yaratmıştım. Yani, iki erkek tipinin karışımından oluşan bir erkek. İşinden başka şey düşünmeyen, senin benim yanımdayken dikkati çekmeyen, ama karısıyla başbaşa kaldıklarında kadını dehşetli korkutan bir tip."

"Neden?"

"Ah!" Öfkeli, uysal adam pozuna bürünüp, kollarını iki yana açtı. "Baş başayken adam kadını öldürebilir de ondan." Bir süre sustu, sonra yine o 'kişiliğine özgü' alaycı ses tonuyla konuştu. "Ben de böyle sanıyordum, ama artık bu düşünce doyurmuyor beni. Niçin evlenmiş acaba bu adam böyle bir kadınla? Neden?"

Omuz silktim. "Guinevere'yi çarpıcı bulmuş olmalı."

"İlginç bir gözlem," dedi McLeod, suratını buruş-

turarak. "Kadının çarpıcılığına kapılmış demek ki. Ya sen?" —Sözleriyle beni iğneliyordu— "Sen de çarpıldın. Onun için adamın durumunu anlamakta zorluk çekmiyorsun." İşinin ustası bir pedagog gibi, elleriyle boşlukta şekiller çizdi. "İnsanlar birbirlerine cazip gelirler. Neden? Çünkü aralarında yaptıkları duygu ya da zevk alış verişlerinde, sınav kaygısı olmaksızın birbirlerini tamamlamaktadırlar. Bak şimdi, benim yapılacak fazladan bir işim yok. Belli bir görevim var, ve onu bitirip odama dönünce biraz okuyorum ya da koltuğuma çöküp düşünüyorum. Aklıma takılan konulardan biri de, daha soyadını bile kimsenin öğrenemediği herhangi bir Bay Guinevere'nin, bu kadınla evlenmeye niçin karar verdiği oluyor. Ve evlilik düzenini kurduktan sonra, niçin ortalıktan çekiliyor ve kadın niçin tek başına kalıp ana kraliçeliği yükleniyor. Ne biçim bir adam, bu dersin?"

"Hiç bir fikrim yok."

"Hani bir yerde ölü gibi bir adam bu. Kadınla niçin evlenmiş olabilir öyleyse? Çünkü, kadın canlı, çevresinde birtakım duygular uyandırıyor, adamsa böyle bir kadına sahip olmakla kendisinin de yaşamaya yakın olduğunu düşünüyor. Kendi donukluğunu biliyor adam. Ve istiyor ki güzel ve sıcak bir vücuda sokulup uyusun her gece. Bir deney olarak kabul ediyor adam bu durumu. Bence Guinevere'nin kocası işte böyle bir adam. Yalnız kocanın bilmediği bir şey var, o da kadının da en az kendisi kadar donuk olduğu."

"Öyleyse, kadın bu adamla niçin evlenmiş?" diye sordum.

"Yerinde bir soru." Yine havaya kaldırdı ellerini. "Neden değil mi? Mesele burda. Belki de bir hayat garantisi istemiştir. Tabii geçim sorununu da hesaba katmak gerek." Yeniden gözlüklerini çıkardı ve tarafsızlığını belirten bir bakış fırlattı. "Ama herşey de parayla olma-

mıştır herhalde. Geçim sorunuyla mantık birlikte işlemiştir. İşlemiştir ya, ben yine dönüp dolaşıp Bay Guinevere'ye takılıyorum. Bence erdemli bir adam bu. Kendini cezalandırmak için evlenmiş olmalı bu kadınla, elbette bunun karşıtını da düşünebiliriz, yani kadın da belki birini cezalandırmak amacıyla yapmıştır bu evliliği. Bu da işin yarısı eder..." dedi, kendi kendine konuşur gibi sürdürdü, "Kadına iyice bakınca, adamı kibar bir tip olarak canlandırıyorum aklımda. Bu adam tümüyle olmasa da kadını anlıyor. Sorunları olan bir kadın için böyle bir ilgi ne demektir, bunu anlayabiliyor musun bilmem? Gerçi adam karısına sözünü geçirebiliyordur, ama kadın fırsatını buldukça adamı uyutabilir yine de!"

"Bence kadın, kocasının kendisini çok iyi tanımasından sıkıldığı için yapıyordur bu işleri."

"Öyle mi dersin. Bence de. İşte önemli olan da bu zaten. Aralarındaki hiçbir şey mükemmel değil. Hele bir de kadın kocasından korkuyorsa, bu daha da iyi. Kadın kadınlığını bilebilmek istemiş öteden beri..."

"Sana yaklaştığı oldu mu hiç?" diye sordum.

Dilini dudağının üzerinde gezdirip sırıttı. "Bunları sana bırakıyorum, Lovett. Dilediğin gibi çözümle."

McLeod esnemeye başladı, ama gerinmesi yarıda kaldı. Biri kapıyı kurcalıyordu.

Duyduğum en merak uyandırıcı seslerden biriydi, hafif sürekli darbeler, bir hayvan pençesinin ısrarlı vuruşlarını andırıyordu. McLeod koltuğunda yer değiştirdi, vücudu dikleşmiş, dikkat kesilmişti. Ne ümit etmişti bilmiyorum ama, aşırı tepki gösteriyordu. Yüzünün rengi attı ve darbeler sürdüğü sürece de hareketsiz kaldı.

Neden sonra bu garip tedirginlikten kurtulup gözlüklerini taktı. Zor duyulur bir sesle, "Hollingsworth olmalı," diye fısıldadı. Hafifçe doğruldu. Suratına donuk bir

anlam yerleştirdi. Birden, "Girin!" diye düzgün bir sesle bağırdı.

Hollingsworth, oklınca her zaman ve her yerde giriş izni yerine geçer diye bildiği kibar bir gülüşle içeri girdi. Temiz gömleği, yazlık tiril tiril pantolonu, ve özellikle dikkati çeksin diye seçildiği belli olan bir çift siyah-beyaz ayakkabıyla, tam kendi moda anlayışına uygun biçimde giyinmişti. "Rahatsız ettiğim için özür dilerim," dedi. "İçerden sesler duyunca bir uğrayayım dedim." Dönüp başıyla beni selâmladı. "Nasılsınız Bay Lovett? Sizi gördüğüme memnun oldum."

"Al şu iskemleyi de yanımıza gel," dedi McLeod.

Hollingsworth pantolonunu dikkatle çekip yanımıza oturdu. Birbirimize duyduğumuz yakınlığı göstermek için olacak, bir dakikadan fazla bir süre birbirimize bakındık. McLeod'u saymıyorum. Çünkü onun bakışlarından, Hollingsworth'dan hiç mi hiç hoşlanmadığı belli oluyordu.

Hollingsworth, pantolonunun ütüsünü bozmamaya dikkat ederek ellerini dizlerinin üstüne yerleştirdi. Sonra boğazını temizledi. Vücudunu hafifçe öne eğdi ve konuşmaya başladı.

"Eğer sizce bir sakıncası yoksa, politikadan konuşabilir miyiz acaba?"

Tam beklediğim gibi diye düşündüm. Bu herif bizim burada olduğumuzu duydu ya, aman bu fırsatı kaçırmayayım diye odasını yine öyle dörüm döküm bırakıp soluğu kapının önünde almış anlaşılan. Bu denli meraklı bir tip olacağını düşünmemiştim doğrusu.

McLeod zoraki bir gülüş çıkardı. "İyi ki geldin," dedi alaylı bir sesle. "Aman yardım et de birkaç dakikada şu dünyayı bir kurtaralım."

Hollingsworth kendisiyle dalga geçildiğini anlamamış olmalı ki; "Öyle demeyin. Benim demek istediğim anlamdaki politik sohbetler daima uzun ve yorucu oluyor-

lar," dedi. Bizden bir karşılık gelmediğini görünce de iyice heveslenip sürdürdü. "Örneğin Bolşevik'lere dair konuşmak istiyorum. Geçen gün dairede Bay Wilson ile Bay Court'u bu konu üzerinde tartışırken gördüm ve Bolşevikler konusunda daha pek çok şey öğrenmem gerektiğini anladım." Alçakgönüllü bir bakışla mavi gözlerini üstümüzde gezdirdikten sonra ekledi. "Her konuda yeterince bilgili olmak zorundayım, kimi zaman insanın iş hayatında çok etkili oluyor böyle şeyler?"

"İyi ama, bu konuda benim bilgim olduğunu nereden biliyorsun?" diye sordu McLeod. Yüzü hâlâ soluktu.

Hollingsworth çocukça bir saflıkla yanıtladı. "Siz Bolşeviksiniz, öyle değil mi Bay McLeod?"

"Komünist demek istiyorsun yani?"

Hollingsworth şaşaladı. "Aynı şey değil mi bunlar?"

McLeod bu defa gürültüyle esnedi. "Yumurtayla dinozor kadar benzeşirler," dedi alaycı bir gülümseyişle ağzını kaparken.

"İlginç bir benzetiş," dedi Hollingsworth. "Ve siz de her ikisindensiniz, öyle mi?"

McLeod bakışlarıyla Hollingsworth'u yiyecek gibiydi. Bir suskunluk oldu. Anlamsız suratlarının gerisinde, ikisinin de hızla hesaplar yaptıklarını hissettim. "Evet, her ikisi de," dedi McLeod. "Öyle tastamam dediğin gibi."

McLeod'un suratına bakıldığında bir şey anlaşılmıyordu, vücudu hani biraz da kaykılmış olarak duruyordu koltuğunda; ama bacağı, sanki tüm sıkıntısını yere boşaltan bir emniyet sübabı gibi —hatta biraz da kendisinden ayrık olarak— döşemeye seri sinirli darbeler vuruyordu.

"İvi ya, öyleyse sorularıma cevap verebilirsiniz," diye Hollingsworth kibar bir sesle sürdürdü.

"Belki veririm," diye kabullendi McLeod. "Yalnız ön-

ce benim bir sorum olacak. Ne demeye bu yoldan açtın konuyu?"

Hollingsworth anlamadı ne demek istediğini. Ulu orta bir cevap verdi. "Oh, bilmem. Başkalarından değişik bir konuşma tarzınız var." Bakışlarını odaya çevirdi. "Geçen gelişimde banyo meselesini konuşurken — sahi bir çizelgeye bağlayamadık onu ya neyse, raflardaki kalın kitaplar dikkatimi çekmişti." Cebinden bir tomar kâğıt çıkarıp dizinin üstüne yerleştirdi, kalemini tembel tembel gezdirdi kâğıtların üstünde. Oldukça kibar bir dille, "Allahsız olduğunuzu söyleyebilir misiniz?" diye sordu.

"Evet." Kalem hafifçe gezindi kâğıdın üzerinde.

McLeod, dudaklarında donan bir gülüşle mırıldandı. "Aslına bakarsanız ondan da ileriyim. Bir zamanlar, kiliseleri dinamitleme örgütünün başındaydım. Epey kilise uçurduk havaya."

"Ve özel teşebbüse de karşısınız?"

"Elbette." Sanki bir oyunun ilk sınavından geçmiş de, şimdi sıra atak yapmasına gelmiş gibi, McLeod pozunu değiştirip aynı buruk ses tonuyla konuşmaya başladı. "Özel teşebbüse karşıyım denebilir. Çünkü işçiyi sömürür, kardeşi kardeşe rakip yapar ve sınıflı toplumun haksızlıklarını besler. Zehir ancak başka bir zehirle önlenebilir. Şiddet de şiddetle. Güçlü bir şiddet grubu burjuvaziyi devirmek için etkili bir kampanya başlatmalıdır. Cumhurbaşkanı'na suikast yapılmalı ve bütün milletvekilleri tutuklanmalıdır. Hükümet ve Wall Street tasfiye edilerek bütün kütüphaneler ateşe verilmeli ve zenciler haricinde o boktan Güney'de ne varsa yakılıp yıkılmalıdır." McLeod durdu ve bir sigara alıp yerleştirdi dudaklarına, ilk kibriti çaktı, söndü kibrit, ikincisini çakıp sigarasına tutarken konuştu. "Başka soracağınız bir şey var mı?"

Hollingsworth başını kaşıdı. "Çok ilgi çekici şey-

ler söylediniz. Üzerinde düşünülecek bir sürü şey vermediniz bana." Alnına düşen bir perçemi düzeltti. "Ha, evet." Yine öne eğdi vücudunu ve çekingen bir tavırla ikinci sorusunu sordu. "İlk bağlılığınız Amerikan Bayrağı'na mı, yoksa başka bir ülkeninkine mi?"

McLeod bozmadı. "Başkasına diyebiliriz." Sanki bir görüntüden ayrılıyormuşcasına ellerini inceledi. "Politik sorgumuz bitti mi?" diye sordu.

Hollingsworth başını salladı. "Size bağlı."

"Ben hazırım," dedi McLeod. "Hem de yıllardır."

"Yardımcı oluşunuza sevindim."

McLeod, Hollingsworth'a doğru uzandı. "Wall Street ilginç bir yer öyle değil mi?" diye sordu yumuşak bir sesle.

"Evet, çok ilginç. Bilmediği birçok şeyi öğreniyor insan. Bir okuldaymış gibi hissediyorum kendimi." Mc Leod inceden inceye, belki de bilinçli olarak alay ediyordu Hollingsworth'la. "Güzel bir yakıştırma," dedi. Birden, atılıp Hollingsworth'un dizleri üstüne tuttuğu kâğıt tomarını kaptı. "Bakarsam kızmazsınız herhalde, di'mi?"

Ama bozuldu Hollingsworth. Ayağa kalkıp kâğıtları tutmak istercesine ileri uzattı kolunu, parmakları öfkeyle açılıp kapandı. Diliyle dudaklarını ıslattı. "Bana böyle bir numara yapmak yakışık alıyor mu?" diye bana sordu usulca. Sesinde belli belirsiz bir içtenlik sezdim.

Bense, McLeod'a bakıyordum o sıra. Koltuğuna gömülmüş, Hollingsworth'un yazdıklarını okuyordu. Birkaç kez zevkle gülümsedi. Sonra bana uzattı tomarı. Hollingworth aşağıdaki listeyi yapmıştı:

Bolşevik olduğunu beyan etti.
Komünist olduğunu beyan etti.
Allahsız olduğunu beyan etti.
Kiliselerin dinamitlenmesini beyan etti.

Özel teşebbüse karşı olduğunu beyan etti.
Şiddet hareketlerini desteklediğini beyan etti.
Cumhurbaşkanı'nın ve meclistekilerin ilgasına taraftar.
Güney'in yakılmasına taraftar.
Zehir kullanılmasına taraftar.
Irkçı başkaldırışa taraftar.
Kökü dışarda bir güce bağlı olduğunu beyan etti.
Wall Street'e karşı.

Sessizce, McLeod'a geri verdim kâğıt tomarını. Alaylı tutumunu bırakmıştı, düzgün bir sesle Hollingsworth'a "Bir hata yapmışsın," dedi. "Ben hiçbir zaman zehir kullanılsın demedim."

Hollingsworth serinkanlı bir tavır takınmıştı, çekingen ama inatçı bir şekilde başını salladı. "Özür dilerim, dostlarımı incitmek prensibim değildir, fakat zehiri siz söylediniz, ben de işittim."

McLeod umursamazlıkla omuzlarını kaldırdı. "İyi öyleyse, bırak kalsın." Sigarasından uzun bir nefes çekti. "Söyle bakalım ahbap," diye sözcüklerin üstüne basa basa konuştu. "Başka bir isteğin var mı?"

"Şey, evet." Hollingsworth kemerini çekiştirdi. Vücudunu öne eğince, yüzü, tavandan sarkan tek ampulün ışık alanına girdi. Ağzında hoşgörülü bir gülüş vardı.

Ama nedir ki, az sonra yaptığı hareket hoşgörüden uzaktı. Sert bir tavırla kâğıt tomarını gösterdi. "Şuraya bir imza atar mısınız, diyecektim," dedi resmi bir sesle. "Hatıra olarak saklamak istiyorum da, değeri artsın."

"İmza mı?"

"Evet, rica edeceğim."

McLeod gülümsedi. Kâğıt tomarını dizine vurarak durdu bir süre, sonra beni de şaşırtan bir hareketle, gömlek cebinden bir dolmakalem çıkarıp bir şeyler yazdı

kâğıda ve imzaladı. Yüksek sesle yazdıklarını okudu. "Yukarıdaki öneriler William McLeod tarafından yazılmıştır. İmza William McLeod. Oldu mu?"

"Oh, çok iyi," dedi Hollingsworth. "Anlayışlı insanlarla çalışmak zevk doğrusu." İkimizin de cevap vermediğini görünce, büyük bir ciddiyetle saatine baktı. "Vay canına, amma oturmuşum," dedi. Ayağa kalkıp McLeod'un uzattığı kâğıtları aldı. "Gösterdiğiniz ilgiden dolayı ikinize de teşekkür ederim."

"Yardımcı olabildiysek ne âlâ," diye başını salladı McLeod.

Hollingsworth kapı aralığına dikilmiş tomarla oynuyordu. Birden gösterişli bir hareketle, en üstteki yazılı kâğıdı çekti ve yırttı. "Anlarsınız," dedi. "Saklamasam da olur diye düşündüm."

"Değmezdi zaten," diye bastıra bastıra konuştu McLeod.

"Evet. Herhalde." Yırtık kâğıtları yere atıp gitti.

Kapı kapanınca, McLeod, başını ellerine yaslayıp usul usul güldü. Başı tavandaki ampulden yayılan ışık altındaydı ve seyrek saçlarını delip geçen ışık huzmesi deriye vuruyordu. Sırtının eğikliği ve kolları karşı duvara düşen gölgesinde uzadıkça uzuyordu. Birden odada her şeyin çok sakin olduğunu hissettim, hiçbir kıpırtı yoktu, duvardaki sıra sıra kitaplar sessiz tanıklar olarak duruyorlardı yanıbaşımızda. McLeod, başını kaldırdı ve tıpkı güneşe bakarak gelecekten bir şeyler sezinlemeye çalışan bir Hint fakiri gibi ampule baktı.

Kendini zorladığını belli eden bir tavırla bakışlarını ampulden uzaklaştırıp, ellerine çevirdi. "Birini beklediğin oldu mu hiç?" diye kısık bir sesle sordu.

Önce ne demek istediğini anlayamadım. Fakat birden Guinevere'yle kapalı kaldığımızı düşlediğim o oda-

nın kapısını kurcalayan ziyaretçim geldi aklıma. "Kesin bir şey söyleyemeyeceğim," dedim.

Koltuğundan kalkıp kütüphaneye doğru yürüdü. Fazla yorulmuş gibi, bitkin bir halde kütüphaneye yaslandı. "Öğrenmek istediğim bir şey var," diye soludu. "Bu herif hangi tarafın adamı acaba?"

"Anlayamadım," dedim.

Bakışlarında bir canlanma oldu. "Doğru ya, sen nerden bileceksin ki?" Sonra hiç beklemediğim bir şey yaptı. Yanıma gelip bileğimi tuttu. Sesi boğuklaşmıştı. "Aslında saf oğlanı geride koyup, olanca uyanıklığıyla parsayı toplaması da teknik üstünlüklerinden tabii." Gözlerimi kaldırıp bakışlarını karşıladım, bileğimi sıkmaktan vazgeçti. "Yok, sen bu işin içinde değilsin, biliyorum." Umursamadığını belirten bir işaret yaptı. "Olsan ne olacak sanki."

O şaşkınlıkla bir şeyler geveledim ama McLeod cevap vermedi. Bunun yerine kendi kendine gülümsedi. "Sana bir şey söyleyeyim mi, Lovett?" dedi. "Bugün biraz fazla yoruldum, acaba beni yalnız bırakır mısın ha?"

McLeod'u bırakıp çıkarken, ampulün altındaki koltuğunda oturuyordu. Duvardan sarkan sıva parçacıklarına takılmış olan gözleri boş boş bakıyordu. Galiba saatlerce böyle oturacak diye düşündüm.

10

O gece uzun bir süre uyanık kaldım ve tavana yansıyan kent ışıklarını seyrederek yattım. Ve — kaldırımdan geçen bir kadının tıkırtılı ayak sesleri, açılıp kapanan bir pencere gibi, tek oyalayıcı yanı 'gece sesleri' olan böylesine soyut bir oyunu izlerken kendime düşsel bir çocukluk yakıştırmaya başladım.

Bir İçbatı kentinin beylik mahallesindeki en eski aile-lerden biri oluş ayrıcalığını bizden başka kimsenin sallamadığı, yaşlı bir evde doğmuş olamaz mıydım? Varoşları durmaksızın genişleyen, birtakım sevimli politik oyunlarla ve artan vergi bedelleriyle beslenen endüstrisiyle, gelecek yirmi yıl içinde iki kat büyümeye aday bir kent olmalıydı bu. El değiştiren kurumlarını, yeni insanların ve yeni bir 'Şehir Klubü'yle sigorta simsarlarının doluverdiği bir kent. Artık, ancak takvim yapraklarında kalmış olan gün batışlarının güzelliğini bu kentte yaşadıklarına inanan annem ve babam bütün bu değişimlerden belirgin bir nefretle söz edeceklerdi ve, küçük sessiz sokakları, ilk parlak renkleri içindeki kahverengi tuğla yapıları, payandalı taş merdivenlerin ordaki minik bahçeler ve eski bir tanış gibi hemen her köşede bulunan ve sokaklara yayılan koku çeşitleri arasından kavrulmamış kahveyi seçebileceğiniz bakkaliyesiyle, kırk yıl önce bu kentin gerçekten de çok güzel bir yer olduğuna inandırmaya çalışacaklardı beni.

İlkbahar sabahlarında erkekler işlerine yürüyerek gitmiş olacaklardı ve pazar günleri tüm aile siyahlarını kuşanacaklardı, sessiz sakin öğle sonraları arka bahçede otururken yalnız ve yalnız kilise çanlarının sesleriyle vaktin gelmiş olduğu anlaşılmış olacaktı.

Güzel bir tablo bu, ama ne yazık ki gerçek değil. Oldum olası benim bildiğim kahverengi tuğlalı evlerin tümü, malsahipleri tarafından tamir ettirilmeyen ve yıktırılan yapılardı. Hızlı atılımlar yapan bir dünyaya açmıştım gözlerimi ve kendime tropikal bir ada yaratmak istesem bile, ıssızlığını tam beceremeyerek, daima kapkara bulutlarla yüklü bir tayfunu ve sahili döven hırçın dalgaları bulacaktım. Tropikal adaya doğru böyle bir geziye kendimi kaptırmam mümkündü ama dönüşüm yine şu küçücük odadaki kirli pencerenin yanı-

na serilen sert karyolaya olacaktı.

O gece benimle hemen hemen aynı saatlerde, karşı odadaki McLeod da kendi tavanını seyrediyor olmalıydı ve ben başka bir odada, bir çocuklar yatakhanesinde yattığımı düşlüyordum. Bizler uyurken bodrumda yangın çıkıyordu, ahşap duvarlardan ve derin merdiven aralığından kayarak yukarı tırmanıyordu alevler. Nerdeyse yattığımız salona erişecekti yangın, kapımız kavruluyordu. Derken çığlık çığlığa uyanıyorduk.

Böylesine tedirgin bir gece geçirdim.

Sabahleyin Guinevere ziyaretime geldi. Yalnız değildi tabii. Peşinde, hareketli ve yapışık bir gölge halinde Monina vardı. Kapımı gelişigüzel tıklatıp birlikte içeri girdiler. Guinevere getirdiği temiz çarşafları yatağımın üstüne bıraktı. "Nasıl gidiyor Lovett?" dedi.

Başımı sallayarak iyi olduğunu belirttim. Sanki son ayrılışımızda bana küfürler savuran o değilmiş gibiydi. Monina ise yüzsüzlükte anasından daha baskındı, bir şeyler mırıldanıp öteyi beriyi karıştırmaya koyuldu hemen. Kimse kendisine bakmıyormuş gibi, aşırı bir dikkat ve arsızlıkla halının bir ucunu kaldırarak altını inceledi, koltukların arkasına bakındı, ve sonunda da yazı masamda karar kıldı, çocukça bir oyun düzeni içinde kâğıtlarıma el attı.

Kızı odamla haşır neşir olurken anası da benimle lâflamaya koyuldu. Dün gece — ne aksilik — o da bir düş görmüştü ve ayrıntılarıyla anlatmak için sabırsızlanıyordu. "Düşünebiliyor musun Lovett, kaplumbağa olmuşum. Ne anlama geliyor acaba biliyor musun?"

"Hayır."

"Neyse ben kaplumbağaydım ve sırtüstü yatıyordum. Bir daha da ayaklarımın üstüne dönmeden kaldım öylece. Sinir bozucu bir düş değil mi? Bu sabah eczane-

ye gidip, yatıştırıcı ilâç almak zorunda kaldım." Bir sigara yaktı.

"Önemli değil," dedim. Keyifsiz sabahlarımdan biriydi anlaşılan.

"Yaa, senin başına gelseydi görürdük. Hâlâ üstümden atamadım." Oturuşunu değiştirmeden kızına seslendi.

"Monina, karıştırma Bay Lovett'in eşyalarını."

Çocuk oralı olmadı, aslında annesinin de sözünü dinleteceğini sanarak bağırmış olacağını düşünemiyorum. Nitekim, Guinevere suratını asıp bana döndü yine. "Allahın cezası bir çocuk bu, Lovett," dedi. "Bak sana yemin edeyim, ben de azgındım ama, bu çocuk benden beter."

Pencerenin arkasından sızan parlak güneş ışığına takılmıştı gözlerim, karşılık vermedim. "Ben Hollywood'dayken..." diye sürdürdü Guinevere. "Azgın olmasaydım, şimdi burda olmazdım."

"Ne zaman kaldın ki Hollywood'da?"

"Tiyatro yıldızıyken. Hani bir ara tiyatrocuları artist yapıyorlardı, işte o sıra bana da bir fırsat tanıdılardı. Ama ben kafamı kullanamadım ki, yoksa şimdi haftada beş tane binliğe para demeyecektim." Ağzındaki dumanı koyverdi. "Ama teptim, bir sürü yakışıklı herif çevremde fır dönüyordu, hani bana artistlikte yardımcı olacaklarını düşünerek değil, sırf darılmasınlar diye hepsine evet derdim. İyi kalpli olmanın cezası işte. O zamanlar gençtim, sevmekten, sevişmekten hoşlanırdım. Üstelik herifler de sevişmesini iyi bilirlerdi. Hepsininki de halat gibiydi." Sigarasını çekiştirdi ve kızına döndü, "Monina, radyo nerde?"

"Dışarda."

"Git al gel radyoyu Monina. Dışarda bırakılır mı radyo hiç? Ya biri çalarsa?"

Monina iç geçirdi ve annesinden sıkıldığını göste-

ren bir işaret yaptıktan sonra dışarı çıktı. Gideli daha iki dakika geçmeden, kendine göre bavul gibi duran bir transistörlü radyoyu çekiştirerek geri geldi. "Allahtan bu var," dedi Guinevere. "Yoksa çamaşır günleri aklımı kaçırmam işten bile değil." Radyoyu alıp yatağın üstüne koydu. Konuşmasına, düğmeyle oynarken de ara vermedi.

"Bak şimdi Lovett, senin bana yapmak istediklerini, ben Hollywood'da bir sürü herifle yaptım. Benimle evlenmek istemiş olan ünlü aktörleri ve prodüktörleri adlarıyla saysam, şaşkınlıktan dilini yutarsın, ama hepsine iyi davrandığım için sonunda hava aldım. Benden heveslerini aldılar, yine de içlerinden birkaçı, evlenelim diye başımın etini yedi. Ama sonunda adım kötüye çıktı diye onlar da istemediler."

"Nasıl kötüye çıktı yani?"

"İşte onunla bununla gezdim, kimse bana kırılmasın istedim diye sonunda onlar beni istemediler. Ama doğrusu adamlar haklıydı. Şimdi onları suçlayacak değilim. Adam kalkıp milyonlarca dolar yatıracak bana, sonra da bilmem kimle basılmış diye karakollardan toplayacak beni. Olur mu ya? Tabii kısa yoldan anlaşmalarına son verdiler." Eliyle yatak örtülerini düzeltip ayağa kalktı ve omuzunun üstünden bana baktı. "Dansedelim mi Lovett?"

"Ben pek dans bilmem."

"Zararı yok. Ben sana gösteririm." Radyoyu karıştırıp uygun bir parça buldu, sonra gözlerini kapadı, melodiyi mırıldanarak bana doğru uzattı kollarını. Usul usul dönmeye başladık odanın ortasında. Vücudunu iyice vücuduma yasladı. Müziğin temposuyla, ileri geri dalgalanmaya başladı vücutlarımız, açık duran pencereden ılık bir yaz rüzgârı doldurdu odayı. "Hiç de fena değilsin," diye mırıldandı.

Rahat bir dansedişi vardı. Vücudu kıvrak, hareket-

leri yumuşaktı. Kendini yaklaştırıp çekerek sarılmaya davet eder gibi davranıyordu. Oysa gidilebilecek başka bir yer olmadığını o da biliyordu. Biz dans ederken Monina bir köşeye büzülmüştü, karnına çekili dizleri ve yüzünde unutulmuşluğun üzüntüsüyle oturuyordu. İlk melodiyi daha hızlı bir ikincisi izledi. Guinevere, kollarımın arasında kıvrak dansa başladı, kalçalarını sallıyor, bir yandan da neşeli gözlerle beni süzüyordu. Monina kös kös oturmaya devam etti, sözüm ona, başını dizlerine dayamış, döşemeyi seyrediyordu ki ansızın çığlığı bastı.

"Korkuyorum," dedi. "Ben korkuyorum."

Aynı anda radyodaki müzik yayını kesildi ve adamın biri konserve çeşitleri üzerine konuşmaya başladı. Guinevere usulca ayırdı vücudunu benden. Biraz gerileyip gözlerini gözlerime dikti. "Devam edelim mi?" dedi boğuk bir sesle. Sonra omuzunun üstünden hışımla baktı küçük kıza. "Kapa çeneni Monina."

Monina'nın ağlamaklı cevabı anlaşılmadı.

"Aman şu çocuk," diye fısıldadı. Gözleri parlak ve inandırıcıydı. Monina yanımızda olmasa bu tip bir oynaşta bulunmazdı benimle, diye düşündüm. Buna rağmen, karşı durulmayacak kadar diri ve istekli bir görünüşü vardı. Dudaklarını kulağıma dayadı. "Şu çocuk yanımızda olmasaydı keşke," dedi.

Hâlâ dansa başlamamıştık. Guinevere, radyoda müzik bulmak için benden ayrılınca Monina'ya gün doğdu. Bir hamlede aramıza dalıp kollarını bacağıma doladı. Saçlarını okşadım, daha bir sokuldu bana. Guinevere müzik bulmuştu. "Bu fena değil," dedi.

"Dansetmek istemiyorum," dedim.

Dinlemedi Guinevere, gözlerinden neşeli pırıltılar yayarak sokuldu. "Aaaa, mızıkçılık etme Lovett."

Monina beni bırakıp, annesinin kalçalarına küçük

yumruklar indirmeye başladı. "Anne-çirkin. Anne-çirkin!" diye bağırdı öfkeyle.

"Yine muzurluğu tuttu," dedi Guinevere. "Kıskandı galiba," dedi kıkırdayarak. Bir annenin becerikli çekişiyle küçük kızı kucağına aldı. "Sus bakiim Monina," dedi içten bir sesle. "Hem kızdırır hem üzer insanı bu çocuk."

Sonuna dek açık unuttuğu radyonun gürültüsü odayı dolduruyordu. Radyoyu kapattım, Guinevere hâlâ konuşuyordu. "Sen bilmezsin Lovett. Benim tenim çok naziktir. Ne kadar beyaz olduğumu tahmin edemezsin. Koluma bir erkek değse hemen izi kalır." Çocuk mızıldanmayı kesmiş annesinin göğüslerine asılıyordu. Guinevere göz kırptı bana. "Hiçkimseye söylemediğim bir şeyi diyeyim mi sana — ne zaman bir erkek beni okşamaya başlasa, her yanım çürüyecek diye üzülürüm. Üzerinde çamurlu çizmeleriyle hoyrat bir erkeğin gezindiği bembeyaz bir halıya benzetirim kendimi. Ne dersin ha?"

Karşılık vermedim. Masama oturdum. Guinevere de kucağına aldığı çocuğuyla bir koltuğa yerleşti. "Düşünmedin herhalde, anla canım işte, dün neler konuştuk?" diye sordu düzgün bir sesle.

"Neler konuşmuşuz?"

Guinevere sıkıntısını ustalıkla gizledi. "Hani bana yardımcı olacaktın ya."

"İspiyon değilim."

"Ben ispiyonluk mu yap diyorum sana?" Kandırıcı bir tavırla sürdürdü sözlerini. "Aklımdan bile geçmez hem. Belki sen de insanlara meraklısındır diye düşünmüştüm, nepsi bu." Monina annesinin kucağından kayıp ayaklarının dibine oturdu ve küçük elleriyle baldırlarını okşamaya başladı.

"Hollingsworth'a söylesene. O benden daha yetenekli böyle işlerde!"

"Bak şimdi, seninkisi de lâf mı yani? Hollingsworth'u ne yapayım ben?" Ansızın yüzünde garip bir heyecan belirtisi dolaştı. "Hem sana bir şey diyeyim mi, ben bu heriften şüpheleniyorum."

"Şüpheleniyor musun?"

"Sinsi, hergelenin biri." Bir parmağını memelerinin arasına soktu. "Hakkında bir şeyler öğrendim. Bir ara anlatırım."

Bu sözleriyle merakımı uyandırmak istediği belliydi. Bana ne gibilerden omuz silktim. Çünkü fazla üzerine düşülürse mutlaka nazlanacak, ya da ne bileyim, anlatmak için belki birtakım şartlar ileri sürecekti. Ve nitekim baktı ki bende hiç ses seda yok, ister istemez anlatmaya başladı. "Kimliğini saklıyor galiba bu herif."

"Nasıl yani?"

"Şey, bana öyle geliyor," diye fısıldadı. Sesine esrarengiz bir hava verdi. "Bu adam prens falan galiba. Ya da çok zengin biri... Yani arkası olan biri. Nasıl bir dalgası var bilmiyorum ama, galiba tanınmamak için burada oturuyor!"

Güldüm. "Prensliği de nerden çıktı?"

Guinevere oldukça ciddiydi. "Seziyorum," dedi. "Bu adamda bir şey var."

"Bir şey mi var?"

Bildiklerini açıklamaya can atmadığı belliydi. Sanki bildiklerini bana açıklarsa, düşünceleriyle alay edeceğimden çekinir gibiydi.

"Şüpheli şeyler var," dedi gizli kapaklı bir sesle.

Yine güldüm.

Sıkılmış olmalı ki sonunda dayanamayıp baklayı ağzından çıkardı. "Sık sık bir herif gelip gidiyor. Yüzünü gözünü saklayıp yukarı çıkıyor ve Hollingsworth'la saat-

lerce konuşuyor. Bu herifi görmüyor muyum kan beynime çıkıyor."

"Nasıl bir adam?"

"Ay, şimdi nasıl bir adam olduğunu söyleyemeyeceğim ama lâcivert elbiseli bir adam. Şapkasını gözlerine kadar indirerek dolaşıyor. Bence, Hollingsworth'un parasını bu adam getiriyor."

"Bu adam mı getiriyor. Hangi parayı?"

"Babasının yolladığı parayı canım."

"Yok daha neler," diye çıkıştım, "Belki de dostudur. Arada bir uğruyordur. Olamaz mı yani?"

Kolunu oğuşturdu. Dudakları kuşkuyla kıvrılmıştı. Ne derece güvenilir bir adam olduğumu anlamaya çalışır gibiydi. "Hollingsworth'u biraz tanırım," diye söylendi. Birden yeni farkına varmış pozlarda eteğini çekiştirerek bacaklarını örttü. Tiyatroculuğundan kalma dramatik bir sesle, "Bir gün, kim bu herif, diye sordum. Ne cevap verdi, biliyor musun?"

"Nerden bileyim."

"Tanımıyorum. Beni kimse ziyaret etmez," dedi. Biraz durakladı. "Buna ne buyrulur, ha?"

"Olabilir. Adamın Hollingsworth'u ziyaret ettiğini nerden biliyorsun?" diye karşı çıktım. Ama yine de sözlerinin aklımı karıştırmış olduğunu belirtmeden edemeyeceğim.

Guinevere tınmadı. Sakin bir sesle, "İlk geldiği gün adamı takip ettim. Onun odasına çıktı," dedi. "Biliyorsun bu evde neler olup bittiğini öğrenmem gerek. Yoksa durup dururken başım derde girer."

Sözün Hollingsworth'dan açılmış oluşunu fırsat bilip hiç beklemediği bir şeyi sordum. "Adamı çekiştirdiğine bakılırsa aranızda bir şeyler geçmiş galiba, ha ne dersin?"

Suratı değişti. Aksi bir sesle, "Sana ne?" diye diklendi.

"Bana ne canım. Lâf olsun diye sordum işte."

Gözlerini bana çevirdi. "İkiniz de aynı boksunuz," dedi. "O enayi de senin gibi benimle yatmayı denedi. Hepsi o kadar."

Bir şey söyleyemedim. Gerçekte, Hollingsworth'la beni aynı kaba koymasına bozulmuştum. Bir dakika kadar bir zaman geçti. Guinevere, sanki renkli yün yumaklarından söz edilirse baştan çıkacak olan bir kedi yavrusuymuşum gibi mırıltılar koyvererek, başından geçmiş eski aşklarından birini anlatmaya başlamıştı. İçimi gıcıklayacağını tahmin ettiği yerlerde duraklıyor, yutkunuyor ve sesini boğuklaştırıyordu.

Monina annesinin ayakları dibinde oturmaktan sıkılmış, tozlu zemine birtakım şekiller çiziktirerek oyalanmaya koyulmuştu.

Ne var ki, az sonra bundan da sıkıldı ve yüksek sesle sızlanmaya başladı. Guinevere aşk hikâyesini kesip ayağa kalktı. Götüreceği örtüleri topladı. Tatsız bir sesle, "Seninle dalga geçeceğime gidip iş göreyim," dedi.

Çocuğun elinden tutup kapıya doğru sürükledi. Birden suratında tatlı bir gülümsemeyle geri döndü. "Lovett'ciğim. Sağa sola göz kulak olursun di'mi?" dedi..

"Hayır," dedim.

Artık benden ümidi kestiğini belirten bir öfkeyle Monina'yı kaptığı gibi çıkıp gitti.

11

Gün uzadıkça uzayacaktı.

Guinevere gittikten sonra, öğle yemeği için dışarı çıkıp döndüm ve ara vermeksizin bir-

kaç saat çalıştım. Bitirdiğimde ikindi olmak üzereydi. Çalışmış olmaktan duyduğum iç huzuruyla yatağıma uzandım ve tavan boyunca esen hafif anaforu seyre koyuldum. Dayanılmaz sıcaklara karşı odamın kapısını açık bırakarak yatıyordum. Tatlı bir yorgunluk içinde uyuya kalmışım.

Boğuk ama kulağa hoş gelen bir sesle uyandım. "Çok özür dilerim. Acaba biraz kalkabilir misiniz?"

Yatağımda doğrularak oturdum. Kapımda ince yapılı bir kız duruyordu. Öylesine ürkek bir hali vardı ki, sanki rahatsız edildiğime kızarsam hemen kaçıp gidecekmişçesine tetikte duruyordu.

"Buyrun," dedim.

"O kadar rahat uyuyordunuz ki..." dedi. "Anlaşılan uyumasını biliyorsunuz."

"Yoo, içim geçmiş," diye aptalca bir karşılık yetiştirdim.

Masamın yanındaki iskemleyi çekip oturdu. "Utanmayın canım. Üstelik uyurken çok da yakışıklıydınız."

Başımı oğuşturdum. Kız, "Ay, çok güzel," diye sürdürdü. "Felâket şanslısınız!"

"Niye?"

"Çünkü böyle bir odanız var. Bayıldım. Mümkün olsa burasını sizden satın alırdım."

"Yok canım. Burası berbat bir yerdir, hiç tavsiye etmem," dedim sırıtarak.

Kız da sırıttı. "Ben de onun için güzel diyorum ya," dedi. "Odanız berbat olduğu için güzel. Derli toplu temiz odalardan nefret ederim ben. Herşey yerli yerinde olmayacak diye ödü patlayanlardan da nefret ederim. Oysa bakın, siz buradasınız. Yaşantınızın izlerini bırakıyorsunuz odaya. Bir süre sonra duvarlarına ve havasına sinersiniz bu odanın. Siz gitseniz bile sizden bir şeyler kalır geride."

Güzel konuşuyordu. Daha bir dikkatle baktım suratına. Dar ve anlamlı bir yüzü vardı. Ağzı burnu çocuksuydu ve yumuşak hatlı bir çenesi vardı. Kahverengi gözlerine bakarak yaşını kestirebilmek imkânsızdı. Benimle yaşıt olabileceği gibi benden on yaş büyük de olabilirdi.

Bakışlarıma samimi bir bakışla karşılık verdi. Dudaklarında beliren titrek bir gülüşle, ufak el çantasından sigara paketini çıkardı. Bir sigara yaktı. Sonra sanki kırk yıllık dostmuşuz gibi yaktığı sigarayı bana uzattı. Ses çıkarmadan aldım. Oysa böylesine çabuk samimiyetlere alışkın değilimdir.

"Siz içmeyecek misiniz?" dedim.

"Ah!" Telâşlanır gibi oldu. "Doğru ya." Yeniden çantaya el attı, paketi çıkardı ve kibriti tutan elinin titrediğini gördüm. Uzun, ince ve oldukça güzel parmakları vardı. Ama tırnakları kemirilmekten güdükleşmiş, sert tütün sarısı, iç yanlarını kaplamıştı. Erkeksi bir sigara içişi vardı. Sigaradan derin nefesler çekiyor, sonra da dumanı azar azar burnundan koyveriyordu. Alıklığa varan tavırları ve ışıltısız gözleriyle omuzlarına dökülen bakımsız kumral saçlarına aldırmazsanız, uyumlu çizgileriyle çekici bir kadın olduğu düşünülebilirdi. İnsanda kendini tanımıyormuş gibi garip bir duygu uyandırıyordu. Daha doğrusu en basit hareketi bile birtakım içgüdüsel atılımlarla yapıyor gibiydi. Görüldüğü kadarıyla üstüne başına da pek aldırdığı yoktu.

Ve birden, sanki bu son yargımı onaylamak istercesine bir tutam kül düştü eteğinin üstüne ve kız külü üstünkörü bir el silkişiyle yere süpürdü. Solgun yüzüne ve koyu kumral saçlarına hiç uymayan, üstelik dirsekleri bir hayli yenik, yakası terelmiş, leylâk rengi bir elbise giymişti.

"Şairsiniz değil mi?" diye sordu.

"Hayır."

"Aaa. İnanmam, bence şairsiniz." Çocuksu ağız yapısına rağmen, güldükçe zeki ve bilgili kıvrımlar yapan dudaklarına bakarak, kendimde henüz farkına varamadığım böyle bir yanın bulunduğuna inanır gibi oldum. "Hem de daktilosu olan bir şair," diye takıldı. "Yazık." Avucunda yükselen sigara dumanı helezonlar çizerek havaya yayıldı. "Daktilo kullanmamalısınız." diye sürdürdü.

Huysuzluğum tuttu. "Hoşuma gidiyor, ne yaparsınız," dedim.

"Hayır. Benim demek istediğimi anlamadınız ki." diye uyardı. Sigarası parmağını dağlayacak kadar kısalmıştı, oysa konuşma heyecanı içinde ateşin farkına varmamıştı daha.

Sigarayı işaret ederek, "Söndürseniz daha iyi olmaz mı?" diye sordum.

Bakışlarını hayretle izmarite çevirdi. Ne de çabuk bitti gibilerden bir şaşkınlık gösterdi. Yine de sözümü dinledi. Parmaklarını araladı ve sigara yere düştü. Ve öyle bıraktı. Atılıp üzerine basmasaydım, söndüreceği de yoktu galiba.

Bunca konuşmadan sonra, kızın odama niçin gelmiş olduğunu sormayı akıl edebildim. Elini ufak el çantasının üzerinde gezdirdi sıkıntıyla. "Bu evde kiralık bir oda varmış, dışarda ilânını gördüm," dedi.

"Kiralık oda mı varmış? Hiç haberim yok."

Kız bana hiç kulak asmadan sürdürdü. "Acaba evsahibini nerde bulabilirim, sizden bunu soracaktım." Biraz durup suratıma baktı. "Eve girerken kapıcı falan yoktu. Belki soracak birini bulurum ümidiyle buralara kadar çıktım."

Aklıma Guinevere geldi ve gülümsedim. "Evsahibemiz en alt katta oturur, isterseniz götüreyim."

Kararlı bir ses tonuyla, "Mutlaka tutmam gerekiyor," dedi, "Anlarsınız ya, başımı sokacak bir yerim yok.."

Başımı salladım. "Aşağı kattaki odalardan biriyse oldukça pahalıdır."

"Olsun, param var," dedi neşeyle. "Parasını versem, geri çevirmez herhalde, öyle değil mi?"

Kızı Guinevere'nin katına indirdim. Kapıyı çalmak üzereyken kolumu çekiştirdi. "Adım Lannie," dedi. "Lannie Madison. Kadına arkadaş olduğumuzu söyleyebilir misin? Belki o zaman mırın kırın etmez." Durup suratıma baktı. "Bak aslında onun için değil. Seni ilk gördüğüm anda bu adamla arkadaş olabilirim diye düşünmüştüm zaten."

"İyi. Tamam," diye kestirip attım. Kapıyı çaldım. Uzun süren bir sessizliğin sonunda Guinevere'nin terlik sesleri duyuldu. Kapıyı azıcık aralayıp bakındı. Beni görünce tatsız bir sesle, "Ay, sen mlydin?" dedi.

Bir iki beceriksiz kelimeyle merhaba dedim. Guinevere'nin beni görmekten duyduğu hoşnutsuzluk suratından okunuyordu. Elbisesini çekiştirerek göğüslerini örttü. "Derdin neyse, onu söyle. Monina'ya bakacağım, işim başımdan aşkın."

Kabalığı canımı sıkmıştı, ama üstünde durmadım. "Lannie'yle eski arkadaşız. Dışardaki ilânı görmüş, odayı kiralamak istiyor," dedim. Guinevere'nin yüzü ekşidi. "İyi be. İkiniz aynı evde, oh ne âlâ şey... Polis evi basarsa evcilik oynuyorduk mu diyeceksin ha?"

Uydurduğumuz hikâye geri tepmişti. Guinevere basmakalıp bir cümleyle tamamladı sözlerini: "Buraya bak Lovett... Sen de kızım. Burası namuslu bir ev, daha o biçim işler olmuyor burada, olmasına göz yumacak da değilim, anlaşıldı mı?"

Lannie'nin beti benzi attı. Sapsarı bir yüzle, "Niçin insafsız davranıyorsunuz?" diye mırıldandı. "Oysa kibar

bir hanım olduğunuz her halinizden belli. Bana öyle geliyor ki bu söylediklerinizden de utanıyorsunuz."

Guinevere dehşetli bozuldu. Anlaşılan 'tatlı dilli'lik klişesi Guinevere için pek de geçersiz değildi. Yine de hemen gevşemedi. "Bir şeyden utandığım yok," dedi sert görünmeye çalışarak. "Ne diye tutacaksın odayı, söyle bakalım?"

Lannie o yumuşak sesiyle, "Bugün işe girdim," diye açıkladı. "Ama başımı sokacak bir yerim yok..."

Guinevere hem kızı inceliyor, hem de yeni zorluklar çıkarıyordu. "Öyleyse otele git. Niçin otele gitmiyorsun?"

"O kadar param yok."

Guinevere kollarını göğsünde kavuşturdu. "Öyleyse burası için de paran yoktur. Ayda elli dolar verebilecek misin sen bu odaya?"

"Verebilirim," diye atıldı Lannie. Sonra yeni aklına gelmiş gibi, "Param var. İsterseniz hemen ödeyeyim," diye ekledi.

Guinevere nedense inadım inat diyordu. "Yok, vermem odayı," diye başını salladı. "Hem oda tutuldu bile."

O halim selim kız bir anda değişiverdi. Kambur duruşunu dikletip, "Ah, uğursuz karı!" diye bağırdı. "Sen daha kendini tanımıyorsun. Sen daha içindeki güzelliklerin farkında değilsin. Niçin oda tutuldu diye yalan söylüyorsun? Niçin zora koşuyorsun, ha?"

Guinevere suratını ekşitti. "Buraya bak, Lovett. Bana hakaret etsin diye mi getirdin bu karıyı buraya, ha? Zaten yeteri kadar dert var başımda."

Lannie elimi tuttu. "Boşver. Gel gidelim." Ses tonunda belli belirsiz bir umursamazlık vardı. Ama kapıdan ayrılmadan önce biraz durup, çok artistik diye kuşkulandığım bir pozla Guinevere'yi süzdü.

"Biliyor musun, şu odayı bana verseydin çok iyi

edecektin. Çünkü, az sonra biz gidince yaptığın kabalığı düşünerek vicdan azabı çekeceksin."

"Dur hele," dedi. "Doğru konuş, Lovett, aranızda bir dalga falan yok, di'mi?"

"Ne dalgası olacak canım. Sadece eski arkadaşız, hepsi bu." Birden Lannie gülmeye başladı. Guinevere de olanca isteksizliğine rağmen kendini tutamadı, hafif bir kahkaha koyverdi. "Günün birinde ölürsem, sebebim sen olacaksın, Mikey," dedi. Guinevere'nin mavi gözlerinde Lannie'yle aşağı indiğimizden beri ilk kez bana bir yakınlık duyduğunu sezinleten bir belirti vardı.

Kısa süren bu uyumlu hava Guinevere'nin kira talebiyle bozuldu. Lannie'ye dönüp, "Altmış dolar verebilecek misin?" diye sordu.

"Az önce elli dedin," diye atıldım.

Guinevere yine kollarını göğsünde topladı. "Peki elli... ama gelecek ay altmış, tamam mı? Açıktan on dolar verip odayı tutmak isteyen bir herif var. Senin için on dolardan olacak değilim!"

"Oh, o önemli değil. İstersen ben de veririm," dedi Lannie. "Hakkın tabii. Ne diye istemeyesin." Hemen çantasına el attı. Küçük bir deste kâğıt para çıkardı. "Şimdi ödeyeyim de olsun bitsin."

"Odayı görmeyecek misin?" diye sordu Guinevere.

Lannie, sanki böyle bir teklif hayatında ilk kez yapılıyormuş gibi afalladı. "Yok, mersi. Hayır. Nasıl olduğunu hemen hemen biliyorum. Eviniz tam bana göre. Zaten dışardaki ilâna bakmakla bile şirin bir oda olduğunu söyleyebilirdim."

Guinevere, "Neme gerek, sen yine bir gör odayı," diye üsteledi.

"Hayır, hayır. İstemez. Buyrun kiranızı da..." diye soluk soluğa paraları uzattı. Sararmış parmaklarıyla birkaç bütünle, on tane tek doları sayarak ayırmıştı ve çıkardığı

küçük desteyi düşünerek, kirayı ödedikten sonra herhalde çantasında beş dolardan fazla kalmamıştır, diye hesapladım.

Lannie, "Şu anahtarı rica edebilir miyim?" dedi.

İşimizin bittiğini düşünerek gitmek üzere davrandım ama Guinevere koluma yapıştı. "Arkadaşınızı biraz alakoysam darılmazsınız di'mi, Bayan Madison?"

Lannie neşeli bir sesle, "Elbette kızmam," dedi. Sonra bana döndü. "Ararsın beni olmaz mı?"

"İşim bitince gelirim," dedim. "Belki yerleşmene yardımım dokunur."

Yalnız kalınca Guinevere, "Kız arkadaşın garip bir hanım doğrusu," dedi.

"Mmmm."

Dirseğiyle böğrümü dürtükledi. "Desene, artık aramızda bir şey kalmadı."

"Aramızda bir şey mi vardı?"

Guinevere buruk bir gülüşle karşılık verdi. "Olabilirdi. Kader bizi ayırdı. Yoksa seni düşünmedim değil." Gözlerini gözlerime dikti. "Sana bir şey diyeyim mi Lovett, nedense hep kendinden yaşlı karılardan hoşlanıyorsun. İlkin bendim, şimdi de bu kız, yoksa önce o da sonra mı ben, ha?"

"Yanlış anladın," diye geçiştirdim.

"Yok alınma, kızı sevdim," diye yarı ciddi yarı alaylı konuştu. "Değişik bir kız. Biraz bir şeyleri noksan galiba, o kadar."

Bir süre susup birbirimizi süzdük. Guinevere biraz yanıma sokuldu. "Sana bir şey derdim ama..."

"Ama demeyeceksin, öyle mi?"

Birtakım hesaplar yaptı. "Yok diyeoeğim. Biliyor musun dışarda ilân falan asılı değildi. Ne dersin bu işe?"

Şaşırdım. "Değil miydi? Öyleyse boş odan olduğunu nereden bildi?"

Guinevere, biz anlarız gibilerden omuz silkti. "Sen de söylemediğine göre acaba nereden bildi, değil mi ya?" Eliyle yukarı kata çıkan merdivenleri işaretledi. "Hadi sallanma da çık şu karının yanına."

"Sana on dolar açıktan vermeyi teklif eden kim?"

Guinevere bocaladı. "Ha, o mu? Önemli değil canım. Hem nasıl olsa oda tutuldu."

"Kimdi?" diye üsteledim.

Kızıl saçlarından dağılan bir bukleyi düzeltti. Garip bir sesle, "Temizlik yapılan yerde, pislik namına ne varsa hepsi ortaya dökülür," dedi. "Bu da benim felsefem. Onun için sen, kimmiş, neymiş, bunlara boşver de dalgana bak." Hafifçe başını eğdi. "Hem nasıl olsa artık bizim pabucumuz dama atıldı."

12 -

Lannie'nin kiraladığı odaya çıktım. Kapıyı insanı öylesine saran bir içtenlikle açtı ki, Guinevere'nin aklıma soktuğu kuşkulara boşverdim.

"Harika bir yer. Ah, sen de bir harikaydın... Kadınla konuşurken yani."

"Nasıl becerdik, ben de şaştım."

Yüzünü aydınlatan bir gülüş koyverdi. Sanki beni yıllardır tanırmış gibi, "Böyle söyleyeceğini biliyordum," dedi. "Oysa böyle olmamalı. Olumlu yeteneklerimiz varsa bundan gurur duymasını da bilmeliyiz." Bakışlarını odaya çevirdi, sonra gidip koltuklardan birine gömüldü. Bacaklarını uzatarak, "Nasıl mutluyum, bir bilsen," diye mırıldandı.

Belli ki küçücük şeylerle mutlu olabilen bir kadındı. Gerçi oda, oldukça yüksek tavanlı ve genişti ama, ortada güzel denebilecek başkaca bir şey yoktu. Pencereler yerden pervazlara kadar yükseliyordu ve arka avluda-

ki çamaşır iplerine ve yangın merdivenlerine açılıyordu. Bu odanın ahşap tavanı da, diğerleri gibi pis bir is tabakasıyla sıvanmıştı. Binaların arasından bir yol bulup içeri sızabilen loş ışıkta, divanın ve koltukların uçuk renkleri zorlukla seçiliyordu. Dekor yönünden de oldukça fakir bir odaydı. Eski kiracı, üzerinde yarı çıplak bir kadın resmi bulunan takvimini duvarda unutup gitmişti. Odanın bir diğer ucuna lavabo yerleştirilmişti. Üstündeki madeni kapta erimeye terkedilmiş bir kalıp sabun duruyordu.

Lannie halinden son derece hoşnut bir hava içinde oturuyordu. Üzerindeki etekleri sarkık, leylâk rengi buruşuk eski elbisesi, kemikli vücuduna bol gelmişti. Sadece giyimine bakmakla bile, son zamanlarda ne denli kilo kaybetmiş olduğu anlaşılabiliyordu. Ayakkabılarından biri delikti ve tabanı görünüyordu.

"Bavulların nerede?" diye sordum. "Taşımana yardım edeyim mi?"

Başını kaldırdı. "Hiç zahmet etme. Zaten yeterince yordum seni. Sararmış uzun parmaklarıyla sigarasını kavradı. "Dostlarım var, onlar yardım ederler," dedi zor duyulur bir sesle.

"Ben de taşıyabilirdim," diye üsteledim.

"Yok yok, sen yorulma."

"Yorulmam canım, merak etme."

Lannie boğuk bir kahkaha attı. "Bavul falan yok ki bende," dedi haylaz bir çocuk neşesiyle.

"Hiç mi yok...?"

"Hepsini Peder'e bıraktım." dedi gülmesini sürdürerek. "Baba tefecilerden birine yani."

"İyi ama, giyecek hiç bir şeyin de mi yok?" diye sordum olanca şaşkınlığımla.

"Şey, bazılarını kurtarabildim." Elinden düşürmediği çantasını karıştırdı. Buruşuk bir pijama üstüyle altını çıkardı.

"Kurtardım dediğin bunlar mı?"

Lannie bozuldu. Başını koltuğun arkasına dayadı.

"Ne yapmayı düşünüyorsun?" diye ahret sorularıma devam ettim.

"Önemsemiyorum," dedi. "Bu sabah uyanınca giyeceklerimi düşündüm. Bir daktilom vardı, küçük küçük birtakım zincirlerim vardı, onları düşündüm. Oysa özgürlüğünü arayan bir kediyim ben. Bunları ne yapacağım deyip götürdüm, Baba tefeciye verdim hepsini." Gülümsedi. "Tıpkı Vincent gibi," diye sürdürdü. "Kulağımın birini kesip yavukluma uzattım ve bambaşka sesler duymaya başladım."

"Kirayı Tefeciden aldığın parayla ödedin yani, öyle mi?"

"Bilmem, belki de o parayla ödemişimdir." Piyeslerdeki 'Pot Kıran Adam' rolüne çıkmışım gibi, kızın tarafını tutan seyirciyi hoşnut ediyordum.

"Peki, paran bitince ne yiyip ne içeceksin?"

"Ay, söyledim ya, Mikey. Aldırmıyorum. Yarın bir şeyler yerim. Daha param var." Cüzdanını açarak içindekileri yere boşalttı. Yere düşen birkaç banknota ayağıyla bir tekme attı.

"Ya yarından sonra?"

"Yarından sonra... Elbette karnımı doyuracak biri çıkar. Dünya iyi kalpli insanlarla dolu, ama kimse bunu anlamak istemiyor."

"Örneğin, kim doyurur diye düşünüyorsun?"

Yüzüme bakıp gülümsedi. "Bayan Guinevere."

"Guinevere bana verdiği bir fincan kahveyi bile çok görür, sen ne diyorsun?" Lannie yine gülümsedi. "Seni sevmediği için öyle yapıyordur, Mikey. Oysa göreceksin bu kadın beni sevecek."

Bu defa da ben bozuldum. "Sen Guinevere'yi boş-

ver," dedim sıkıntılı bir sesle. "Paraya ihtiyacın varsa benden iste."

"Gördün mü Mikey," diye neşelendi. "İnsanlar oldum olası beni düşünmüşlerdir. Bak nitekim sen de düşündün." Başını salladı. "Çok teşekkür ederim ama olmaz. Senin paranı almam, çünkü geri ödeyemem." Yine de tamamen vazgeçmiş değildi. Bir elini çenesine dayayıp oturuşuna ciddi bir hava verdi. "Yoo, belki de alabilirim," dedi. "Alırım ve öderim. Sırf senin şu üstün yeteneğin uğruna esirler gibi çalışır öderim paranı. Çünkü beni utandırdın. Çünkü ben karşımdakilerin parayla adamlık taslamalarından nefret ederim."

Sigarasından derin bir nefes çekti ve parmaklarının arasından yükselen dumanı seyretti. "Nikotinin parmaklarda bıraktığı renge bayılıyorum," dedi. "Alelade bir parmağı bile çok değerli bir odun parçasıymış gibi gösteriyor." Burnunu çekti. "Babamın gömlekleri hep tütün kokardı. Harika bir adamdı babam. Harika bir keşti. Bayan Guinevere'yi görseydi kuşkusuz o da benim gibi bu kadına vurulurdu." Suratımdaki şaşkınlığa bakarak sırıttı. "Zavallı Mikey..."

"Bana zavallı denilmesinden hoşlanmam," diye çıkıştım.

Bozmadı. "Öyleyse sen de zavallı olma. Gururlu bir erkeksin. Gururlu insanları severim. Guinevere de gururlu." Sesi garip bir istekle titriyordu. "Kadın olduğunu biliyor bu kadın. Öylesine renkli, öylesine dolgun ve öylesine güzel ki, etekleri zil çalıyor. 'Benden hayat fışkırıyor, tutmayın beni' diye bağırıyor. Oysa birtakım adamlar kadının bu güzelliğini tutuvermişler, bir türlü kendi başına yaşasın istemiyorlar. O da mutsuz oluyor. Bu kadını ne kadar sevdim, anlatamam. Kendisiyle konuşmak istiyorum."

Lannie nedense, insanın daha önceleri dikkatini çek-

memiş olan bir gerçeği kavrayarak, bu yargısının karşısındakiler tarafından da onaylanması gerektiği inancını uyandırıyordu. Şu birkaç dakikada benimle ilgili yakıştırmalarının tümünü kabullenmiştim. Yakışıklıydım, gururluydum, hatta paramla adamlık taslıyordum. Ve benimle birlikte Guinevere de kendi ters uyumlarından kurtularak yepyeni boyutlar kazanıyor, vücudunun her kıvrımı, her hareketi saygılı bir anlama bürünüyordu.

Yoksa Lannie'nin etkisinde kalarak, değişimlerden sakınmak imkânsız mıydı? Lannie oturduğu yerden kalkmış odayı adımlamaya başlamıştı. Kırık dökük şöminenin üstündeki rafa yaslanıp, düşünceli bir poz aldı. Durdu ve boşluğa hayali bir yüz çizdi. "Çok şirin, değil mi?" Cevabımı beklemeden pencerenin önüne yürüdü, mandal vazifesi gören demir kolla oynamaya başladı. "Parmağa benziyor," dedi. "Bak..." Elini uzatarak parmağını büktü. "Evin yapımını bitirdikleri zaman bir de bakmışlar ki, mandallar konulmamış. Aman ne yapsak falan der dururken malsahibi çıkagelmiş ve durumu görünce küplere binmiş. Zaten bu zalim kapitalist o sıralar bir de Newport taraflarında inşaat yapıyormuş, deli divane olmuş. Ciğerlerini yırtarak, 'İşçilerin parmaklarını kesip, mandal yerine koyun!' diye haykırmış. Ve işte bu gördüğün mandal o zavallı işçilerden birinin parmağı." Hırsla demir kolu çekiştirdi. "Kala kala iki parmağı kalmıştır adamcağızın."

Ne diyeceğimi bilemediğim için bir karşılık veremedim. Başka bir zaman başka bir havada bu oyuna ben de katılırdım, ama ciddi olmak kaydıyla. Yoksa Lannie gibi, dudaklarında zorlama bir acılık ve anlamsız, boş bakışlarla değil.

Lannie dalgın bir hareketle dağınık saçlarını düzeltti.

"Odayı temizlemek gerek," diye söylendim.

Lannie'nin benim bu fikrime katılması şaşırtıcı oldu.

Yerinden doğrulurken, "Sen temizleyecek bir şeyler bul, ben de pencereleri açayım," dedi. "Eşyaların yerlerini değiştirelim. Değişimler yaratmaya bayılırım. Benim odam olduğu belli olsun."

Hole çıktım ve Guinevere'nin bir köşeye tıkıştırdığı temizlik beziyle süpürgeyi aldım. Döndüğümde pencereler açılmıştı ve Lannie, geniş kenarlığa dayanmış, aşağıdaki arka bahçeyi seyrediyordu. Öylesine dalmıştı ki, uyarmakta tereddüt ettim. Tıpkı uçmaya hazırlanan bir kuş gibi, kollarını çerçevenin içine dayamış, vücudunu iyice dışarı sarkıtmıştı. Derken vücudunu biraz daha dışarı doğru sarkıttı, az daha kayarsa kolları vücudunu taşımayarak beton zemine düşüp parçalanacaktı.

Birden ani bir dönüşle kendini kurtardı. Göz göze geldik. Telâşlı bir sesle, "Manzarayı sevdim," dedi. "Aşağıya baktım ve 'İşte okyanusun dibi. Derin. Ve sen bu büyük su birikintisinin tam ortasında yapayalnız kalmışsın' diye düşündüm," dedi.

Umursamaz pozlarda başımı salladım. Gidip bir bardağa lavabodan su doldurdum ve gelip yere serptim. Yalapşap temizlemeye başladım yeri. Lannie bir koltuğun ucuna ilişmişti, içini çekerek çıkıp üstüne tünedi.

"Eşyalar çok ağır, sen kaldıramazsın," dedim.

Başını oynatarak beni doğruladı. "Boşver şimdi yeri silmeyi de, konuşalım."

"Hem siler, hem konuşuruz," dedim.

Çenesini ellerine dayadı. "İş buldum derken yalan söylemiyordum," dedi.

"İnanıyorum."

"Aslında inanmasan daha iyi edersin. Çünkü ben genellikle yalan konuşurum. Ama bu kez işe girdim. Bay Rammelsby'ye gidip son derece tecrübeli bir reklâmcı olduğumu söyledim." Gülmeye başladı. "Rammelsby'nin gerçek adı, Ter-Prossamenianvilli, ya da böyle birşey.

Türkmüş. Öyle şişman ve öyle çok terliyor ki, inanılır gibi değil. Beni işe aldığı için kendi işinden olacak haberi yok. Çünkü işten anlayan biri olsa, benim gibi birini almazdı." İçini çekti.

"Ne iş yapacaksın?"

"Reklâm yazarlığı yapacağım. Biliyorsun, bu ülkede birşeyler icat edeyim diye didinip duran binlerce adam var, işte bunlardan biri birşey yarattı mı, adamın icadını benim gibi tiplere veriyorlar, ben de malı yurttaşlarımıza yutturabilmek için sloganlar yazıyorum. Mala en uygun düşen yazı hazırlanınca, reklâm kampanyası başlatılıyor ve o mal, ister değerli ister değersiz olsun, halka yutturuluyor." Acıyla gülümsedi. "Kolay bir iş ama ben nefret ediyorum. Buna benzer bir yığın iş yaptım, —belki de ben ondan daha çok yapmıştım ama açık etmedim— yetti artık. Bu sabah işe başlamam gerekiyordu, ama sabah kalkınca kendim için bir oda bulmanın işe gitmekten daha önemli olduğuna karar verdim. Zavallı Bay Rammelsby, önüne gelene inanır, önüne gelen de onu aldatır. Ama bu kez herhalde işinden atarlar, o da tasını tarağını toplayıp Türkiye'ye dönmek zorunda kalır. Ülkesine dönünce minderlerin üzerine bağdaş kurup oturur ve güzel göbekli karılarını çevresine toplar, gününü gün eder."

Hem konuşuyor hem de topladığım süprüntüleri çöp tenekesine dolduruşumu izliyordu. Temizliğin bittiğine kanaat getirmiş olmalı ki, "Hadi eşyaları düzenleyelim," dedi.

Divanla iki koltuğun yerlerini bulabilmek için, gerektiğinden fazla bir çaba harcadık. Neyi nereye koyacağımızı kararlaştırıp, taşıyorduk, fakat beğenmiyordu. Divanı defalarca oradan oraya —duvar kenarına, şömine önüne, pencere yanına— dolaştırdık, hiçbirinden hoşlanmadı. Sonunda koltukların, arkaları pencereye dönük olarak durmasından hoşlandığını söyledi. Onu da yaptık. Şöyle bir

süzdü. "Oldu olacak, böyle bırakalım," dedi. Divanın oturulacak yeri duvara doğru dönüktü ve neredeyse değecek kadar yakın duruyordu. Lannie gidip biraz arasını açtı.

"Tamam, tamam. Çok iyi oldu," diye düşüncesini açıkladı.

"Lannie divanı böyle bırakmasak..."

"Niye?"

"Baksana nasıl duruyor."

Divanın duruş şekline bakındı, biraz ciddileşir gibi oldu. "Ay, aptal mıyım, neyim," dedi havalı bir pozda elini sallayarak. "Tut ucundan da döndürelim şunun yüzünü."

Yeniden işe koyulup divanın yüzünü döndürdük. Ter içinde üstüne çöktüm, o da gelip yanıma oturdu. Neşeli görünmeye çalışarak, "Bambaşka bir oda oldu," dedi.

Aslında gerçek değildi bu. Oda hâlâ kirli ve kasvetliydi. Eşyalar yerlerini yadırgamış gibi ağır ve uyumsuz duruyordu. Bir süre sessiz oturduk.

Yorgunluğum geçince Lannie'ye baktım. Dudakları titriyordu.

"Nen var, Lannie?"

"Bilmem." Hayatından bezmiş gibiydi. Sigarasının külleri eteğine düşüyordu ve aldırmıyordu. Az sonra biten sigaranın ateşi parmağını yakınca acıyla yere attı.

"Odama resimler asacağım," dedi. "Perdeler takacağım. Ve hiç kimse de bunları yapmama engel olamayacak. Hem —dudakları büküldü— divanımı da duvara doğru koyacağım. Orası yakışır ona." Öksürdü. "Hadi beni yalnız bırak Mikey."

Şaşırdım. "Gideyim mi?"

"Evet Mikey, git. Yalnız kalmak istiyorum."

Bana bakmadan öylece oturuyordu.

"Peki. Herhalde bu gece ya da yarın sabah..." ge-

risini nasıl getireceğimi bilemeden sustum.

Lannie olanca umursamazlığıyla, "Olur, olur," diye beni başından savdı.

Odasından süklüm püklüm çıkarken dönüp bakmadı bile.

13

Akşam Lannie'ye uğradım, yoktu. Ayaklarını altına çekerek bir koltuğa oturmuştur, diye düşünmüştüm. Çenesi avuçlarının arasındadır ve daldığı düşlerden benim vuruşlarımla sıyrılacaktır. Pürtelâş kapıya koşacak ve içeri alacaktır beni.

Fakat olmadı. Belki de içerideydi de açmak istemedi, bilemem. Can sıkıntısıyla aşağıya indim. Dışarı çıkmadan önce merdivenin yanındaki taş korkuluğa dayanarak, Guinevere'nin bodrum katından sızan ışıkları seyrettim. Kocası eve dönmüş olmalıydı ve aralarında dışardan duyamadığım birtakım beylik sözcüklerle, evlilik hayatının günlük olağan konuşmaları geçiyordu. İçimden gidip zile basmak geldi.

Onun yerine Brooklyn Heights'a doğru bir yürüyüş tutturdum. Gezintim, kenti kuşbakışı gören küçük bir sokağın ucunda bitti.

Kollarımı demir parmaklıklara dayadım. Rıhtımlara, limana ve ötelerde, giderek kararan New York'un silüetine bakındım. Gökdelenlerin bazı odalarında temizlikçi kadınların işe koyulduklarının belirtisi olan ışıklar yakılmıştı.

Staten Adası'na işleyen şehir hatları vapuru seferine başlamıştı. Bulunduğum yerden vapur küçücük görünüyordu, denize vuran güverte ışıkları suda durmaksızın ilerleyen bir kırkayağı andırıyordu. Bir şilep limana yönelmiş, demir atacak yer arıyordu ve uzaklarda nehrin

üstünü saran köprülerden sel gibi araç akıyordu, bir yakadan diğerine. Yaz gecesinin sessizliğinde vapurların düdükleri rahatlıkla duyulabiliyordu.

Bakışlarımı denize çevirmiştim. Kafamda düşünceler birbirini kovalıyordu. Demir parmaklığa dayanışımdan bu yana koca bir saat geçmiş, gece adamakıllı bastırmıştı. Limanda dolaşan gemiler ancak ışıklarıyla seçilebiliyordu.

"Vay, merhaba, ne güzel bir gece, di'mi?" diye bir mırıltı yükseldi yanı başımda.

Ürktüm. Hollingsworth'la burada karşılaşacağımı ummamıştım.

"Anlaşılan bu tepeden aşağıları seyrederek düşüncelere dalmaktan hoşlanıyorsun," diye yumuşak bir sesle anlamışlığını belirtti.

"Arada bir."

"Ben de öyle." Cebinden paketini çıkartıp sigara tuttu. Öylesine samimi bir şekilde uzattı ki geri çeviremedim. Arkasından bir de çakmak çıkardı ve alevi önüme doğru tutarken, hayranlık duymamı istercesine usulca salladı. Üzerine iki harf kazınmış gümüş bir çakmaktı. "Nereden buldun?" diye sordum.

"Oh, alalı bir iki gün oldu. Baksana, üzerinde adımın baş harfleri bile var. Leroy Hollingsworth. L. H., iyice okunuyor di'mi?"

"Evet iyice okunuyor," dedim belirgin bir sıkıntıyla. "Nereden satın aldın?"

"Ah, onu bilemeyeceğim." Özür diler gibi gülümsedi. "Çünkü ben almadım. Bir kadın arkadaşım armağan etti, nereden almış bilmem."

Gönül coşkunluğuyla karanlık sulara bakındı. Yüzüne vuran ay ışığı, sarı saçlarını ve kalkık küçük burnunu aydınlattı. "Nedendir bilmem," dedi kısa ve kesik bir sesle, "Kadınlar oldukça beğeniyorlar beni." Piposunu dol-

durunca çakmağını tekrar çıkardı. Pipoyu hafif hafif nefesleyerek tütünü ateşledi. Durup dururken, "Evet," dedi nedense.

Belki de dün geceki konuşmaları düşünüyordu. Aklımdan geçenleri nasıl anladı bilmiyorum, fakat ağzını açıp da ettiği ilk cümle, "İlginç bir geceydi, di'mi?" oldu.

"Mmmm."

"Şu McLeod garip bir adam doğrusu. Müsaadenle sırtı da kabuk bağlamış." Kullandığı argonun tadını çıkarmak istercesine suratıma baktı. Sonra, "Fakat bazı fikirleri dikkatimi çekti," dedi.

"Hangi fikirleri, yani?"

"Canım şu insanları zehirlemek, havaya uçurmak falan. Bazen insan bu duruma düşüyor işte. Anlaşılmayacak bir durum değil. Öyle değil mi?"

Şimdi de beni sorguya çekecek diye düşündüm. "Adamına bağlı," diye geçiştirdim.

Sorguya çekmedi ama gevrek gevrek güldü. "Şu Bolşevikleri incelemek isterdim," dedi. "Epey bir tarihleri var, herhalde. İnsanın hayat bilgisi artar." Piposundan derin bir nefes çekti, sanki çok değerli bir şeye dokunmuşlar gibi dudaklarını yaladı. "Biraz kafa çekmeye ne dersin?" diye ciddi bir sesle teklif etti.

Yakamı nasıl kurtaracağımı kestiremediğim için birlikte yürümeye başladık. Hollingsworth, yol boyunca, işinden, başarılarından, fırsatlardan ve havadan sudan söz etti. Sonunda gözümüze bir bar kestirip girdik ve beyin isteği üzerine kırmızı derili localardan birine girip oturduk. Ben bir bira, hayrettir ama, Hollingsworth da bir duble Scotch ısmarladı. İçkileri getiren garson kadının yanında ısrarla hesabı ödemek için üsteledi. Sonra da en çapkın pozuyla göz kırptı.

Oldukça ateşli görünüyordu. Garson kadın bozuk paraları sayarken, Hollingsworth, hem bir şarkı mırıldanıyor

hem de başını kızın elleri çevresinde dolaştırıyordu. "Sizi bir yerden tanıyorum," dedi pat diye.

Kadın pişkinliğe vurdu. "Hiç sanmam."

Ama Hollingsworth bırakmadı. "Dansedersiniz di'mi?" diye sordu bu kez. "Evet mi?" Hollingsworth baygın baygın sırıttı. "Ben sizi dansederken gördüm," dedi. "Hem de çok iyi dansediyordunuz. Anlaşılan dansetmeyi seviyorsunuz, öyle di'mi?"

Genç kadının bakanda öpme isteği uyandıran bir ağız yapısı vardı. "Evet, severim," diye şuh bir sesle mırıldandı.

Hollingsworth hiç kaçırmadı. "Ben de." Kadın paranın üstünü saymayı bitirmişti, Hollingsworth bir çeyrek bahşiş bıraktı. "Önemli değil. Nasıl olsa bizde para çok," dedi olanca zamparalığıyla.

Bir süre kadını süzdü, sonra, "Birazdan uğra da içkileri yenileyelim, olmaz mı canım?" dedi. Kadın olur gibisinden başını sallayınca içi giderek baktı. "Tamam yavrum, sonra konuşuruz. Hem bak sana neler anlatacağım."

Kadın yanımızdan uzaklaşınca dönüp göz kırptı. "Hani nasıl derler, galiba bu gidişle karıyla iş tutacağım," dedi.

Hollingsworth'u küçümsemek isteğiyle, "Hadi yahu, bu karıdan mı hoşlandın?" diye sordum.

Bozuntuya vermedi. "Eh, fena sayılmaz," dedi esnemesini geçiştirerek. Arada saatine kaçamak bir göz attı. "Kimi zaman böyle yerlere düşüp birkaç karıyla gönül eğlendiririm," diye sürdürdü. Sonra çok görmüş geçirmiş pozlarda gülümsedi. "Karılar da kaşınıyorlar yani..."

Usul usul biramı yudumladım. "Ya istemezlerse ne yaparsın? Herhalde her zaman böyle kolay tavlanmıyorlardır."

Sarı saçlarını düzeltti. "Eh, gününe bağlı tabii. Eğer

karı pas verirse geri çevirecek değiliz." Biraz durakladı. Bir anısını anlatacağına bahse girebilirdim. Nitekim, "Bak bir seferinde bunun gibi bir yerde müthiş bir kadınla tanışmıştım," diye başladı. "Ama ne karıydı be," diye sürdürdü. "Giyimli kuşamlı gerçi çok genç değil fakat tam kıvamında gerçek bir hanımefendi. Neyse, konuştuk filân, derken içki içelim diye beni evine davet etti ve tam iş tutacakken nedense caydı." Hafifçe omuz silkti. "Ben de zorladım."

"Zorladın mı?"

"Oh, tabii. Baktı ki canı yanacak, ses çıkaramadı. Bazen çok hoyrat olurum ben."

Ne diyeceğimi bilemiyordum. "İyi ama kadının canını acıtmak işine yaradı mı bari? Bir dahaki görüşmenizde yüz vermemiştir sana."

"Bir daha görmedim ki. Böyle karıları bir daha göreceksin de ne olacak? Demek istiyorum ki, ikinci seferler beni pek sarmıyor." Küçük burnunu sıvazladı. "Bugüne kadar kaç karıyla yattın?" diye sordu.

Patlamamak için kendimi zor tuttum. Eğer başka birisi sorsaydı belki bir cevap verirdim ama Hollingsworth olduğu için, "Hiç saymadım," dedim.

"Bahse girerim ki ben daha çok yapmışımdır," dedi.

Müşterilerden biri müzik dolabına para atmıştı, salonu müthiş bir gürültü doldurdu. "Önemli değil," diye söylendim. "Karı kız dalgalarında yarışmak adetim değildir."

Cevabıma o hir hir hir'li gülüşüyle karşılık verdi ve başladığı gibi birden kesti gülmesini. "Sence böyle bir soru sormak ahlâksızlık di'mi?"

"Hiç düşünmemiştim," dedim soğuk bir bakışla.

Hollingsworth bu kez geniş bir kahkaha koyverdi. "Ben de yüksek öğrenim görmüş beyler böyle konuşurlar sanırdım," dedi. "Bak sen, meğer ahlâksızlıkmış. Herhalde bu yüzden bana pek kanın kaynamamıştır."

İyi bildin diyecektim, nedense diyemedim. "Pek on dan sayılmaz," diye geveledim.

"Oh, evet." Beni onaylarcasına başını salladı. "Bebek değilim. Az çok bu dümenlerden anlarım. Bay Wilson ve Bay Court var ya, onlar iyi yetişmiş adamlar. Onların mayası benimkinden iyi. Ben orta halli bir ailenin çocuğuyum."

Çini mavisi gözleri öfkeyle parlıyordu. "Sana birşey diyeyim mi, Lovett," dedi. "Benden ister hoşlan, ister hoşlanma, vızgelir." Kadehinin ıslak dibiyle masaya birtakım şekiller çizdi. "Ben başka işler peşindeyim. Bilmem anlatabildim mi?"

"Öyle olsun," diye kısa kestim. "Hiçbir konuda kimseyle rekabete girişmeye hevesli değilim."

"İçinden öyle demiyorsun ama," diye itiraz etti. "Aklın sıra beni aşağılıyorsun. Bilmiyor muyum sanıyorsun."

Garson kadının gelişiyle konuşmamız yarım kaldı. Hollingsworth, az önceki o ateşli bakışıyla kadını süzdü. "Okey, dolduruyor muyuz?" diye yılıştı. Kadın kadehlerimizi doldurdu ve bizimki gene hesabı ödemekte diretti. Yeni bir çeyrek vermeyi de ihmâl etmedi. Bahşisi avucuna koyduktan sonra, "Bu gece kaça kadar buradasın?" diye sordu.

"Bir'e."

Hollingsworth düşünür gibi yaptı. "Diyelim ki bire doğru buraya gelsem, seni kapıda bulabilir miyim?"

Kadın nazlanması gerektiğini hesaplayarak gülümsedi. "Belki bulursun, belki bulamazsın. Belli olmaz... Belki de bulursun."

Hollingsworth ustalığını ortaya koydu. "O zaman izin geçen ne günse o gün buluşalım," dedi.

"Oooo, daha bir hafta var."

Hollingsworth sanki zorlanıyormuş gibi, "Eh, ne yapalım öyleyse biz de bu gece buluşuruz Gloria," dedi.

Kadın yine kıkırdadı. "Yani Alice, demek istiyorsun."

Hollingsworth, "Alice tabii ya," diye parmak şaklattı. "Seni tanıdığımı biliyorum da adın aklımda yanlış kalmış. Alice ya. Benim adım da Ed Leroy. Doğrusu, seninle tanıştığıma çok memnun oldum," diye tamamladı. Başını masaya paralel tutuyor ve gözleriyle kadının her yanını araştırıyordu.

Kadın yanımızdan ayrıldığı zaman, buluşma saati ayarlanmıştı. Hollingsworth başarısını kutlarcasına içkisinden kocaman bir yudum aldı. Ağabeylik taslamak istercesine bana baktı. "Bu işlerde gerçek adı söylememek en iyi politikadır," dedi. "Bakarsın sonunda bir bokluk çıkar."

Cevap vermedim. Hollingsworth, cebinden gümüş çakmağını çıkarıp oynamaya başladı. İşaret parmağını harflerin üstünde gezdirdi. Belli ki bana caka yapıyordu. "McLeod hakkında ne düşünüyorsun?" diye yeni bir konu açtı.

"Pek bir şey düşünmedim."

Hollingsworth başını salladı. "Ben düşünüyordum," dedi. "Nihayet seninki pes etti."

Bu kadarı da fazla diye düşündüm. "McLeod seninle dalga geçti gibi geldi bana," dedim öfkeli bir sesle.

Hollingsworth dişlerini gösterdi. "Yok canım, deme." Çakmağını okşarcasına salladı. Sonra sert bir hareketle bardağındaki içkiyi bir dikişte yuttu. Viskinin yakıcı tadı gözlerinden fışkırdı, gözbebekleri küçülmüştü. "Ben de ev halkı hakkında birşeyler biliyorsun sanıyordum," diye sırıttı.

"Fazla bir şey bilmiyorum," dedim.

Hollingsworth burnunu çekti. Çakmağı masanın üstünde kaydırarak önüme itti. "Bu çakmağı bana senin

karı armağan etti," dedi. Yüzüme baktı. "Bilmem anlatabiliyor muyum?"

Aptal aptal suratına baktım.

"Evet öyle," diye sürdürdü. "Onun armağanıdır. Ev sahibemiz Bayan Guinevere verdiler." Kahramanlığını belirten bir gülücük koyverdi. "Dahası da var. Çakmağın üzerindeki harfler var ya, onları da Guinevere işletmiş."

Nasıl başardığımı bilmiyorum, fakat ben de sırıttım. "Demek ara sıra ikinci seferlerden de hoşlandığın oluyormuş?"

Hollingsworth büyük bir rahatlıkla piposunu ateşledi. "Anlaşılan ağzımdan lâf almak istiyorsun," diye içinden geçeni açıkladı. Sesi sakin ve kararlıydı. "Adı geçen hanımla epeyce hoş vakit geçirmişimdir," diye anlatmaya başladı.

Yumruk yemiş gibi sersemlemiştim. Guinevere'nin bu herifle konuşurken, 'Yukardaki enayiyle de iyi dalga geçtim' diyen sesini duyar gibiydim.

Hollingsworth keyifle anlatıyordu. "Sağ olsun, Guinevere'nin ağzı pek gevşektir," dedi. "Durmadan birşeyler anlatır." Esnedi. "Guinevere, çok mutsuz kadın. Bütün suç da kocasında."

Bardağımda kalan son yudumu da içtim. "Bu kadından hoşlanmıyorum desem yalan olur," diye sürdürdü. "Doğrusu bir hayli garip bir evlilik yapmış. Kocasının kim olduğunu öğrenince çok şaşırmıştım."

Yavan bir sesle, "Demek kocasını sana tanıştırdı?" diye sordum.

Duruşuna bakılırsa yalan söyleyecek gibiydi, "Hayır," dedi. "Kim olduğunu ben öğrendim. Bir gece penceresini gözledim ve kocasının kim olduğunu gördüm."

"Yani dikizcilik yaptın," diye homurdandım. Gerçekte Guinevere'yle benim aramda geçmiş olanların onun tarafından bilindiğini kurarak Hollingsworth'a yükleniyor-

dum. Oysa Guinevere benden onu gözlememi istemişti. Demek Hollingsworth ikimizi birden tongaya bastırmıştı.

"İstersen Guinevere'lere kadar bir uzanalım," diye teklif etti. "Anlaşılan kocasını pek merak ediyorsun..."

"Yürü gidelim," diye soludum. Kavgaya başlamaya hazırlanan mektepli iki velet gibi birbirimize horozlanıyorduk.

"Yürü," diye tekrarladı Hollingsworth.

Aşırı bir ciddiyetle yerimizden kalkıp çıktık. İkimiz de konuşmuyorduk. Birbirimize olan öfkemiz elle tutulur bir hal almıştı. Soluk soluğa neredeyse koşmaya varan bir hızla yürüyorduk. Evin önüne varınca ikimiz de durakladık. Göğsümde budalaca bir çarpıntı başlamıştı. Nedense artık içeri girmek de istemiyordum. Dik dik birbirimizi süzüp öfkeli cümleyi tekrarladık.

"Hadi yürüsene."

"Sen yürüsene."

Yavru köpeklerin aynı kemiğe atılışları gibi, birlikte zile bastık. Çok geçmeden içerde ayak sesleri yankılandı. Sonra sahanlıktaki lâmba yakıldı. Kısa bir aradan sonra kapı aralandı ve Guinevere'yle gözgöze geldik. Guinevere bizi yanyana görünce fena halde bozuldu. "Ah, ne orospuyum ben!" diye kendine lânet yağdırdı.

Hollingsworth bir hamlede Guinevere'yi iteleyip içeri daldı. Kadın toparlanır toparlanmaz arkasından saldırıya geçti. "Kim çağırdı seni, ha? Ne demeye ha?" diye bağırdı. Tam umumhanelere yakışır bir haldeydik. Üçümüz birden top gibi oturma odasına daldık. Üçümüz de burnumuzdan soluyor, üçümüz de öfkeyle birbirimizi süzüyorduk. Guinevere, bir kez daha, "Ah ben ne orospuyum," diye kendini suçladı.

Hollingsworth hırsla kolunu tuttu. "Onu biliyoruz," diye homurdandı. "Çıkar şu herifi ortaya da bir yüzünü görelim, hadi."

"Kimi çıkartayım?"

"Onu işte. Kocanı. Şu herife kocanın kim olduğunu göstermek istiyorum."

Hollingsworth düşündüğümden çok daha sarhoştu. Gözleri çakmak çakmaktı, sarı saçlarından bir perçem alnına düşmüş, yüzünün rengi değişmişti. Guinevere'nin savsakladığını görünce daha da öfkelendi. "Hadi be sallanma. Nerdeyse çıkar şu herifi ortaya, yoksa fena yapacağım."

"O kadar meraklıysan sen göster!" diye bağırdı Guinevere.

Hollingsworth öfkeden deliye dönmüştü. Birden müthiş bir şamar attı. Guinevere paldır küldür bir koltuğa yuvarlandı. Bornoz elbisesi sıyrılmış her yanı açılmıştı. Yine de üstünü başını örtebilmeyi akıl etti. Olanlar oldu, gibilerden oturduğu yerde hafifçe ileri geri sallanarak elini şamarın patladığı yanağının üstüne koydu. Oysa Guinevere'ye yakışan kalkıp küfür etmesi, bağırması feryat etmesiydi ama hiçbirini yapmadı, suratındaki anlamsızlıkla oturdu kaldı.

"Yetti be!" diye öfkeyle bağırdım ama kimse sallamadı.

Bir koluma Monina asılıyordu. Çıkan patırdıdan hem ürkmüş hem de hoşlanmıştı. Bir yandan beni odadan dışarı sürüklemeye çalışıyor, bir yandan da, "Gel Baba'yı gör, gel Baba'yı gör!" diye bağırıyordu.

Hollingsworth'la Guinevere'yi iki yırtıcı hayvan gibi birbirlerine bakarken bırakıp küçük kızın peşinden bir başka odaya sürüklendim. Monina arkamdan itekleye itekleye yatak odasına getirmişti beni. Bir an için durakladım ve Monina, koşarak köşede duran adamın kolları arasına atıldı.

"Baba — Day Luft, Baba — Day Luft!" diye sevinçle bağırdı. Sonra aramıza girip, el sıkıştırmak isteğiyle kol-

larımızdan çekiştirdi.

Adam gölgedeydi, fakat tanımıştım. İlerleyerek aydınlığa çıktı. Alnında boncuk boncuk ter damlaları parlıyordu. Suratında suçüstü yakalanmış bir erkeğin donunu giymeye çalışırken takınabileceği enayice şaşkınlık vardı.

"Eh, Lovett, ne yaparsın, kızın sayesinde yakayı ele verdik," dedi berbat bir sesle.

14 - Donuk gülüşü ağzının ince hatları içinde eriyip, gitti. Artık o aptalca görünüşü kalmamıştı. Bezgin bir sesle, "İnsan babasının peşinden kerhaneye kadar gitmez," diye mırıldandı.

Bundan sonra ikimiz de konuşmadık. Nihayet, "Mc Leod..." diye bir çıkış yaptım ama gerisini getiremeden sustum — özür dilerim gibi, böyle olmasını istemezdim gibi — söylenebilecek neler düşündüysem hepsi de aramızda büyüyen sessizliğe gömüldü. Geri dönüp hole doğru yürüdüm. Ardımda, Monina'nın onun dizlerine yapışmış olarak durduğunu görür gibiydim.

Oturma odasına vardığımda bir an durakladım. Hollingsworth gitmişti ve Guinevere olanca şaşkınlığıyla bir koltuğa çökmüş kalmıştı. Kolları bacakları gayet uyumsuz açılar yaparak iki yana açılmıştı. Az önce öfkeden kıpkırmızı olan suratı şimdi bembeyazdı ve Hollingsworth'dan yediği şamar beş parmak halinde iz bırakmıştı. Güçsüz ve sinmiş gibi bir hali vardı. "Ah, nedir bu başıma gelenler?" diye yakındı. Küçük sivri burnu ışıldıyordu. Birden onu seyretmeye tahammül edemeyeceğimi hissettim. Alelacele attım dışarı kendimi.

Aynı akşam ikinci kez adımlarım beni tepedeki demir parmaklıklı sokağa sürükledi ve demir korkuluklara yaslanarak yeniden limana ve rıhtıma bakınmaya başladım. Başımın dönmesinden, midemin sancılanmasından

söz etmenin anlamı yok — çünkü gerçekte bu gecenin gündeminde komik şeyler gizli. Nicedir kurmaya uğraştığım kişi olabilme dengemin bir gece içinde altüst olu-verdiğini belirtmem yeter.

Guinevere McLeod.

Öylece dikilip kaldım. Aşağılarda uzanan nehirde ayın kirli ışıkları yıkanıyordu. Bugün bir yerlerde bir gazete okumuştum. Bir kadın öz çocuğunu öldürmüştü. Şöhretli bir aktör Batı'da evlenmek istediği için özel uçağıyla Batı'ya uçmuştu. Elinde kocaman ve dolu bir tüfek bulunan aç bir delikanlı, çıktığı damdan sağa sola ateş etmişti. Nedir ki, tetik bir tutukluk yapmış ve delikanlı kimsecikleri vuramamıştı. Bu delikanlı ben olabilirdim. Ya da attığını vuramamış diye bu delikanlıdan nefret de edebilirdim.

Sıcak kaldırımdan yürüyerek eve döndüm. Yolun sonuna gelmiştim ki, McLeod'u gördüm. Merdivenlere oturmuştu ve dirseklerini ütülü pantolonuna dayamış, sigara içiyordu. Başımla selâmlayıp yanından geçmek istedim. Elini kaldırıp geçmemi önledi.

"Otur," dedi. "Yoksa konuşmak istemiyor musun?"

Ben yanına çökerken McLeod, az ötedeki çöplüğe vuran sokak ışıklarını seyrediyordu. Her şeye rağmen vücudunda belirgin bir rahatlık vardı. Bu oturuşuyla görenlerde, işinden yorgun argın evine dönmüş bir erkeğin, limandan esen hafif rüzgarı karşısına alarak kafasını dinlendirdiği izlenimini uyandırabilirdi. Bir süre konuşmaksızın oturduk.

"Kerhaneler," dedi McLeod birdenbire, "Çok ilginç kuruluşlardır, Lovett. Hiç düşündün mü?"

"Hayır."

"Düşünmeliydin. Ben bir genelevde, hem de birkaç kez, böyle sizler gibi iki kadeh atıp da gelmiş nice adam görmüşümdür. Toplumlarda, yalnızca genelevlerin

gidebileceği belli bir arzu vardır. Duygusal bağlantılar kurmaksızın bir karıyla yatabilme olanağı — yani sokaktaki adama göre 'Nefsin köreltilmesi' arzusu."

Güldü. Gözleri sokağın ilersinde bir yerlere takılmıştı. Sigarası ağzına yapışmış gibi sabit duruyordu. Aklına yeni bir düşünce gelmiş olmalı ki, içini çekip yüzünü buruşturdu.

"Hadi," diye yavaşça mırıldandı. "Gel biraz yürüyelim."

Yürüyüş konusunda şanslı bir geceydi. Ona da uymazlık edemedim. Uzun bacaklarıyla attığı adımlara yetişmeye çalışarak yürümeye başladık. Duygularımızı gizleyerek, hızlı bir tempoyla ilerliyorduk. Brooklyn Köprüsü'ne vardığımızda karşı uca geçmek için davrandı, ben de peşinden gittim.

Köprünün tahta kaldırımında yürümeye başladık. Denizden yükselen sis, kenti kaplamıştı. Neonların renkli aydınlığıyla binalardan yayılan ışıklar, puslu karanlıkta titreşiyordu. Limandan sis düdükleri yankılanıyordu, yukarlarda gelip geçen araçlar belli belirsiz seçiliyordu.

Suskun yürüyüşümüzü McLeod bozdu. "Hollingsworth oldukça hoşlanıyor ondan," dedi boğuk bir sesle.

"Öyle mi dersin?"

"Evet. Hoşlanmasının nedenlerini de anlıyorum."

Gerçekte ne düşündüğünü anlamak isteğiyle suratını araştırdım, fakat gecenin yoğun karanlığında bir şey göremedim. "Ne yapmak istiyorsun?" diye sordum.

McLeod sırıttı. "Aptalca bir soru bu Lovett. Cinsel gururu kırılmış toy adam hali var mı bende hiç, ha? Yıllardır ne oluyordu sanıyorsun yani?" Çenesini kaşıdı. "Bazen istediği biri çıksa da şu karıyı alıp bir yerlere kaçırsa diye düşündüğüm bile olmuştur," dedi. "Bak arkadaş benim yaradılışım bambaşka," diye sürdürdü. "Ben olaylara çözümcü amaçlarla bakmayı amaç edinmiş bir

adamım. Hayatım boyunca da başımdan geçen olaylar hep bu yanımı güçlendirmiştir. Ben düşünen bir adamım, gerisi vızgelir."

"Öyleyse karından ayrılsaydın," dedim.

McLeod elini kaldırdı. "Belki de bırakmak istemiyorumdur," dedi kendini yadsırcasına. "Belki de bir kenara çekilip olayları seyretmekten daha çok hoşlanıyorumdur."

Bozuldum. "Doğal bir istek değil," diye karşı çıktım.

"Doğallık mı?" diye yüzünü buruşturdu. "Lovett, sende bilinç yerleşmemiş. Kendini olaylardan ayırabilmeyi beceremiyorsun. Tıpkı bir orta sınıf ahmağı gibi bu tür ucuz duyguları sırtında taşımayı gereksiniyorsun. Oysa kendi kişisel arzularını politik oluşumlardan ayırabilmeyi bilmelisin."

"Senin yaptığın gibi," diye sırıttım.

"Bak," dedi omuzumu tutarak. "Dün gece bana sorman gereken bir soru vardı: Hollingsworth'u niçin kapı dışarı etmediğimi sormalıydın." Biraz bekledi, "Neden etmedim, biliyor musun? Bir yerlerde bir hata yapılmıştı ve bazı nedenlerle birtakım örgütler benim bazı şeyleri bildiğimi ya da bunları saklayıp saklamadığımı öğrenmek istiyorlar. Bu işler çözümleninceye kadar da bana rahat huzur yok. Bilmem anlıyor musun? İçimdeki şüphelerden kurtulabilmek için şu Bay H'nin benimle niçin ilgilendiğini bilmem gerekiyordu. Yoksa onu sepetlemek kolaydı. Ama sonra bana pahalıya malolurdu. İlk pratik yararını düşünerek hareket ediyorum. Anlıyor musun?"

"Onu bilemem ama, dün gece bu kadar kaygısız değildin," dedim.

"Elbette değildim. Dehşetli korkmuştum, senin düşündüğünden de fazla korkmuştum diyebilirim."

McLeod'un gizli kapaklı konuşmaları canımı sıkmıştı. "Şu işin esasını anlat ta biz de bilelim," dedim.

Sorumu karşılıksız bıraktı. "Bence önemli olan olasılıklardır," dedi. "Önce onları düşünürüm, sonra da koşullarımı gözümün önüne getiririm," diye sürdürdü. "Ama herşeye rağmen yanıldığım zamanlar da olmuştur. Belki de bu olayda da yanılıyorumdur, bilemem."

Köprünün alt direklerinden birinin yanından geçiyorduk. Üzerinde yürüdüğümüz kaldırımın öbür ucunda bir yerlerde, sisler arasında bir adam bize doğru geliyordu. Adam galiba Bowery taraflarındaki meyhanelerden birinde iyice zom olmuştu, çünkü biz yaklaşırken demir parmaklığa dayanıp suya doğru kusmaya başladı. Sonra elleri usul usul parmaklıklardan kaydı ve midesi yere değince boylu boyunca uzandı, suratını kente çevirerek, kollarının üstüne yaslandı.

Yanına vardığımda uyumuştu. Memnuniyetini belirten bir horultu yükseldi gırtlağından.

"Şu adama bir şeyler yapalım," diye mırıldandım.

McLeod aldırmadı. "Bırak kalsın," dedi. "Adam mutluluğunu yaşıyor."

Sis dağılmak üzereydi. McLeod, olanca umursamazlığıyla bakışlarını gökdelenlere doğru çevirdi. "Tıpkı bundan yirmi yıl öncesi gibi," dedi. "Yirmi yıl önce bir gece, bu köprüde yürüyordum ve yine yerde böyle bir sarhoş yatıyordu." Burnunun iki yanını sıvazladı. "Sence kaç yaşındayım, Lovett?" diye sordu.

"Kırkdört olduğunu söylemiştin," dedim.

"Yalan söylemişim," dedi. "Nerdeyse elli olacağım. Hareket'e katıldığım zaman yirmibir yaşındaydım."

"Komünist Parti'ye mi?"

Başını salladı. "Ve kırk yaşındayken de bıraktım. Tam ondokuz yıl. Dile kolay. Yanlış bir kadınla yapılmış bir evlilik gibi."

"Geç anlamışsın," dedim. "Ya şimdi ne yapıyorsun?"

McLeod dikkatle suratıma baktı. Gülerek, "Bir gö-

revim yok. Sadece küçük bir sempatim var, o kadar," dedi. "Dediğim gibi onlardan ayrıldım. Yani eylemsizliğe geçtim. Artık savaşmıyorum. Kendimi emekliye ayırdım."

"Öyleyse Hollingsworth'la alıp veremediğin neydi?"

Dalgın bir bakışla, "Kimbilir?" diye söylendi. "Bir dönemece gelmiştik, durduk." McLeod, can sıkıntısından olacak, köprünün demirlerini incelemeye başladı. Bir süre oyalandı, sonra kendisinden beklemediğim bir samimiyetle, "Anlarsın ya, bir zamanlar örgüt için önemli bir adamdım," diye konuştu. "O yüzden belki Bili McLeod'un kafasından neler geçiyor, bilmek istemişlerdir."

"Ne kadar önemliydin, onu söyle?"

Biraz ileri gittiğimi hissettim. Terbiyesizliğimi McLeod olgunlukla karşıladı. Yine de o kendine özgü garip cümlelerinden birini etmeden yapamadı. "Dosyamda herşey yazılıdır. Okur öğrenirsin."

"Ben senin dosyanı nereden bulayım da okuyayım?" dedim.

Yeniden yürümeye başladı. "Doğru Lovett. Belki de bakamazsın," dedi ve sürdürdü. "Ama söyleyemem. Malûm, güven meselesi... bu konuda kendime bile güvenmem. İşin aslı bu."

Konuşmasını kesip, ıslık çalmaya başladı.

Öfkelenmiştim. McLeod, bilgiçliğiyle beni aşağılar gibiydi. Tumturaklı bir dille, "Yirmi yıl onlara hizmet etmişsin," diye giriştim. "Koskoca yirmi yıl ve hâlâ sempati duyuyorum diyorsun öyle mi? Ne biçim adamsın sen? Kollektivizasyonun getirdiği kıtlıktan n'aber?.. sonra... şeyden..." Ve iddianameye geçtim: Kitle katliamlarından, sınıfsal sömürülerden ve çıkarcılık mekanizmasının oralarda daha çok çalışıyor olmasından söz ettim. Cümleler birbiri ardısıra ağzımdan dökülüyordu. Sanki yıllarca tek odalı bir evde kapatılmış da şimdi koyverilmişim gibi durmaksızın konuşuyordum. Sonunda, "Niçin?" diye bağır-

dım, "Hâlâ mı bana onlardan söz edeceksin. Sosyalizmi yolundan saptıranlar onlar..."

"Bak oğlum," diye sözümü kesti. "Okyanusun öte yakasındaki ülkenin güzelliklerine yağ çekmedim ben hiçbir zaman. Sen ve senin gibi on milyonlarca kişi için neyin, dayanılmayacak kadar çetin ve iğrenç olduğunu ben senden daha iyi bilirim, ama, söyle bakalım hayatında hiç batağın dibindeki bir köylüyü kurtarmaya çalıştın mı?"

Titriyordum. "Sosyalist temeli tutturabilmek için kaç insanın ölmesi gerektiğinden dem vurma sakın. Eğer biraz teorik kapasiten varsa..."

McLeod, durmuş, donuk bir gülüşle beni seyrediyordu. "Politikadan haberi olmayan delikanlıya bakın hele," dedi. "Hani politika canını sıkıyordu. Şu teorik kapasiteli kan hesabını hangi kitaptan ezberledin?"

"Nereden ezberlemişsem ezberlemişim," diye soludum. Oysa nereden öğrenmiş olabileceğimi düşünmekten sırtım tere batmıştı.

"Ne iki paralık tatlı su solcularısınız siz," diye sürdürdü. "Hani biraz gayret etsen, aynı masalı, şu İspanya'da bizimkiler tarafından öldürülen bir arkadaşın öyküsünü anlatacaksın..."

"Belki de bir arkadaşım vardı. Belki gerçekten de vardı," diye bozuldum.

"Belki de bir düzine vardı. Hem şu teorik kapasite dediğin şeyden senin ve senin gibi olanların hiç mi hiç haberdar olmadıklarını biliyor musun? Tarih hakkında ne biliyorsun? Halkın bir santimcik ilerleyebilmesi uğruna kaç devrimcinin hayatlarından olmaları gerektiği hakkında bir fikrin var mı, ha? Var mı?" Sigarasından çektiği dumanı suratıma üfledi. "Ne biçim acılarla dolu bir düş, ne biçim bir ıstıraptır bu, biliyor musun?"

"Ne yani, onları aşağılatan sizlersiniz?"

"Bir süre için... Geçici olarak. Sen tarih bilmiyorsun,

bütün sorun burada. Devlet mülkiyetini ve tüm çelişkilerin yokedilmesini bilmiyorsun."

Bağıra çağıra konuşmaya başlamıştık. "Devlet mülkiyeti ya! Bürokrat sınıfın çıkarlarına, diğerlerinin zararına işletilen Devlet mülkiyeti. Üretim araçları kimlerin denetiminde, onu söylesene..."

McLeod da parladı. "Bak hele, küçücük çözüm formülleri hazırlamış bir de. Önemli olan insanlığı değiştirmektir delikanlı. Nasıl yapacaksınız bu işi, ha nasıl? O beğenmediğin bürokratlar yüklendi bu ağır görevi, ondan haberin var mı?"

"Yüklendiler de ne oldu sanki. Yüzlerine gözlerine bulaştırdılar. İşte yirmi yıl oldu, hâlâ yürütemiyorlar."

McLeod dudak büktü. "Hadi hadi durma," dedi. "Masal anlat. Bolşevik devrimciler nasıl öldürülmüşler, insanlar nasıl zorla çalıştırılmışlar, durma anlat..."

Zıvanadan çıkmıştım. Omuzundan yakaladım. "Buraya bak, bu devrim insanlık tarihinin en önemli olayıdır. Eğer tek ülkenin tekelinde kalmasaydı, eğer yayılabilseydi..."

"Ama yayılamadı."

"Yayılmadı," diye onayladım. "Zaten o yüzden öldü ya. O günden bu yana dünyadaki bunalımlar derin boyutlar kazandı. Ama sana kalsa ancak bürokratlar üstesinden gelecekler bu bunalımların. Sihirli iktidarın her yerde, bürokratların elinde olması, bu salgının ölçüsünü göstermeye yeterlidir."

McLeod yürümeye başladı. Yeniden konuştuğunda sesi yumuşamış, hatta sevimli bir hâl almıştı. "Elinde biraz teorik bilgi var," dedi öğretmen edasıyla. "Fakat bu düşünceler seni nereye vardırır, bunu hiç düşündün mü?"

"Hiçbir yere," diye kestirip attım.

Başıyla onayladı. Tam birşey söyleyecekken nedense vazgeçti. Ama sanki böyle bir tartışmayı susarak bi-

tirmek varsayımlarına uymazmış gibi, birden patlayıverdi. "Anlaşıldı. Artık biliyorlar," dedi. Bunu söylerken gösterdiği tepkinin bilincinde miydi, bilemeyeceğim. Yüzü allak bullak olmuştu. Birden atılıp bileklerimden yakaladı. "Bak Lovett. Herifler uzun süredir bekâr bir adamın peşindeydiler. Ve sonra aklıma evli bir adam aradıkları düşüncesi takıldı. Gerçi aslında kimi aradıkları pek önemli değil. Hem olsa bile ben nasıl anlayacağım? Bildiğim bir tek şey var, o da bu işin çözülmüş olması. Henüz ben onları tanımıyorum ama onlar beni buldular." Eline kramp girmiş gibi parmakları bileğime gömülmüştü.

"Yine saçmalamaya başladım," diye iç geçirdi. Bileğimi bıraktı. "Şu konuyu burada kessek daha iyi olacak," diye mırıldandı. Derin bir soluk aldı. Sonra gevezece bir ses tonuyla, "Belki de gösterdiğim kadar sevgi beslemiyorumdur Yeni Kudüs'e. Neyse şimdi buna girmeyeyim, son bir şey daha sorayım, ondan sonra keseriz," dedi. "Politik bir çalışman var mı?"

Başımı kaldırdım. "Yok," dedim.

McLeod samimi bir bakışla, "Devrim dönemi bitti, değil mi?" diye sordu. "Bitmiş bir şeyi sürdürmeye uğraşmak, bir efsaneye bel bağlamak değildir de nedir?"

Kırık bir sesle, "Öyle sanırım," dedim.

Limanı saran sis oldukça hafiflemişti. Karşımızdaki koca binalar apaçık görülür olmuştu.

McLeod, "Bu durumda insan elindekilerle yetinmeye bakmalı," dedi.

"Yetinmiyorum. Sadece şimdilik daha iyisini elde edemeyeceğimi biliyorum," dedim. "İnsan hiç değilse oturup kitabını yazabilecek kadar olsun bir yer bulabiliyor."

"Yani şimdilik yetiniyorum demek istiyorsun..."

"Öyle," diye kabullendim. "Şimdilik kaydıyla."

"Sana oturup yazı yazma olanağını veren koşullar dünyanın dörtte üçünün sürekli olarak sömürülmesine

bağlı ve buradaki bir işçinin hayat standartının yüksekliği bir Çinli'nin ya da bir karaderilinin bir kap yemeğin özlemini çekmesine bağlı."

"Bu söylediklerinin hiçbir yararı yok," dedim.

McLeod başını salladı. "Anlaşıldı," dedi. "Ben sadece senin politik bilginin derecesini öğrenmek istemiştim, hepsi bu. Yalnız dikkatini çekmek istediğim bir nokta var. Senin kişisel sorunların bütün dünyanın şu anda içinde bulunduğu sorunlar değildir, ve insanın düşünsel yapısı onun politik görüşünü de belirler, bunu unutayım deme." Sustu. "Bir ara bunları daha etraflı konuşuruz," diye ekledi.

Islıkla bir şarkı tutturdu yine. "Tabii boş bir zamanımda," diye mırıldandı. Samimi bir şekilde sırtımı sıvazlayarak, "Bak delikanlı, bizden iş geçmiş. Değirmenin taşları arasında öğütülmeyi bekliyoruz. Onun için boş yere birbirimizi yemeyelim."

Köprünün öbür ucundaki troleybüs durağına gelmiştik. Sokak lâmbasının dibinde duruyorduk, suratına baktım. McLeod solgundu. Alnında ter damlacıkları birikmişti. Dağılan saçları alnını örtmüştü. "Hasta değilsin ya?" diye sordum.

"Geçer," diye fısıldadı. Elimi tutup resmi bir tavırla sıktı. "Konuştuğumuza sevindim ama emekli bürokrata biraz daha insaflı olmalısın," diye ekledi. Kısa gülüşlerinden birini koyverdi. "Alınma ama burada ayrılmamız gerekiyor. Yalnız kalıp düşünmek istiyorum."

"Nasıl istersen. Üzme kendini..." dedim.

"Merak etme, kendimi korumasını bilirim," diye geçiştirdi. Sonra alaya kaçan bir el hareketiyle selâmlayarak sokakların karanlığına karıştı.

Ben de geldiğimiz yoldan geri döndüm.

Uzun bir yoldu. Böylesine amaçsız ve böylesine beylik cümlelerle yaptığımız bu tartışma beni yormuştu.

Kimbilir kaç yıldır böyle konuşmamıştım.

Yeniden kendimi gençlik günlerime dönmüş buldum. Savaş öncesi yıllarıydı ve ben yine böyle bir genç adam olarak kuruluş varlığını işçi devrimine adamış bir örgütte çalışıyordum. Oysa daha o zamanlar bile örgüt bir çalkantı içindeydi ve nerdeyse kendi karşıtını da yaratarak her halkın her kesiminde bizlerin uyandırmayı beceremediğimiz bir türevi yaratmak üzereydi. Gençtim ve hiçbir bağlılığın benimkiyle yarışamayacağına inanmıştım. Devrim yakındı, kapitalizmin kaçınılmaz bunalımları aklımdan bir saatli bombanın hatasız tik-takları gibi gelip geçerken, nabzımın atışları hızlanıyordu. Bizi yöneten büyük bir adam vardı ve Meksika'nın herhangi bir gizli köşesinden yolladığı bildirilerini sadık bir tilmiz ilgisiyle satır satır okurdum. Grubumdaki tüm öğrenciler arasında en ateşlisi bendim ve bir atlı polis görüntüsünün, Kazak süvarilerinin atlarının ayakları dibinde ilerleyen Petrogratlı proleterlere dönüşeceğini ve nedense devrimin değişmez askeri olarak düşlerime karışan, tramvaydaki sarhoş bir erin devrimin başlamasıyla birlikte yumruğunu bir subayın burnuna dayayarak; "Eşitlik istiyorum, alçak sömürücü ne olduğunu sana anlatamıyorum ama eşitlik istiyorum!" diye bağıracağını düşleyerek bir kış ve ilkbahar süresince, kopkoyu bir bağlılıkla günümden çok geçmişi yaşamıştım.

O güne dek ne böyle bir ihtilâl yapılmıştı ne de yeryüzünde Petrograt'dan daha muhteşem bir kent vardı. Yaşantımın bu bölümünde bambaşka bir insandım. Geçmişimdeki bu adanmış ülkenin topraklarını bir uçtan diğerine dolaşırken ne Vyborg'daki yaz sineklerine ne de buzlu soğuklara aldırmıyordum. Nasıl olsa bir gün devrim rüzgarının eşitlik şarabını içerken çektiğimiz bu açlık günlerinin üstesinden geleceğine ve kimbilir nasıl bir duyguyladır ki, ötekilerin de bir gün devrime katılacak-

larına inanıyordum. Ve belki bir yıl, belki bir hafta içinde, cahil dev dedikleri bizlerin ayaklanarak dünyayı ele geçireceğimizi ve yeniden düzenleyerek her yoldaşı yoksulluktan kurtaracağımızı ve sevgiye boğacağımızı düşlüyordum.

Aradan yirmi yıla yakın bir süre geçmişti. Benim için bir düş olan bu olayı hâlâ heyecanla anımsayabiliyordum. Örgütteki eğitilmişliğimin bir sonucu olarak mıdır nedir bilinmez, karşı gücün köreltici büyüklüğünün bilincine varabilmiş ve devrimin ihanete uğramışlığını, fikirlerinden dolayı liderimizin öldürülüşünü ve koskoca yirmi yılın bir dakika içinde alaşağı edilişinin nedenlerini öğrenebilmiştim. Ve hâlâ sırf duygusal özlemim nedeniyle kendi yarattığım o saatli bombanın düzenli tik-taklarını dinleyerek, yarın ya da çok yakın bir gelecekte insanların sokaklara dökületeceğine ve kurulan barikatların gerisinde, dünyada eşitlik demek olan zaferin elde edileceğine inanıyordum.

Böylece devrimden kalan anım, kıyısında yürüdüğüm sulara gömüldü. Sırtımdaki kesik yaranın izinden, vücuduma eski sancılardan kalma yepyeni bir sızı yayılıyordu. Bu gece birtakım değişimler olmuştu.

Başımı zonklatan bir ağrıyla evimin yolunu tuttum.

15

Köprünün bizim yakadaki tarafına gelince dinlenmek isteğiyle, içinde bodur bir ağaç ve ince beton patikadan başka şey olmayan parka girip bir kenara çöktüm. Saat gece yarısını çoktan geçmişti ama seyrek de olsa, çakıl taşlı yoldan geçen otomobillerin gürültüsü duyuluyordu. Caddenin karşı yanındaki bardan çıkan bir akşamcı, bir çöp tenekesinin etrafında şöyle kendince bir dönenip, salına salına yoldan aşağı doğru yürüyüp gitti. Yakınımdaki banklardan birinde bir yaşlı adam uyuyordu.

Ötelerde bir yerlerden, istasyona yaklaşan gece ekspresinin yaslı sesi yankılanıyordu ve bir an için trenin geçeceği uzun yolu düşündüm. Bu tren az sonra fakir Zenci mahallelerinden geçecekti ve yangın merdivenlerinin diplerinde uyuklayan karaderili çocuklar kuytuluklarında hafifçe kımıldanacaklar, uykulu sesleriyle trene lânetler yağdıracaklardı. Ve evlerin üçüncü kat pencerelerinde dirseklerini çerçevelerin kenarlarına dayamış zenci kadınları olacaktı ve kadınlar, o geleneksel yaşlı gözleriyle, öylesine çaresiz ve yoksul, kendileri gibi karanlık geceyi seyredeceklerdi.

Bakışlarımı parktaki birkaç kişinin üstünde dolaştırdım. Az ilerdeki banklardan birinde bir kız oturuyordu. Tam yanından geçiyordum ki birden şaşkınlıkla durakladım. Gecenin bu ileri saatinde parktaki bankta oturan bu kız, Lannie'ydi. Sokak lâmbasından vuran ışığın aydınlığında suratını görebiliyordum. Bir elini çenesinin altına dayanak yapmış, boylu boyunca uzanmıştı banka. Herhalde uzun süredir böyle yatıyor olmalıydı.

Korkutmamaya dikkat ederek yanına yaklaştım. "Lannie," diye fısıldadım.

Başını ağır ağır kaldırırken, vücudunu da yatış durumundan oturuş durumuna getirdi. Bakışlarından beni tanıyamadığı belli oluyordu. Neden sonra, "Ah... Mikey," dedi. Eliyle alnını sıvazladı. "Anladın değil mi, az kalsın seni tanıyamayacaktım," diye mırıldandı. "Gel otur şöyle. Ne iyi oldu da seni gördüm. Yalnızlıktan neredeyse patlayacaktım."

"Bugün sana uğradım ama yoktun."

İlgisizce başını salladı. "Biraz yürüyüş yaptım... Desene epey uzun sürmüş." Göğüs cebine dokundu. "Bir sigara versene." Sigarayı çıkarıp uzattım ama elleri o kadar çok titriyordu ki, sigarayı dudaklarının arasına tutturmak zorunda kaldım. Derin bir nefes çekti. Koyver-

diği duman bulutu kısa bir an için yüzünü kapladı. Boğuk bir sesle, "Saat kaç?" diye sordu.

"Bire geliyor," dedim.

"O kadar olmuş mu?" Kendini tutamayıp gülümsedi. "Vakit nasıl da geçiveriyor, insanın hiç haberi olmuyor..." Sigarasından bir nefes daha çekip, başını salladı. "Herneyse, madem geç yatacağım ben de yarın işe gitmem," dedi.

"Gitmezsin de işin ne olur?"

"İşi boş ver. Zaten hiç hoşuma gitmiyordu." Başını omuzuma yasladı. "Daha doğrusu bundan sonra işe gitmesem de olur. Çünkü kovuldum."

"Kovuldun mu, anlamadım?"

"Anlaşılmayacak bir şey yok. Çalıştığım işyerinden kovuldum. Hepsi bu." Belli belirsiz ürperdi. "Bu sabah Bay Rammelsby beni odasına çağırıp, birilerinin yaptığım çalışmalardan hoşnut olmadıklarını söyledi, ben de ona arkamdan yapılan dedikodular ve güvensizliklerle çalışamayacağımı ve ayrılacağımı söyledim, ayrıldım. Senin anlayacağın bundan sonra işsiz fakat özgürüm. Artık yarın benim, dilediğim gibi yaşayabilirim."

"Demek bana işe girdim, çalışıyorum derken yalan söylemiştin, öyle mi?"

Silkinir gibi yaptı. "Ha, o mu, bak şunun için söyledim. Sen ciddi ve ağırbaşlı bir adamsın, senin karşına geçip de, 'ben işsiz güçsüz aylağın biriyim' deseydim kimbilir nasıl bozulacaktın." Esnedi.

Birden Lannie'nin giyimini farkettim. Üstünde giyim olarak, çantasında taşıdığı o iki parçalı gözalıcı pijaması vardı. Kalın pamuklu kumaştan pijaması, incecik vücuduna göre en az bir kat büyüktü ve dehşetli buruşuktu. Saçları omuzlarına dökülmüştü ve bunca gariplik arasında, o güzel yüzünün ince hatları kaybolup gitmişti.

Lannie eğlenceli bakışlarıyla benim şaşkın halimi

süzüyordu. "Ne o, yoksa pijamamı beğenmedin mi?" diye sordu.

"Daha bakıyorum," diye kekeledim.

"Bunlarla öyle rahat ediyorum ki. Özgür oluyorum. Az önce caddede yürürken, şunları üstümden bir atsam çırılçıplak kalırım, diye düşünüyordum."

Bir an için, eğer dediğini yapscydı diye düşündüm ve bir sürü olasılık birden geçti aklımdan. "Seni bu kılıkta bir aynasız görseydi soluğu içerde alırdım," dedim.

"Amma girerdim ya," diye nisbet yaptı. "Polise derdim ki, 'Bak polis efendi, bunlar benim plaj kıyafetimdir. İçimde de çamaşırlarım var. Eğer bana inanmıyorsanız ve sonradan başınıza açılacak dertlere de hazırlıklıysanız soyup bakın. Yok eğer başınızın ağrımasını istemiyorsanız bırakın beni de yoluma gideyim.' Bunu duyunca polisin o tombalak suratı daha bir şişkinleşir, ben de onun o iğrenç burnundan bir makas alıp, 'Polis,' diye çığlığı basardım."

"İçinde bir şey yok di'mi?" diye sordum.

Hafifçe ürperdi. "Mikey, lütfen beni azarlamaktan vazgeç. İçime çamaşır giymişim ya da giymemişim, ne çıkar? Nasıl olsa üşümüyorum... Hem sana birşey diyeyim mi, müthiş bir gece geçirdim." Bankın altına doğru bir yerlere sakladığı koca bir içki şişesini alıp içindeki sıvıyı salladı. Gerçekten de müthiş bir gece geçirmiş olmalı ki, şişe dibini bulmuştu. "Bir dükkâna daldım ve en berbat sesimle, 'Hadi evlât, şuradan en sert ve en ucuz tarafından bir şişe ver bakiim' dedim. Gördüğün gibi bütün bir gecedir de bununla idare ediyorum," diye açıkladı. "Kendimi en kral bir ayyaş gibi hissediyorum. Zaten ben oldum olası, bir çöplüğün kenarında sızıp kalmış babayani bir ayyaş olabilmek istemişimdir. Suratımda kendi kusmuklarımdan birtakım izler olmalıydı ve başımı, ne yaparsam yapayım, içine yuvarlandığım süp-

rüntülerin arasından kurtaramamalıydım." Biraz durdu, galiba aklına yeni bir olasılık geldi. "Çünkü," diye yeniden başladı. "Çünkü ancak o zaman kendimi Hz. İsa gibi hissedebilirdim... Ne mutlu adammış be... Bakma sen onun Çarmıha gerilmişliğine. Ben bütün gece bunu düşündüm ve karar verdim ki, Çarmıha gerilmek iyi dalga. Bütün mesele kolları iki yana açık tutabilmekte. Gerisi safi mutluluk. Önünden bir sürü herifçioğlu gelip geçecek, kimi küfür edecek, kimi suratına tükürecek ve sen mutlu olacaksın... Anlıyor musun, herifler senin suratına tükürecekler ve sen onlara acıyabilmek üstünlüğünü elinde tutan adam olduğun için mutluluk duyacaksın." Kollarıyla vücudunu sarıp kendini kucakladı. "Oh... Bugün olan oldu, bakarsın yarın başka şeyler de olur," diye kendi kendine konuşur gibi mırıldandı.

"Ne oldu?"

Başını parktan yana çevirdi. Sanki sorumu duymamışcasına bambaşka şeyler anlatmaya koyuldu. "Biliyor musun, birkaç ay öncesine kadar, ne kimse benimle konuşurdu ne de ben kimseyi görürdüm. Ara sıra birilerinin seslendiğini ve çok ağladığımı anımsıyorum. Ve bir gün, bir odada kalıvermiştim de, —sesinde hiçbir renk olmaksızın sürdürdü— köşelerden birinde o tüm kızların korktuğu asık suratlı şişman kadınla karşı karşıya bırakıldığımı hayretle görmüştüm. Kızların bu garip korkusunu bilen kadın öfkelendi mi durmaksızın dayak atabilirdi. Bu kez kadın benim odama gelmişti ve yatak örtülerimi değiştiriyordu. Kadının, yatak örtülerini kaldırışındaki inceliği izledim ve şaşacaksın ama kadından hoşlanıverdim..." Bir süre susup, parmaklarının arasında danseden sigara dumanına bakındı. Sonra bulanık gözlerini bana çevirdi. "Kadından hoşlandım, çünkü kadının son derece hüzünlü bir yüzü vardı," dedi. "Tıpkı bizler gibi... Bu hüzünlü yüzü daha iyi görebilmek isteğiyle yanına gidip

yüzüne baktım. Kadın o kimseciklerin anlayamadığı katı hüznüyle bana baktı ve 'Benim kim olduğumu biliyorsun, değil mi?' diye bana sordu... Ve sonra kollarının arasına aldı beni. Kucağına oturttu. Saçlarımı okşamaya başladı... Sonra öptü beni. O anda o kadar güzeldi ki, onu sevdiğim gibi hiçkimseyi sevemedim daha Mikey."

Oturduğum yerden sıkıntıyla kıpırdandım. "Ne diye anlattın bunu?"

"Çünkü yarın, ya da daha ertesi gün, belki çok daha sonraki bir gün bir adamın ölüm fermanını imzalayıp, asacağım. Beni bu hale getirdiler."

Birden susuverdi. Konuşmalarından bir şey anlamamıştım. Hiç beklenmedik bir rüzgâr esmeye başlamıştı. Bir anda parkın altı üstüne geliverdi, oraya buraya atılmış gazeteler ve diğer süprüntüler rüzgârın önüne katılarak beton patikaların üzerinde savruldu.

Lannie yeniden, "Saat kaç?" diye sordu.

Söyledim ve sıkıntıyla iç geçirdi. Parmaklarını boğazında dolaştırdı. "Öf... Mikey, bilmiyorum," diye mırıldandı.

"Neyi bilmiyorsun, Lannie?"

Bakışlarını bana çevirdi. Gözlerinde, iz süren bir avcının kokusunu almış hayvanın ürkekliği vardı. "Beni eve götürür müsün?" diye sordu korku dolu bir sesle.

"Elbette götürürüm," dedim.

"Götüreceğini biliyordum, Mikey," diye neşelendi. İçtenlik dolu bir sesle, "Tanıdığım en kibar erkek sensin Mikey," diye ekledi.

Böyle bir yakıştırmaya hazırlıklı değildim. "En kibar erkek mi?" diye tekrarladım.

Lannie yüzünü aydınlatan bir gülüşle, "Utanma canım, en kibar erkeksin işte," dedi. "Belki biraz telâşlı ve evde kalmış kızlar gibisin, ama kibarsın. Yani yapın kibar." Bir sigara yaktıktan sonra gözlerini benden kaçı-

rarak konuşmaya başladı. "Senden daha kibar bir erkek tanımıştım, o da kasabalı bir öğretmendi," dedi. "Bu öğretmenin o kadar güzel elleri vardı ki ve sınıfındaki küçük erkek çocuklar da o kadar güzel çocuklardı ki, öğretmen o güzel elleriyle o güzel erkek çocuklara dokunmak ister yine de bir türlü cesaret edemezdi. Daha sonra çocuklar öğretmenlerini hep elleri cebinde görmüş olduklarını söylemişlerdi. Ve aslında çocuklar öğretmenleriyle alay etmekten geri kalmazlardı. Hatta **Kanat** diye de garip bir ad takmışlardı adamcağıza."

"Bu hikâyeyi biliyorum," diye ağzımdan kaçırdım. "Bir yerlerde okumuştum."

Lannie, söylediği yalandan utanmış gibi çekingen bir bakışla beni süzdü. Sonra kırık bir sesle, "Hikâye olduğunu ben de biliyorum," dedi. Eliyle ağzını kapatıp gülüşünü bastırdı. "Yine saçmalamaya başladım, desene." Başını öne eğdi. "Hadi, eve götür beni, Mikey."

Parktan çıktık. Avuçlarıma bıraktığı eli kuru ve ateş gibiydi. Biraz ilerlemiştik ki durakladı. "Bir şey unuttum," diye mırıldandı ve koşarak gerisingeri parka döndü. İçki şişesini yerinden aldı, havaya kaldırıp daireler çizdirdi. İsteksiz adımlarla yanına yürüdüm. Lannie beni yanında görünce daha da neşelendi. "Hadi gel, şunu verecek birini bulalım," dedi. Sonra da parktaki bankların yanına sokularak, uyuyanları incelemeye başladı. Sonunda kırpık beyaz sakallı bir ihtiyarın başucunda durdu. Bir süre keyifle yaşlı adamın horultularını dinledi. "Dinle Mikey," dedi göz kırparak, sonra çocuksu bir sevinçle yaşlı adamın horultularına benzer horultular çıkardı. Oyunu bitince, "Al bakalım, **aksakal**," diye şişeyi ihtiyarın cebine itekledi. "Al da neşeli düşlerini sürdürmeye bak."

Sonra kaçarcasına caddeye doğru koşmaya başladı. Yetişip kolumu beline doladım. Vücudu diriliverdi. "Seni gidi insansever," diye fısıldadım.

Lannie bir kahkaha koyverdi. Yine de vücudu, aklımdan geçenleri tahmin etmişcesine kaskatı kesilmişti. Kolumu gevşettim ve elele yürümeye başladık.

Yürürken eve hangi yoldan dönebileceğimizi hesaplıyordum ki birden onları gördüm. İçim bir garip oldu. Belki bilinçsiz bir fiyaka isteğiyle, belki de tamamen rastlantı sonucu Hollingsworth'un garson kadınla sözleştiği barın önünden geçmek üzereydik ve artık istesem de geri dönemeyecek kadar yakınlarına gelmiştik.

Hollingsworth, başını kadının boynuna yaklaştırmış harıl harıl bir şeyler anlatıyordu. Ayakseslerimizi duyunca telâşla geri döndü. Beni, ve eminim daha da önemlisi benim yanımda bir kadın görünce müthiş şaşırdı. Kendine çeki düzen verip, olabilecek en ciddi pozuyla, "Qooo... merhaba," dedi.

Soğuk bir selâmlaşmamız oldu. Bir süre sessiz bir çember halinde durduk. Cansıkıntımı göstere göstere Lannie'yi tanıştırdım. Lannie ve Hollingsworth, çaktırmadan fakat büyük bir ilgiyle birbirlerini incelediler. Suskunluk sadece beni ve garson kadını sıkarcasına uzuyordu ve görüldüğü kadarıyla da kadın aralarına girmemizden hiç hoşlanmamıştı.

Ve birden Hollingsworth saldırıya geçti. Horozlanarak, o meşhur çakmağını çıkardı ve Lannie'ye tuttuğu sigarayı yaktı. O ucuz taşralı kafasıyla aklısıra bana nisbet yapmak istercesine, "Doğrusu bu gece de bitmek bilmiyor," dedi.

Lannie, gözlerini Hollingsworth'dan ayırmıyordu. Bir eli hâlâ avucumun içindeydi ve dehşetli sıkıyordu. "Bayan Guinevere'nin yeni kiracısıyım," dedi sonunda boğuk bir sesle.

Hollingsworth çakmağını özenle cebine indirdi. Boğazını temizledi. "Çok iyi..." diye memnuniyetini belirtti. "Sizinle komşu olmaktan mutluluk duyacağım, Bayan Ma-

dison. New-York'daki en ilginç eve taşındınız demektir."

Lannie yutmadı. "Zaten ben de bunu duyduğum için taşındım ya," dedi garip bir gülüşle.

Hollingsworth da sırıttı. "Doğrusu öyledir," dedi. "Hem komşu odaların kiracıları da genellikle yüksek tabakadan kültürlü kişilerdir."

Piposunu çıkarıp ucunu dişlerine vurdu. "Kültür konusu daima ilgimi çekmiştir," dedi.

Bir kenarda unutulmuş gibi duran garson kadın birden araya giriverdi. Öfkeli bir sesle, "Hey!.." diye bağırdı, Hollingsworth'un böğrünü dirsekleyerek. "Hani senin adın Ed Lorey'di, ha?"

Lannie'yi tanıştırırken 'Hollingsworth' demiştim. Hollingsworth sahte bir ağırbaşlılıkla kadına döndü. "Alice hayatım, benim adım Ed Lorey Hollingsworth," dedi. "Söylemiştim ama demek soyadımı unutmuşsun."

Kadın bir kere kuşkulanmıştı. "Bu abuk sabuk numaralardan hoşlanmadım," diye sızlandı. Şüpheli gözleri Lannie'nin pijamalarına çevrilmişti. "Evime gitmek istiyorum ben," dedi kısık bir sesle.

"Tamam şekerim, birazdan gideriz," diye onu uyuttu Hollingsworth. Sonra yine Lannie'ye döndü. "Bayan Madison," diye asıldı. "Acaba arkadaşımız Lovett hakkında ne düşünüyorsunuz, bilmek isterdim?" Hollingsworth, bu soruyu sorarken aslında birlikte sürdürdükleri bir oyunu oynar gibiydi.

Lannie, oyunu görmemezlikten gelmedi. "Oh, bana çok kibar davrandığını düşünüyorum," dedi.

Hollingsworth bakışlarını bana çevirdi. "Bilirim, bilirim," dedi. "En kibarlardan biridir. Çok iyi anlaşırız. Gerçi Lovett kitaplara düşkün bir arkadaştır ama çok değerli bir insandır." Biraz durdu. "Hem yeni evinizde birtakım başka iyi dostlar bulacağınızdan da şüpheniz olmasın."

"Ya siz?" diye sordu Lannie.

"Oh, ben mi? Ben biraz hırçınımdır, Bayan Madison, varsa yoksa iyi yaşamak... Kadın ve içki. Gerisine pek aldırmam." Hollingsworth sanki kızın yanında yokmuşum gibi, rahat konuşuyordu.

Lannie anlayışla gülümsedi. "İyi ettim de sizlerin yanına taşındım," dedi. Hollingsworth sözü değiştirmeyi yararlı buldu. Başını öne eğerek, "Aslında galiba ben biraz karışık tipim. Öyle değil mi, Lovett?" diye sordu.

Sırıttım. "Ben Alice'in dediğine uyuyorum. Eve gidelim," dedim.

Alice ikinci kadın olmaktan kurtarıldığı için beni destekledi. "Beyefendi haklı. Artık evlerimize gitsek iyi olacak."

Hollingsworth gülümsedi. "Doğru," dedi. "Bunlar başka zaman konuşulacak şeyler. Uygun bir günümüzde sizinle konuşmak isterdim, Bayan Madison." Nedense kızın cevabını beklemeden ellerimizi sıktı. Tam gitmek üzereydi ki duraladı, "Çok ilginç bir elbiseniz var," dedi Lannie'yi süzerek. "Herhalde yeni bir modanın öncülüğünü yapıyorsunuz..."

Lannie başını kaldırdı. "İnanın, seveceğinizi biliyordum," dedi ve ekledi, "Ya da her şeye rağmen, bu adam benim giyimimi sevecek diye düşünüyordum. Çünkü etrafımda yeniliklerin farkına varmasını becerememiş bir çok budala var..." Hepimiz susmuştuk, Lannie titriyordu.

Bundan sonra aramızda başkaca bir konuşma geçmedi ve ayrıldık. Yanımızdan uzaklaşırlarken Hollingsworth'un garson kadına, "Hadi yürü bakalım, hemşire," dediğini duydum.

Lannie'yle yürümeye başladık. Eli hâlâ avucumun içindeydi ve sımsıkı tutuyordu. Ne var ki üç beş adım sonra ani bir kararla elini elimden çekti. Bir öndeyiş

yapmayı gerekli görmeden Hollingsworth'u kastederek, "Çok güzel bir adamdı," dedi.

"Oh, öyledir," dedim.

"Hayır Mikey, senin anladığın gibi değil," diye karşı çıktı. "Adamın kendisine dair en ufak bir bilgisi bile yok. Zaten onu güzel yapan da bu ya... Herneyse, o sofuca ses tonuna bayıldım diyebilirim."

"Aksi gibi ben de hiç hoşlanmam," dedim.

Lannie diklendi. "Sen neden hoşlanırsın ki..." dedi "İnsanları anlamak istemiyorsun sen." Lannie'nin bu ani öfkesi beni şaşırtmıştı. "Oysa bu genç adam başlıbaşına bir olay," diye sürdürdü. "Zamanımızda onun gibilerini arasan bulamazsın. Ama bu zavallılar hep hor görülürler, o başka."

Bundan sonra aramızda bir suskunluk oldu ve eve varıncaya kadar tek söz etmedik birbirimize. Merdivenleri tırmanıp onun katına çıktık. Kapısına vardığımızda duraksadım, ve hayrettir ama beni içeriye buyur etti. Yine titremeye başlamıştı.

"Yatmadan önce bir bardak su içmelisin," dedi, beceremediği bir keyifli görünme isteğiyle.

Lannie nasıl becermişse becermiş ikimizin güç belâ yerinden oynatabildiği o divanı yeniden duvara dönük hale getirmişti. Yorgunluğunu belirten bir iç çekişle gidip divana çöktü. Ben de yanına oturdum. Karşımızdaki kirli duvara ve duvardan sarkan sıva parçacıklarına bakınmaya başladık.

"Burada oturmak çok hoşuma gidiyor," diye sessizliği bozdu. Sanki suskun kalmak birtakım tehlikeler doğurabilirmiş gibi iyiden iyiye yüksek sesle konuşuyordu. "Biraz param kalsaydı gelirken patlamış mısır alırdım," diye sürdürdü. "Yiyebildiğimi yer, kalanını da yere atardım." Sigarasının dumanını tembelce üfledi. "Ne güzel duvar değil mi? Canımın istediğini yapabilirim bu duvara.

Bugün sen gittikten sonra oturup saatlerce bu duvarı seyrettim. Ve onun **Guernica*** olduğuna karar verdim. Neredeyse at kişnemelerini duyacaktım," dedi içini çekerek.

Lannie bende dikkafalılık ve inatçılık uyandırmış gibiydi. Bu nedenle olacak dalına basmak istercesine bir soru sordum. "Yarın ne bulup da yiyeceksin?" dedim.

"Yarın ne yiyeceğimi düşünerek canımı sıkacak değilim," dedi.

"Hiç paran kaldı mı?"

Lannie beni takmadı. "Milyonlarım var," dedi alayla. Sonra topukları yenik makosenlerini çıkarıp eline aldı. Tabanındaki deliğe parmağını sokup evirip çevirdi.

"İstersen biraz borç verebilirim," diyerek üsteledim.

Lannie hışımla pabucunu duvara fırlattı. "Canın ne istiyorsa onu yap," dedi.

Bir yandan da kaç para verebileceğimin hesapları içindeydim. Sonunda, "Yirmi dolar yeter mi?" diye konuştum.

Lannie esneyerek, "Ne verirsen yeter," dedi. Elini omuzuma koydu. "Ah Mikey, katıksız bir koruyucu meleksin. Şen dullar seni bir bulsalar bir daha inan ki ellerinden kaçırmazlar, bütün muhasebe işlerini sana yaptırırlar," diye dalga geçti. Geriye yaslanıp ellerini başının altına koydu.

Birden, "Seninle sevişmem gerekiyor," dedi kıkırdayarak. "Nicedir bir Koruyucu'yla yatabilmeyi düşlüyordum... Koruyucu'nun altına yatacaksın ve tam senin üstüne binmişken çıplak kıçına şöyle okkalı bir şamar

---

* Guernica: İspanya İç Savaşı sırasında, 1937 yılında Alman uçakları tarafından bombalanarak yerle bir edilen, Picasso'nun ünlü bir tablosuyla canlandırdığı tarihi İspanyol şehri. Ç.N.

ekleştireceksin, Koruyucu feleğini şaşıracak... Ne zevk değil mi?"

Bir parmak darbesiyle sigarasının külünü yere silkeledi.

Bu gecenin getirdiği gariplikleri, sineye çekmeye karar vermiştim. Midem rahatsız, vücudum kırgın ve her yanım sızlıyordu. Lannie konuştukça benim cevaplarım aksıyordu. Oysa başka bir zaman olsa ettiği ağır cümlelere herhalde tepki gösterirdim. Cansıkıntısıyla duvara bakmaya başladım. At kişnemeleri, kılıç şakırtıları ve çığlıkları sen zor duyarsın diye geçirdim içimden. Duvar insana sıkıntı vermekten başka bir işe yaramıyordu.

Bir süre de böyle oturduk. Lannie'ye baktığımda gözlerinde yaşlar vardı.

"Ne oldu Lannie? Bir şeye mi üzüldün?" diye sordum.

Elinin tersiyle yanağını kuruladı. "Bilmem," diye fısıldadı, zor duyulur bir sesle.

"Her zaman oradan oraya sürükleniyoruz. Ne olacak bu işin sonu bilemiyorum? Günü gelince buradan da çıkmak zorunda kalacağım." Durup içini çekti. "Oysa ne istiyorum biliyor musun? Şu odada oturayım, arayanım soranım olmasın, hatta yemeğe bile çıkmayayım, kapının altından ne atarlarsa onlarla yetineyim. Ama düşünmeyeyim... Yarınları düşünmek kahrediyor beni." Sıkıntıyla başını salladı. "Yarından tezi yok, yeni bir iş aramalıyım," dedi.

"Buraya gelmeden önce nerede kalıyordun?" diye sordum.

Acıyla gülümsedi. "Kendi evimde oturuyordum," dedi, inanamadım.

"Şey, ne diye ayrıldın öyleyse?"

"Düşmana armağan ettim, onun için," diye açıkladı. Kendine acır gibi başını öne eğdi. "Ah ben ne enayi bir

kızım, Mikey, bir bilebilsen," diye mırıldandı. Sonra başını kaldırıp gözlerini yüzümde dolaştırdı. "Acıyıp da evime aldığım bir adam, bu sabah beni kendi yatağımdan kovdu... Sen sen ol, hiçbir zaman sarhoşlara acıma Mikey."

"Niye sen onu kovmadın?" diye derinleştirdim.

Sen gerçekten de çok saf bir adammışsın, gibilerinden suratıma baktı. "Kim, ben mi onu kovaydım? Yapamazdım ki..." Yüzünde alaycılığa varan bir gülümseme dolaşıyordu, göstermemek için bakışlarını benden kaçırdı. "Hem neler olup bittiğini şimdi bile pek hatırlayamıyorum," diye sürdürdü. "Sabah kapı dışarı edilişimden sonra ancak metroda aklım başıma geldi. Müthiş bir öfkeyle pijamalarımı arkamdan savurmuş ben de dönüp almıştım. Bütün bildiğim işte bu kadar."

"Ama...?"

Lannie sakin bir sesle açıkladı. "Ama diye bir şey yok. Beni kendi evimden kapı dışarı eden adam yaşlı ve sarhoştu. İşin kötüsü ne biliyor musun? Ben bu adama acıyordum. Çünkü daha bir gün önce birileri onu karşılarına çekip 'sen bizim işimize yaramazsın kendine başka kapı ara,' demişlerdi. O da kalkıp bana sığınmıştı. Çok güzel siyah saçlı, kırmızı yanaklı bir adamdı. Bir zamanlar aynı reklâm şirketinde çalışmıştık. Dün hayattaki tek dayanağı bendim. Ve nedense kendisine katlanamayacağımı düşünmeye başlamıştı. Ve benden nefret ediyordu... Çünkü hayattaki tek dayanağının ben olduğumu öğrenivermişti... Bu sabah da beni kapı dışarı etti. Mesele bu işte."

"Yani bundan sonra senin evinde bu ayyaş mı oturacak?" diye sordum.

Lannie hafifçe ürperdi. "Hani ne demekse..." diye bir giriş yaptı. "Birkaç kuruş tasarruf edeceğim diye nefsine zulüm etmeye gerek yoktur, diye bir atasözü vardır. Onun

gibi işte, bırak bomboş duvarlarla bundan sonra o uğraşsın, hatta gelebilirse buraya gelsin ve elimde avucumda ne kalmışsa onları istesin, vereyim. Şaşacaksın ama sen bunu anlayamıyorsun işte. Ben verdikçe kazanırım, o da aldıkça kaybeder..." Zoraki bir gülüşle yüzümü inceledi. "Hem biliyor musun?" dedi. "Zaten o dairede oturmaktan da sıkılmaya başlamıştım."

Nasıl olduysa birden gürültülü bir kahkaha koyverdim.

Lannie esnemesini geçiştirerek, "Gülmek sana yakışıyor," dedi. Uzanıp yanağımı okşadı. "Harika bir burnun var," diye ekledi. "Şu kibar kavis de çok hoşuma gitti desem kızmazsın değil mi? Bir zamanlar seninki gibi güzel burnu olan bir kız tanımıştım, ama o çok zalimdi. Sen değilsin."

"Ben yatmaya gidiyorum," diyerek ayağa kalktım.

"Hayır. Ne olursun daha gitme, yalnız kalmak istemiyorum," dedi olağanmışcasına.

Kısa bir an için Lannie'nin şu duvarları adamın üstüne yıkılacakmış gibi duran odada geçireceği sıkıntılı saatleri düşündüm. Yine de, "Yatmam gerek Lannie, bugün çok yoruldum," diye gitmekte direttim.

Kapıya kadar peşimden geldi, sonra birden kapıyla arama girip durdu. Alnı tam dudaklarımın önündeydi, eğilip öptüm. Daha doğrulmadan kollarımın arasına atıldı, ağzını ağzıma dayadı. Dudakları alev gibiydi ve zayıf ince vücudu kollarımın arasında kayboluyordu. Yorgunluğun verdiği başdönmesi içinde sarmaş dolaş oluverdik. Çok geçmeden de odanın ortasına doğru gerileyip yatağa düştük.

Lannie altımda kıvrılıyordu. Vücudunun neresine değsem ürperdiğini hissediyordum. Dokunuşlarıma karşı son derece tedirgindi. Sanki istese bile yapmaması gerekirmiş gibilerden dudaklarını kasıyordu. Bana tutunabilsin

diye vücudumu iyice ona yaslamıştım. Oysa bir türlü okşayıp sevemiyordum. Nedense Lannie'ye karşı bir soğukluk kaplamıştı her yanımı. İsteksizdim. Kapalı tuttuğum gözlerimin ardındaki karanlıklar içinde, giderek uzaklaşan bir salınımı sürdürürken, Lannie yanıbaşımda iç çekişleriyle sonu belirsiz bir geleceği yaşıyordu.

Eğer sevgi buysa korku da buydu, ve gecenin rüzgârı ovayı kasıp kavururken aceleyle bir kayanın ardına sığınmış iki insan gibiydik.

"Kurtar beni," diye ağladığını duydum.

16 - Konuşmalarımızın birinde McLeod, demişti ki, "Bak aslanım —önceden tasarladığı bir konuşmayı yapacağı zamanlarda hep bu sözcükleri kullanırdı— dünya durmadan onanistler yaratır ve eğer dialektik'e biraz ilgi duyuyorsan, dünyayı elde edebilmek için sonunda onanizm'den* başkaca bir yol olmadığını anlaman uzun sürmez." Alaycı bir neşeyle gülümsemiş ve beni süzmüştü. "Eğer şimdiden bunun ne demek olduğunu anlamazsan bir gün gelir, kafana dank eder, çünkü bunu yapabilecek örnek tipler arasındasın."

Lannie'nin yanından ayrıldığımda şafak sökmek üzereydi. Bütün yorgunluğuma rağmen bir saat kadar uyuyamadım. Bu uzun günün olaylarına karşı vücudumun her yanı ayaklanmıştı. Kısa bir süre için dalıyor sonra yine uyanıyordum. Yatağımda huzursuzca dönenip dururken günün olayları üzerinde düşünmeye koyuldum.

Aslına bakılırsa Lannie ile sevişmek istememiştim; hatta bir değil üstüste birkaç kez kendimi çekmiştim.

---

* Onanizm: Kişinin kendini tatmin etmesi. Masturbasyon. Onanist: Bu işi yapan kimse. McLeod'un sözlerindeki onanizm çift anlamlıdır. Buna göre, düzende suistimallerde bulunanlar vardır ve bunlar kazançlı çıkmaktadırlar. - Ç.N.

Lannie ağlamıştı ve... ayrıntıları tekrarlamanın bir gereği yok. Sonuç olarak istesem de istemesem de Lannle ile sevişmiştim. Ve şimdi önünü alamadığım bir pişmanlık duyuyordum.

İşin kötü tarafı aradan belli süreler geçtikten sonra varılan yargılarda bir esneklik oluşuyor. Nitekim öğleden sonra uyandığımda Lannie ile aramda geçenlerde duygusal bir yan olmadığı izlenimim silinmişti. Başka kadınların hayalini düşleyerek sevişmiş olsam bile, şimdi yatağımda büyük bir rahatlık içinde yatabilişim de Lannie'yi düşündüğüm içindi ve yüzünün o mahzun güzelliği gözlerimin önünde canlanıyordu. Ona sarılmak ve kucaklamak arzusu duyabilecektim.

İşte McLeod'un sözleri tam o sırada aklıma geldi. O uzun günün gecesinde McLeod'la köprü üstünde yaptığım konuşmaları yeniden düşünürsem sıkılacaktım. Ayrıca, o bilgiç sözleri nereden öğrenmiş olduğumu ve bunlardan bana geriye ne kaldığını da merak ediyordum. Bunu düşünmeye zorladım kendimi ama hiçbir şey elde edemedim. Bu boşunalığın sonunda aklım, bir soruya gelip takılıyordu. Bugünün dünyası ne gibi bir olayın içindedir? Bu sorunun karşılığını, dinsel öğrenimini karşılıklı sorular ve yanıtlarla edinmekte olan bir papaz adayı gibi, biraz da ezberden yanıtlıyordum.

Son yirmi yılın tarihini iki bölüme ayırmak gerektiğine inanmıştım. İlk on yılın ekonomik bunalımlarıyla diğer on yılı dolduran savaşlar ve savaş hazırlıkları. Ya gerisi... Ellerimi alnıma dayayarak yaptığım, "Ya gerisi..." düşünmesinin gerisini getiremiyordum. Aslında öğrenmek istediğim başka bir şey vardı. Belki bir ad, belki bir surat, belki bir dost çıkar da bana kendi geçmişime dair bir ipucu sorar umuduyla düşünmüş ama beceremediğimiştim. Aklım kendi istek doğrultusunun dışında bir şey yaratmaya pek hevesli değilmişcesine hep aynı soru-cevap

kısır döngüsü içinde dönenip duruyordu. On yıllık ekonomik bunalım dönemi, on yıllık savaş ve yeni savaş hazırlığı. Bir süre sonra bu zayıflığımın farkına vararak, yemeğe çıktım. Sonra da kısa bir gezinti yaptım.

Dönüşümde Guinevere'nin kapısının önünde durup zili çaldım. Durup dururken niçin Guinevere'nin kapısını çaldığımı bilemiyorum. Ortada onu görmemi gerektiren hiçbir neden yokken gidip kapısına dayanmıştım. Zil sesi evin koridorlarında yankılanıyordu. Zilden elimi çektiğim an, ayak seslerini duydum. Ve birden ayak sesleri kesildi. Herhalde açıp açmamayı düşünüyordur diye hesapladım. Zile yeniden ve daha hırslı bastım. Zilin mekanik çınlaması, Guinevere'de bir tepki yapmış olmalı ki, kapıya gelip tokmağı çevirdi ve azıcık araladı. Birbirimize baktık. Şaşırıverdim. Guinevere'nin yüzü gözü şişmişti. Saçları dağınıktı ve sanki karşısında kimse yokmuş gibi bomboş bakışlarla beni süzüyordu. Uzun bir süre, kapının aralığından birbirimize bakındık. Sonra Guinevere'nin bakışları değişti. Beni tanıdığını belirten bir anlam yerleşti gözlerine, ağzı birşeyler söylemek istercesine açılıp kapandı. Birden her şeyden vazgeçmiş gibi sert bir hareketle kapıyı suratıma kapatıverdi.

Omuz silkip, Lannie'nin odasına çıktım. Guinevere tarafından terslenmek içime işlemişti. Lannie'nin kapısına geldiğimde yeni bir pişmanlık duygusu beni bekliyordu. Kapısını tıklatırken içerden yayılan kahkahaları duymuştum.

Vuruşlarımla birlikte gülüşmeler kesildi. Lannie gelip kapıyı açtı. Beni karşılarken gözlerinde memnun olduğunu gösterecek en ufak bir belirtinin bile olmadığını hayretle gördüm. Aceleyle elimi sıktı ve zoraki bir sırıtmayla yüzüme baktı.

İlerki köşede Hollingsworth oturuyordu. O kendini beğenmişlik içgüdüsüyle olacak, odadaki tek rahat iskem-

leyi bulmuş ve ince kıçını olanca dolduruşuyla iskemleye yerleştirmişti. Ellerini dizlerinin üzerine koymuştu ve kıpırdamaksızın durmaktan sıkılmış bir askerî okul öğrencisi görüntüsüyle içinden, 'Aman oğlum kasıl, yoksa onlar seni kasarlar,' diye geçiriyor olmalıydı.

Beni görünce ağzının kenarındaki kaslar gerildi. Beni görmekten duyduğu memnuniyeti belirtmek için dişlerini gösterdi. "Vay, bu ne sürpriz," diye mırıldandı. "Ne iyi ettin de geldin."

Lannie bir iskemleye oturup başını koluna yasladı. Ayaklarının dibinde bir düzineye yakın ezilmiş sigara izmariti duruyordu. "Ah Mikey, bugün o kadar çok gelenim gidenim oldu ki..." dedi. "Sabah uyandığımda yatağımın üstünde bir fare gördüm. Farecikle bir süre çene çaldık. Gerçi farecik çok ilginç şeyler anlattı ama sonunda sıkıldım. 'Bak fare kardeş sen İsa'sın, önce bunu iyice belle' dedim. Ama dinlemedi ya da dinletemedim. Ben de ağlamaya başladım. Çünkü ölmesi gerekirken kalkıp buralara beni görmeye gelmişti... Çünkü gerektiğinden uzun yaşamış bir İsa'ydı... 'Hadi koş kendini çarmıhına gerdir!' diye bağırdım, o da şapkasını aldığı gibi yatağımdan inip duvardaki deliklerden birine girerek kayboldu." Üzüntüyle bükülen dudaklarında hafif bir gülümseme dolaştı. "Sonra bir ziyaretçim daha oldu," diye sürdürdü. "Yeni ziyaretçim bana temiz havlu getirmişti ve hayret edilecek ölçüde kendinden önce gelen fareye benziyordu. Ne var ki fare kadar açık yürekli değildi. Bu yüzden onu hiç sevmedim... Adının McLeod olduğunu söyledi. Senin arkadaşınmış."

"McLeod mu?"

"Evet." Bir sigara yaktı. Eliyle koltuğu göstererek, "Şuraya bir yere oturdu, kendisini görür görmez tanımış olmama rağmen, sanki kendine dair ne varsa bilmem gerekirmiş gibi konuştu da konuştu," diye yakındı. "Gider-

ken de, 'Evsahibeniz Bayan Guinevere'nin kocasıyım,' demeyi de ihmal etmedi. Keşke kadının hesabına üzüldüğümü söyleseydim."

"Demek kocalığını inkâr etmedi, ha?"

Lannie'nin suratında sıkıntılı bir bakış dolaştı. "Guinevere öyle güzel bir kadın ki, bu herif onun güzelliğini bozuyor. Ben bile adamın yanımda oluşundan sıkıldım, bağırmamak için zor tuttum kendimi."

Hollingsworth, "Bayan Madison'un son ziyaretçisi de ben oldum," diye sırıttı. Lannie de güldü. "Evet. O olmasaydı ne yapacağımı bilmeyecektim." Sonra bana bakarak ekledi. "**Arkadaşınız** gidince içimi bir sıkıntı bastı. İçecek bir şey bulamazsam deli olacağımı düşündüm, hani arılar bal bulamadıkları zaman nasıl olurlar, işte tıpkı onlar gibi..." Kollarını vücuduna doladı. Kaba yünlü pijamanın deliklerinden fırlamış iki ince çomağı andırıyordu kolları. Birden tiz bir sesle, "Lovett, hani bana para verecektin!" diye bağırdı.

İki onluk uzattım.

Lannie keyifle Hollingsworth'a döndü. "Görüyorsun ya, Mikey benim bankerim," dedi.

Bozuldum. "Ne yani, enayilik ediyorum sanıyorsan aldanıyorsun," diye çıkıştım. "Bu para sana olduğu kadar bana da gerekli, bunu da bilesin..."

Lannie yanıma gelip çenemi okşadı. "Bakma sen, benim bankerim de alıngan cinsinden," dedi Hollingsworth'a, "Ama tutkulu bir bankerdir. Yatırım yapacağı zaman içine bir korku düşer, paranın kara eli her gece yüreciğini sıkar ve tutkulu olmaktan kendini bir türlü kurtaramaz. Onun için de daima en olmadık hisse senetlerini borsada yükselttirmeye uğraşır ve sonunda da talihine küser." Neşeyle salındı. "Bu tür bankerler sırtlarını senden çevirdiler mi bir daha iflâh etmezler."

Lannie'nin kutsal çay dansı yapan bir geyşa gibi,

kıvrılıp bükülerek yaptığı hareketleri, bakışları ve mimikleriyle Hollingsworth'u hedef aldığını anlamam zor olmadı. Ve Hollingsworth, ucuz bir gece kulübünde kızların soyunuşunu seyre gelmiş bir taşra zenginin görkemli ve uslu pozuyla oturmuş Lannie'nin cilvelerini izliyordu. Büyük kentlerin tılsımı buydu işte. "Yavruları seyre geldim," diye yanıbaşında oturana fısıldayacaktı. "Ama daha dişe dokunur bir şey göremedim." Aldatıldığını anlarsa hır çıkarmaya da kararlıydı. Oysa böyle bir yere insanların kendilerini aldatmak için geldiklerini henüz bilemiyordu.

"Bence," diye giriştim, "Ed Leroy, para dümenlerini benden daha iyi bilir."

Hollingsworth'un gözlerinde bir öfkenin kıvılcımı parlayıp söndü. "Tanıdıklarla çekişmekten pek hoşlanmam," diye özentili bir ciddiyetle konuştu. "Adımın Hollingsworth olduğunu da pek âlâ biliyorsunuz," dedi. "İsterseniz bir daha tekrarlayayım. Adım Leroy Hollingsworth, anlaşıldı mı?" Mahut çakmağını çıkarıp çaktı. "Kafaları çalışan adamlar ara sıra adlarını değiştirirler," diye sürdürdü. "Hani bazan durumları böyle gerektirir, demek istiyorum." Lannie'ye döndü. "Öyle gizli kapaklı bir durum gibi gelmiyor bana, insan birbirine uymayan durumlar karşısında isim değişiklikleri yapabilir, değil mi Bayan Madison?" Gürültüyle güldü. "Ben şahsen bu gibi değişikliklerden hep kârlı çıkmışımdır... Bilmem anlatabiliyor muyum?"

Lannie heyecanlı bir sesle, "Oh, tabii, elbette," diye cevapladı. "O kadar akıllısın ki." Yüzüne garip bir anlamışlık ifadesi yerleşti. Başını geriye attı. "Aslında bu çok önemli ama kimse anlamıyor. Soluk almaksızın koşturuyoruz. Sabahları kalkınca öyle tıkanık oluyorum ki," diye mırıldandı. Sonra titrek elleriyle ceplerini araştırdı ve bir diş fırçası çıkardı. Sanki örnek diş fırçasıymış

gibi tuttu. "Ağzıma sokamaz oldum," dedi. "Ne zaman dişlerimi fırçalıyacak olsam, içimden bir ses, yapma, tükür, çıkar at ağzından diye bağırıyor."

Birden ani bir öfkeyle fırçayı ikiye böldü. Tutulacak yanını bir köşeye, fırça kısmını diğerine savurdu. Gerindi. Fırçayı kırmış olmaktan sonsuz bir mutluluk duymuş gibiydi. "Yarın gidip iş arayacağım," dedi.

Bakışlarımı Hollingsworth'e çevirdim. "Bugün işiniz yok galiba?"

Hollingsworth oturduğu yerde kıçını biraz havaya kaldırdı. "İş yok değil, ben izne girdim, mesele bu," dedi. Odaya girdiğimden beri ilk kez kıpırdamıştı "Artık birbirimizi daha sık göreceğiz sanırım."

Birden kapıda bir tıkırtı oldu. Dışardaki her kimse, kapıyı önce usul usul denedi, baktı ki olmuyor tokmağı çevirdi, kapı yine açılmayınca dibine öfkeli tekmeler indirmeye başladı.

Sonunda, "İçeri dircem, içeri dircem!" diye bağıran sesini duyduk.

Monina'ydı. Yüzünde bir gülücükle odaya daldı. Diğer ikisine şöyle bir bakıp bana koştu. Parmağını göstererek, "Uf uf'u öp," dedi. Dudaklarımı elinin üstünde gezdirdim. Tamam, seninle işimiz bitti, gibilerden kucağımdan inip Lannie'ye koştu, bir prenses edasıyla çıkıp onun kucağına yerleşti. "Öp beni," diye buyurdu.

Lannie büyük bir içtenlikle çocuğu öptü. Yüzünü avuçları arasına hapsederek, "Aman da ne güzel bir bebeksin sen..." diye mırıldandı.

Monina da var gücüyle Lannie'ye sarıldı.

Sıranın kendine gelmiş olduğunu hesaplayan Hollingsworth en tatlı sesiyle, "Merhaba Moninacık..." dedi.

Küçük kız başını Lannie'nin kolu arasından uzatıp sesin geldiği yana baktı ve hemen sakladı suratını. Derken durup dururken ağlamaya başladı.

"Bugün anne korktu."

"Anne niçin korktu?" diye sordu Lannie.

"Anne ağlıyor," diye değiştirdi Monina ve o da ağlamasına hız verdi. Bir süre hıçkırdı, içini çekti, sonra anlaşılması zor bazı sözcüklerle bir şeyler anlatmaya koyuldu. Anlayabildiğim kadarıyla Monina halıyı kaldırmıştı ve altında birtakım böcekler görmüştü. Sonra gidip bir bardağa sıcak su ve kahve doldurmuş, böcekleri de içine atmıştı. Böcekli kahveyi yatak odasında ağlamakta olan anneye götürmüştü ve anne de böcekleri görünce müthiş korkarak bardağı yere atmış sopayla döveceğini haykırmıştı. Ama annesi yine iyiydi. Çünkü Monina'nın üzüldüğünü görüp kızını yatağına almıştı ve birlikte ağlamışlardı. "Ah yavrum, o adam da aldattı beni. Bir de senin hayatını değiştireceğim, demişti... Bak nasıl ortalarda kaldık," diye mırıldanmıştı. Ve acıyla bağırmıştı. "Ah sevgilim beni terketti, ben ne yapacağım şimdi!"

Ve Monina, annesinin acısını alaylı bir benzetişle kendi suratına uygulayarak, "Ah sevgilim beni terketti, ah sevgilim beni terketti," diye tekrarlayıp duruyordu. Bu cümleyi o kadar çok tekrarlayıp durdu ki sonunda annesinin üzüntüsü çocuğunun dilinde bir neşe kaynağı oldu. Fıkırdamalar, kıkırdamalar birbirini kovaladı ve olanca çocuksu neşesiyle Lannie'nin kucağına gömüldü kaldı.

Hollingsworth'e baktı, pek ilgisizdi. Eğer küçük kızın anlattıklarını Hollingsworth gibi dinlemiş olsaydım, Guinevere'ye dair belki de aynı; yüzü gözü ağlamaktan şişmiş, yakasını bir türlü bırakmayan talihsizliklere karşı kıyameti koparan kadın görüntüsünü çizecektim. Hollingsworth beynindeki metronomun salınımlarını ölçerek gözlerini kısacak ve yerlerde sürünen Guinevere'yi ayağının ucuyla dürtükleyecekti. Guinevere de, düşlerinden hazırlıklı olduğu, o sırtüstü kalmış kaplumbağa pozuyla

yere serilmiş olacaktı. Ve Hollingsworth usul usul oynattığı ayağıyla kaplumbağa olmuş Guinevere'nin tekrar yüzüstü dönmesine yardımcı olacaktı.

Hollingsworth bakışlarını Monina'ya çevirdi. Küçük kız, Lannie'nin koltukaltına büzülmüş, ağlamaklı suratıyla Hollingsworth'u süzüyordu.

Bir süre birbirlerine baktılar, sonunda Hollingsworth, "Böcekleri annene verdin de iyi mi ettin yani, Monina?" diye konuştu.

Hollingsworth'un sözleri çocukta nasıl bir etki yapmıştı, bilemeyeceğim. Belki suçluluk duygusu uyandırmış, belki de onun tarafından azarlanmayı kendine yedirememişti. Her ne olmuşsa olmuştu ve Monina, Lannie'nin kucağından fırladığı gibi Hollingsworth'e saldırmıştı.

Hollingsworth gafil avlandı ve küçük kızın dişleri eline saplanınca bir çığlık attı. Gözleri korkuyla açıldı. Elini ısıran dişlerin acısı gözlerinden okunuyordu. "Ben suçsuzum," diye bağırdı.

Neden sonra Monina dişlediği eli bırakıp, homurtular ve hıçkırıklar içinde aşağı kata inen merdivenlere doğru kaçtı.

Hollinsworth'un acıyla tuttuğu elindeki diş izlerinden hafif bir kan sızıyordu. İskemlesinde birkaç kere eğilip büküldü, sonra yarasız elini saçlarının arasında dolaştırdı. Acısı biraz diner gibi olunca, sırtını geriye yaslayıp oturdu. Yüzü solmuş, alnında ter damlacıkları kümelenmişti. "Ah," diye inledi, sonra birden iskemlesinden fırladı. "Bu piçi bir yakalarsam bacaklarından ayıracağım!" diye bağırdı.

Lannie ayağa kalkmıştı. "Çok mu acıttı?" diye sordu.

Hollingsworth cebinden bir mendil çıkarttı. "Belki de mikrop kapar," dedi. "İyisi mi gidip bir doktora göstereyim." Sonra Lannie'ye döndü. "O şaşkınlıkla ağzımdan

kötü bir lâf kaçtıysa özür dilerim," dedi. Lannie'nin cevap vermediğini görünce sürdürdü. "Çok ani oldu, ben de boş bulundum." Mendilini dikkatle eline doladı. "Terbiyesiz ailelerin çocukları da terbiyesiz oluyorlar," diye bir yorum yaptı. "Hiç belli olmaz. Çocuk ısırığı zehirli olurmuş diye duymuştum," diye tamamladı.

Bir çocuğun ısırığıyla zehirlenip ölme fikri Lannie'ye o kadar komik gelmiş olmalı ki, katılırcasına gülmeye başladı. Kollarını iki yana açarak, "Ay, aptallığın dik âlâsı!" diye bağırdı. "Budala mısın nesin be adam!"

Hollingsworth acısını dindirir düşüncesiyle bir sigara çıkarmıştı, tek elle de olsa sigarayı yakmayı başardı. "Galiba bazı insanların eğlence anlayışı değişik oluyor," diye kibar bir sesle mırıldandı.

Bu kez ben de gülmeye başladım. Lannie'yle birlikte uzunca bir süre sinirlerimiz laçka olmuşcasına güldük. Hollingsworth aramızda gülünçleşiveren o gururuyla, kahkahalarımız dininceye dek sabırla bekledi. Sonunda soğuk bir sesle, "Bitti mi?" diye sordu.

Ve sanki herhangi bir yerindeki düğmeye basılmış gibi Lannie şamatasını kesiverdi. Kısık bir sesle, "Özür dilerim," diye yutkundu.

Hollingsworth dinlemedi. "Gitmem gerekiyor," dedi. Kapıya yürüdü, sonra geri döndü. "Dostluklar kurmayı düşündüğüm kişilere karşı özel bir merakım vardır," diye konuştu. "Hele bu dostlarla aynı çatı altında yaşayacaksam, daha da dikkatli olurum. Nitekim bu dikkatimin armağanını dün gece aldım sanıyorum." Aldığı armağanı açıklamaktan büyük bir memnunluk duyuyormuş gibi sırıttı. "Dün gece Alice'den ayrıldıktan sonra eve dönüşümde bu kapının önünden geçerken bazı ilginç konuşmalara tanık oldum." Biraz bekledi. "Bilmem anlatabildim mi Bayan Madison?" diye sordu. "Galiba odanızda bir erkek arkadaşınız vardı..."

Lannie bozuldu. "Oh," diye soludu. "Şey... yanlış anladın."

Hollingsworth, "Öyle olsun," dedi umursamaz bir pozla. "Yine de bilesiniz istedim Bayan Madison. Sizinle Bay Lovett arasında bazı... bazı samimi alış-verişler oluyor galiba."

Kanım beynime sıçramıştı. "Fazla kafa ağrıtma da çek git, yoksa..."

Gerisini getirmeden Lannie kolumu tuttu. "Ona dokunayım deme."

Hollingsworth, "Yok canım sinirlenmeyin," dedi. "Gidiyorum."

"Şurda iki çift lâf ettin, ne mal bir herif olduğunu anladık," dedim.

Hollingsworth kendinden beklenmeyecek kadar uysaldı. "Hayır, mal bir herif değilim ben," diye dalgın bir bakışla mırıldandı. "Kendime kabadayı süsü vermek için anlatmadım bunları. Anlatmam gerektiği için anlattım... Çünkü bir yerde benim güvenliğim de buna bağlı. Bilmem anlatabildim mi Bayan Madison?" Başıyla sertçe bir selâm verdi, biraz da son söylediğine pişman olmuşcasına çıkıp gitti.

Lannie kaskatı kesilmişti. Arkasından birkaç kez, "Özür dilerim," diye bağırdı.

17

Kapanan kapının ardından Hollingsworth'un ayak sesleri duyulmaz olunca Lannie isterik bir gülüş tutturdu. "Berbat. Berbat bir iş yaptık, berbat," diye tekrarladı tekdüzeli bir sesle.

Berbat olan neydi, bir türlü anlayamıyordum. Kolumu beline dolamak için yanına gittim ama çekip kurtardı vücudunu. Ve sakinleştirebilmek arzusuyla yaptığım her hareket boşa çıktı. Beni duymuyor gibiydi, durmadan

hep o aynı, "Ah, çok berbat bir iş yaptık," nakaratını tekrarlıyordu.

"Lannie, berbat olan ne?"

"Oh." Bir iskemleye çöktü, titreyen elleriyle bir sigara yakmak istedi, beceremeyince sigarayı yere attı. Gidip bir bardak su getirdim ve sanki boğazı yutmayı reddedermişcesine, düzensiz bir şekilde suyu içti.

Bir süre sonra yavaş yavaş duruldu. Yorgun bir gülümseme yerleşti ağzına. Tedirgin ve solgundu. Elleri hâlâ titriyordu. Boğuk bir sesle, "Keşke ona böyle davranmasaydık," diye konuştu.

"Ne yaptık ki?"

"Ah Mikey, sen bu adamı hiçbir zaman anlayamayacaksın, çünkü değişik bir yapısı var. Sana daha önce de söylemiştim, onun gibileri arasan bulamazsın." Başını sallayarak bakışlarını ellerine çevirdi. "Bak," dedi. "O kendini belli bir işe adamış, bizse dalga geçiyoruz, her sabahı bir yenilik olarak karşılayıp gecesini çılgınlıklarla kapıyoruz. Ama onun ulaşmak istediği bir hedef var, bu yüzden de talihli." Yeniden bir sigara yakabilmeyi denedi ve bu kez başardı. "Hollingsworth'un tek suçu yeteneklerini bilememesi," dedi, biraz bekledikten sonra da ekledi, "Yeteneklerini de ona ben öğretebilirim."

"Öyleyse ne demeye güldün?" diye sordum.

"Evet, acaba ne diye güldüm?" diye kendi kendine sorumu tekrarladı. Bana cevap verecek diye düşündüm, hatta birtakım hesaplar da yaptı ama, "Yok canım niçin güldüğümü sen anlayamazsın," diye geçiştirdi.

Yine de sorum onu etkilemiş olmalı ki, sessizleşiverdi. Aramızdaki suskunluk büyüdükçe melânkoliye saplanmakta olduğunu sezdim. Dalgın bir şekilde sigarasını içiyor ve kıvrımlar yaparak tavana doğru yükselen dumanları seyrediyordu. Bir iki kez içini çekerek, "Rahat

yok," diye sızlandı. Bir duman bulutu, titrek ellerinden havalanıp pijamasının kolağzı civarında toplanmıştı.

"Lannie sıkıntın nedir, bana anlatamaz mısın?"

Lannie yerinden kalkıp pencereye doğru yürüdü. Sırtını bana dönerek, kirli camdan dışarıyı seyretmeye koyuldu. "Akşamları aşağıdaki avluya bakıyorum," dedi. "Aşağıda küçük bir göl var... Birden havuzda yüzmeye başlıyorum, saçlarıma nilüferler takılıyor ve bir kuş beni çağırıyor. Çok iyi duyuyorum kuşun sesini."

"Yine saçmalamaya başladın," diye terslendim.

"Bilmem," diye sürdürdü. "Bay Ter-Prossamenianvili'den önce kim gelir? Hem bu bile adamın gerçek adı değil. Eğer kendim hakkında birtakım kayıtlar bulabilseydim, sana da haber vermemezlik etmezdim." Pencerenin içine çıkıp oturdu, sanki güneşin son ışıklarını tutmak istercesine elini ileri uzattı. "Bak Mikey, beni önce bir yatağa yatırıyorlardı, sonra ellerini görüyordum, sonra da şok başlıyordu. Adamların ne yapmak istediklerini çok iyi biliyordum, çünkü her şok beynimin bir parçasını alıp götürüyordu. Benden nefret ediyorlardı ve beynimden çaldıkları her şeye bir kayıt koyuyorlardı, köşelerden birinde gözlüklü bir kız vardı, söylenilen her cümleyi ak kâğıtlara geçiriyordu ve herhalde şimdi koskoca bir dosyayı doldurmuştur. Onlar benden nefret ediyorlardı ama günahları için ben onları seviyordum."

Rahatlamış olmalı ki, susarak sırtını pencereye dayadı. Dışardan ikindi güneşinin son ışınları yansıyordu. Odadaki soluk yüzlü eşyaların kasveti yine üzerimize çöküyordu. Deri ve toz karışımı bir hava sinmişti her yana. Duvarın yanındaki divan, ters olarak, değiştirildiği şekilde duruyordu. Lannie'nin odada yalnızken nasıl oturacağını gösterir gibiydi. Başka bir odada, yine kendini saklamak istercesine oturmuş olarak, şöminede oynaşan ateşe bakabileceğini düşündüm. Oda karanlık ve sessiz

olmalıydı ve şöminedeki korlar da küllenmeye başlamıştı. İnsanı ürpertecek bir esintinin içinde kalmıştı. Ateş ölgünleştikçe ölgünleşecek ve o, o karanlık odada, tükenmiş alevlere doğru ellerini uzatmış olacaktı. Ve koltuğun ardından dolayı, kötülüğün soluğu odayı dolduruverecek ve Lannie, kaskatı kesilmiş olarak beklemekten başka bir şey yapmayacaktı.

Gözlerim dolmuştu. Lannie için ağlamak üzereydim. "Lannie," dedim.

İri kahverengi gözleri ıslak ve çaresizdi. Odanın öbür ucundan bana bakıyordu. Acıma duygusuyla kendimi ona sunuverdim. "Anlamıyor musun? Galiba seni seviyorum," deyişimi duydum.

Gözleri büyüdü. Sanki suratının ortasına bir yumruk indirmişim de burnu kanamaya başlamışcasına eliyle burnunu kapadı. Başını öne eğdi. "Mikey, sen çok iyi bir adamsın," dedi ender gördüğüm bir dürüstlükle.

"Hayır, dinle bak." Yanına gidip belinden tutmuştum. "Seni seviyorum," diye inledim. "Sana âşık olmak istiyorum, anlıyor musun?"

"Ah," diye içini çekti, dudakları gerildi. Bakışları beni geçip ötemdeki bir yerlere takıldı.

"Boşuna direnme Lannie."

Birden sarsıla sarsıla ağlamaya başladı. Usulca kendime doğru çektim, direnmiyordu artık, kollarını boynuma doladı. Dudaklarımda gözyaşlarının buruk tadını hissettim. "Ben de seni sevmek istiyorum," diye göğsüme kapandı. Büyük bir acı içindeydi. "Ama sevemem," dedi. Ani bir kararla kollarımdan kurtulmaya çabaladı. "Çünkü senden hoşlanmıyorum. Hem senin bana ihtiyacın da yok."

"Var."

Başını salladı. Gözyaşları yeniden ince yüzünü kaplamıştı. "Ah, bilemiyorum," diye hıçkırdı.

Götürüp yatağına yatırdım, ben de yanına uzandım. Az sonra da usul usul sevmeye başladım. Lannie şimdilik gergin duruyordu ama eninde sonunda yumuşayacağına ve sevişmeyi karşılıklı sürdüreceğimize inanmıştım bir kere.

Ne de olsa gözüpek bir deneye girişmiştim. Lannie duygusal yönden hâlâ yaralıydı. Sevişme yeteneğimin sınırlarını zorlamama rağmen, bir türlü havaya girememiştik. Lannie, yüzündeki sakin ve sabırlı bir bakışla altımda yatıyor, kendi deyişiyle İsa'nın çarmıhdaki tinsel huzurunu yaşıyordu.

Kendime olan güvenimi yitirişim böyle oldu. İçimi, hareketlerimi yavaşlatan bir korku duygusu bürüdü, sırtımı ıslatan soğuk terle birlikte yanı başına uzanıp kaldığımda her yanım ürperiyordu.

Lannie çevik bir hareketle doğruldu. Çarşafın ucunu mendil gibi kullanarak yüzümün ve alnımın terini kuruladı. Sonra da küçücük bir öpücük kondurdu burnumun ucuna. "İşimiz bitti," diye mırıldandı, ama bunu bir soru amacıyla mı yoksa bir rahatlamanın belirtisi olarak mı söyledi, çıkaramadım. Ben de doğruldum ve yatağın içinde giyinmeye başladık. Lannie giyimini tamamlayınca, yataktan inip bir sigara yaktı. Kollarını açarak, "Ne istemeye geldiysen, onu da aldın sayılır," dedi ani bir öfkeyle.

Nasıl bir karşılık vereceğimi bilemeyecek kadar ezilmiştim.

Yatak örtüsünü düzelttikten sonra pencerenin önüne gidip dikildi. Vücudu gerilmişti ve başını dik tutmaya zorluyordu. Ağzında iğrendiğini belirten kıvrımlar vardı, sakin bir sesle, "Gün ışığında sevişmekten nefret ederim," dedi. "Öylesine pis bir görüntüdür ki, ister istemez küçük bir kızmışım da bir anahtar deliğine gözümü uydurmuş, şişko pederimin işemesini seyrediyormuşum gibi geliyor."

Hızlı hızlı soludu. "Beni gözlemek istedin, değil mi? Nasıl bir şey olduğumu öğrenmek zorundaydın. Kimse beni yalnız bırakmıyor. Bir keresinde elime bir kitap alıp, bir tepeye çıkmıştım. Aşağılarda yemyeşil bir vadi uzanıyordu. Köyde ne kadar serseri varsa hepsi peşimden geldi. Başladılar lâf atmaya. Çünkü onlardan daha uyanıktım. Kendilerinden daha akıllı birine katlanmak ellerinde mi ki?"

"Lannie, inan ki seni mutlu edebilmek istemiştim," diye kendimi savundum.

Daha beter oldu. "Öyleyse niçin durmadan beni rahatsız ediyorsun, ha?" diye çıkıştı. "Ne demeye durmadan odama geliyorsun?"

"Seni anlamıyorum," diye kekeledim.

"İyi olmadığımı biliyorsun. Ne yapmayı deniyordun ki?"

Suratıma bir kırbaç yemiş gibi oldum. Arkamı dönüp mırıldandım. "Ah, yanılıyorsun, yanılıyorsun," ama sözcüklerim güven vermekten uzaktılar. "Haklı olamazsın," diye itiraz ettim. "Ben... ben seni sevdiğimi sanıyorum."

Dudakları acıyla büküldü. "Sen kimseyi sevemezsin, Mikey," diye konuştu. "Senin yapın bu. Sen kendini seviyorsun. Tıpkı Narsis gibi, sulara yüzünü yaklaştırdıkça güzelliğin artıyor ve burnun değer değmez de düşlerin paramparça oluyor, yeniden yapayalnız kalıyorsun."

Sözlerine inanmak istemiyordum. "Doğru," dedim. "Ama... doğru değil yani. Ben kendimi sevmiyorum."

Yanına gidip omuzlarını tutarak sarstım. "Ben yaşamak istiyorum," diye bağırdım. Nerdeyse ağlayacaktım. "Doğru değil," diye tekrarladım birkaç kez.

Lannie'nin tepesi attı. "Yaşamak istiyorsun öyle mi?" diye sordu, eliyle omuzlarını sıkan kolumu itekledi. "Yaşayamazsın ki," dedi. "Çünkü yaşamak nedir bilmiyor-

sun. Sen önce bunu öğrenmeye bak." Göğsüme indirdiği hafif bir yumrukla sözlerini sürdürdü. "Kendi kendine, benim yaşamam gerekiyor, diye düşünüp benim odama daldın. Çünkü aklınca benimle yatmak kolaydı. Üstelik ben, sokaklardakilerden de daha ucuza gelecektim senin gözünde." Göğsüme yeni bir yumruk indirdi. "Ama insanlar bedelleri ödenmeden satın alınamazlar." Yumruklamayı durdurmuştu.

Öfkesinden her yanı titriyordu. Az önce elimi itekleyerek bıraktırdığı omuzunu yeniden yakaladım. "Gerçeği söylemiyorsun," diye sarstım. "Bana bir şans bile tanımıyorsun. Ben üsteliyorum, sen oralı bile olmuyorsun, Lannie."

Nasıl olduysa bu sözlerimden etkilendi. Hafifçe salınarak sanki aramızda anlatılamayacak bir şeyler varmışcasına başını öteye çevirdi. "Evet, evet," diye hıçkırdı.

"Lannie," dedim. "Lannie."

Birden ağlayarak kollarıma atıldı. Gözyaşları yanaklarından süzülüp gömleğime, oradan da göğsüme akıyordu.

"Sana ihtiyacım var, Mikey," diye yutkundu. "Birisine ihtiyacım var... Biri çıksın ve beni korusun, bana güvenlik aşılasın istiyorum."

İki âşık gibi değil de, baba-kız gibiydik. Oysa zamanında bana bir babalık yapılmışmıydı, bilmiyorum. Ne var ki şu anda tadmadığım bir duygunun görevini yerine getiriyordum. Lannie'yi kendime doğru çekip saçlarını okşadım.

Fakat aramızdaki bu yakınlaşmanın gerisi gelmedi.

Lannie usulca kollarımın arasından sıyrılıp çıktı. "Olmuyor," diye fısıldadı. "Bir yararı olmayacağını söylemiştim sana."

Cevap veremedim. Yeniden konuşmaya başladığın-

da duygularını gizleyebilmeyi başarmıştı. "Ah, dünyanın o kadar çok şeyi var ki," dedi. "Durup da bir saymaya kalkışsak ya da saydığımızı düşün, acaba istatistikçi mi oluruz? Yoksa bir kez sayılmaya görsünler, hepsinin aynı şey olduğu mu anlaşılır?"

Küçük el çantasını bıraktığı koltuğa yürüdü. Biraz karıştırdıktan sonra bir kâğıtla geri döndü.

"Şuraya bir şeyler yazmışım," dedi. "Ama ne zaman yazmışım şimdi hatırlayamıyorum. Dün gece de olabilir, bir önceki gece de..."

Aval aval suratına bakıyordum, gülümsedi. "Al bir oku bakalım, bir şey anlayabilecek misin? Ya da bilinmez, belki yazdıklarım sana bir şeyler hatırlatıverir..."

Okunaksız bir el yazısı vardı. Satırlar birbiri üstüne bindirilmiş, sarsıldıkça harfler sağa sola meyillenmişti. Kâğıttaki hikâyeyi güç belâ okuyabildim. Ortalarına geldiğimde yazının kahramanını anladım ve irkildim. Hafifçe sıçramış olmalıyım ki güldüğünü duydum. Kâğıda şunları yazmıştı:

> ve ayın gümüşsü aydınlığının top ateşine tutulduğu sımsıcak bir yaz gecesi adamın yanıbaşında kendisine şehvet gösterileri düzenleyen filipinli bir köylü kadın vardı ve adam işinin sonunda ağzını dağladığı kadını yuhalar çekerek parasız pulsuz defetti ve ertesi gün adam bunları düşünürken doğduğu tarafların tarlalarına özgü darı sarısı saçlarından güneş yansıyor ve küçük kilisedeki hutbe devam ediyordu ve papaz aman ne ciddi bir vaiz gülüşüyle adama gülüyordu ve adam da ağzından pazar ilâhileri döktürerek papaza gülümsüyordu tıpkı kurtarıcı babamız İsa gibi sarı saçları ve mavi gözleriyle adam ilâhiyi söylerken ve gencecik gururunu ayakaltı edecek olan gece bataryalarının rabadapdap'lı patlayışlarından öncesini dinlerken ağzına öylesine dindar ve minik bir gülümseme yerleştiriyordu ki, tıpkı kurtarıcı babamız İsa gibi adam bir yaban geyiğinin ustalığıyla ayakları dibindeki kadını görüyordu ve kadının geçmişinde bıraktığı dö-

neklikleri ve başarısızlıkları kokluyordu adam saçlarına karışan güneşi yeniden hissedince küçük kilisenin papazına gülücükler yapıverdi çünkü o sırada bir gece öncesini ve şimdiki anını yaşıyordu ve baba güneşi hissetmesi adama bir övgü kaynağı olmuştu öyle ki evde kalmış kızların aşk şarkılarını mırıldandı tıpkı kurtarıcı babamız İsa gibiyim diye kendini avutarak kadının karayazılı başına yumruğunun keskin kemik uçlarını indirirken yapsana yapsana hadi diyerek düşlerindeki kendine sırılsıklam âşık olduğunu açıklıyordu

Bir kez daha okuduktan sonra hiçbir şey söylemeden kâğıdı Lannie'ye uzattım.

"Bunları bana kendisi anlattı," dedi, "Hem de öğünerek anlattı. Aslında ben de onunla övündüm, çünkü olanca zayıf görünüşüne karşın çelik gibi pazuları vardı."

"Anlıyorum," dedim boğuk bir sesle.

"Hayır ,anlamıyorsun." Bir sigara aldı. "Sana, senin varlığından haberli değilmiş gibi bakabilen bir adamın verdiği huzuru anlayamazsın, ezilir erirsin onun yanında, birtakım değişimlere uğrarsın. Sanki daha önceleri buralara hiç gelmemiş gibi olursun. Aşktır bu, nicedir beklediğim ve olmasını dilediğim biçimde karşımdadır ve ben afyonun esrarlı dünyasına girmişimdir ve her yanımı din eşkiyaları çevirmiştir. Ama artık aldırdığım yok, duygularım işlemez oldular."

Ağzım kurumuştu. "Ne zaman oldu bunlar?" diye sordum.

"Bilmem. Zamanı toplamıyorum. Üstümde kısıtlama olmasını sevmiyorum."

"Burada mı olmuştu?"

"Acaba? Kimbilir? Şimdi çevreme bakıyorum da burasıymış gibi geliyor, çünkü öylesine benzeşiyorlar ki... Belki de bir iki gün sürmüştü ya da bütün bir yaz

boyunca. Adamın biri bana neler yapmam gerektiğini anlatır, ben de yaparım. Böylece her şey yoluna girer."

"Sen de bu durumdan hoşlanıyorsun, öyle mi?" diye usulca sordum.

"Buralarda çok kalleş bir adam var," dedi kin dolu bir sesle. "Ona günahlarının cezasını ödetmeye geldik. Kapıyı ben açmıştım, şimdi de ben kapatıyorum, o da bedelini ödeyecek." Birdenbire bağırmaya başladı. "Ve sen hiçbir şey bilmediğin için bizi durdurmaya çalışacaksın ama boşuna, çünkü bizler kendimizi bu işe adamış insanlarız." Bunları söyledikten sonra, sanki beni görmek istemiyormuş gibi gözlerini yumdu.

Cevap yerine geçebilecek hiçbir söz bulamadım. Kazanılmış ne varsa şimdi yeniden kaybedilmişti.

18 -

Eğer katılmış olduğum varsayımı gerçekse, savaşta, bağlı bulunduğum birlikte geçirdiğim belli bir dönem vardı. Kısa aralıklı döğüşler yapmıştık ve bir ayın son günlerinde sınırı aşarak düşman topraklarına girmiştik. Aynı gece, gözcü kolu diye seçilenler olarak, aşağılardaki buğday tarlalarını kuşbakışı gören bir ahırın çatı katında konaklamıştık. Makinalı tüfeklerimizi, tarlaları ve bir dizi ağaçlığı vurabilecek şekilde dizerek, nöbet sırası gelinceye dek azıcık kestirebilmek isteğiyle saman yığınlarının içine uzanmıştık.

Yine de, çok az uyuyabilmiştik. Çiftlik sahibinin kızı bir kova sıcak su getirmişti, temizlenmiştik. Fakat kız gitmeyerek, çikolata veya sigara alabilirim umuduyla beklemişti. Bunun kaçınılmaz sonucu olarak da geceyi bu yedi seyyar satıcının koynunda geçirmiş ve sabahın ilk horoz sesleriyle evine dönmüştü ve biz de onunla

birlikte ahırdan ayrılarak yeniden uzun yürüyüşümüze başlamıştık.

Kızla yatma sırası bana geldiği zaman gece yarısı falandı ve karanlıkta yüzünü seçemiyordum, ama dolgun kalçalı bir kadındı. Üzerine yattığımda kıkırdıyordu ve herhalde benden öncekine de kıkırdamıştı ve benden sonraki de mutlaka aynı sesleri duyacaktı. Dışarda tarlaları aydınlatan bir mehtap vardı ve yüzükoyun yatırdığım kızla sevişirken tarladan başka yana bakamıyordum, çünkü aksilik bu ya, gözcülük nöbetinde sıra bendeydi. Bu yüzden kızı hiç göremedim. Başımın üstünde ağaçlardan birine doğru nişanlanmış duran makinalı tüfeğin namlusu vardı ve bir ara, hafif bir gürültü duyarak tetiğe sarılmıştım da buz gibiydi tetik, şaşırmıştım.

Nöbetle ve kızla işim bitince samanlıktaki köşeme çekilerek, açılabilecek batarya ateşlerine kulak verip boyalı çelik namluların dibinde yaptığım cinsel alış-verişin huzursuzluğuyla dolu, yarı uyur bir gece geçirmiştim. Ertesi günün öğle sonrasında, ahırlı çiftlikten aşağı yukarı on mil uzaklaşmıştık ve küçük bir kasabanın civarında birliğimize katılmıştık ve o gece şansımız bir önceki gece gibi yaver gitmemiş, bütün gece muhtemel bir saldırıya karşı hazırlık amacıyla siper kazmak zorunda kalmıştık. Daha sonraları bu siperlerde geçen bir vuruşma sırasında yaralandığımı düşündüğüm zamanlar da oldu.

Gözcü birliği olarak seyyar satıcılar gibi iş yaptığımız o gece başka şeyler de düşlemiş olabilirim. Deniz kıyısında birlikte kaldığım o kızı düşünmüşümdür belki de. Hatta cebimde yolladığı bir mektup da olabilirdi. Lannie'nin yanından ayrıldıktan sonra bu kızı anımsadığımı biliyorum. Nasıl ki Lannie, bana ahırdaki o kızı anımsattıysa, o kız da deniz kenarında birlikte kaldığım diğer kızı anımsatmış olabilir.

Şimdi düşünüyorum da o zamanlar ben bu kızla bir hayli mutlu olmuşum, diyorum. Kız da benimle elbette. Kızla sımsıcak, sevgi dolu bir odadaydık. Lâmbadan dökülen ışığın altında vücutlarımız altın gibi parlıyordu. Doyumsuz bir zevkle birbirimizi seviyorduk. Az sonraları hep biliyorduk, ağızlarımız birbirini bulacak ve kucaklaşacağız...

Nasıl bir kızdı ve nerede tanışmıştık acaba? diye düşündüm. Şu anda kızı öylesine şiddetli bir tutkuyla arzuluyordum ki, neredeyse çıldıracaktım. Bu ateşli istek asabımı bozmaya yetti ve sinir bozukluğunun sonucunda içimi karamsarlık kapladı. Bu kızı bir daha hiç göremeyecektim, ya da görebilsem bile belki ben onu belki de o beni tanımayacaktık. Bütün güçlükler teker teker çözümlense bile, bu mucizevi değişim yine bazı dengesizliklerin sürgitine bulanmaktan kurtulamayacaktı. Çünkü o günlerden bu yana ikimiz de birçok deneyden geçmiştik, bu nedenle de artık birbirimize öğretebileceğimiz pek bir şey kalmamış olacaktı. Kısacası ölü bir düşün peşinde sürükleniyordum. Bugün, benim için geçmişe dayanarak birtakım çözümler aramak ya da birtakım yokları varsaymak, boşunalığın ta kendisiydi.

Bu kararla düşünmeyi bırakıp çalışmayı denedim. Birkaç saatlik zorlu bir uğraşın sonunda, bir sayfa yazı çıkarabildim. Ama ikinci ve ondan sonraki sayfalar daha kolay yürüdü, sabahın erken saatlerinden ertesi günün sabahına kadar alışmadığım bir hız ve heyecanla çalıştım.

Güneşle birlikte kahvaltı etmek için dışarı çıktım. Dönüşümde de akşama kadar uyudum. O geceyi de çalakalem yazarak geçirdim ve sabahında kendimi olağanüstü dinç hissederek, uyumadan geceyi edebileceğimi düşündüm. Bütün bu süre içinde komşularımı hemen hiç aklıma getirmemiştim. Hatta şu son iki gün onlarsız da

yapabileceğimi anlamaktan hiç mutsuz olmamıştım.

Sabah daha kentin o büyük kalabalığı sokaklara dökülmeden gidip tenha bir lokantada kahvaltı ettim. Sonra da köprü boyunda, kendimden ve romanımdan başka şey düşünmeden kısa bir gezinti yaptım. Deniz kenarına inmeyi ya da nicedir aramadığım bir eski dostu ziyarete gitmeyi düşündüm.

Ama her ikisi de cazip gelmedi. Dönüş yolunda sanki kendime sıkıntı yaratmak istercesine, bunca zamandır kaç para harcayarak kaç paralık iş yaptığımın eleştirisine saplandım. Bu geleneksel üzüntümü düşünerek eve yaklaşırken, gerçekte, Lannie ve McLeod'la yine buluşup konuşabilme isteğinin içimde depreşmekte olduğunu hissettim.

Son görüşmemizde Lannie odasında, McLeod da köprünün öte yanında karanlığa karışırken belirli birer iç sıkıntısını sürdürmekteydiler. Odama dönüşümde yatağıma uzandım ve ne halde olabileceklerini düşünmeyi denedim, ama beceremedim. Aklım kendi istek doğrultumdan çıkarak, bir dizi toplumsal olaylar üzerinde yorumlar yapmaya koyuldu. Öyle ki, bir süre sonra küçük odamın sessizliği bile çekilmez bir hal aldı.

Ve sanki beynim benimle alay etmek istercesine o bildik soruyu bulup karşıma çıkardı. Dünyanın bugün içinde bulunduğu olay neydi? Bilebildiğim kadarıyla — Savaş'tı. Ve yeni bir savaşa hazırlanmaktı. Soruma kendimi tatmin edecek kesin bir cevap bulamıyordum. Bu soruyu 'savaş' diye cevaplandırarak geçiştirmekten bıkmaya başlamıştım. Belki de milyonlarca insan aynı soruyu soruyor ve diğer milyonlarcası benim bulduğum o ucuz cevabı yapıştırıyordu. Oysa kesin cevap daima benim ve onların ötesinde bir yerlerdeydi. Birtakım insanlar da benim gibi, "Aç bilâç yaşamak zorunda mıyız?" diye soruyorlardı. "Bombalarla parçalanıp yok olmak

zorunda mıyız?" diyorlardı ve yine birtakım aldatıcı cevaplar alıyorlardı. İstediklerinin karşıtını istedikleri için kendilerini dolandıracaklar, kendi arzularının tek ve etkili gücüyle sonucu biçimlendirebileceklerini sanacaklardı.

Bu tarafın düşünce tarzı ahmakçaydı, gemisini kurtaran kaptandırcılığın tarafıydı. Bu taraf insanların, hergün işgüzarca tekrarlanan cevapları okudukları taraftı: Bütün suç liderlerimizde ya da onların liderlerindeydi; ya bizim enayi liderlerimiz ya da onların iblis yöneticileri işliyorlardı bu suçu ve sonuç giderek Yaradan'ın sonu belirsiz üstünlüklerinden birine bağlanıyordu; bütün sorun bizlerin bencil oluşuydu; bütün sorun fazla eli açık oluşumuzdu; bütün sorun makinalaşmış oluşumuzdu; bütün sorun yeterince makinalaşmış olamayışımızdı; bütün sorun pusulayı şaşırmışlığımızdı; bütün sorun bizim şaşırdıklarımızı başkalarının bulamayışıydı; bütün sorun..... cevapsızlıktı. Kala kala bir yurtseverlik bir de öfkemiz kalıyordu bütün sorunun üstesinden gelebilmek için. Çünkü suç hep düşmandaydı, barışı bozan hep onlardı.

Bu çaprazın sonunda İnsan, ister istemez o Tek Danışman'la tartışmaya sürükleniyordu. Yapılması gereken bencil olmak, ya da daha az bencil olmaktı. Daha çok özgür olmak ya da daha az özgür olmaktı. Her şeyden önce büyük ve güçlü bir ordumuz olsun, deniyordu. Daha düşük vergilerimiz olsun, deniyordu. Devlet adamlarımız niçin konuşmuyorlardı... O heriflerle diplomatik bağlarımızı koparmalıydık. Çünkü bütün sorunu çözmek bizlere düşen dünyayı kurtarıcılık göreviydi. Çünkü bizim fikirlerimiz üstündü. Bize, yeni fikirler gerekti. Üstün fikirlerimizi onlara zor pahasına da olsa kabul ettirmeliydik.

Bir asker düşündüm. Bu er adam öldürmekten hoşlanmayan ve üstlerinin bu yoldaki isteklerini nefretle karşılayan biriydi ve her şeye rağmen kendini birden savaşın

içinde buluveriyordu. Zorunlu olarak adam öldürüyor, üstlerinin komutlarından dışarı çıkmıyordu.

Bu durumdaki bir erin kişisel inançları belli bir yönde çalışırken, toplumun acılı istekleri başka bir yönde gelişiyordu. Asker, birtakım egemen güçler tarafından kendi toplumuna ters düşmek zorunda bırakılıyor ve böylece de tarihi yapan, bireyin duygularından çok ister istemez katıldığı eylemleri oluyordu. İnsanın bu çelişkili durumunu çizen bir cümle vardır. Nerede, ne zaman okumuştum bilemeyeceğim ama birtakım kitaplarda yer aldığına inandığım bir cümle, "İnsanlar, toplumsal ve ekonomik ilişkilere kendi özgür isteklerine bağlı olmaksızın katılmak zorunda kalırlar," diyordu. Diyordu ama, yoksa bunun geçerliliği de, büyücü doktorların kötü ruhları kovmak için çaldıkları davullarınkl kadar mıydı?

Buraya kadar sürdürdüğüm düşünce bende, bir zamanların şimdiki sönükleşmiş olan ateşli bekleyişini uyandırdı. Kazak süvarisinin atının sağrısı sıra zafere doğru ilerleyen proleteri, Vyborg'daki ölümcül sinekleri yeniden görebiliyordum. Ve şimdi o ateşli dönemden arta kalan umutsuzluklar içinde, o günden bu yana hiçbir şeyin değişmediğini, toplumsal ve ekonomik olayların hâlâ insanların iradelerinden bağımsız olduğunu düşündüm.

Ben hariç. Gerçi kendi yaşantımı bu çarktan ayrı tuttum ama, acaba ben, bu yaşıma kadar yapayalnız, hiçbir şeye hiçbir şekilde bağlılık duymadan mı yaşamıştım? Bir bakıma bu sorunun karşılığı evet'ti. Çünkü bunca zamandır ben, param yettiğince yaşamış, hiçbir yatırımı denemeksizin, yataklarda saatlerce uzanıp düşler kurarak vaktimi geçirmiştim. Ve şimdi odamın sessizliğini bile çok buluyordum. Yataktan kalkıp hole çıktım ve sanki odasında bulunması benim isteğime bağlıymış gibi, gidip Mc Leod'un kapısını çaldım. Cevap veren olmadığını gö-

rünce bir daha denedim ve yumruğumu yiyen kapı usulca açılıverdi.

Odada kimse yoktu, ama birtakım değişiklikler yapılmıştı. Masa ortaya çekilmiş, yanına da iki iskemle bırakılmıştı. İskemlelerden birinin hizasına, sanki öbürüne kim otururşa onun yüzünü aydınlatması istenmiş gibi duran bir lâmba yerleştirilmişti. Diğer eşyaların her biri bir yana çekilerek, ortalığın açılması sağlanmıştı. Somyanın çarşafları alınmış, kütüphanedeki kitaplar boşaltılmıştı ve ortalarda gördüğüm ıvır zıvır yok edilmişti. McLeod'un ayrılmadan önce odasını temizlediği ve döşemeyi yıkadığı anlaşılıyordu.

Kapı aralığında durmuş, yürek çarpıntılarıyla içeriyi seyrediyordum. Birden kaçtığı ya da başına bir iş gelmiş olduğu kuşkusuna kapıldım. Sonra belki de karısının yanına dönmeye karar vermiştir diye düşündüm. Endişem biraz olsun dindi.

Kapıyı kapatıp aşağı kata indim. Guinevere'nin demir sokak kapısı, her zamanki gibi kilitliydi. Zili çalarken, içerden yankılanacak olan ayak seslerine kulak kabartmıştım. Derken adımlarını duydum ve kapı açıldı. Guinevere beni görünce gülümsedi.

"Bak sen, nerelerdesin ayol bunca zamandır?" diye şakıdı. "Gel içeri hadi. Ben de neredeyse keçileri kaçıracaktım. Başım dertte."

Peşisıra koridoru geçerken, yaydığı ağır kokuyu ve yerleri süpüren pembe kadife kimonosunun hışırtılarını izledim.

Oturma odasına girdiğimizde Guinevere kendini koltuklardan birine attı. "Ay, neredeyse aklımı kaçıracağım," dedi.

"Ne oldu?"

"Bak." Göstermelik bir hoşnutsuzluk havasıyla elini odanın ortasında gezdirdi. En az yirmi değişik boy ve bi-

çimde kutu saçılmıştı ortaya. Kutulardan kimi açılmış, kimi yırtılmıştı. İlk bakışta biri siyah diğeri beyaz iki gecelik, bir çift eldiven, en paspal bir otelin oturma salonunda bile göremeyeceğiniz bir çift şangırtılı gece lâmbası, bir çift ayakkabı, kalçası dantelli bir korse, bir süveter, bir adet gümüş konserve açacağı, bir broş, bir Hawai eşarbı, Dağda Bahar konulu bir yağlı boya tablo ve adlarını okuyamadığım fakat cinsel istekleri fotoğraflarla karşılamakla bilinen üç ciltlik kitap dizisini gördüm. Bunca karışıklığın arasında ne olabileceklerini kestiremediğim daha bir sürü mal serilmişti ortalığa. Kordonlar, sicimler, kâğıtlar birbirine karışarak yumak olmuştu. Danteller, kokular, kurdelâlarla dolu bu eşya şamatasının ortasında kendimi varyete kızlarının soyunma odasındaymışım da dansöz kızlar, boyalı yüzleri, açık kıçları ve siyah dantellerin altından seçilebilen dolgun memeleriyle, ölgün sarı ışık ve sigara dumanlarının arasından beni süzüyorlarmış gibi, diye düşledim.

"Guinevere, ne yapacaksın bunları?"

"Bilmem," diye sızlandı. "Durup dururken başıma iş açtım işte." Uzanıp kutulardan birini aldı. Ucuz bir yemek örtüsüydü. "Şuna bak, bunun neresini beğenip de almışım? Amma tapon şey be! O satıcı kaltak beni kazıkladı."

"Kazık mazık, nasıl ödeyeceksin bu paraları?"

Büyük mavi gözleri saf saf üzerimde dolaştı. "Şey hepsini alacak değilim ki... Birkaçını ayırıp gerisini iade edeceğim." Koltuğunda ileri doğru eğildi. "Ama hangilerini ayıracağım? Bir türlü karar veremiyorum."

Gülmeye başladım. "Guinevere, hepsini almayacaktın da ne demeye taşıttın bunları buraya, ha?"

Çok saçma bir şey söylemişim gibi küçümseyerek suratıma baktı. "Taşıtmışım da ne olmuş yani?" dedi. "Hem erkekler kadınların zevklerinden anlamazlar..."

Guinevere bozulur gibi oldu. Belki de bu ihtimali hiç düşünmemişti. "Çok insafsızsın," diye teslim oldu. "Anla işte, bakalım nasıl duracak diye merak etmiştim."

Guinevere benim önümde mahçup olmaktan utanmışcasına başını öne eğmişti. Birden en yakınındaki kutuya bir tekme savurdu. O anki öfkesi ve kadınca sertliği öylesine güzeldi ki hayran hayran suratına bakakaldım.

Guinevere avallığımı farketmekte gecikmedi. "Ne o?" diye sordu. "Ne bakıyorsun öyle?"

"Seni son görüşümden bu yana epey değişmişsin, onu düşünüyordum," dedim.

"Haaa, şu mesele." Değişmişliğini göstermek istercesine, gerindi. "O bir fırtınaydı, neyse ki atlattık. Artık böyle şeylere paydos." Dersini iyi ezberlemiş bir öğrenci ağzıyla konuşuyordu, yine de huzursuzdu. "Hay Lovett, aklımı karıştırdın," dedi. "Öbür siparişler gelince ne yapacağım bilmem."

"Başka siparişlerin de mi var?" diye şaşkınlıkla sordum.

"Kaç gündür siparişler gelip gidiyor, haberin yok," diye açıkladı. Sonra bir sigara istediğini işaretledi. "Bir gün gelecek her istediğimi alabilecek zenginliğe erişeceğim," diye mırıldandı. Koltuğunda dönenirken masanın ucundaki dikiş sepetine çarpıp yere düşürdü. Yüksükler, iğneler, iplikler odadaki diğer döküntülerin arasına yuvarlandı. Guinevere oralı olmadı. Zoraki bir gülüşle uzanıp, halının üstündeki küçük bir paketi aldı. "Ne olursa olsun bunu geri göndermeyeceğim," dedi kasılarak.

"Neymiş o?"

"A, ne demeye gösterecekmişim?"

"İyi ya, gösterme canım."

Guinevere, aldırmayışıma bozuldu. "Aman sende," dedi. Meydan okurcasına kutuyu tersyüz edip, içindekini

kucağına düşürdü. Kollarının arasında haki renkli bir kumaş parçası gördüm.

Merakımı gizlemeye çalışarak, "Ne o, sütyen falan mı?" diye sordum.

"Para kesesi," diye fısıldadı.

"Anlaşılan yakında çok para sahibi olmayı tasarlıyorsun," dedim.

Ağzını bükerek, "Sadece hazırlığını yapıyorum," dedi.

"Sen para sahibi olmaya hep hazırlıklısındır zaten," diye dalga geçtim.

Guinevere bu sözüme sinirlendi. "Sen kendine bak," dedi. "Hem ne diye geldin?"

"Kocan için," diye sakin bir sesle konuştum. "Odasında bulamadım, yoksa bir yerlere mi taşındı, ha?"

Guinevere ziyaretimin nedenini öğrenince yüzünü ekşitti. "Ha, demek onu sormaya geldin?" dedi.

"Sadece nerede olduğunu merak etmiştim," dedim.

Guinevere omuz silkti. "Buralarda," dedi. Sesine esrarlı bir hava katmayı da ihmâl etmedi.

Guinevere'nin nazına bakılırsa ağzından lâf almak güç olacaktı. "İşine gidiyor mu bari?" diye ilgisizce sordum.

"Gitmiyor. İşinden ayrıldı."

"Niye?"

"Ne bileyim niye?" diye diklendi. "Onun işlerine akıl sır erer mi?" Sigarasının sonuna gelmişti, tablaya uzanıp üstünkörü söndürdü. "Ay, zaten bu herif beni deli edecek, bir de sen çıkma başıma," diye sürdürdü. "Şimdi de ne tutturmuş biliyor musun?"

"Ne tutturmuş?"

"Vakit kalmadı deyip duruyor. İyi mi? Sanki yakında ölecek."

"Biraz ilgilenirsin sanırdım," dedim.

"Mikey," dedi üzüntülü bir sesle, "Onunla ilgilendi-

ğim zamanlar da olmuştu. Ben de senin gibi ondan etkilenmiştim. Tam bir beyefendi olduğunu sanıyordum. Biliyorsun, zehir gibi kafası vardır." Biraz duraladı, sonra, "Ama ne oldu — gençliğimi çaldı, hepsi bu; artık kendimi feda etmekten bıktım."

"Artık olan olmuş, şimdi itiraz etmenin anlamı var mı?" diye sordum.

Yeni bir iş anlaşması imzalayan kalantor bir iş adamı gibi koltuğuna yerleşti. "Bu evde benim bilmediğim şeyler dönüyor. Ne dönüyor diye sorma, sana uzun uzadıya anlatabilecek durumda değilim, fakat inan ki şu anda gözüm Monina'dan başkasını görmüyor. Bu kızı Hollywood'a bir götürebilirsem hayatımız kurtuldu demektir. Kız büyük artist olacak, göreceksin bak."

Bir süre susarak birbirimizi süzdük. Guinevere tedirgin ve diken üstünde oturur gibiydi. Nitekim az sonra, "Mikey, senden bir ricam var," diye açıldı.

Sakin görünmeye çalışarak, "Söyle bakalım," dedim.

"Bizimki seni sever," diye başladı. "Şuna biraz öğüt versen ha?"

"Nasıl yani?" diye sordum.

Bir an durakladıktan sonra gözlerine işveli bir bakış takarak, "Mikey, beni hâlâ seviyor musun?" diye sordu.

"Bilinmez, belki," dedim.

Belli ki benimle ilişkisini sürdürebilmek için en sudan bir bahaneye bile razıydı. Az sonra söyleyeceklerimin son derece gizli tutulması gerekirmişcesine, ikimiz arasında yakın bir bağ kurabilmenin yollarını arıyordu. "Bak Mikey, bu adamın hayatında vazgeçemeyeceği bir şey var."

"Nedir o?"

Bir elini göğsüne kadar kaldırarak, "Bilsem bile sana söyleyemezdim," dedi. "Bunca yıldır bu adamla ya-

şarım, hâlâ bir türlü anlayamadım. Fakat benden ve herkesten gizlediği bir şey var, biliyorum. Bu şeyle ilgilenen bir partiye mi olur yoksa başka birilerine mi olur, verse de kurtulsak, bıktım artık. Gece gündüz kendini yiyor. Biraz akıllı olsa defeder o mereti başından, biz de rahat ederiz. Sen olsan böyle birine aklıbaşında der misin?"

"Ona karşı hiç saygı duymuyor musun?"

Soruma doğrudan karşılık vermedi. "Mikey, senden bunu istememem doğru olmadı, biliyorum," diye konuştu. "Hem aramıza girmen de yakışık almaz herhalde. Üstelik de yeterince başını ağrıttık senin." Ellerini oğuşturdu. "Onun için biz ne yapalım, biliyor musun, bırakalım kendi kozlarını kendileri paylaşsınlar. Sen hiç karışma, o nesneyi isteyen heriflerin de elbette bazı usulleri vardır. Konuşup anlaşsınlar." Biraz durakladı, sonra tatlı bir sesle ekledi. "Benim için önemli olan şey başka," dedi, "bizimki o nesneyi vermeye yanaşırsa beni haberdar eder misin? Senden bunu rica edecektim. Merak ediyorum da..."

"Korkarım sana yardımcı olamayacağım."

Guinevere yeniden heveslendi. "Duyarsan canım," dedi, "Ben de sana kendini tehlikelere atıp bunu bana öğren demiyorum ki... Oluruna bırak. Tamam mı?"

Cevap vermediğimi görünce ispiyonluk umudunu yitirdi. "İnsana eziyet etmekten hoşlanan sadist herifin birisin, Mikey," diye homurdandı. Gülümsedim.

"Sana göre hava hoş tabii," dedi acıyla. "Benim üzüntülerim sana vız gelir. Şu günlerde nasıl acı çektiğimi bir Tanrı bilir. Her işim ters gidiyor. Monina bile bana dirsek çevirdi. Ben hayatımı onun için tükettim, o babası olacak herifin kıçından ayrılmaz oldu. Oysa herif, doğduğundan bu yana, kızım mı var diye sormamıştır, ama zavallı Monina'cık bunu nereden bilsin. Babasına aşık oldu sanki." Dağılan kızıl lülelerinden birini firke-

teyle tutturdu. "Bizimki de değişti doğrusu," diye sürdürdü. "Monina'yi alıp alıp bir yerlere kayboluyor. Hangi cehenneme gidiyorlar, kimbilir..."

"Birlikte mi çıktılar?" diye sordum.

Guinevere omuz silkti. "Evet, gezmeye gidiyoruz diye çıktılar ama herhalde yukarıda odadadırlar."

"Kocan odasından taşındı sanıyordum," dedim.

"Taşındı fakat iş konuşmalarını yukarda odada yapıyor."

"İş konuşmalarını mı?" Guinevere ne söylerse aynını soru şekliyle tekrarlıyordum.

"Şey canım, iş konuşmaları diyorum işte, Partiden gelenlerle yukarda buluşur yani."

Bu sefer de, "Demek yukarda buluşup konuşuyorlar, öyle mi?" diye tekrarladım. McLeod'un partili denilenlerle yapacağı görüşmelerde bulunabilmeyi öylesine arzuluyordum ki, Guinevere bile anlamakta güçlük çekmedi.

"Herhalde onbeş-yirmi dakikaya kadar toplanırlar," dedi. Gözlerimden fışkıran hevesi görünce işi alaya aldı. "Ne o? Bakıyorum bir garip oldun, yoksa toplantılara katılmak falan mı istiyorsun, ha?"

"Bilmem."

Guinevere bu ucuz yalanı anlamakta gecikmedi. "Ayol Lovett, seni tutan mı var? Kalkıp gitsene..."

"Sen niye gitmiyorsun?"

Guinevere dudak büktü. "Ben gideceğim de ne olacak?" dedi. "Hem beni çağırmadılar ki..."

Aslında Guinevere çağırılmayışına alınmıştı, fakat belli etmemeye çalışıyordu.

Ayağa kalktım. "Bakalım beni aralarına almak isteyecekler mi?" dedim. "Bir denesem fena olmayacak."

Guinevere yanıma geldi. Kolumu tutarak, "Mikey," diye gülümsedi.

"Söyle."

"Bak bunları sana ben anlattım," dedi. "Sen de bir efendilik yap, beni unutma..."

Cevap vermeden kapıya doğru yürüdüm.

Guinevere arkamdan, "Hani konuşmuştuk ya..." diye sesleniyordu.

19

Bizim katın merdivenlerinin başında, McLeod'un odasından gelen çocuk seslerini duydum. Kapıyı aralayıp içeri baktığımda, baba-kız kendilerini kaptırdıkları oyunun havası içinde uzun bir süre beni farkedemediler. McLeod, kızını havaya fırlatıyor ve çocuk bir an havada asılı kalıyor, sonra sıkılı yumruklarıyla çığlık çığlığa babasının kemikli, ince kolları arasına düşüyordu. Durup gülüştüler ve Monina sıçrayıp babasının saçlarına asıldı. "Deh-deh oynayalım," diye tutturdu. McLeod, topuklarını yere vurarak, omuzlarına oturttuğu Monina'yı hoplatmaya başlayınca, küçük kız zevkten neredeyse bayılacaktı.

Derken McLeod'la gözgöze geldik ve yüzündeki neşe siliniverdi. Çocuğu omuzundan indirip yere bıraktı. Donuk bir bakışla "Nerelerdeydin?" diye sordu.

"Senin hanımla biraz çene çaldım," dedim.

McLeod ilgisizce başını kaldırdı. "Demek Guinevere'yle sohbetten geliyorsun, öyle mi? Kocam artık yeni bir adam oldu gibilerinden bir şeyler söyledi mi bari?"

"Bir bakıma dedi."

Monina babasının pantolonunu çekiştirmeye başlamıştı. McLeod dalgın bir hareketle elini kızının saçlarında gezdirdi. "Aslında hayatıma bir devrim sokmaya uğraşıyorum," dedi. "Bu da yapabileceğim en dokunaklı iş galiba."

Soluğu alkol kokuyordu. Konuşurken belli belirsiz

tekliyor, dili peltekleşiyordu. Monina oturduğu yerde bacak bacak üstüne atmıştı. Cansıkıntısını belirtmek istercesine içini çekerek, etekliğinin kenarlarıyla oynamaya başladı. "Bah, bah, blah..." gibi birtakım sözcükler döküldü ağzından.

McLeod kızına döndü. "Ne var Monina, bir şey mi oldu?"

Küçük kız başını önüne eğdi. Anlaşılan küsmüştü. Babası ne kadar konuşursa konuşsun bakmayacaktı. McLeod kızını kendi haline bıraktı. Üzüntülü bir sesle, "Şu odada tam iki koca yıl geçirdim," dedi.

"Uzun bir zaman," diye karşılık verdim.

"Öyle." İç geçirdi. "Tıpkı insanın kendini cezalandırması gibi bir şey bu," dedi. "Bazen aylarca görmediğim olmuştur şu yavrucağı. Yani senin anlayacağın, bugüne kadar Monina'yla yabancı gibiydim."

Küçük kızı kollarından tutup havaya kaldırdı. "Söyle bakalım Monina, babayı seviyor musun?"

Monina, "Hayır," diye somurttu. Babasının kollarının arasından çıkabilmek için çırpındı.

McLeod gülümsedi. "Eğer dili dönseydi, hiç kimseyi sevmediğini söylerdi," diye düzeltti. "Hiç kimseyi sevmediğini ve hiç kimseye güvenmediğini... Yapısı böyle bu kızın, tıpkı babasına çekmiş."

Monina'yı tekrar yere indirdi. Dudaklarındaki acı gülüşle uzanıp dizime dokundu. "Herhalde içinden, aman ne yufka yürekli bir adammış diye geçiriyorsun, ama öyle değilim," dedi.

McLeod'un belirli bir sıkıntıyı sürdürdüğü anlaşılıyordu. "Diyelim ki evindesin ve yanında, kanunen yüzde yüz senin malın olan bir kadın var," diye anlatmaya koyuldu. "Her nasılsa yaptığın bir evlilik sonucu aranızda aşk gibi, arzu gibi, hatta dostluk gibi neler varsa hepsinden boşanmışsın. Üstelik şimdi birbirinizden nefret de

ediyorsunuz ve sen bundan sonraki yaşantını da ancak belli birtakım suçluluk korkuları içinde geçirebileceğini biliyorsun. Bu durumdaki bir adamı nasıl bir öfke sarmıştır, hiç düşünebiliyor musun? Ve yerde halının üstünde, nefretinizin ürünü, çocuğunuz kıpırdanmaktadır. Ve yine düşünebiliyor musun ki, benim gibi bir adam da bir köşeye çekilmiş, hayatının kalan o son bir kaç yılını nasıl değerlendirebileceğini hesaplıyor ve sadece karısına değil, bir de fazladan çocuğuna karşı da bazı yükümlülüklerle bağlı olduğunu hissederek bir yumrukta çocuğun kafasını ezmeyi kuruyor." Dizime yeni bir fiske kondurdu. "Sen böyle bir duruma düşseydin herhalde kaçardın değil mi? **Bu duruma katlanılır mı be,** derdin hiç değilse. Ama ben kaçmadım. Ve bugün bile tersini iddia etmekten çekinmem; bir insanın, belli birtakım koşullar altında kendi çocuğunu öldürmesi, cinayetlerin en günahsız olanıdır. Çünkü bir yabancı olarak başkasının çocuğunu öldürürsen, ilerde neler çekebileceğini hissedemezsin. Ama baltayı kaptığın zaman ineceği yerde senin çocuğun duruyorsa, işlediğin cinayetin tüm duygusal yanı sana kalacak demektir. Bu yüzden aslında cinayeti işlemek kolay da, sonuçlarına katlanması zor." Derin bir soluk aldı. "Bir kolunu kesersem bu çocuk seni sevecek deselerdi, hiç durmaz keserdim." Çok geçmeden ekledi. "İşte yılların bana kazandırdığı zayıflıkları ölçebileceğin bir itiraf..."

"Zamanla belki sever..." diye gönlünü almaya çalıştım.

Gülerek başını salladı. "Ben bunları baba oluşumun hakkını verebilmek için söylüyorum, delikanlı," diyerek az önceki üzüntülerini hafife aldı. "Hem galiba ben de hayattan biraz fazla şey istiyorum," diye devam etti. "Onunla... karımla yani, aramızdaki sevgi bitmiş sayılmaz. Hatta bazen yanında oluşumun ona bazı şeyler ka-

zandırdığını da hissediyorum. Gerçi bazı garip işler yapıyor, biliyorsun, ama dönüp bana geldiği, bana sığındığı zamanlar da olmuyor değil. Yumuşuyor, üzülüyor fakat bir türlü tam anlamıyla bana açılamıyor. Yani, her nedense tedbirli davranması gerektiğine inanıyor, demek istiyorum. Bu kuşkusundan dolayı onu suçlayacak değilim. Aslını ararsan, tedirginliği elinden bırakmayan benim. Çünkü gelecek ilk trenle kaçmayı kuran benim. Bütün bunlara rağmen yine de aramızdaki her şeyin bitmediğine, bir takım ihtimallerin bulunduğuna inanmak işime geliyor."

Oysa Guinevere kocası hakkında bambaşka şeyler düşünüyordu. Kadın, bir an önce kaçıp kurtulmayı tasarlarken McLeod kalkmış, aramızdaki sevgi bitmemiştir, diye düşünüyordu.

"Romantik budalanın tekisin sen McLeod," dedim.

McLeod bir sigara yaktı. "Görünüşe aldanma," dedi. "Ne olursa olsun, karımın bana edeceği birkaç söz vardır Lovett."

"Kimbilir belki birkaçtan da fazla vardır," diye söylendim.

Öğütlerime başlamak üzereydim ama McLeod sallamıyordu. Omuz silkerek geçiştirdi sözümü. "Senin yanılgıların eksik yakıştırmalar yapmakla başlıyor, Lovett. Unutma ki o ve ben, zamanında bir beraberliğin temelini atmışız. Ama sen olanca toyluğunla bu beraberliği, **aşk insana herşeyi yaptırır** gibi ucuz bir yakıştırmayla yorumluyorsun."

Öfkelendim. "Asıl sen ucuz yakıştırmalar yapıyorsun."

McLeod ağabey pozlarda gülümsedi. "Senin aşk dediğin, üzerine titrediğin duygu, kişinin kendini tatmin edebilmek için arandığı bir destekten başka şey değildir. İnsanoğlu yaşantısı boyunca, kendisini doyuracak bu des-

teği arar. Şehvet ve arzu karışımını, tutkularınla ve bencilliğinle harmanlayıp içindeki boşluğa akıttın mı desteği sağladın demektir... Sonra da ağzını açar, aval aval evrene bakarsın."

"Herkes aşkı senin gibi mi yorumluyor yani?"

"Doğru," dedi. "İçinde yaşadığımız şu toplum insanları öylesine sarmış ki. Ama özlerine inersen, birleşen iki insanın aradıkları huzuru bulabilecekleri inancı vardır. Bu, ilkel bir kavramdır ve sosyalist bilinç yerleşinceye kadar tarihin baskısı bu dürtünün tam anlamıyla özgür kılınmasına imkân tanımayacaktır. Sosyalizm'den herkesin beklediği de bu oluyor. Evlilik gibi, aile bağları gibi, aşkın ya da Tanrı'nın ilâhi kudreti gibi bir takım uyuşturucular yoktur." Yüzünü ekşitti. "Sözünü ettiğim bu özgürlükleri ancak ve ancak **Sovyet**'te bulabilirsin."

Konuşmamız burada bitmiştir gibilerden saatine bir göz attı. "Haydi bakalım delikanlı, bu günlük bu kadar," diye başından savdı. "Şimdi biraz yalnız kalmam gerekiyor. Eğer Monina'yı annesinin yanına indirebilirsen daha da memnun olurum."

"Burada kalmayı düşünüyorum," dedim.

Dik dik yüzüme baktı. "Ya, bak hele," diye şaşırdı. "Demek kalmak istiyorsun ha?"

Başımı sallayarak kalmakta kararlı olduğumu onayladım.

McLeod beni bırakıp, Monina'ya döndü. "Haydi kızım, sen annenin yanına in," dedi sakin bir sesle.

Monina başını kaldırdı. McLeod, "Aşağı in diyorum sana," diye sesini yükseltti. Küçük kız babasına karşı gelemeyeceğini hesaplayarak komuta çaresiz uydu. "Sonra oyun, ha baba?" diye bir vaad koparmayı denedi.

O da olmadı. McLeod sinirli bir sesle, "Rüşvet yok," dedi. "Canımız oyun oynamak isterse oynarız; yoksa, yok."

Monina'yı hiç bu kadar uysal görmemiştim. Usulca yanımızdan ayrılıp aşağı kat merdivenlerinin yolunu tuttu. McLeod kapıyı kapatıp yanıma geldi. Eliyle bir yer bulup oturmamı işaretledi. Kendi de masanın bir ucuna ilişti.

"Niçin kalmak istiyorsun, anlat bakalım?" diye sordu.

"Bilmem, belki de merak ettiğim için..." dedim.

McLeod suratını astı. "Merak, benim için hiçbir zaman esaslı bir bahane olmamıştır," dedi.

"Nasıl istersen öyle düşün," diye boşandım. "Konuşmalar sırasında senin yanında bulunmak istiyorum, hepsi bu."

McLeod, bu çocukça direnişim karşısında yumuşadı. "Yoksa bana yardımcı olmayı mı tasarlıyorsun, ha?" Güldü. "Köprüde yaptığımız konuşmaları düşünürsek, bu tür işler karşısında ilgisiz olduğunu söyleyebilirim... Oysa ben az sonra Hollingsworth'la politik bir konuşma yapacağım, ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi?"

"Nedenini şimdi anlatamayacağım ama, o gece bana kendini olduğundan başka türlü tanıttın gibime geliyor," dedim.

McLeod bir süre cansıkıntısıyla, parmaklarını masanın üzerinde tıkırdatarak oyalandı. "Belki de," diye mırıldandı. "İşin önemli yanı, şu içkili olmam işi zorlaştıracağa benziyor," diye ekledi. Yüzünde çözemediğim garip bir anlam vardı. "Siyasal inançlarımı bile bile mi kalıyorsun?" diye sordu.

"O karar bana ait," dedim.

Dudakları gerildi. "Aslında seni yeterince tanıyamamışım galiba," diye ödün verdi. Masanın üzerinde dolaştırdığı parmaklarına bulaşan toza baktı. "Fakat her şeye rağmen durumumun ciddiyetini pek kavrayamamışsın gibi geliyor bana."

"Ben de şimdiye kadar durumun farkında olduğumu iddia etmedim ki..." diye karşılık verdim.

McLeod yüzüme baktı. Gözümü korkutabilmek için kullanacağı son kozu da ileri sürdü. "Yanımda kaldığın takdirde, iştirakçi durumuna düşeceksin, haberin var mı?"

"Var, biliyorum."

McLeod, "İleride başına dert açarlar ama," dedi. Sesi o kadar yumuşak çıkmıştı ki duymakta zorluk çektim. Ve hiç de korkutucu sözler etmediği halde üzerimde bir ürkeklik oluşturmayı başarmıştı.

Heyecanlı bir sesle, "Belki de başıma dert açılsın istiyorumdur," dedim.

McLeod şaşırdı. "Sen mi?" diye sordu.

"Ben ya," diye bir soluk koyverdim. "Açılırsa açılsın. Kaybedecek bir şeyim mi var yani?"

Sıkıntıyla, "Ne yapsak acaba?" diye homurdandı. "Kal desem bir türlü, kalma desem bir türlü..."

Kapıya hafifçe vuruldu.

"Eh, bizimki geldi," diye yerinden doğruldu McLeod. Yüzü solgunlaşmıştı. "Sen de kal bakalım, ne olacak?" diye sıkıntıyla ekledi.

Gidip kapıyı açtı ve arkasına bakmadan gerisin geri dönüp odanın ortasına yürüdü. Hollingsworth kapıyı iterek, odaya girişte Lannie'ye öncelik tanıdı. Koyu renk gabardin bir elbise giymişti, boynunda örme bir kravat vardı ve kahverengi-beyaz mokasen ayakkabıları şıklığını tamamlıyordu. Sarı saçları briyantinin yardımıyla iyice kafasına yapıştırılmıştı. İçeri girerken, "Aman ne sıcak bir gün," diye mırıldandı. Gözlerini odada dolaştırınca beni gördü ve bozuntuya vermemek için olacak, elindeki deri kaplı evrak çantasını masanın üstüne bıraktı. Sonra duvar kenarındaki iskemlelerden birini çekerek masanın yanına koydu ve Lannie'ye oturmasını işaret etti. Lannie, ne bana ne de McLeod'a bakmaksızın

gidip iskemleye oturdu ve masanın üstüne yerleştirdiği ellerini incelermiş gibi yaparak bizlere olan ilgisizliğini göstermeye çalıştı.

Hollingsworth da bir iskemleye oturdu. Az önce masaya bıraktığı evrak çantasını önüne çekerek açtı ve sanki işi bitmişcesine bir sigara tellendirdi. McLeod ve ben hâlâ ayaktaydık. Ben onun az gerisinde, yatağa yakın bir yerde, acaba beni nereye oturturlar, diye düşünüyordum.

Uzunca bir suskunluktan sonra Hollingsworth gürültüyle boğazını temizledi. "Başlamadan önce Bay Lovett'in odayı terketmesini istiyorum," dedi.

McLeod, "Lovett kalmak istiyor," diye karşılık verdi.

Sesi kendisinden ummayacağım kadar titrek ve boğuktu.

"Olabilir, fakat gitmesi gerekiyor," diye Hollingsworth bu konuda benim isteklerime yer olmadığını duyurdu.

McLeod bozuldu. "Gerçi daha kesinlikle kalmasını istemiş değilim, fakat Bay Lovett'in sorgu sırasında yanımda bulunmasını talep de edebilirim."

Hollingsworth yine sallamadı. "Kararları siz değil ben..."

McLeod sözünü kesti. "Pek o kadar uzun boylu da değil," dedi. "Daha ortada olup bitmiş bir şey yok. Bu nedenle bazı haklarımda ısrar edebilirim."

Hollingsworth sigarasını salladı. "Konuşmalarımızda bir davetli bulunduracağınızı söylememiştiniz."

McLeod kararından caymadı. "Hesapta olmayan başka şeyler de var," dedi.

"Bay Lovett'in odayı terketmesini istiyorum, işte bu kadar," diye kısa kesti Hollingsworth.

"Öyleyse ben de yanınızdaki hanımın odayı terketmesini istiyorum," diye karşılık verdi McLeod.

Lannie ürperdi. Yutkunarak ikimize baktı. Sonra al-

dırmaz pozlarda, parmağının kenarındaki şeytan tırnağıyla oynamaya koyuldu.

Hollingsworth, çantasından bir kağıt çıkardı. "Bence oturarak konuşmak daha iyi olacak," dedi. "Yeter ki Bay Lovett, şu divanda oturmayı kabul etsin... de." Kravatını düzeltirken ekledi. "Biz de işimize başlayabilelim."

20

"Bir dakika," dedi McLeod. Masanın çevresinden dolanıp pencereye yürüdü ve siperliği tuttu. Sert bir hareketle aşağı indirerek kapattı. Sonra yerine döndü. Lambaya uzanarak ampulünü çevirip yaktı. Işığı, gözlerine gelebilecek şekilde ayarlayıp karşısına oturdu.

Hollingsworth elindeki kurşun kalemi masaya bıraktı. Öfkesini belli etmemeye çalışarak, yerinden kalkıp pencereye döndü. Siperliği kaldırıp ortalığı aydınlattı. Masaya dönünce de ışığı söndürdü. Sıkıntılı bir gülümseme dolaştı dudaklarında. Boğuk bir sesle, "Henüz gerekli değil," dedi.

McLeod kayıtsızca, "Dediğim gibi, yardımcı olmaya çalışıyorum," dedi.

"İyi, iyi," diye kesti Hollingsworth. "Bu gibi hareketler tekrarlandıkça ne iş yürür, ne de biz işin içinden çıkabiliriz. Bilmem anlatabiliyor muyum?"

"Nereden başlamak istiyorsun?"

Hollingsworth kalemini yine eline almıştı. Aklında bir sıralama yapar gibiydi. "Benim için başlangıçlar daima sıkıcı olmuştur," diye başladı. "Hele başlangıçlara bir takım yalanlar karışırsa daha da sıkılırım. Bu nedenle, açık sözlülüğü takdir edeceğimi söylemekte yarar var..." Hafifçe öksürdü. "Bir de şunu söyleyeyim, adı geçecek olan kimse hakkında akıllarda bile kalmayacak kadar çok bilgi edinmiş bulunuyoruz."

McLeod da, "Benim bildiklerimin dışında kalan olaylardan sorumlu tutulamayacağım bilinmelidir," dedi.

"Evet." Hollingsworth elini iç cebine sokup bir deste kağıt çıkardı. En üsttekine bir şeyler yazıp kopardı ve McLeod'a uzattı. "Kağıda gerçek kimliğini yazdığım adam olduğunuzu kabul ederseniz vakit kazanmış oluruz," dedi.

McLeod kağıtta yazılı adı okudu ve yırttı. Cevap verecek yerde, bir süre gömlek cebinin düğmesiyle oynadı ve çözünce parçaları cebine doldurdu. "Öyle olsun," diye mırıldandı. "Kağıda adını yazdığınız adamım."

"Tamam," dedi Hollingsworth.

Sonra da masanın üstünden başka bir kağıt uzattı. Görebildiğim kadarıyla, üzerindeki fotoğrafta bir çok adam bulunan, artık sararmış eski bir gazete kupürüydü bu. "Gördüğünüz gibi, adınızı kabul etmeniz bize epey zaman kazandırdı. Bu tür sorgularda dürüst davranmak en iyi politikadır. Bundan sonra da aynı şekilde davranmanızı dilerim."

McLeod cevap vermedi. Sırtını iskemlesine yaslayarak bana döndü. Belli belirsizce göz kırptı. Sakin görünebilmek için kendini zorluyor, diye düşündüm.

Hollingsworth, evrak çantasından çıkardığı kağıtları inceliyordu. "Acaba, adını öğrendiğimiz şu adamın hayat hikayesini bir de sizin ağzınızdan dinleyebilir miyiz?" diye başını kaldırmadan konuştu.

McLeod, itiraz etti. "Elinizde yazılısı var ya, ben anlatacağım da ne olacak sanki..."

"Olsun, bir kez de sizin ağzınızdan dinlemiş olalım," dedi Hollingsworth.

McLeod başını tavana doğru kaldırdı. Kendi kendine, bir ezberi tekrarlıyormuşcasına anlatmaya başladı. "Bu adam, bir işçinin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. 1921'de, yirmi yaşındayken devrimci eylemle ilgilenmiştir. Bir süre makinist olarak çalıştı, geceleri Marksist klasikleri

okudu. 1921'de Parti'ye kaydoldu." Ve kendisinden söz edeceği zamanlar kullandığı o kuru ses tonuyla konuşmasını sürdürdü. Bir o ülkeye, bir bu ülkeye gitmiş, ülkeler arası bağlantıları hazırlamış, hücreden bölgeye, oradan da yurt düzeyine yayılacak eylemi hazırlamıştı. Birkaç kez Mekke'ye* zorunlu ziyaretler yapmıştı. Bir yerde grev yönetmiş, diğerinde direniş hareketleri başlatmış; kavgalar çıkarmış; bir ara tutuklanmış; Amerika'daki Merkez Yürütme Kurulu'nda da görev almıştı.

Anlattığı her olay, özenle örülmüş bir duvarın sağlam tuğlaları gibiydi ve verdiği tarihleri şaşmaz bir dikkatle belirtiyordu. "1932'de yeniden yurt dışına çıkış, 1932-1935 arasında bir sürü yolculuk. 1935 - 1936, Rusya'ya, 1936 - 1938, İspanya'ya gidişler."

Ve geziler gezileri izlemişti. Bir yıl Amerika'da, bir yıl da Moskova'da kalmıştı, ama bu iki yılın muhasebesini biraz kaçamak yaptı. Tarihleri düzeltiyor, ordan oraya atlıyor, kesin konuşabilmeye çalışıyordu. Ve o kuru ses tonu hiç değişmiyordu.

"1941'de Parti'den ayrıldı. 1941 - 1942 yıllarında Amerika'da bir devlet dairesinde sayman olarak çalıştı. Aynı adı kullandı. 1942'de işten ayrıldı. O zamandan bu yana bir sürü değişik işte, William McLeod adını kullanarak çalıştı. Hayatı hakkında söyleyeceklerim bu kadar."

Hollingsworth, önündeki daktilo edilmiş evraka düzelti işaretleri koyuyordu. "Bu ülkenin devlet dairelerinden birinde çalıştığınızı söylüyorsunuz..."

McLeod sırıttı. "Yoksa ilk sızışım mı deseydim?"

"Onları sonra konuşacağız," diye geçiştirdi Hollingsworth ve gözündeki çapağı temizledi. "1935'de Balkan Ülkelerinden birindeymişsiniz, öyle mi?"

McLeod düşünür gibi yaptı. "Bir iki hafta ya kaldım

* Troçkist jargonda Moskova'ya yapılan yakıştırma - Ç.N.

ya kalmadım."

"Balkan dillerinden birini gayet iyi konuşurmuşsunuz?"

"Gayet iyi değil, gayet berbat bir şiveyle konuşurum."

Hollingsworth başını sallayarak inanmadığını gösterdi. "Gayet iyi."

McLeod, iskemlesinde öne eğilerek Hollingsworth'a baktı. "İyi konuşurmuşum ya da konuşmazmışım, bu önemli değil," dedi. "Sen neyi öğrenmek istiyorsun, onu söyle?"

Hollingsworth, "Doğum yeriniz hakkında biraz şüphemiz var da..." dedi.

McLeod hiç bekletmedi. "Buralıyım ben. Nerede doğduğum evraklarınızda yazmıyor mu yani?"

"Doğum yerinize dair elimizde kesin bir bilgi yok," dedi Hollingsworth.

'Kayıt bulmak sizin işiniz, benim değil."

Hollingsworth içini çekti. "Bunlar biraz karışık işlerdir." Elinde tuttuğu kağıtlara bir şeyler daha yazıp McLeod'a uzattı. "Bu Balkan adı size bir şeyler hatırlatıyor mu acaba?"

McLeod başını kaldırdı. "Hayır, hiçbir şey hatırlatmıyor."

Hollingsworth sahte bir şaşkınlık gösterdi. "Hayret," dedi. "Çünkü adı geçen adamın hayatı da sizinkine pek benziyor. Nedir ki, o, Balkan ülkelerinden birinde yerli bir baba ile İrlandalı bir anadan dünyaya gelmiş. Bu adamla, 1936'da bir karşılaşmanız da mı olmadı?"

"Olmadı," diye kesin konuştu McLeod.

"Bak hele, bildiğimize göre siz o Balkan ülkesinde bu adla yaşamışsınız."

"Yanılıyorsunuz."

"Ama elimizde fotoğraflarınız var, onlar da mı yanılıyor?"

McLeod vücudunu dikleştirdi. "Göster şu fotoğraf-

ları da biz de öğrenelim," diye meydan okudu.

Hollingsworth, "Şimdilik dursun," diye geçiştirdi.

"Senin elinde fotoğraf yok, atıyorsun," dedi McLeod.

Hollingsworth sakin bir şekilde sigara paketini çıkardı. Bir sigara yaktı, sonra paketi Lannie'ye uzattı. Lannie dalgın durmaktan vazgeçmiş, aşırı bir ilgiyle McLeod'u süzüyor, göz göze gelebilmeye çalışıyordu. Oysa McLeod kızdan yana bakmamaya özel bir dikkat gösteriyordu.

"Öyleyse biz yine o birinci addaki kişiye dönelim," diye sürdürdü Hollingsworth. "Bu adamın, o Balkan ülkesinden on yedi yaşındayken ayrılıp Amerika'ya göç ettiğini ve sonraları birçok kez adı geçen ülkeye gidip geldiğini kabul ediyor musun?"

McLeod şaşırır gibi oldu. Eliyle ağzını kapadı. "Bak Leroy, bana neler yakıştırmak istediğini bilmiyorum, fakat sana kesinlikle söyleyebilirim ki bu sorunun karşılığı hayırdır."

Hollingsworth aldırış etmedi. Acele etmeksizin elindeki evraktan bazı satırlar okumaya başladı. "Tecrübeli bir bozguncudur. — Örgütünün lideri durumundadır; arkadaşınız yanınızda olduğu sürece bazı adları açık açık söyleyemeyeceğim... İngilizceyi, İrlanda şivesiyle konuşmaktadır."

"Bak bu güzel işte," diye McLeod hafife aldı. "İngilizceyi bozuk konuştuğumu hemen de anlamışsınız."

Hollingsworth evraktan okumaya devam etti. "Eylemleriyle oldukça ün sağlamıştır. Sol Muhalefet'in 'Cellât'ı lakabıyla tanınır." Parmağını kulağına sokup kaşıdı. "Yanlış varsa düzeltiver," diye sürdürdü. "Anlaşıldığına göre, diğer bozguncu örgütlerden ayrılan yanları vardır. Sözü edilen diğer örgütler, ikinci derecedeki kuruluşlar olup ilk soruşturmalarda dikkate alınabilecek değerde değildir." Hollingsworth, evraktan okuduğu bilgileri nok-

taladı. "Bu bay size birini anımsatıyor mu?"

"Hayır."

Hollingsworth sırıttı. "Desene, insan ara sıra vakit geçirmesini de bilmeli." Dalga geçtiğini belirtmek istercesine bir işaret yaptı. "Öyleyse erkek kardeşiniz olsun bu bay, tamam mı?" dedi. Gözleri sigarasının külüne ilişti, telâşla tabla arandı. Bulamayınca da yere silkeledi. "Kusura bakma," diye yılışık bir sesle özür diledi.

McLeod kızdı. "Bir şey bulalım da külünü onun içine dök," dedi. Koşar adım tuvalete yürüdü. Küçük bir tabakla geri geldi. Masaya dayanıp, tabağı ikisinin ortasına bıraktı. "Siz de bunu kullanırsanız memnun olurum Bayan Madison," dedi sakin bir sesle. "Gerçi sigaralarınızı yere atmaktan hoşlanırsınız, fakat şimdilik bu zevkinizden vazgeçmenizi rica edeceğim."

Lannie'nin elleri titriyordu. Bir şeyler söylemek için ağzını açtı... ve nedense caydı.

Hollingsworth, boğazını temizledi. "Bay Lovett'e söyleyin, dışarı çıksın..." dedi o gıcık sesiyle.

McLeod bana döndü. Çıkmak istemiyorum anlamında başını kaldırdım. "Korkarım çıkmak istemiyor," diye konuştu McLeod.

Hollingsworth kurşun kalemle bir takım görünmez varlıkların boyunu posunu ölçermiş gibi eliyle boşluğa şekiller çizdi. "Dışarı çıkması hepimiz için hayırlı olacak," diye söylendi. Mavi gözleri üzerimde gezindi. "Yoksa, Bay Lovett hakkında, Devlet'in bütünlüğüyle ilgili bilgileri öğrendiği iddiasıyla bir zabıt tutmak zorunda kalacağım."

Ne yapacağımı kestiremiyordum. McLeod imdadıma yetişti. "Aslında yapabileceğin başka bir şey var..." dedi. "Onu odadan kovacağına beni içeri attırsana. Bunu niçin yapmıyorsun?"

Hollingsworth cevap vermedi.

McLeod cesaretlendi. "Bana öyle geliyor ki, sen bu

ilk soruşturma hakkında da bir zabıt tutmayacaksın..."

Hollingsworth oturuşunu değiştirdi. "Şube'den nasıl istenmişse öyle yapacağım," dedi soğuk bir sesle. "Şunu da aklından çıkarma, sorgu konusunda geniş yetki almış bulunuyorum."

McLeod tecrübesini göstermenin sırası gelmiş gibi küçümseyerek baktı. "Yine boyundan büyük lâflar etmeye başladın," dedi. "Hani konuştuklarımızın zaptı? Daha sen şimdiden Şube'nin emirlerini yerine getirmekten kaçınıyorsun."

Hollingsworth oralı olmadı. Anlaşılan böyle bir suçlamaya hazırlıklıydı. "Tecrübelerinden yararlanmak istersem haber veririm," dedi. "Ama şimdi bırak da kendi bildiğim usullerle yöneteyim şu işi."

McLeod, Hollingsworth'un aklını karıştırmaya devam etti. "Sen daha ne yapacağını bilmiyorsun. Ben senin amirin olsaydım zabıt tutmayan adamımın peşine bir başka adam takardım," diye dalga geçti. "Aslında onun peşine de bir başkasını takmak gerekir ya, neyse."

Hollingsworth'un yanakları kızardı. Azarlanmış küçük erkek çocukları gibi McLeod'u süzdü. "Biz işimize baksak daha iyi olacak," dedi.

"Ah, tabii devam edelim," dedi McLeod. Arkasından, "Bu tutumunuzu protesto ettiğimi bildiririm," diye ekledi nedense öfkeli bir sesle.

McLeod'un öfkesini görmek Hollingsworth'u sevindirmişti. Gözleri parlayarak, "Bir de şu sayman olarak çalıştığınız devlet dairesinde neler olup bitmişti, onları anlatsanız?" diye sordu.

McLeod, "Hiçbir şey olmadı," diye kestirip attı.

Hollingsworth elindeki evraka güvenerek daha da zevklendi. "Darılmayın ama dostum," dedi, "yalan söylüyorsunuz. Biliyorsunuz ki bu tür palavralara karnımız toktur."

Bir suskunluk oldu. McLeod, "Yalan söyledim kabul ediyorum," dedi. "Bir şey oldu olmasına ama bu konuda benim bir bilgim yok..."

"O zaman bildiğiniz kadarını anlatın," diye üsteledi Hollingsworth.

McLeod bir sigara yakıp bir süre avuçlarından yükselen dumanı seyretti. Belli belirsiz sinsi bir gülümseme yerleşti dudaklarına. Sonunda, "Biraz ayrıntılı anlatmamda sakınca var mı?" diye sordu.

"Olayı tam olarak anlatmanız kaydıyla uzatabilirsiniz," diye izin verdi Hollingsworth. Ardından da ekledi, "Ama sabrımızı taşırmaca yok, anlaşıldı mı?"

"Ne kadar çok uzarsa o kadar çok öğrenirsin, sana bunu anlatan olmadı mı?" dedi McLeod. "Hem uzun da olsa, kısa da olsa sen dinlemekle görevlisin. Sana bunun için para ödüyorlar." Sigarasından derin bir nefes çekti. Sonra anlatmaya başladı. Ya sözlerinden bir şey anlamayız, ya da Hollingsworth sıkılıp sorular sormaya kalkar endişesiyle, bazı cümleleri tekrarlayarak, bazılarını da ayrıntılarına varıncaya dek açıklayarak uzun bir konuşma, daha doğrusu bir konferans çekti. Görünüşte Hollingsworth için anlatıyordu ama gerçekte beni ve benden daha fazla Lannie'yi hedef aldığı belli oluyordu.

"Yani kısacası," diye sürdürdü, "Henüz tohum halindeki Devlet Kapitalizmi'nin sayısız kollarından birinde çalışıyordum. Ve düşünebiliyor musunuz ki, çalıştığım bu adı sanı belirsiz şubenin bile koskoca bir yerleşme merkezi, binlerce masası ve binlerce memuru vardı."

Çalıştığı şubeyi tanımlamaya geçti. Herkes ve her şey birbirine bağlı ve son derece uyumlu bir işleyiş içindeydi. Arşivlerdeki şaşırtıcı düzeni, telefon edebilme yetkisi kimlere, hangi sırayla tanınmıştır, kimlere tanınmamıştır, asansörlere biniş sırası nasıldır, sekreterler arasındaki kıdem üstünlükleri neye yarar, her kata yüzerli

kadrolar halinde verilmiş olan sekreter kızların tutumları nasıldır, uzun uzadıya, biraz da abartarak anlattı.

Her bölüm kendi bağımsızlığı ve kendi dinamizmiyle yürütülüyor, ancak son karar bir başka bölüm tarafından veriliyordu. Hemen hemen tüm olarak şubenin dış dünyayla olan ilişkileri gayet seyrekti.

McLeod kısık bir sesle, "Bu koskoca düzen içinde benim varlığım, vücudumuzun herhangi bir organındaki küçücük bir kan damlası kadar bile değildi," diyerek yerini belirtti.

Sonra yıllardır aksaksız ve düzenli işleyen bu merkezde bir şey olmuştu. McLeod, "Ne olduğunu ben de bilmiyorum ki şimdi size söyleyebileyim," dedi. "**Küçük olması gerekir** diye düşündüğüm bir şey kaybolmuştu ve hiç kimse ne olduğunu ve nasıl kaybolduğunu bilemiyordu."

Bu kayıp olayı üzerine bütün merkez, en sorumlusundan en alt kademedeki memuruna varıncaya dek sarsılmıştı. "O günlerde o binada yaşamadığınız için nasıl bir azap çekmiştik, pek kestiremezsiniz. Her sabah bir sürü muhafızın arasından geçip asansöre biniyorduk. Üst kata geldiğimizde yine aynı kuşkulu gözler masamıza oturuncaya kadar bile izliyordu. Bu küçük şeyin yitirilişi Merkez'de koskoca bir değişime yol açmıştı. Sanki içimizde bir ur patlamış, yayılan irin kanımızı zehirlemişti. Merkez'deki o müthiş moral çöküntüsünü bir görecektiniz. Her köşede üç beş görevli birden bekleşiyordu. Tuzak plânları hazırlanıyor, asansörlerde ani aramalar yapılıyor, haber pusulaları inceleniyor, arşivlerde kimlikler araştırılıyor, hiçbir şeyden habersiz daktilo kızlar sorguya çekiliyordu." Yapılan araştırmaların dehşetini gösterebilmek için elleriyle bazı hareketler yaptı. "Yalnız, anlamanız gereken bir şey var," diye sürdürdü. "Bu işler öyle bir anda ve kaba saba metotlarla yapılmadı. Usul usul, incelikle yürütüldü. Yine herkes işinin başın-

daydı. Daktilolar çalışıyor, arşivler doluyor, masalar boş durmuyordu. Sabahları muhafızlarımızla selâmlaşıyorduk ve hatta kaz kafalı bazı daktilo kızlar, yine saat onda tuvalete koşuşturmayı ihmal etmediler."

Sert bir bakışla Hollingsworth'u süzdü. "Yine de sizleri aldatmış olmayayım," dedi. "Organizma artık eski organizma değildi. Bir değişime uğramıştı."

Bu kez de Lannie'ye döndü. "Toplumlarda ussal yapıları çelişkilerle dolu olan ve başlangıçta bizlerden hiç ayırt edilemeyen deliler vardır. Bu insanların toplum içinde ne oldukları pek kolay anlaşılmaz. Ama dediğim gibi delidirler, akılları bulanmıştır bir kez. Ve zamanla bu durum vücutlarına da yayılır, davranış ve tutumları değişir, ne rüzgârın gamlı uğultusuna ne de çorbanın sıcaklığına aldırış etmez olurlar... Ve bir gün gelir, bu kaçık tipler her şeyin içine sıçıverirler..."

Sözlerim bu kadar, dercesine kollarını kavuşturdu ve gülerek arkasına yaslandı.

Hollingsworth sıkılmışa benziyordu. "Hepsi bu kadar mı?" diye sordu.

"Pek değil. Ama gerisini anlatamam. Baktım ki işler sarpa sarıyor, geçmiş yıllardaki kötü şöhretimi düşünerek pılıyı pırtıyı toplayıp işten ayrıldım. Bundan sonrası benim için bile hâlâ bir sır."

"Evliliğinizi bu ayrılıktan sonra mı yaptınız?"

"Evet. İşten ayrıldıktan bir süre sonra..."

Hollingsworth piposunu çıkarmış tüttürmeye hazırlanıyordu. "Eh söyleyin bakalım," diye konuştu. "Örgütünüzün isteği üzerine almaya karar verdiğiniz o..."

"Küçük şey mi?"

Hollingsworth başını salladı.

"Hiç kimse bana, gidip şunu alacaksın demedi... Hem diyemezdi de... Çünkü o sıralar örgütten ayrılmış bulunuyordum."

Hollingsworth elini ağzına doğru tutarak esnemesini geçiştirdi. Ağzı kapanınca, piposunu alıp içine üflemeye başladı. Cansıkıntısını belli ediyordu böylece. "Ne biçim örgüttür ki bu, eyvallah dedin mi çıkıp gidiyorsun?" diye alaylı bir sesle sordu.

"Nasıl çıkıp gittiğimi sizler de pekâlâ biliyorsunuz," dedi McLeod.

"Küçük şeyi niçin aldın öyleyse?"

"Ben almadım."

Hollingsworth dinlemiyordu. "Bak, bir daha soruyorum," diye tekrarladı. "Küçük şeyi niçin aldın?"

McLeod derin bir soluk koyverdi. "Ben almadım," diye konuştu. "Hem ne olduğunu bile bilmiyorum. Sen biliyorsan o başka."

Hollingsworth piposunun ucunu dişledi. Sonra iskemlesine iyice yerleşti, McLeod'a bakarak, "Biraz ara verelim," diye söylendi.

21

Bir süre şaşkın şaşkın birbirimize bakarak oturduk. Sonra McLeod usulca yerinden kalktı ve Lannie'nin ayaklarına basmamak için üzerlerinden atlayarak gelip yanıma çöktü. Terden şakakları nemlenmişti ve buğulanan gözlük camları silinmeyi bekliyordu.

Hollingsworth bir kez daha esnedi. "İzninizle ben bir kaç dakika için dışarı çıkayım," dedi. Hiçbirimizden cevap alamayınca ayağa kalktı, ceketini düğmeledi ve başıyla selamlayarak yanımızdan ayrıldı.

Lannie ve McLeod, başları önde, gözleri bacaklarına takılı olarak öylece oturuyorlardı. Hollingsworth gider gitmez McLeod kıza döndü. "Seninki herhalde kapıyı dinlemek istiyor," diye fısıldadı. "Artık konuşabilirsin."

Lannie ürperdi. Yerinde isteksizce kıpırdandı ve kuşkulu gözlerini odada dolaştırdı. Neden sonra konuşmaya başladığı zaman sanki son yarım saatini bu odada geçirmemiş gibiydi.

"Eşiniz bu odanın boşaldığını söyledi," dedi. McLeod'un sert bakışlarını karşılayabilmek için gayret sarfediyordu. "İstersen sen tut, dedi. Hem de buna ucuza verecekmiş. Ama bende o kadar bile para yok, dedim." Tedirgin bir hareketle gözlerini kaçırıp bakışlarını ötelere çevirdi.

"Bedava da verse ben bu odaya tahammül edemem," dedi birdenbire. "Kasvetli bir yer burası. Her köşesini pis bir çürük kokusu kaplamış, insan soluk alamıyor. Hiç kimse yaşamamış burada. Kuş sesi de duyulmuyor."

McLeod boş bakışlarla kızı süzüyordu. Ağzı limon yalamışcasına hafifçe kasılmıştı. Çarpık bir gülüşle, "Kuş sesi de duyulmuyor," diye mırıldandı. Sonra sırtüstü yanıma uzandı ve ellerini başının altında kenetledi. Yatışında bir durgunluk vardı.

Lannie ayağa kalktı. Odayı adımlamaya başladı. Önce kapının önünde dikilip bir süre tahtalara bakındı, arkasından geri dönüp pencerenin yanına geldi. "Uzun bir süre seninle tanışabilmeyi düşünmüştüm," diye omuzunun üstünden bakarak konuştu. "Beyaz üniformalılar beni sorguya çekerken, köşede oturan o gözlüklü kız da durmadan bir şeyler yazıyordu. Yeşil kaplı dosya doluydu. Yeryüzünün gerçek sahipleri onlardı. Başkanlarının suratına baktığımda biraz şaşalamıştım, oysa, gözleri kısılmış, çene kemikleri birbirine kenetlenmiş suratıyla onun sana benziyor olduğunu düşünebilirdim. Çünkü sen devrimin cenazesini kaldırıyordun ve artık olan olmuştu. Şimdi kimsenin atacak mermisi yok Herkes saatlere bağlanmış, buna göre yaşıyor. Arada bir zincirlerinden çekildikçe ellerini çarpıp 'Yaşasın' diye bağırı-

yorlar. Geride sadece halk kaldı, oraya buraya dağılmış olan halk."

McLeod'un rengi atmıştı. Lannie'yi alaya almaya çalıştı. "Bakıyorum da gerçek bir devrimci kesilmişsin."

"Evet," diye bir solukta cevapladı Lannie. "O kalan birkaç kişiyi yaşatacak, onları devrime hazırlayacak durumdayım. Ama etrafta ot çok, üstelik kurumuşlar ve bende de sadece bir çay kaşığı su var." Gelip önümüzde dikildi. McLeod'a bakarak, "Seni er geç bulabileceğimi söylediler," dedi. "Şu Wilson ve Court denilen adamlar... Hollingsworth'un patronları yani. Beni bir kenara çekip her şeyi anlattılar. Ben de onlara senin suratının nasıl olacağını görmek istediğimi söyledim."

"Ve işte suratını görüyorum ve biliyorum... biliyorum!" diye haykırdı. "Bir kenarda oturup seni mezara götürüşlerini seyredebileceğim. Ve arkalarından **'devam edin'** diye bağıracağım. Çünkü sen acınmaya lâyık bir adam değilsin. Ama bir ara korkmuştum. Yüzünü görürsem belki acırım diye düşünmüştüm, seninle gözgöze geldiğimde **'yazık, çok çekti'** diye kendimi aldatabilirdim. Seni alıp götürecekleri zaman, keşke bu heriflere yardımcı olmasaydım, diye pişmanlık duyabilirdim. Ama duymayacağım. Niçin, biliyor musun? Devrimi sizler baltaladınız. Şimdi burada üstünlüğü ellerinde tutanları yaratanlar da sizlersiniz. Şimdi kemiklerinizi kırma hakkı onlarda. Ben de onlara yardımcı olup, alkışlayacağım."

McLeod gülmeye başladı. Bir elini çenesinin altına koyup bir süre salındı. "Anlamıştım, anlamıştım," diye mırıldandı. "Daha senin bu eve ilk geldiğin gün anlamıştım." Başını salladı. Belki de için için dehşetli öfkeliydi de gizlemek istiyordu.

"O yaşarken," diye fısıldadı Lannie, "her şey pipolu adama kalamıyordu. Hem Soso da böyle olmasını istemiyordu. Bir haberci yollayarak durumu öğrenmek iste-

mişti. Gelen haberciyi ötekilere ben tanıştırdım ve sonra da beyaz üniformalılarla çalışmak zorunda bırakıldım. Şimdi de onlar bensiz yapamaz oldular. Aralarından ayrılacak olsam, işkence yapacak kimse bulamayıp birbirlerini gırtlaklayacaklar. Hem elimizde kala kala bir onlar kaldı, istesem de istemesem de onları sevmek zorundayım. Eğer sevmeyecek olsam..." Elini ağzına bastırdı.

"Aslında o adama âşıktım. Hayatım boyunca vücudumla değil de yürekten bir ona âşık olmuşumdur. O* sakallıya — o çılgın adama, ve o müthiş sakalına âşık olmuştum ve beyninin orta yerine bir dağ baltası indirivermişlerdi. Dört bir yana kanı yayılmıştı, gözleri Meksika güneşini göremez olmuştu. O baltayı senin adamların indirdiler o adamcağızın kafatasına ve yeryüzündeki son devrimcinin kanıyla, onun o biçare kanıyla kızıla boyandı her yan." Lannie yüzünü nerdeyse McLeod'a değdirecek kadar öne eğilmişti. Ağzından çıkan her sözcük yıllanmış bir nefretin simgesi olarak sırtüstü yatan adamın yüzüne çarpılıyordu. Lannie, "Sen hiç bir adamın..." dedi biraz durdu, sonra ekledi. "Kalleşçe öldürülmesi nedir bilir misin, ha söyle, bilir misin?"

"Yeter be..." diye böğürdü McLeod. Fakat gerisini getiremeden yine sırtüstü yatağa devrildi. Yüzünde kaskatı bir gülümseme kaldı.

Birden kapı açıldı ve Hollingsworth göründü. "Dinlenme bitti," dedi sert bir sesle.

Lannie daha McLeod'un üstünden doğrulmamıştı. "Katil," diye fısıldadı.

McLeod, Hollingsworth'a baktı. "Al şu karıyı başımdan," dedi.

"Katil."

---

* Anlatılan kişi, Leon Troçki'dir. - Ç.N.

Hollingsworth, Lannie'yi omuzundan tutup çekti. "Dinlenme bitti," diye tekrarladı. Yokluğunda odada neler olup bittiğini anlamak için etrafa ve bizlere bir göz attı. Sonunda bakışları McLeod'a takıldı kaldı.

"Yeter," diye öfkeyle soludu McLeod. "Benden istediğin nedir, onu söyle?"

Hollingsworth sakin bir sesle, "Nereye sakladın, onu öğrenmek istiyorum," dedi.

"Bende değil, söylemiştim."

Hollingsworth'un suratı karıştı. "Doğru otur!"

Hollingsworth gerekirse kaba kuvvet kullanabilecek gibiydi.

McLeod toparlandı. "Beni içeri attırırsın o kadar..." diye homurdandı.

"Öyleyse, küçük şey kimde, onu söyle?" diye sürdürdü Hollingsworth.

McLeod'a baktım. Söyleyecek gibiydi. Başını öne eğmiş, döşemeyi seyrediyordu. "Kimde olduğunu da bilmiyorum," diye beni de yanılttı.

Hollingsworth da anlaşılan benim gibi yanılmıştı ki, müthiş bir öfkeyle bağırdı. "Ne bu be? Hem bende değil diyorsun, hem kimde olduğunu bilmiyorsun, hem de ne olduğunu söylemiyorsun..."

"Ne yazık ki, ne olduğunu da bilmiyorum," diye sızlandı McLeod.

Hollingsworth öfkesinden kurşun kaleminin ucunu avucuna gömmüştü. Sinirli bir sesle, "Bu kadarı fazla!" diye bağırdı. Gidip Lannie'nin önüne dikildi. Lannie oturduğu yerde başını ellerinin arasına almış, titremeler geçiriyordu. McLeod ise olabilecek en tedirgin haliyle pantolonunun ütüsüyle oyalanıyor, sinirli parmaklarını ileri geri gezdirerek kırışıklıkları düzeltmeye çalışıyordu.

Hollingsworth ne yapması gerektiğini düşünüyordu.

Sonunda, "Benim yerimde bir başka arkadaş olsaydı seni öyle bir konuştururdu ki..." diye çözüldü. "Ama ben sertlikten hoşlananlardan değilim... Hem sana sert davranmak istemeyişimin başka nedenleri de var... Zamanında değerli adammışsın. Bu yüzden seni normal yollardan konuşturmak daha çok ilgimi çekiyor. Aramızdaki zıtlaşmaya kapılarak seni hırpalarsam, ağzından lâf alamam... Sonra bir şey daha var. Senden hoşlanmadığımı sanıyorsun ama aldanıyorsun. Oysa ben, içinde bulunduğun kötü durumu göz önünde tutarak sana az çok bir... saygı da duyabiliyorum."

Hollingsworth'un bu beklenmedik yumuşaklığı McLeod'dan çok Lannie'yi ilgilendirmişti. Gözlerini iri iri açarak Hollingsworth'a baktı. Sonra bir şey anımsamışcasına başını öne eğdi.

"Kendinizi umutsuz bir durumda görüyorsunuz," diye sürdürdü Hollingsworth. "Fakat şu kadarını söyleyebilirim ki, durumunuz düşündüğünüz kadar kötü değil."

Hollingsworth bunları söyledikten sonra, McLeod'un yanına gidip kulağına bir şeyler fısıldadı.

McLeod gülmeye başladı. "Oh, oh," diye mırıldandı. "Demek öyle."

Hollingsworth da sırıttı. "Dediğim gibi. Daha kesin karar verilmiş değil ama aramızda bir anlaşma olabilir."

"Aklıma gelmedi değil hani," diye söylendi McLeod.

"Artık kafanı çalıştır bakalım," diye yaptığı öneriyi hatırlattı Hollingsworth.

McLeod avucunda bir şeyler buruşturuyordu. "Şimdilik sorguya devam etsek daha iyi olacak galiba," dedi. Yüzünde beklenmedik bir neşenin izleri vardı. "Öğrenmek istediğin başka şey kaldı mı?" diye sordu.

"Şey..." Hollingsworth evraklarına baktı. "Eleştirici bir açıdan bakarak, şu küçük şeyin ortadan kayboluşu

hakkında anlattıklarının doğru olduğunu söyleyebilir misin?"

"Tek kelimesinin bile doğru olduğunu söyleyemem."

Hollingsworth'un kirli mavi gözlerinde bir pırıltı yanıp söndü. "Öyleyse doğrusunu anlat," dedi.

McLeod hiç nazlanmadan, "Olur," dedi. "Biraz da metafizik değerlerden söz edeyim," diye gülerek ekledi.

Hollingsworth can sıkıntısıyla bakındı. "Metafizik dediğin ne?"

"Boşver. Ne dersen de. Kısacası demin sana yalan söylüyordum."

"Seninle bilgi yarışına çıkacak değilim," diye ilgisizliğini gösterdi Hollingsworth. "Büyük lâflarla beni etkileyemezsin. Çünkü ben basit bir adamım ve görevimi yerine getirmekten başka şey de düşünmüyorum... Hem senin durumun başka, benimki başka."

McLeod o bıyıkaltından gülüşüyle, "Özür dilerim," dedi.

Hollingsworth, "Dökülen sütün ardından ağlanmaz," diye bir atasözü savurdu. "Her neyse biz işimize dönelim. Daha önce de belirttiğim gibi, benimle iyi geçinebilmek için içtenlik şarttır. Şimdi anlat bakalım, nedir bu küçük şey ve nerede saklı?"

McLeod başını salladı. "Bak Leroy, bazan öyle bir havaya giriyorsun ki teorik bilgilerin sana yardımcı değil, köstek oluyorlar. Yani bir türlü anlayamadığın bir şeyler kalıyor. Aklını konuya vereceğine birtakım zırva ayrıntılara takıyorsun. Sonra da kalkıp bana küçük şey nedir, diye soruyorsun. Oysa ben bunlarla uğraşmıyorum. Küçük şeyin ne olduğu benim için önemli değil, anlayabiliyor musun? Küçük şey dediğimiz 'O'nun meydana çıkışı ve yarattığı sonuçlar önemli." Biraz durakladı ve Hollingsworth'un anlayıp anlamadığını araştırdı, sonra, "Öyleyse

ben de sana şunu sorayım," diye sürdürdü. "Teneke kutu nedir? Bana bunu açıklar mısın?"

Hollingsworth hiç düşünmeden açıkladı. "Teneke kutu teneke kutudur, işte o kadar."

McLeod bozuldu. "Olur mu öyle şey?" diye boğuk bir sesle konuştu. "Çalınan emeğin ürünü olduğu bilindiği sürece, senin teneke kutudur diye kestirip attığın o nesne teneke kutu değildir. Ya nedir? Tarihin bu döneminde, bu ülkedeki her yapıt gibi o da tarihten çalınmış emeğin ürünüdür. Buna ne dersin?"

"Konumuzun dışına çıkıyoruz derim."

"Hiç bile. Anlattıklarımın hepsi küçük şeyle ilgili bilgilerdir. Ama sen o ucuz mantığınla hep işin kolayına kaçabilmeyi kolluyorsun."

Hollingsworth gümüş çakmağıyla oynayarak, "Hatırlatması benden," diye mırıldandı. "Hem daha soruma da cevap vermiş değilsin."

"Onu da yapacağım ama kendi istediğim biçimde." dedi McLeod. Bir sigara çıkarıp dudaklarının arasına yerleştirdi. Masanın öte yanına uzanıp Hollingsworth'dan çakmağını alarak sigarasını yaktı. "Senin soruna, öncelikle şu meşhur küçük şeyin olayların içindeki yerini araştırmakla başlamak gerek. Nedir bu küçük şey ve nasıl ortaya çıkmıştır?... Canım biraz sabırlı ol, her şeyi anlatacağım, merak etme... Ama önce bilmen gereken başka bir şey var. O da küçük şeyin doğuşunu hazırlayan geniş sosyal yapı... Küçük şey suçla ve kanla oluşturulmuş ve kendinden öncekileri içeren yozlaşmış bir sosyal yapının doğurduğu bir son üründür, diyebiliriz. Anlayabildin mi?"

Hollingsworth göz kırparak geçiştirdi. Sabırla sonuna dek bekleyeceğini gösterir gibiydi. "Şimdi diyelim ki bu küçük şeyi ben aldım," diye devam etti McLeod. "Acaba neremde saklarım ben bunu? Ambalaj kağıdına sarıp kıç

cebimde mi taşırım? Ya da götürür bir yerlere mi gömerim, yani nasıl saklarım demek istiyorum. Sana kalsa gömüldüğüne inanacaksın ama ya buramda taşıyorsam." —Eliyle başını işaretledi— "Hem bir şey daha var. Belki hiç kimse bu küçük şeyin ne olduğunu bilmiyordur. Olamaz mı yani? İnsanoğlu çoğunlukla neyin ne değerde olduğunu bilemez. Bilemez ama yine de elindeki şeyle bir başka şey arasında birtakım değer karşılaştırmaları yapmaktan da kendini alamaz."

"Nasıl yani, bir örnek verebilir misin?"

"Ben ihtimalleri saydım," dedi McLeod. "Bu konuda örneklere girmenin anlamı yok. Bence, onun ne olduğunu hiç kimse bilmiyor."

Hollingsworth bilgiç bilgiç başını sallayarak, "Gülünç," dedi.

"Gülünç olan ne?" diye çıkıştı McLeod. "Küçük şeyin ne olduğunu sen biliyor musun bari, ha?" Hollingsworth'un sustuğunu görünce sırıttı. "Yoooo... Sen de bilmiyorsun. Sana, git al gel demişler, sen de ne olduğunu, neye benzediğini bile bilmediğin bir nesneyi istemek için karşıma dikilmişsin. Sana bir şey diyeyim mi, bu sorgudan bir sonuç alamazsın. Çünkü senin şefin olacak adam her kimse sana güvenmemiş olacak ki, küçük şeyin ne olduğuna dair sana bir bilgi vermekten kaçınmış. Belki senin şefin de 'O'nun ne olduğunu bilmiyordur. Belki onun şefleri de ona güvenmemişlerdir. Bak görüyor musun, her şey gibi bu küçük şey de çevresinde ne kadar büyük dalgalanmalar yaratabiliyor, ve ancak kollektif olarak ele alınırsa anlaşılır olabiliyor. Çünkü günümüzün bigisinin niteliği budur."

Hollingsworth, "Ne olduğunu biliyormuş gibi konuşuyorsun," diye üsteledi.

"Orası belli değil. O'na dair bir şey bilmem gerektiğini bana yakıştıran tek adam sensin."

"Doğru söylemiyormuşsunuz gibi geliyor bana."

McLeod dinlemedi. "Böyle bir nesneyi almak için enayi olmak gerek," dedi. "Çünkü yasak şeylere el sürünce insanın başına gelmedik iş bırakmazlar," diye ekledi. Lannie'ye döndü. "Sence modern cennetlerde Tanrıların en dayanamadıkları şey nedir?" diye sordu. Lannie bu soruyu karşılıksız bıraktı. McLeod alaylı bir sesle sürdürdü. "Boyu posu bilinemeyen küçük bir şeydir elbette. Belki de hiç hesaba katılmayan bir şey. Hiçbir Tanrı, topluca karşısına çıkıldığında onu mideye indiremez."

"Sanki insan bir an önce bundan kurtulmalıymış gibi konuşuyorsun," dedi Hollingsworth.

"Evet," dedi McLeod. "Çünkü küçük şeyin ne olduğunu bilip bunu bir başkasına devretmek isteyecek olan adamın ömrünü bu yolda harcaması gerekir. Ayrıca sözlerini anlayabilecek nitelikte birini de nereden bulacak? Bir de bu var."

Karşılıklı gülümsediler.

"Tabii, bütün bu anlattıklarım işin bilimsel yanı," diye sürdürdü McLeod. "Buraya kadar anlattıklarımla kayıp olayı üzerine birtakım olasılıklar öne sürmekten öteye geçemedim. Olasılık diyorum çünkü aranmakta olan o küçük şey bende değil. İnsanın başına sayısız dert açabilecek böyle bir şeyi alması için deli olması gerekir demek istiyorum. Durup dururken böyle bir budalalığı niçin yapmış olayım, öyle değil mi?"

Birden Lannie'nin çığlığı andıran sesi duyuldu. "Suçluluk duygusuyla..." İskemlesinden kaykılmış, büyük gözleriyle McLeod'a bakıyordu, eliyle saçlarını tutmuştu.

Kızın beklenmedik şekilde aralarına girmesine iki erkek de bozulmuştu. Hollingsworth, sıkıntıyla Lannie'ye dönüp, sert bir bakışla susmasını işaretledi. Sonra da McLeod'a baktı. "Evet, evet gerçekten de..." dedi. "Dü-

şünmem için bir sürü malzeme verdiniz bana. Ayrıca inatçı bir insan olmanıza rağmen, soruşturmaya yardımcı olmaktan kaçınmadınız, bunu raporumda böylece belirteceğim." Yine kâğıtlarını toparladı. "Konuşmamıza ilerde devam edeceğiz. Bu arada siz de iyice bir düşünüp taşının." Lannie'ye baktı. "Benimle gelecek misiniz Bayan Madison?"

Lannie ayağa kalktı, fakat hemen gidecek gibi değildi. Hollingsworth bir elini omuzuna koymuştu, sinirli bir hareketle omuzunu silkeleyerek elden kurtuldu. Beni süzerek öfkeli bir sesle konuştu. "Mikey, aptallık etme, çek git sen de." Göz göze gelmiştik, Lannie sürdürdü. "Burada kalma, bize katıl, hadi."

Hollingsworth dışarı çıkarmaya çalıştı ama kız yine kendini kurtardı ve parmağıyla McLeod'u işaretleyerek, "Bu adam çürümüş!" diye haykırdı. "Çevresindeki her şeyi de çürütecek."

"Çık dışarı be!.." diye bağırdı Hollingsworth. İte kaka kapıya doğru sürükledi. Böylece Lannie söylemek istediklerini söyleyemeden kapı dışarı edilmiş oldu.

Hollingsworth, McLeod'a bakarak, "Sizden özür dilemek zorundayım," dedi.

McLeod başını salladı.

Hollingsworth, "Şu küçük şeyin sende olduğunu biliyorum ama bir daha sormak terbiyesizlik olacak," diye gülümsedi. Selâm verip yanımızdan ayrıldı.

Onlar gidince McLeod yerinden kalkıp pencereye doğru yürüdü. Aramızda bir sessizlik başlamıştı. İçimden, kalkıp gitmenin daha iyi olacağını hesapladım.

Tam ben ayağa kalkmak üzereyken McLeod konuştu. "Bak Lovett, istersen kızın sözünü dinle. Belki senin için daha iyi olur, ha ne dersin?"

Olmaz dercesine başımı kaldırdım.

"Bu işin sonu nereye varacak, hiç biliyor musun?" diye üsteledi.

Oturuşumu dikleştirerek, "İyi ya, ben de onu merak ediyorum zaten," dedim.

McLeod kuşkulandı. "Her şeyi de merak ediyorsun," dedi. "Ama merakının gerçek nedenini bir türlü söylemiyorsun."

"Ne diye merak ettiğimi bilmediğimi söylesem inanır mısın?" diye açık kalplilik gösterdim. "İnsan içinde güçlü bir şeyler hissederse..."

McLeod sözümü kesti. "Yani kısacası, senin tarafındayım ama neden senin tarafında olduğumu da bilmiyorum demek istiyorsun, öyle mi?"

"Bir bakıma öyle... Daha doğrusu onlardan olamadığım için sizin yanınızdayım... Ama sizin sözünüze güven duymuyorum."

McLeod çenesini oğuşturdu. "İyi öyleyse. Açık konuşmam gerekirse, yanımda bulunmandan sıkılıyor değilim, fakat sırası gelir de beni yalnız bırakıver dersem darılma."

"Evet?"

"Kulağıma ne fısıldadığını bilmiyorsun, öyle cazip şeyler söyledi ki..."

"Öyleyse niçin burada kalmamı istiyorsun?" diye sordum.

Kendi kendine başını salladı, ve bir şeyler söyledi ama anlayamadım.

"İçimden öyle geldi," dedi.

22-

O gece hava dayanılmaz bir hâl aldı. Bütün gün güneşin kızıştırdığı katran kaplı çatının sıcaklığıyla dolan odam, şimdi de boğucu bir yaz rüzgârıyla kavruluyordu. Ağır havaya bakarak, belki

yağmur boşanır umuduyla sırtüstü yatarken, terden sırılsıklam olmuştum. Dışarda yapraklar bile belli belirsiz oynaşıyordu. Birden Batı taraflarında kuvvetli bir şimşek çaktı, tavandan sarkan sıva parçacıkları aydınlanıverdi. Aynı anda şimşek kısa aralıklarla duvarlara vuran bir ışıldağa dönüştü. Uzaklardan bir gök gürültüsü yankılandı. Dalmışım.

Uyku ile uyanıklık arasında, gerçek mi değil mi tam kestiremediğim düşsel bir geçmiş içinde, kendimi bambaşka bir yerde, bir barakada yaşıyor olarak düşledim. Barakanın etrafı dikenli tellerle çevriliydi ve döşemede iri oyuklar açılmıştı. Çevredeki yüzlerce barakadan yalnız biriydi bu ve en az iki yüz kişi tahta döşeklerin üzerine serilen şiltelerde yatıyorduk. Mevsim kıştı ve her sabah beşte kaldırılarak kahvaltı diye önümüze sürülecek olan bir parça ekmeği, sıcak suyu ve tuzunun azlığı ya da çokluğu aşçıların insafına kalmış bir tabak yulaf lapasını yiyorduk. Burada işimiz bitince, çitlerin öbür yanına geçiyorduk ve önümüzdeki dikenli teller ve nöbetçi kuleleriyle sınırlandırılmış yoldan ilerlerken, çok ötelerde bir yerlerde doğan güneşi görüyorduk. Bu uzun yolun sonunda, yeni yapılmış olmasına rağmen daha şimdiden pencereleri kırılmış, damı çatlamış ve makinaları muntazam çalışmayan koskoca bir fabrika bizi bekliyordu. Bizimle birlikte aynı işte, hatta yanıbaşımızda çalışan fakat bakımlı yatakhanelerde yatarak paydostan sonra kente gidebilme üstünlüğüne sahip olabilmiş bazı işçiler de vardı. 'Eğer' demişlerdi bize, 'yanınızda çalışan bu işçilerden daha fazla mal çıkarabilirseniz sizler de bakımlı yatakhanelerde yatar, sizler de paydostan sonra kente gidebilirsiniz.'

Barakada ve işte birlikte olduğum bir arkadaşım vardı. Yaşlı ve yorgun bir adamdı bu, altmış yaşını geçkin her işçinin söz edebileceği o acı anıları sık sık tekrarlı-

yordu.

"Bak delikanlı, benim köleliğim daha sekiz yaşındayken başladı. Elime haftada iki şilin geçiyordu ve bir de veremli kızkardeşim vardı. Terzi yanında çalışıyordu ve zavallı kızcağız, soylu hanımefendilerin tuvaletlerine dantel yetiştireceğim diye ölüp gitti. Endüstri ordusunun yedek erlerinden biriydim ve hayatım işsizlikle geçti. Şimdi yaş oldu altmış, hâlâ o endüstri ordusunun erlerinden biriyim ve işin asıl boktan yanı, o zamanlar işe gitmek için insanı böyle zora koşmazlardı. İnsan iyi kötü dilediğini yapabiliyordu. Hatta hiç unutmam, on iki yaşındaydım, kızlardan birini bıçkı dairesindeki kırpıntıların içine yuvarlayıp üstüne binivermiştim."

Uyandığımda pencereden sızan sabah güneşi yüzüme vurmuştu. Kendime gelinceye kadar bir süre gözlerim açık olarak yattım. Sonra hafifçe doğrularak yatağın içinde oturdum ve kapının arasına sokuşturulmuş olan pusulayı gördüm.

Böyle bir pusula ancak bir kişiden gelebilirdi, evsahibemden. Nitekim Guinevere beni yanıltmadı. Soluk mavi mürekkepli bir kalemle okunaklı satırlar yazmıştı:

> Sevgili Michael,
> Hani konuşacaktık, unuttun mu yoksa? Hemen aşağı gel. Seni görmezsem çıldırırım.

Ve hanımefendilik taslamak amacıyla olacak, kâğıdı imzalarken kimin karısı olduğunu da belirtmişti:

'Beverly G. McLeod'

Pusulayı yazı masamın üstüne bırakıp boşverdim. Nasıl olsa Guinevere'yi görmeye pek de hevesli değildim. Hâlâ sıcaktan bunalıyordum. Gidip bir duş yaptım, sonra temiz bir şeyler giydim. Tam dışarı çıkmak üzereyken ani bir istekle geri dönüp pusulayı yanıma aldım. Ucuz bir yer bulup kahvaltı ettim. Biraz gazete okudum

ve çalışmak düşüncesiyle eve döndüm. Merdivenleri çıkarken, Guinevere'nin çağrısı aklıma takıldı.

Kararsızca olduğum yerde dikilirken, gözetleniyormuşum gibi bir hisle başımı kaldırıp yukarlara bakındım. İkinci katın penceresinden Lannie beni gözetliyordu ve başımı kaldırır kaldırmaz geri çekilivermişti. Lannie, benim kendisini görmemi istememiş olmalı ki, saklanmayı yeğlemişti. Çalışmaktan vazgeçip gerisin geri merdivenleri inerek Guinevere'nin kapısını çaldım.

Tanışmamızdan bu yana Guinevere'yi ilk kez sabahlıksız, bornozsuz ya da diğer rüküş giyimlerinin dışında bir kılıkta görüyordum. Çiçek desenli şifon bir elbise vardı üzerinde. Geniş kenarlı yuvarlak şapkası ve siyah eldivenleriyle sokağa çıkmak üzere olan bir hanımefendiyi andırıyordu. "Oh Mikey, ne tatlısın..." diye içeri buyur ederken, renkli dudaklarını ıslatmayı da ihmal etmedi. İç gıcıklayıcı bir parfüm sürünmüştü, ya da daha gerçeği parfümle banyo yapmıştı. Tropikal ormanlarda açmış hoş kokulu bir çiçeği andırıyordu Guinevere.

"Ben de dışarı çıkmak üzereydim," dedi.

Gerisini getirmeden önce susup esrarlı bir poz takındı. "Nereye gidiyorum biliyor musun?"

Bana düşeni yaparak nereye gideceğini sordum.

"Hani sana bir doktordan sözetmiştim, hatırladın mı?" diye sordu.

Guinevere'den dinlediğim o eski serüvenlerinden birinin kahramanı olmalıydı bu doktor. "Yoksa romanında anlattığın doktor mu?" diye alaya aldım.

"İyi bildin, benim doktor buraya gelmiş. Bir göreyim diyorum." Kıkırdayarak saçlarını savurdu. "Bakalım görüşebilecek miyiz?"

"Bu evdekiler yetmedi de bir de doktor mu çıktı?" diye terslendim.

"Ah, sen bu doktoru bir bilsen. Bambaşka bir adamdır

o," dedi. Dalgın dalgın uzun dantel eldivenlerinin ucunu düzeltti. "Bir kadının aradığı her şey var bu adamda..." diye hayranlıkla mırıldandı. Sonra da bu doktorun ne müthiş, ne iyi yürekli, ne eli açık, ne yakışıklı ve ne tanınmış bir adam olduğunu, tizleşip kalınlaşan ses tonuna biraz da hayranlık —yoksa şehvet mi desem— katarak anlattı, ben de dinlemek zorunda kaldım. Sanki kentin sayfiye kesiminde imrenerek seyrettiği bir villayı anlatır gibi, doktorcuğuna birtakım yakıştırmalar yapıyordu. "Yemyeşil bir çimenlik, küçücük şirin pencereler, modern fakat pahalı eşyalar, her şeyi birbirine uygun ve kibar..." Guinevere biraz daha gayret ederse, doktorcuk insanlığı bırakıp, villanın arka bahçesindeki kayalıklarda açmış bir orkideye dönecek, diye düşündüm.

Guinevere, "Onu ne diye çağırıyorum, biliyor musun?" diye doktorun hayatını noktaladı. "Aşk çocuğu, diyorum ona." Başını hafifçe yana eğmiş, eldiveniyle çenesini okşuyordu. Hülyalı, dalgın bakışlarla beni süzdü.

"Ya doktora gittiğini kocan duyarsa?" diye düşlerini dağıttım.

"Nereden duyacak, kocam uyuyor," diye cevapladı. "Dün gece eve bir geliş geldi, görecektin. Berbat olmuştu adam. Saatlerce odayı arşınladı durdu. Hatta bir ara dayanamadım da, 'ne bu halin' diye sordum." İçini çekti. "Neyse, sonunda birkaç uyku hapı yutturdum, sızdı. On altı saat oldu, hâlâ böcek gibi kıvrılmış uyuyor."

Guinevere'den sıkılmaya başlamıştım. "Madem gitmek üzereydin, beni ne diye çağırdın?" diye sordum.

"Şey, bir dakika..." diye şaşaladı. "Yani konuşacak bir şeyler vardı herhalde, ne bileyim?"

Belki de beni niçin çağırdığını unutmuştu. Bir süre zoraki bir gülüşle suratıma baktı. "Ha, şey," diye hatırladı. "Hani dün geceki toplantıda olup bitenleri bana

anlatacaktın." Biraz durduktan sonra ekledi. "Yani belki anlatmak istersin diye düşünmüştüm de..."

"Yanlış düşünmüşsün," diye kestirip attım. Seni yolundan alakoymuş olmayayım..."

Guinevere saatine bir göz attı. "Yok yok, daha biraz vaktim var, gideceğim zaman söylerim."

Ayağa kalkıp dolaşmaya başladım.

"Ayol dolaşacağına otursana," dedi parmağıyla işaretleyerek.

"Ne o, yoksa sinirlendin mi?" diye söylendim.

"Kim, ben mi?"

Suratına baktım. "Doktorcuğuna gidiyorsun öyle mi?"

Başıyla onayladı.

"Atma!" diye sesimi yükselttim. "Doktor falan yok, yalan söylüyorsun."

Omuz silkti. "İster inan, ister inanma."

Yine dolaşmaya başladım. Guinevere, nedenini bilmediğim bir telâş içinde, adımlarımı izliyor ve kuşkusuz, sakin görünebilmeye çabalıyordu.

Birden oturma odasının kapısının arkasında duran bir şeye gözüm takıldı. Bu hazırlanmış, büyükçe bir bavuldu ve konulduğu yerde ilk bakışta pek görünmüyordu. Bavulu alıp önüne taşıdım. "Oldukça dolu," dedim. "İstersen taşımana yardım edeyim." Bavulun aceleyle doldurulduğu belliydi. Guinevere'nin o bitip tükenmez iç çamaşırlarından birinin kordonu iki kapak arasına sıkışmıştı.

Guinevere bavulu önünde görünce, artık olan oldu gibilerden şapkasını çıkarttı. "Anlayacağını biliyordum zaten," diye mırıldandı. "Uyanık adamsın sen, Lovett." Sakin bir şekilde, fakat dudaklarındaki titremeyi önleyemeden konuşuyordu.

"Yoksa kaçmaya mı hazırlanıyordun?" diye boğuk bir sesle sordum.

Kaçmak, Guinevere'nin düşlerindeki temaydı. "Oh,

hayır. Şey bak dinle Lovett..." diye kekeledi. "Bir yere kaçacak değilim canım. Şöyle bir hava alıp gelecektim. Hepsi bu. Bavulu da..."

"Evet, bavulu da..."

"Şey için... Elbiselerimi bir toplayayım demiştim de..." diye uydurdu. "Bakalım toplanınca kaç bavulluk elbisem var diye merak etmiştim..."

Durmadan yalan söylüyordu. "Sen kaçacaktın, ya da hiç değilse kaçmayı düşünüyordun," diye söylendim. "Kocanı ilâçla uyuttun, bavulunu hazırladın ve tam kaçmak üzereyken nedense beni buraya çağırdın. Kaçıp gitmeden önce niçin beni görmek istedin, onu söyle?"

Gözleri doluverdi. "Ne olursun, benim peşimi bırak Lovett," diye inledi.

"Seni tutuyor muyum sanıyorsun. İşte her şeyini hazırlamışsın. Kalkıp gitsene!"

Guinevere başını kaldırarak, "Hayatımı mahvediyorsun!" diye bağırdı.

Bilgiç bilgiç güldüm. "Sen hiçbir yere gidemezsin Guinevere," dedim. "Çünkü kaçmaktan korkuyorsun."

Guinevere'nin kolları iki yanına düştü. "Herkes beni suçluyor. Kimse çıkıp da, Beverly şunu yap, demiyor," diye ağlamaklı bir sesle yakındı. Yüzünde çocuksu bir burukluk vardı.

"Çünkü bu güne kadar hep başkaları senin hakkında karar vermiş, sen de buna alışmışsın. Kendi başına kalınca ne halt edeceğini bilemiyorsun," diye çıkıştım.

Umutsuzca başını kaldırıp yüzüme baktı. "Ne olur git başımdan," diye fısıldadı ve kaldı.

Biri kapıya vuruyordu. Guinevere, telâşla, "Tamam geldi işte," diye yutkundu. Yerinden fırladı. "Ay ben şimdi ne yapacağım?" diye sızlandı. "Çabuk Lovett... Çabuk bir yerlere saklan."

"Niçin saklanacakmışım?" diye diklenecek oldum

ama sesimdeki heyecanı farkedince, bir yerlere saklanmaya dünden hevesli olduğumu anladım.

"Ay Mikey, boşuna konuşup durma da gir şu kapının arkasına," diye akıl öğretti.

İyi mi... Guinevere, bir süre önce bavulunu gizlediği kapı ardına şimdi beni iteklemişti ve bir eliyle saçlarını düzeltip, diğeriyle de masa lambasının verini değiştirdikten sonra hanım hanımcık ziyaretçisini karşılamaya gidiyordu. Bir ara koridordaki halıya takıldı. "Ay Allahın belâsı!" diye bir çığlık koyuverdi. Kapı yeniden vuruldu. Guinevere buna da, "Patlama, geldim!" diye bir karşılık yetiştirdi. Oysa kapıya varmıştı bile, ama hemen açmıyordu. Geri dönüp iyice gizlenip gizlenmediğimi anlamak için bana doğru bir göz attı. Parmağını dudağına dayayarak, sessiz sedasız durmamı işaretledi.

Kıpırdayacak olsam Guinevere'nin işi bitikti. Kapıya yürürken takındığı şu alımlı ifade, şu memelerini dik tutuş, hepsi havaydı. Ama kıpırdamadım.

Guinevere kapıyı açtı.

Sahteliği yüzde yüz olan bir sevinç çığlığı attı. "Ah aşk çocuğu nerelerde kaldın?"

Ve Hollingsworth içeri girdi.

Odanın ortasına doğru yürüdüğünü duydum. Hollingsworth'u göremiyordum ama duruşunu gözlerimin önüne getirebiliyordum.

Guinevere, "Beni hâlâ seviyor musun?" diye en numaracı sesiyle sordu.

Anlaşılan bundan sonra bambaşka bir Hollingsworth dinleyecektim.

"Evet seviyorum," diye romantik bir karşılık geldi. Ve sanki bunu demek yetmezmiş gibi Hollingsworth, birbirinden iç gıcıklayıcı cümlelerle aşkını sergilemeye başladı. Guinevere'ye deliler gibi aşıktı. Şu eteği bir tutuşta carttadanak yırtar da her yanını yer, şurasına bir öpü-

cük kondurur, buracığına bir el atar, o dudakları lokma lokma çiğneyip bir şeyler bırakmazdı geriye. Guinevere doktorun kasaplığından hiç söz etmemişti. Hollingsworth'un da bir kolunun yeniyle ağzını silip "Ya Rabbi şükür" demediği kalmıştı.

Guinevere de gevşemişti. "Oh, oh," deyip duruyor ama sesini pek fazla yükseltmemeye dikkat ediyordu. Anlaşılan hem onu hem de beni elde tutmaya bakıyordu.

Guinevere oh'larına devam ediyordu. "Oh aşk çocuğu, senin için her şeyi yaparım."

Hollingsworth, "Sahi yapar mısın?" diye yokladı. Aklından neler geçirdiğini tahmin etmek zor değildi.

"Senin uğruna saçımı süpürge ederim," dedi Guinevere. "Yeter ki sen iste."

Hollingsworth kadının ne demek istediğini önce kavrayamadı. Aklından geçirdiklerini gerçekleştirebilmesi için gerekli olan yaldızlı sözcükleri döktürmeye devam etti. "Canımın içi, seni, uğruma saçını süpürge edesin diye mi istiyorum sanıyorsun yani..."

Guinevere yeniden ohladı. Hollingsworth birden kadının gizli maksadını sezdi. Kendini toparlayarak görevine uygun birtakım usturuplu lâflar etti, "Hem bunları yapman için ortada bir gerekçe yok. Evli barklı olsak aklım erer ama şimdi..." Gülmeye başladı. "Kocan bizim bu konuşmalarımızı bir duysa, acaba ne der, ha?"

"Ay kocamı da adam yerine mi koyuyorsun?" dedi Guinevere.

Gerçekte Hollingsworth'a sokuşturmak istediği başkaydı. Nitekim Hollingsworth, "Yok, öyle konuşma. Ne de olsa kocandır. Hem anlaşılan ayrılamıyorsun da," dedi. Herhalde Guinevere'ye sarılmıştı. Konuşurken hızlı hızlı soluyordu. "Sana bir şey diyeyim mi, kocan göründüğü kadar aptal bir herif değil," diye kocası hakkındaki düşüncesini açıkladı.

Guinevere cilveye başlamanın sırasının geldiğini hesaplamış olmalı ki, "Sen de onu koru bakalım..." dedi yapmacıklı bir sesle.

Ama Hollingsworth yanlış anladı. "Karı kısmıyla da doğru dürüst konuşulmaz ki..." dedi. Sonra da karı kısmıyla nasıl konuşulması gerektiğini bildiğini göstermek istercesine kasaplığa başladı. "Senin her yanını lokma lokma yerim, haberin olsun." Fakat nedendir bilinmez, birden başka bir şeyi merak etti. "Kocanla nasıl yatıyorsun, anlatsana," diye boğuk bir sesle soludu.

Guinevere alınmış pozlarda dostunun kollarından sıyrıldı ve odanın ortasına doğru yürüdü. "Ay sen de hep bunu sorarsın," diye mızıklandı.

"Sen de hiç anlatmazsın..."

"Aman bırakalım bu konuyu," diye geçiştirdi Guinevere.

Hollingsworth bozuldu. "Ne yani karısı olduğun için söylemiyorsun, değil mi?"

"Ne olmuş yani?"

"Karısısın, karısısın," diye tekrarladı Hollingsworth. Sonra da bu duruma daha fazla tahammülü kalmamışcasına Guinevere'yi kolları arasına çekti.

Guinevere, biraz kızgın, biraz da burda olmaz gibisinden, "Ay yavaş, canımı acıtıyorsun!" diye sızlandı. "Hadi birer sigara içelim."

Hollingsworth'un ünlü çakmağı şakırtıyla çakıldı. Guinevere fırsattan istifade, gidip başka bir koltuğa oturmuştu.

"Şunu görüyor musun?" diye yeni bir konu açtı.

"Neyi?"

"Canım bavulu işte," diye tatlı tatlı sürdürdü Guinevere.

"Görüyorum."

Ve saldırı sırasının geldiğini hesaplayan Guinevere

aynı tatlı ses tonuyla, "Şimdi benimle kaçar mısın diye sana sorsam, kaçar mısın?" diye nicedir tasarladığı planını yürürlüğe koydu.

"Nereye kaçıyoruz?" diye duruldu Hollingsworth.

"Nereye olursa. Dünyanın öbür ucuna. Ta Barbary'ye ha, var mısın? Bunun söylenişi hoşuma gidiyor."

Hollingsworth, "Olur, olur gideriz," diye Guinevere'nin gönlünü aldı. "Olur, kaçırırım seni."

Guinevere bırakmadı. "Öyleyse hemen kaçalım, ben hazırım."

Hollingsworth gıcık tutmuş gibi bir süre öksürdü. "Yok, öyle hemen gidemeyiz," dedi. "Önce işimi bitirmem gerek."

Guinevere derhal boşandı. "Ah, biliyordum zaten. Sen beni almayacaksın. Beni kandırıyorsun. Oyalanmaya tahammülüm kalmadı artık."

Hollingsworth alttan almak zorunda kaldı. "Yok canımın içi, seni almamazlık eder miyim hiç? Ama sabırlı oluver. Şu iş bir bitsin, bak neler olacak. Avrupa'ya yollayacaklar beni. Çok önemli görevler verecekler bana, inan."

"Göndermezler."

"Gönderecekler, göreceksin. Bana öyle güveniyorlar ki..." diye kasıldı. Aslında kendini önemseterek Guinevere'nin ilgisini arttıracaktı. Neşeli bir sesle kendini övmeye devam etti. "Ne yani? Bana yapmayacaklar da kime yapacaklar? En sıkı çalışan adamlarından biriyim. Daha bugün bir rapor döşendim..."

Guinevere tınmadı. "Raporlarını üstlerine vermedikten sonra yazmışsın ne çıkar?"

Hollingsworth'un aklı karıştı. "Çok zor," diye mırıldandı. "İş yazmakta değil tabii, ben de biliyorum. Ama

bana ne söylenmişse onu yapmak zorundayım. Zaten tersini yapsam ne olur, sen de biliyorsun."

İhtiraslı bir sesle konuşma sırası Guinevere'ye gelmişti. "Bak," diye fısıldadı. "Bizimkinin elindeki nesne en azından bir milyon eder. Servet be servet..."

"Etmesine belki eder ama daha ne olduğunu bilmiyoruz," diye homurdandı Hollingsworth.

Guinevere sesini alçalttı. "Ben biliyorum," dedi. "Sana söylerim. Bunca zamandır bu herife karılık ediyorum. Milyoner eder bu iş bizi, bak bilesin. Asil oluruz, asil..."

"Bu işin sonu neye varacak, bir türlü karar veremiyorum."

Hollingsworth öyle kesin bir inançla konuşmuştu ki, Guinevere üsteleyemedi. "Hem üstüm olacak o herifiere de nasıl bir adam olduğumu ispatlamak istiyorum," diye ekledi.

Sonra aralarında kısa bir sessizlik oldu. Hollingsworth'un ayağa kalktığını duydum. Can sıkıntısıyla, "Gideceksek gidelim şu otele, yoksa geç kalacağız," diye mırıldandı.

Guinevere de ayağa kalkmıştı. Hatta belki de Hollingsworth'un kolları arasına atılmıştı. "Oh şekerim," diyen soluklarını duyuyordum. "Hayatım kusura bakma, aklım başımda değil. Ne yapacağımı bilemiyorum. Sen nasıl istersen öyle yapalım, ha, oldu mu?"

Hollingsworth da boş durmuyordu galiba. "Peki ben yapacağın şeyleri söylerim."

Derken öpüşme şapırtıları duyuldu.

"Bir daha öp beni," diye fısıldadı Guinevere.

Ve aynı terane bu kez, 'sen onun karısı mısın / karısıyım, değil misin / değilim, öyleyse kimin karısısın / seninim'li birtakım öpüşme, hırıldama, soluma anları içinde bilmem kaç kez tekrarlanarak sürüp giderken, içerde

uyuyan koca, yattığı yerde belki şöyle bir döneniyordu ama sadece şöyle bir döneniyordu, hepsi o kadar.

Sonunda Guinevere, "Onun karısıyım," diye soluk soluğa Hollingsworth'u itekledi. Derin bir soluk aldı. "Gideceksek yürü hadi," dedi.

Hollingsworth koridora doğru yürümeye başladı.

Tam bavulun ne olacağını düşünürken Guinevere'nin sesi duyuldu. "Ay bekle biraz. Şu bavulu bir yere tıkayım."

Hollingsworth kapının dibinde beklerken, Guinevere bavulu yüklenip yanıma taşıdı ve ayaklarımın dibine bıraktı. Bir an göz göze geldik. Guinevere ürkek bakışlarını benden kaçırdı. Hollingsworth'a dönerek, "Leroy!" diye seslendi. "Kocamın başına kötü bir şey gelmeyecek, değil mi?"

"Gelmeyecek," diye karşılık verdi Hollingsworth. "Yeter ki aklını başına toplamakta gecikmesin..."

Guinevere, "Ah keşke... Ne de olsa başına kötü bir şey gelsin istemem," dedi. Gönlün oldu mu gibilerden bana baktı. Sonra Hollingsworth'un yanına yürüdü.

Sokak kapısı açılıp kapandı, gittiler.

Guinevere, gerçekten o son soruyu sormakla bugün beni niçin aşağıya çağırmış olduğunu açıklıyordu. Bir yandan kendi değişmez sorunlarını önüme sererken, öte yandan da dümenini yürütmeye bakıyordu ve ancak sırtına yüklenen günahların altında ezilmeye başladığı anlar yaptığı rezilliklerden utanıyordu.

23

Evden ayrılmadan önce yatak odasına bir göz attım. McLeod karısının 'böcek gibi' diyebileceği bir pozla değil de, daha değişik bir şekilde yatıyordu. Belli ki derin bir uykuya dalmıştı. Ellerini gözlerinin üstüne kapamış, bacaklarını karnına,

dizlerini de yer bırakmamacasına göğsüne yapıştırmıştı. Çeneleri birbirine kenetlenmişti ve soluk alırken dişlerine çarpan hava garip bir uğultu meydana getiriyordu. Sıkılı bir yumruğa benziyordu McLeod'un suratı. Onu böylesine güçsüz durumda görmek insanı yadırgatıyordu. McLeod kendisini seyrettiğimi bir bilse herhalde öfkeden köpürürdü diye düşündüm.

Yanıbaşına Monina büzülmüştü. Başını babasının başına yaslamış, küçük elini bilinçsizce bir güven duygusuyla babasının omuzuna dayamıştı. Altın rengi saçları yastığa dağılmış, yüzündeki çocuk aydınlığıyla, sakin ve mutlu bir düşü sürdürüyordu. Bir baba-kız tablosu içinde aynı yatakta uyuyorlardı ama çocuğun olanca saflığıyla babanın iç karartan kasvetli suratı arasında aşılmaz bir boşluk uzanıyordu. McLeod'u şimdiye dek hiç bu kadar çökük görmemiştim. Sakalı uzamıştı ve yer yer, en fazla da ağzına yakın kırışıklarda iyice kırçıllaşmıştı. Bir ara gergin dudakları aralandı ve bir horultu koyverdi. Ve birkaç anlamsız cümle döküldü ağzından. Galiba bir şeylere karşı çıkıyordu. Sonra kollarını sıkı sıkı vücuduna doladı.

Onları öylece bırakıp oturma odasına döndüm ve dışarı çıktım. Daha dışarı adımımı atar atmaz, Lannie'yi gördüm. Kapının ardına sinmiş beni gözlüyordu.

Sabırsızlığını gösteren bir davranışıyla uzanıp kolumu tuttu. Tırnakları etime gömülüyordu. Boğuk bir sesle, "Seninle konuşmak istiyorum," dedi. "Gel, benim odaya gidelim." Heyecandan olacak tir tir titriyordu.

Üst kat merdivenlerini tırmanırken Lannie'de bir değişiklik olduğunu farkettim. Menekşe rengi elbisesini ütülemiş, saçlarını taramış, bukleler halinde omuzlarına dökmüştü. "Ne konuşacağız?" diye sordum.

"Anlatacağım," dedi.

Odasına girdik. Lannie kuşkulu bir halde dönüp ka-

pıyı kilitledi. Baktım, ilk kez temiz paktı. Yine de eski bir yağlıboya tablonun üzerine bir kat astar çekilmişe benziyordu. Etekliği daha şimdiden birkaç yerinden buruşmuş, buklelerinden biri çözülerek kendi havasına dalmıştı. Solgun suratına renk katmak için aceleyle yüzüne bulaştırdığı pudra, burnunun ucunu ve gözlerinin altındaki siyah halkaları daha bir belirlemekten öte anlam kazanamamıştı.

Göğüs cebine elini daldırıp bir avuç kağıt para çıkardı. "Al işte, sana olan borcumu ödüyorum," dedi.

Şaşkınlığımı gizlemek için verdiği paraları saydım. Aslında elime tutuşturduğu para, benim ona verdiklerimi karşılayamayacak kadar azdı, fakat yine de ödemeyi akıl edebilmiş olmasına şaşmamak elde değildi. "Parayı nereden buldun?" diye sordum.

Bir süre sustu, sonra birden çenesi açıldı. Kelimeler sel gibi akmaya başladı. "Sadaka diye verdin o parayı, değil mi?" diye bağırdı. Gözleri çakmak çakmaktı. "O parayı sırf bana hakaret etmiş olmak için verdin... Ama ödemediğim takdirde altta kalacağımı biliyordum." Öfkeden titriyordu. Bana parayı uzatan eli kasılarak yumruk olmuştu, aceleyle cebine soktu yumruğunu.

Sakin görünmeye çalışarak, "Benimle ne konuşacaktın?" diye sordum.

Dinlemedi. Banyoya yürüdü ve az sonra elinde bir şişe viskiyle geri geldi. Zayıf ve titrek parmaklarıyla şişenin selofanlı tıpasını açmaya uğraştı, beceremedi. "Ver de ben açayım," dedim.

Senin yardımına ihtiyacım yok, dercesine dişleriyle söküp çıkardı tıpayı. Sonra da başına dikti.

"Dur bardak getireyim," dedim.

Banyoya gittim. İçerde, birkaç büyük boy tozlu bardaktan başka bir kasa içki daha vardı. Garip bir panik duygusu içinde, arkamsıra banyoya geldi. Kasanın görül-

mesinden hoşlanmadığı belliydi. Elimdeki bardaklardan birini kaptı. 'Bu parayı nereden buldun?' diye sorumu tekrarlayacaktım, fakat herhalde cevap vermez diye düşünerek caydım. Paraları bir tomar yapıp masanın üstüne bıraktım.

"Para önemli değil," dedim.

Lannie'nin gözleri büyüdü, çığlık çığlığa bağırmaya başladı, "Ne hakla?.. Ha, ne hakla benim paramı atıyorsun?"

Ben de öfkelendim. "Hollingsworth'un aldığı soluğu bile kaçırmamaya gayret ediyorsun. Ama sana para verdiğini bilmiyordum. Para almak..."

"Budalasın sen," dedi Lannie. Şişeden bir yudum daha çekti. "Şu dünyamızın tüm saflıklarını yansıtan bir parayı almak... Ama herhalde sana birileri paranın tıpkı kurbağalar gibi, çeşitli evrelerde, çeşitli değişimlere uğrayarak elden ele geçtiğini anlatmış. Bu durumda denilebilir ki para, ortalaması itibariyle kan rayicindedir, Ve ne yazık ki o büyük adam* bugün sağ değil. Sağ olsaydı ne denli suç tezgâhlandığını ve sevginin rayicinin nasıl düşmekte olduğunu bizlere açıklayabilirdi." Kazaya uğramış bir kültür-gemisinden artakalmış bilgi kalasları yüzüyordu zihninde. "Ne varsa kan olur gider ki, kendisi de bir meta olan paranın yasası da budur zaten." İçkiden kalanı da başına dikip bitirdi. "Ama öbüründen gelseydi para almamazlık etmezdin."

"Sanırım alırdım."

Belki de içkinin etkisiyle, oldukça gayrete gelmişti. Beni ikna etmek için kararlı bir güç sarfediyordu. "Duygusal olmanın suç olduğunu hiçkimse söylemedi mi sana? Onun ne yaptığını biliyor musun?" dedi.

Başımı sallayarak bilmediğimi gösterdim.

---

* Lannie'nin kastettiği büyük adam, Karl Marx'tır. _ Ç.N.

"Bu soruşturmanın sonunda her şey ortaya çıkacak ve sevgili dostunun bir böceği bile incitmemiş olduğu anlaşılacak diye düşünüyorsun, ama yanılıyorsun." Sesi nefretle dalgalanıyordu. "Bu adam dünyayı mahvetti, anlıyor musun? Bu herif birinci sınıf bir katildir. Ama karşısındakilerde, birinci sınıf bir yurttaş izlenimi uyandırır... Tıpkı benim ortağımın kendisini birinci sınıf katil olarak tanıtıp senin sevgini kazanamaması gibi... Yıllar yılı her gece onlardan birini ele geçirip yok eder. Sonra da evine dönüp, o pipolu herifin resminin altında diz çöker ve, 'Ey Büyük Adam, senin bana verdiğin düşüncelere karşı çıktım, beni bağışla,' diye yalvarır. Ama az geçmeden ayağa fırlar, defalarca suratının ortasına tükürür. 'Bütün bu cinayetleri senin adına işledim' diye küfürü basar, tükürüğü basar, sonra da ağlamaya başlar. Ve resimdeki adam hiçbir şey demeden, yeniden önünde diz kırıp, 'Efendim, bağışla beni, ne yapacağımı bilemiyordum,' diye yakarmasını bekler."

Bir karşılık vermediğimi görünce sordu.

"Ne o? Yoksa inanmadın mı?"

"Bilmem. McLeod'un nasıl bir adam olduğu hakkında hiç fikrim yok."

Şu kadarcık telâş üstünü başını yeniden batırmasına yetmişti. Saçları dağılmış, bukleleri boşanmış ve sigarasının külüyle şişeden dökülen içki damlaları etekliğinde yeni lekeler meydana getirmişti.

"Bu işe, yani sizlerin arasına niçin karıştığımı bilmiyorum," diye konuşmaya devam ettim. "Tam her şeyden kaçmayı düşünürken... her şey gelip beni buluveriyor. İşte açık açık söylüyorum. Ben belli birtakım amaçlarla sizlerin arasına katılmış bir adam değilim. Ne demeye kalkıp beni birtakım şeylere inandırmaya çalışıyorsun?.. Yani, McLeod'un yanında kimse olmasın mı istiyorsunuz? Onun bir tek dostu kalması bile fazla mı

geliyor sizlere?" Lannie'nin yüzüne baktım. "Sen beni inandırmak ya da uyandırmak istemiyorsun," dedim

"İstiyorum."

"Hayır. Sen kendini inandırmak istiyorsun."

Galiba zayıf bir yerinden yakalamıştım. Sinirli bir kahkaha attı. "Kendimi mi inandırmak istiyorum? Ah Mikey, ben zaten inanmışım. Ortada uyandırılması gereken biri varsa o da sensin. Bir zamanlar ben de senin gibiydim. Ben de bir zamanlar şimdi portresi British Museum'da duran o koca dev'in önerilerine kanıp bizlerin kuracağı bir dünya bulunduğuna inanmıştım. Oysa bunca yıldır hem o koca dev yanıldı, hem de bizleri yanılttı. Ortada kurulacak bir dünya yok, çünkü hırsla yiyip yutan bir dünya ile karşı karşıyayız ve biz de yeniliyoruz."

"Henüz bunu bilmiyoruz," diye geveledim.

"Bilmiyor muyuz!?" Bu sözlerim karşısında ağzında tutkulu bir ifade belirdi. "Dinle beni. Biz hiçbir zaman, hiçbir şeyi anlayamadık. Ortada bir dünya vardı ama nasıl bir dünyaydı bu, bak ben sana anlatayım. Duvarları bir açılıp bir kapatılan fakat zaman geçtikçe kilit üstüne kilit vurulan bir cezaeviydi bu. Unuttun mu yoksa? Hani o bir sürü zavallıyı odalara itekleyip başlarından aşağıya zehirli gaz yağdırmışlardı, anımsadın mı? Bu kıyımı nasıl becerebilmişlerdi diye düşünme, kimbilir bizleri ne tür bir soylu ölüm bekliyor. Ama onun nasıl olduğunu sana anlatabilirim. İlkin kolluk kuvvetlerine çağrı yapılıyor, kimi nizamiye nöbetinden, kimi mutfaktan kalkıp geliyordu. Üstleri bunları bir odada toplayıp ne yapacaklarını anlatıyorlar ve kolluk kuvvetleri düzenli sıralar halinde yemekhaneye inerek karınlarını doyuruyorlardı. Hatta bu özel görevlerinden ötürü kolluk kuvvetlerinde olanlara birer bardak da içki veriliyordu, cakadan. Sonra kolluk kuvvetleri yine düzenli sıralar halinde odalara dalıp daha önce başkaları tarafından tutuklanmış olan mah-

kûmları alıyorlardı. Mahkûmlar birerle kolda yürütülüyorlardı. Elbette aralarında şişmanlar ya da görevlilerin gözüne girmek isteyen yağcılar da bulunuyor, ama yürüyüş durmuyordu. Kolluk kuvvetlerinin sarhoşluklarına bakan insan, böylesi bir görevde nasıl mutlu olunabilir diye şaşırıyordu. Sonunda mahkûmlar penceresiz, gri duvarlı geniş bir odaya sokuluyorlardı. Ve oyun başlıyordu. Üstler insafa gelmişler ve mahkûmlara duş yaptıracaklarmış! Derhal kadınlar bir yana ve erkekler bir yana ayrılıp, çırılçıplak soyunuyorlardı. Giysilerini çıkarır çıkarmaz görevlileri yanıbaşlarında buluyorlardı. Görevliler kadınların oralarını buralarını elleyerek, 'ne de pis şeylermiş' diye homurtular koyverip onları başka odalara itekliyorlardı. Bir yandan da sarhoş beyinlerinin isteğine uyup kıçlarını memelerini okşuyorlar zayıfları şişmanlardan ayırıp güle oynaya hepsini duşların altına istif ediyorlar ve kapıları üstlerine kapıyorlardı. Sen şimdi öleceksin diye düşünüyorsun ama öyle değil. Bu uzun yolun sonunda bambaşka bir oyun daha var. Onu da anlatacağım," dedi. Bir elini kaldırarak belirsiz bir işaret yaptı. Gözleri iri cam bilyalar gibi donuklaşmıştı. Tıpkı aynanın karşısında rolünü ezberleyen bir oyuncu gibi konuşmasına devam etti. "Kolluk kuvvetlerinin görevi daha başlamamıştır. Son kapının sürgülerini de indirmek üzereyken hoparlörlerden bir ses duyulur. 'Yüce Devlet' o sınırsız şefkat ve hoşgörüsünü kullanmaya karar vermiştir. Aralarından biri, en güçlü kimse o canını kurtarabilecektir. Gerçi 'Yüce Devlet'inmiş gibi duyurulan dahiyane bu af tasarısını, aslında ölümün zevkini çıkarmayı öteden beri aklına koymuş bulunan bir baş görevli Hükûmet'e sunmuştur ve de öneri son anda nasıl olduğu bilinmeyen bir el çabukluğuyla onaylanarak, uygulamaya konulmuştur. Böylece kolluk kuvvetlerinin camların ötesinden izleyebileceği müthiş bir arbede başlar. Her çıplak durup

dururken hırsla kader arkadaşının gırtlağına sarılır, ısırır, koparır. Sen tam, artık dökülecek kan kalmamıştır, diye düşünürken ortalığı yeni kan gölleri kaplar ve bu korkunç kavgadan sağ çıkanın canını kurtaracağı inancıyla boğuşan mahkûmlar yeni bir aldatmacaya uğrayarak, yukardan boşaltılan zehirli gaz dumanlarının içinde can verirler.

Dünya bu işte Mikey. Eğer mahkûmların arasından biri çıkıp da 'Boğuşmayı bırakın, şerefimizle ölelim' demiş olsaydı ölüm değişmeyecekti ama biçimi değişecekti. Hiçbirinin ağzına da yüzüne de arkadaş kanı bulaşmamış olacaktı."

"O zaman iş işten geçmişti çoktan," dedim.

Lannie neredeyse dindarlığa varan bir sesle, "Bak kardeşim," dedi. "Bak, sen hâlâ kendini yeşil çimenlikli çocukluk bahçelerinde yaşıyorum sanıyorsun. Oysa iş işten geçmiş durumda. Dünya, ta o kıyım günlerinde sona ermişti. Ne demek istediğimi anlayabiliyor musun? Önümüzde bizleri bekleyen çözümler yok artık. İnsanların arasında sadece ayrıcalıklar hüküm sürüyor. Kısacası, şu ellerimizde ne iyi, ne de kötü var. İkisinden de yoksun yaşıyoruz."

"Öyleyse ne demeye olup bitmiş vahşetlerden söz ediyorsun? İyiyi kötüden ayırt etmedikten sonra boşuna yaşıyoruz sayılmaz mı?"

Lannie acıyla dudaklarını büktü. "Ah Mikey," diye inledi. "Bu korkunç olayı sana niçin anlattığımı bile anlayamamışsın."

Biraz durakladıktan sonra yine başladı. "Bak Mikey, sen henüz içinde yaşadığımız düzenin başlangıcını bile yorumlayamamış durumdasın. Geçmişin hatalarını değerlendirmeyi bilmiyorsun. Şimdi sana bu olayda kolluk kuvvetleri kötülüğü mü temsil ediyorlardı diye sorsam,

evet diyerek işin içinden çıkacaksın. Oysa kolluk kuvvetleri insancıl davranmışlardı."

"İnsancıl mı?"

Lannie açıkladı. "Kolluk kuvvetleri, ellerindeki hükümlülere birtakım küçük tutkularını açığa vurma fırsatını tanıyarak ölmelerini istediler. Çünkü insan bir yığın içinde ölüp giderken, sadece tek bir korkuyu, bizlerin şimdilerde tattığımız, yenilgi korkusunu tadar. Oysa evet kolluk kuvvetleri bir cinayet işlemişlerdi. Fakat senin düşündüğün ya da yargıladığın nedenlere dayanarak işlememişlerdi bu cinayeti. Bu cinayette ne masumluk ne de suçluluk vardı. Bizim gösteremediğimiz ya da bizde eksik olan, güçlülük, 'yapabilme güçlülüğü' vardı. Bu adamların suçu içki istemelerindeydi. 'Kolluk Kuvvetleri Cinayetini' işleyenlerin hepsi de bilinçsiz, cahil ve bomboş yaratıklardı. Özellikle bu görev için seçilmişlerdi. Belki de üstler, kafası az buçuk çalışanları bu göreve vermekten kaçınmışlardı. Seçilenlerse birtakım ucuz alışverişlerin adamlarıydı. Kolaylıkla kendilerini satıvermişlerdi, üstelik farkında bile değildiler. Hatta bu kıyıma katılanların bazıları belki şu sıra çevrelerindekilere 'pişmanız' diye yakınıyorlardır. Ve işte asıl suçları da burada. Hem kafayı çekiyorlar, hem de pişmanız diye sızlanıyorlar."

"Bana kalırsa suçları değil de umutları bu," dedim.

Karşı çıkışıma bozuldu. Artık seninle bu konuda konuşmam dercesine sözü Hollingsworth'a getirdi. "Bu parayı ondan neye karşılık aldığımı öğrenmek istemiyor muydun?" diye sordu.

"Evet."

"Öyleyse dinle," dedi. "Hollingsworth onların adamı. Ve onlar insana küçücük bir odada yaşayıp istediğini yapabilme hakkını tanıyorlar. Ya da şöyle diyeyim: Her

zaman iğrenç olacağımı düşündüğüm için kendime böyle bir gerekçe buluyorum."

"Onlar dediğin kim?"

Lannie iskemlesinde şöyle bir dikildi. Sanki bunca konuşmaya zorla katlanmış gibi, "Kolluk Kuvvetleri," diye söylendi. "Nasıl ki senin dostun öbür tarafın adamıysa, onlar da topraklarında yaşama savaşı verdiğimiz bu ülkenin görevlileri. Ve er geç bir gün gelecek, kapışacaklar ve birinden biri galip çıkacak. İşte o zaman asıl şaşkınlıkları başlayacak. Çünkü kafalarında 'kazanmak'tan başka bir düşünce yok. Yani zafere ve ondan sonrasına hazırlıklı değiller... O zaman da bana gelecekler. Onların zafer sonrası kuşkularını ben gidereceğim."

Dudaklarımda oynaşan gülümsemeyi görünce aklımdan geçenleri anlamışcasına sözü değiştirdi. "Ya da ben gideremezsem mutlaka bir başkası giderecek. Yani biriieri çıkacak. İçkiyle veya birtakım başka şeylerle birer zafer sarhoşu olmaları önlenecek. Ben önleyeceğim. Çünkü ben insanların yaşamasını istiyorum; onları anlıyorum ve mutlaka yaşamaları gerektiğine inanıyorum."

Odada gidip gelmeye başlamıştım. "İyi ama ya ben senin o cezaevi dediğin dünyada yaşamayı seçmezsem ne olacak?" diye sordum.

"Onu seçmek senin elinde değil ki. İşin zorluğu burada," dedi.

"Bana kalırsa iki taraf da kazanamayacak. Birbirlerini yiyecekler. Aslında senin görmek istediğin de bu zaten, öyle değil mi?"

Biraz duralar gibi oldu. "Kimin ne istediği belli mi yani? Belki de elimizde sevgi diye yangın sevgisinden başka bir şey kalmamıştır." Başını koltuğun arkalığına yasladı. "Benimle gel Mikey," diye yalvaran bir sesle

sürdürdü. "Benimle gel, çünkü geleceğin hakimi onlar. Vakit varken biz de onlara katılalım."

"Sen dilediğini yap, Lannie," dedim. "Çünkü nasıl olsa kendini satmışsın. Şimdi de kendi kendine, o da benimle birlikte batsın, diyorsun."

Omuz silkmekle yetindi.

"Bana bak," diye sesimi yükselttim. "Guinevere'yi gözetleyip odama bıraktığı pusulayı okudun. Bunlar da aldığın paraya dahil mi bari?"

Beni duymuyormuş gibi yüzü anlamsızlaştı.

"Lannie, sana söylüyorum!" diye bağırdım. "Aşağıda konuşulanları da dinledin, değil mi?"

"Sırf kendim için..." diye itiraf etti. "İnan ki sırf kendi geleceğimi bilebilmek için dinledim."

Susmuştum. Lannie devam etti. "Karıyla birlikte gitti, değil mi?"

Başımı salladım.

Lannie içini çekti. "Ah ne orospu karıymış, ne orospu!"

Yorgun suratına baktım. Kendi kendisiyle yaptığı mücadeleden yüzü solmuştu. Tüm acısı ve kederi, beyaz pudra astarı delerek suratına yerleşmiş gibiydi.

"Ah ne kancıkmış," diye zor duyulur bir sesle mırıldandı. "Hiç düşünememişim..."

24 - Eğer Büyüklük belirli kimselerin gözetimine devredilmişse, diğerlerinden de düşünme esirgenmiştir. Kendimi ele alayım. Ben ki ne toplumsal ne de iktisadi ilişkilere girmemiş, belleksiz olduğu gerekçesiyle muhakeme-yapmak zorluğuna katlanmamak ayrıcalığına sahip, geçmişi olmamak dolayısıyla da gelecekten kaçınmak durumunda olan biriyken, bana ait olmayan, bir zamanlar öğrenip de sonradan umursa-

madığım fikirlerle uğraştırılıyordum, yeniden. Edinilmiş sonra da kullanılmış özel eğitimler, sindirilmiş dersler, öğrenilmiş tanımlar geri dönüp bir bir önüme dikiliyorlardı.

Oturdum ve konuyu baştan sona bir kez daha gözden geçirdim. İşçi işgücünü satmakta ve çalışma süresince değeri kendi ücretinden daha fazla olan ürünler meydana getirmektedir. Ve haftanın yedinci günü işçi dinlenirken kapitalist kârının hesabını yapmakta, bir kısmını tüketip kalanını nereye yatıracağını hesaplamaktadır. Benim İncil'im olmuş olan kitabın ilk bölümünde kısaca fakat özlü olarak işte bunlar yazılıydı. Buradan itibaren iki bin sayfalık ve sayısız diğer bir çok kitaba kadar uzayan bir yolculuğa çıkılabilir, son üç yüz yılın tarihi araştırılabilir; bu arada ufukta yepyeni fabrikalar boy atar, demiryolları döşenir, kentler genişler, öyle ki ortalığı bir alacakaranlık sarar ve sevginin rayici düşer.

Denklemler ve bağıntılarla boğuşuyordum. İşçi ve makina vardı ve makina büyümesini geliştirdikçe insan küçülmekte, yokolmaktaydı. Öyle ki düşen (insan) rayicinin cenaze marşı duyulabilir hale gelmişti. Bu da insanda her doğanın mutlaka öleceği ama ölmeden önce de büyümesini geliştireceği duygusunu uyandırıyordu. Cenaze marşının müziğine tav olanlar onun peşisıra seğirtirlerken kazanç rayicini ellerine geçirmiş olan makinalar onları bulundukları yerlerden söküp dünyanın öbür ucuna savuruyorlardı. Emekçi ve makina, birinin ücreti öbürünün maliyetine, değişken sermaye sabit sermayeye dönüşmüş. Biri azalırken diğerinin şişmesi, kendilerinden kâr'ın çalınmış olması gereken insanların ürün-vermeyen makinalar karşısında ufalanışları gibi. Dünya çapında araştırmalar yapan fabrika sahipleri bir teneke kutunun bile maliyetini karşılayıp kâr-payını sunabilmesini sağlamışlardı. Bunun için de yüzlerce koloninin ve bağımlı ülkenin yerlilerinin yaşadıkları inlerden çıkarılıp hücrele-

re kapatılmaları gerekmişti.

Parababaları lânetli bir uğraşa gömülmüşlerdi, çünkü artık-değer bir kez çalınmıştı ve çalıntının yeniden-yatırıma dönüşmesi gerekiyordu. Ve eğer artık-değer onların büyüme kapasitelerinin kaynağı ise aynı zamanda yıkımlarının da kökü oluş durumundaydı. Oturmuş düşünüyordum ve anımsayamadıklarımı yeniden-kurmak zorundaydım. Şaşılacak kadar karmaşık olan konuları elimden geldiğince tarttım ve tröstlerin teknik oyunlarının arasından el yordamıyla geçip üretimin niçin sınırlı tutulduğunu, böylelikle de fiatların nasıl yapay olarak ayarlandığını, insanlığın yarı nüfusunun yaşama düzeyinin nasıl yükselemediğini anlayabilmek için artık-değer yasasını tekelci uygulamanın karşısına koydum. Çünkü eğer herkesin yaşama düzeyi yükselseydi Paul'ü doyurmak için gereken Peter'i nereden bulacaktı tekeller? Çok ender olarak kavrayabildiğim altın standartı üzerinde kafa patlattım ve gümrük mevzuatları üzerinde başıma ağrılar girene dek düşündüm. Ancak o zaman çelişkiyi kavrayabildim: Şu anda endüstriyel yordamlar (technique) dünyayı doyurmaya hazırdılar, oysa dünya pazarı yok edilme süreci içindeydi.

Tekellerin nasıl hareket etmekte oldukları ve nasıl yeryüzündeki her ülkeye aldatarak, kandırarak sızmış olduklarını adım adım izledim. Aynı sırada, ihtiyaçtan doğma bir araç —ki onlar buna politika diyorlardı— olarak, ordular büyümekte ve silâhlanma artmaktaydı. Muhtemelen ben doğmadan önce bitmiş olan o birinci savaşı, beni de yutan ikincisini ve hazırlıkları yapılan üçüncüsünü düşündüm. İnsan küçüldükçe makina büyüyordu. Ufuk yeni fabrikalarla yırtılmıştı, ve bunların üzerine de yenileri eklenmekteydi. Ve bütün bunlar olurken de insanoğlunun kullanabileceği ürünlerin yaratılması da her geçen yılla birlikte daha da azalıyordu. Çünkü artık yeni bir tüketici ve yeni metalar vardı. Ve her mermi kendi-

sine müşteri olarak bir düşman askeri bulabilmekteydi. Bu pazar hiçbir zaman doyurulamıyordu, eskinin yerine daima taze kan buluyor, milyonlarca insanı istihdam edebiliyor, milyonlarcasını da üniformaların içine sokabiliyordu. Artık yeniden-yatırım ihtiyacı doğmayacak ve artık-değer tarafından lânetleniş ortaya çıkmayacaktı. Elimi kaşıdım ve kendi parasızlığıma şükredip başkalarının adına da üzülerek, her yılın parası olanlar için dilediklerini hiç düşünmeksizin satın alabilecekleri son yıl olduğunu düşündüm. Gelecekte bu yıl buruk bir özlemle anılacaktı.

Parababaları, şu benim klâsikleşmiş parababalarım da diğerleri gibi şaşkınlığa uğrayacaklardı. Çünkü onlar da benim kadar zayıftılar ve yüreklerinde hissediyorlardı olacakları. Kendi gazetelerinde okuyorlardı. İstismar etmekte oldukları bürokratların iktidarından çıkarıyorlardı. Kendileri gidiciydiler ve yerlerine başkaları gelmekteydi. Devlet'ten aldıkları her çek'te silâh depolarına yolladığı her yüklü araçta kendisini küçültmekte ve ötekileri büyütmekteydi. Ah, tabii henüz ömürleri tükenmiş değildi. Önünde, savaş çıkması halinde, bir, iki ya da daha fazla yıllık bir zaman vardı ama sonunun gelmekte olduğu da kesindi. İşçinin daha az ücret alıp daha çok çalışmak zorunda kalacağı günler yakındı. Böylesi bir büyüyü ise ancak işçiler adına söz sahibi olan bir hükümet tutturabilirdi. Parababaları böylesi bir içli istifa karşısında ağlamayıp da ne yapsınlardı? Yeni liderlerin de kendilerine kârlar ayıracaklarını, devletin kapitalist olarak herkesin işgücünü satın alıp, bunu belirli bir azınlığa yüksek ücretle, çoğunluğa da düşük ücretle dağıtacağını bilmek parababası için bir teselli armağanı olmaktan öte anlam taşımayacaktı. Yeni demokrasinin bir askeri özgürlük ve bir kilise eşitliği sağlayacağının duyurulması da parababaları için küçücük bir mutluluk olmanın ötesinde değer ifade etmeyecekti. Sözlerine kulak asan bile çıkma-

yacaktı. Çünkü olayı başlatan onlardı. Şimdi kalkmış sonuçlar karşısında yakınıyorlardı. Geleceği kendisiyle tartışamayacağı, konuşamayacağı, sözünü geçiremeyeceği, kahrolası düşman vardı, ordaydı ve geleceğin aynası oydu. Tekel düşmana karşı kapatılmıştı. Onlar Paul'ün doyurulması için gereken Peter olmuşlardı. Bir daha yükselemesinler diye bastırılmışlardı. Fakat gidişleri ani olmuştu ve düşman kesilmişlerdi. Tekellerin başlattığı ve kendilerinin sona erdirmek zorunda oldukları savaştan doğmaydı bu düşmanlık. Ellerindeki aynaya bakarak gelecek hakkında kehanetlerde bulunuyorlardı.

Artık bir sosyal devrim niteliği kalmamış olan, bunun piç varislerini destekleyecek olan işçileri düşündüm. Yaşama düzeyi söz verildiği üzere yükseltilecekti. Bir domuz pirzolasının ağırlığınca yükseltilecekti ama bir süre sonra bu da geri alınacaktı. İşçiler kendi partilerini iktidara getirdiklerini sanacaklar ve sonunda devletin kendilerinin aracı değil, efendisi olduğunu keşfedeceklerdi. Bir zamanlarki talepleri olan özgür üreticiler ve özgür tüketiciler birliği, şimdi parti ve devlet içinde ücret-ilişkisi olarak varolacaktı. Türkülerini söyledikleri ulusların uluslararası dayanışması, yerini bir yarısının diğeriyle savaştığı hür dünyaya bırakmış olacaktı. Özgürlüğün en yüce kavranış şekli olan sosyalist-özgürlük yerine kışla disiplini içinde çalıştırılma köleliğiyle armağanlandırılıp, yapılacak propagandayla sevişme bile bir ödev haline getirilecekti, işçi sınıfına. Oysa bir miras kalmıştı ama bu, sendika ağaları, kiralık kalemşörler ve Fabian* tarafından paylaşılmıştı.

Ölmesine ölecekti parababaları ama kafalarına inecek olan baltalarla değil, yavaş yavaş ve bizzat kendileri

---

* Fabian : Ilımlı Sosyalist (İngiltere'de). Örneğin B. Russell. Bunlara salon-sosyalisti ya da tatlısu-sosyalisti denir. - Ç.N.

tarafından üretilmiş olan çelişkilerin içinde eriyip gideceklerdi, bizzat kendilerinin kotardıkları savaşlar tarafından yenilip yutulacaklardı. İşte olup olacak buydu ya da ben böyle görüyordum. Ve aldatılmışlar ordusu, giderek birbirlerininkine daha çok benzer hale gelmiş olan belgiler uğruna birbirlerinin kanlarını akıtıp duracaklardı.

Sonra ne olacaktı? Sonrası için düşünebildiğim cevaplar başlangıçta verdiklerimden azdı ve Lannie'nin karşı tarafa geçmemizi önerişine de sırf içimdeki bu soruyu cevaplayamamış olduğum için karşı çıkmıştım. İhtimal, düşünme-yapma yeteneğim benden çıkartılıp, alınmıştı ama sonunda işte yine ona sahip olabilmiştim. Ve şu anda ne vücudumu ne de beynimi zora koşmaksızın hareketsiz oturabiliyordum.

Bir saat kadar aklımın gölüne küçük çakıl taşları atarak oyalandım. Attığım taşlar giderek o kadar çok halkalar yarattılar ki sonunda biçimlerini yitirdiler. İyice sersemlemiş olmalıyım.

Bu dalgın oturuşum Hollingsworth'un kapıma dikilmesiyle sona erdi. Hollingsworth, neredeyse arkadaşça diyebileceğim bir gülüşle selâm verdikten sonra, on beş dakikaya kadar McLeod'un sorgusuna başlayacağını ve istersem yanlarında bulunabileceğimi söyledi. Dediğine göre, bundan sonra yanlarında bulunmamın onca hiçbir sakıncası kalmamıştı.

Arayıp da bulamadığım bir çağrıydı bu. Sanki ne zamandır böyle bir fırsatı bekliyormuşum gibi, daha on beş dakikanın dolmasını bekleyemeden kendimi McLeod'un odasına attım.

Birkaç dakika bomboş odada vakit geçirdim. Neden sonra merdivenlerde yankılanan üçlü ayak sesleri duyuldu. Az sonra herkes odaya girmiş bulunuyordu ve — nedense, birbirini süzüyordu. Sözsüz selâmlaşma yerine geçen bu bakışmalar, herkesin belli yerine; McLeod'un

Hollingsworth'un karşısına, Lannie'nin ikisinin arasına, benim de yatağın ayakucuna oturmama dek sürdü.

Konuşmayı Hollingsworth açtı. "Yaptığım öneriyi düşündün mü?"

McLeod omuzunu kaldırdı. "Güvenliğimin korunabileceğinden kuşkum olduğu gerekçesiyle, yaptığın öneriye yanaşamayacağımı bildiririm," dedi. Odada derin bir sessizlik oldu, sonunda McLeod kararlı bir sesle, "Yani, önerini düşündüm ve kabul etmemeye karar verdim," dedi.

Hollingsworth elindeki kurşun kalemle avucuna darbeler indiriyordu. "Öyle olsun," diye homurdandı. Önündeki kâğıtlardan birine bir işaret koydu. "Madem ki kararın bu, soruşturmayı derinleştirmekte bir sakınca kalmamıştır."

İskemlesinde uyuklar gibi oturan Lannie'ye döndü. "Canınız sıkılmıyor ya Bayan Madison? Sigara filan ister misiniz?" Ses tonundaki alaylı havayı gizler gibiydi.

Lannie, yorgun bir bakışla Hollingsworth'u süzdü. Boğuk bir sesle, "İstemem, teşekkür ederim," dedi.

Hollingsworth da zaten lâf olsun diye sormuştu. İlgisizce önündeki kâğıtları karıştırmaya başladı. Sonra içlerinden birini alarak, "Bu kâğıtta da ayrıntılardan bazıları yazılı," dedi içini çekerek. "Benim çalıştığım örgütte bir süre görev almışsın," dedi. "Böyle bir örgüte nasıl girebildin, bize bunu anlatabilir misin?"

Bundan daha fazla şaşırabileceği bir soru olamazdı. Oysa, McLeod şaşılacak kadar sakindi. Hollingsworth, 'bak bakalım şuna' gibilerden kâğıdı eline tutuşturdu. McLeod kısık bir sesle, "Bu konuyu biliyorsun," dedi. "Daha fazla üstelemenin gereği yok bence..."

Hollingsworth, "Bırakın da kendi bildiğim gibi yapayım," diye fısıldadı.

McLeod, omuz silkmekle geçiştirdi. "Önemli değil

sanıyordum, bu yüzden üstünde durulmamasını istemiştim," dedi. "Eski görevimde kalmakta ısrar etseydim, mahkemelerde kelleyi kaptıracaktım. Bir de tam o sıralar bence desteklenmemesi gereken, ülkeler arası bir askeri antlaşma yapılmıştı. Aynı görevde daha fazla kalamayacağımı hesapladım. Bu askeri antlaşmayla ilgili olarak kimseye bir şey söylememiş olmama rağmen aleyhinde olduğum anlaşıldı ve önemli bir devlet yetkilisinin halkın önünde beni suçlayacağını öğrendim. Bunları düşünüp sağa sola başvurdum. Ve... evet, eğer pasaport istiyorsam..." Biraz durakladı. "Eğer yeni bir pasaport ve kimlik istiyorsam, şimdi senin çalıştığın örgütte çalışmam gerektiğini söylediler. Bize aktaracağın birtakım bilgilere karşılık sana pasaport veririz, dediler. Öbür ülkedeki bazı kişiler ve olaylar hakkında bilgi istiyorlardı. Uzunca bir süre düşündükten sonra öneriyi kabul ettim."

Lannie sinirli bir kahkaha attı.

McLeod, Lannie'nin hakaretini görmemezlikten gelerek anlatmaya devam etti. "Hatta bir süre sonra başarılı çalışmalarımdan dolayı olacak, bir masa bir de sekreter kız verdiler emrime."

Hollingsworth, alay etme fırsatını kaçırmadı. "Herhalde üstün yetenekli bir elemanmışsınız."

"Bundan ötesini anlatmayı gereksiz buluyorum," diye bitirdi McLeod.

Hollingsworth dilini şaklattı. "Bir şartla bu konu üzerinde durmam," dedi. "Bize... şu küçük şey hakkında bilgi verirseniz."

"Ben almadım," diye kestirip attı McLeod.

"Ya!" Hollingsworth gülümsedi. "Nasıl olsa sende olup olmadığını anlayacağız."

Hollingsworth, gözlerini tavana çevirdi. "Nasıl sürdürsek acaba?" dedi. Derken önündeki kâğıtlardan birini aldı. Okuyormuş gibi yaptı. Sonra da aklının yettiğini

belirtircesine başını salladı. "Tamam. Bu işinizi görür," dedi. Özentili bir tavırla kravatını düzeltti.

"Bizim örgütten niçin ayrıldığını anlat," dedi. Sesini resmileştirerek ekledi. "Hem de ne bir söz söylemişsiniz ne de bir iz bırakmışsınız, ayrılırken."

McLeod başını öne eğmişti, parmaklarının eklem yerlerini inceliyordu. "Kişi olarak tükenmiş, yıkılmış olduğum kanısına varmıştım," diye mırıldandı. Hollingsworth'dan çok bana açıklıyormuş gibiydi. "Kendime yeni bir hayat kurmak zorundaydım," diye sürdürdü. "Devrimci gücüm yozlaşmış, tükenmişti. Bu durumda benim için yapılacak tek şey kalmıştı — hayatımı kurtarmak. O güne dek kendi hayatımın böylesine büyük bir önem kazanacağını düşünmemiştim. Sizin arkadaşlarınızın arasına katıldığımda bu duygular içimi kemirmeye başladı." Dudaklarını ıslattı, "O günlerde ruhen, bedenen ve düşünce yönünden ne kadar acı çektiğimi anlatacak değilim, ama kesinlikle bildiğim bir şey vardı; o da en kısa zamanda, en sessiz ve gürültüsüz şekilde örgütünüzden ayrılmak..."

"Ve ayrıldın, öyle mi?"

"Evet."

"Ayrılırken şu küçük şeyi de beraberinde götürmedin ya?"

"Götürmedim."

"Ama küçük şey, senin ortadan çekildiğin günlerde kaybolmuş, buna ne dersin?" diye sordu Hollingsworth.

McLeod bozmadı. "Beni rastlantılarla suçlayamazsınız."

Hollingsworth cansıkıntısıyla başını kaldırdı. "Öyleyse şöyle diyeyim. Kendinin devrime adanmış bir adam olduğunu düşünerek, daha küçük çapta da olsa, bir eylemde bulunman gerektiğini hesaplamış olamaz mısın?"

McLeod bunu da beğenmedi. "Ben kendimi hiçbir şeye adamış adam değilim," diye söylendi. "Örgütünüzden

ayrıldığımdan bu yana sadece yaşantımı sürdürebilmeye bakıyorum... Ve her türlü politik eyleme o zamandan beri paydos demiş bulunuyorum."

"Yok, yok, sandığın kadar enayi değilim," diye onu susturdu Hollingsworth. Sonra elindeki kâğıttan okumaya başladı:

> İşçilerin birbirine hasım iki dev ülkenin devlet ekonomilerine girmeleriyle, Barbarizm perspektifinde her zamankinden daha bir yakınlık kurulmuş olur.

Hollingsworth, yazıyı belirgin bir güçlükle, heceleyerek, tıpkı bir ilkokul öğrencisi gibi ağzını sözcüklere hazırlayarak okuyordu.

> Geleceğin Sosyalist tarihçileri yirminci yüzyılın dökümünü yaptıkları zaman, genç devrim eyleminin Batı Avrupa'yı sarmasının önlendiği Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki o birkaç yıla takılıp kalacaklar ve dev işçi devriminin ölümcül yaralarla yozlaşmaya, ihanete ve yenilgiye terkedilmiş olduğunu tesbit edeceklerdir.

Hollingsworth başını kaldırıp, baktı. "Devam edeyim mi?"

"Eğer size bir yararı dokunacaksa, edin," dedi McLeod.

> Üçüncü Dünya Savaşı'nın hazırlıklarının yapıldığı şu günlerde, artık gerilerde kalan o eski Toplama Kamplarına tıkma kalıpçılığından sıyrılarak yeni bir boyut kazanmış olan Barbarlık tekniği, sözde barışı koruyor pozuyla karşı çıkanların tümünü gizli polise toplattırarak, en uç noktasına varmıştır. Ve bu düzen karşısında, sosyalist devrimin boyutları gitgide küçülmekte — politik gelecek içinde, bir noktacık durumuna düşmektedir. Yapılacak iş bu noktayı da yitirmemektir. Şöyle ki, savaş sonrası yerle bir edilen düşünce özgürlüğü, zamanla kendine gerekli objektif koşulları hazırlayabilir ve bu yeni ortam da başarılı bir dünya proleterleri devrimine yol açabilir. Sorumluluğu yüklenmiş sosyalistler olarak, her ne olursa olsun, bunun sadece bir ihtimal olduğunu öncelikle bizlerin kabul etmesi gerekmektedir.

Hollingsworth okumayı kesip, "Bu satırların yazarı olduğunuzu da kabul ediyor musunuz?" diye sordu.

"Etmiyorum."

Hollingsworth mendilini çıkarıp içine öksürdü. "Herneyse, merakınızı gidermiş olmak için söyleyeyim, sizin nerelerde saklanabileceğinizi, biz bu makalenizden elde ettiğimiz ipuçlarıyla çıkardık. Aylarca birtakım araştırmalar yaptık. Bu yazının çoğaltıldığı teksir makinasını, kâğıdı, diğer makalelerle bunun arasındaki bağlantıları ve en önemlisi, bizim örgütün işleyişi hakkında birtakım tecrübeli bilgiler verebilen kişinin kimliğini araştırdık ve bütün ipuçlarının hep aynı adamda; o ülkemize, okyanusun ötesindeki ülkeden gelmiş olan adamda toplandığını gördük." Hollingsworth evrak çantasından çıkarttığı içi dolu bir zarfı kasılarak McLeod'a uzattı. "İstersen bir göz at. Bütün deliller içinde," dedi.

McLeod, zarfın içindeki delilleri incelerken Hollingsworth sırtını iskemlesine yaslamış, dalga geçiyordu.

Sonunda sessizliği bozan McLeod oldu. "Kabul," diye mırıldandı. "Makaleyi ben yazdım."

"Ya ötekileri...?" diye üsteledi Hollingsworth.

"Hepsini ben yazdım," dedi McLeod.

Birden içimdeki heyecan çarpıntısının gurura dönüştüğünü hissettim. Kendimi tutamayarak, "Gördün mü bak...?" diye bağırdım.

Ama heyecanım havada kaldı. Lannie, benimkiyle tamamen ters bir heyecanla yerinden fırlamış, "Yalan söylüyor! Yalan! Bunları o yazmadı!" diye bağırıyordu.

Hollingsworth sakin görünmeye çalışarak, "Otur yerine," dedi.

Lannie'nin süngüsü düşüverdi ama susmadı. "Hayır o bunları yazacak adam değildir, yalan söylüyor, hepimizi aldatıyor," diye söylendi.

Hollingsworth yerinden kalkarak yanına gitti ve yatış-

tırmak istercesine sigara tuttu. Yumuşak bir sesle, "Size söylemiştim Bayan Madison," dedi. "Bu işlerde yalan dolan hiç eksik olmaz." Sonra da Lannie'nin titrek elleriyle tuttuğu sigarayı yaktı.

"Biliyorum, biliyorum, söylemiştin," diye savsakladı Lannie.

Hollingsworth sükûneti yeniden sağlayınca masanın önüne geçip dikildi. Sert bir sesle, "Bundan sonra biz konuşurken kimse karışmayacak," dedi. Baktı ki benden bir karşı koyma gelmiyor, efendilik edip azarlamayı bu kadarla bıraktı. McLeod'a bakarak, nerde kalmıştık ses tonuyla konuşmasına devam etti. "Anlaşıldığına göre son birkaç yılını bu tür makaleler yazarak geçirmişsin, öyle mi?"

"Yazarak ve araştırmalar yaparak."

"Başka."

"Başka şey yok."

"Acaba mı? Doğrusu yazı yazmak ve araştırmalar yapmak bahanesi sana yakışmıyor değil. Ama yine de inandırıcı olmaktan uzak. Çünkü öbür ülkede bunca yıl kalmış birinin, bir bürokratın, kalkıp, Bolşevik teoriyi..."

"Marksist demek istiyorsun yani..."

"...yeniden kendine araştırma konusu yaptığına inanmak insana oldukça zor geliyor." Biraz durakladıktan sonra gözlerinin içine baka baka ekledi. "İnsanın oklına, acaba gerçek faaliyetlerini gizlemek amacıyla mı yazı işini sürdürüyor kuşkusu takılıyor, bilmem anlatabildim mi?"

"Anlayamadım," dedi McLeod.

"Yani bizim örgüte katılırken, öbür taraftan tam anlamıyla ayrılmış değildin ve devrim teorisini yazıp çiziyor görünmekle asıl görevini maskeliyordun, demek istiyorum. Çünkü durumun böyle olmasa, bu kez ortaya başka bir sorun çıkıyor ve insan kendi kendine, 'bu adam

bağlı bulunduğu örgüte ihanet etti, öyleyse niçin peşine düşmüyorlar' diye sormak gereğini duyuyor."

"Beni bulabilselerdi elbette peşime düşerlerdi," dedi McLeod.

Hollingsworth, yine inandıramadın gibilerinden parmaklarını şaklattı. "Hiç de öyle gözükmüyor."

McLeod içini çekti. "Bak Leroy, sen aklınca o küçük şeyin bende olduğunu söylemek istiyorsun. Fakat bir düşün bakalım, eğer o küçük şey hâlâ benim elimde olsa, ben onlara..."

Bu sefer de Hollingsworth kendince düzeltti. "Bolşeviklere yani..."

"...nasıl bağlı olurum. Küçük şeyi daha işin başında onlara devretmiş olmam gerekmez mi?"

Hollingsworth iyi kıstırmıştı. McLeod, ya öbürküler hesabına çalıştığını kabul edecek ya da küçük şeyin kendisinde olduğunu itiraf edecekti. Nitekim Hollingsworth, başarısının tadını çıkaran bir bakışla, "İyi ama soruşturmanın başından beri küçük şeyin sende olmadığını söylüyorsun," diye kapanını daraltti.

McLeod, 'teslim' gibilerden gülümsedi. "Aferin, iyi yakaladın Leroy."

Hollinsworth, "Çok şükür," diye göğüs geçirdi. "Şimdi elimizdeki bilgileri bir toplayalım bakalım. Önümüzde sadece iki olanak var. Birincisi küçük şey hâlâ sende ve senin şu anda o örgütle bir ilişkin yok, ikincisi, küçük şey sende değil fakat hâlâ düşman hesabına çalışıyorsun. Oysa soruşturmanın başından beri, kötü geçmişine lânetler savuran, tövbekâr bir adam pozundasın. Bu iki olanağın akla en uygun gelen sonuçlar olduğu kabul edilebilir. Soruşturmanın bundan sonraki bölümünü, bu anlayıştan yola çıkarak sürdürebilir miyiz?"

"Vaktini boşa harcamış olacaksın," dedi McLeod.

Hollingsworth cebinden bir çakı çıkarıp kaleminin ucunu sivriltmeye koyuldu. Ağır ve ciddi bir havada, kalemi yontup çentikleri avucunun içinde topladı, sonra da McLeod'un gözlerinin içine bakarak yere döktü. "Ah, özür dilerim," diye uydurma bir özür dilemede bulundu. Arkasından ayağıyla yontukları bir kenara süpürdü.

McLeod sıkıntısını gizlemek için olacak, başını öne eğmişti. Hollingsworth yapmacıklı esnemesini geçiştirdikten sonra, "Bir şey daha var," dedi. "Diyelim ki bizim örgütte çalışan biri, işi gücü bırakıp teorilerle uğraşmaya karar verdi. Acaba bu durumdaki bir adam, küçük şeyi de beraberinde götürmeyi ister mi, istemez mi?"

"Bu soruya varsayımsal bir karşılık versem, olur mu?"

"Oh, elbette... Buradakiler sıkılmazlar."

"Bu da bağlam içinde incelenmesi gereken bir sorun, Leroy. Görünüşte küçük şeyin alınmasının son derece aptalca bir davranış olacağını daha önce de söylemiştim. Çünkü alanın başı en kısa zamanda belâya girecekti. Bir de bunu alacak olan adamın durumu var... Bu belâyı göze aldığı varsayılan adam, o günlerde nasıl bir ruh hali içindedir? Anlaşıldığına göre adam, kendini yenilemeye karar vermiş, son on yılın alışkanlıklarını gidermeye çalışan biridir. Kaldı ki, teoriyi dengeleyen eylemdir. Öte yandan bu adam programıyla ilgisini çeken birtakım örgütlere girebilecek durumda da değildir. Yani adam, yeni yaşantısında yapayalnızdır ve hırsızlık eylemine kalkışmakla, erdem açısından kendisini yenileyecek yerde batıracağını bilmektedir."

Hollingsworth sıkılmıştı. "Bence bütün bu söylediklerniz biraz saçma oluyor," dedi.

"Ne dersen de," diye boş verdi McLeod.

"Küçük şey sende mi?"

"Hayır."

Hollingsworth derin bir soluk koyverdi. "Hayır'sa ben de sana inanmıyorum." Evrak çantasını önüne çekti. "Bakalım çıkarlarından vazgeçebilen bir adam mısın, onu anlayalım," diye sürdürdü. Çantadan bir dosya çıkardı. "Biraz da şu geçen konuşmamızda sözünü ettiğimiz Balkanlı dostumuzu tanıyalım... Hâlâ onunla hiç karşılaşmadığınızı iddia ediyor musun?"

McLeod durakladı. "Düşündüm de galiba ben bu adamla birkaç kez karşılaşmışım," dedi.

"Sadece birkaç kez mi?"

"Aklımda kaldığı kadarıyla öyle."

"Öyleyse biz yine elimizdeki delillere bakalım," diye kendi sözlerinden hoşlanır gibi bir sesle devam etti Hollingsworth.

"Bu Balkanlı beyefendi, 1936 yılında Akdeniz ülkelerinden birinde bulunmuş. O sıralar bu ülkede iç savaş varmış ve dostumuzun temsil ettiği güç, anayasal hükûmet taraflısı olarak kendi düşüncesine uygun düşen tarafa yardım yapıyormuş. Dostumuz bir yandan karşı casusluk örgütünün lideriyken, diğer yandan da ülkedeki uluslararası birliklerde de önemli bir göreve bakıyormuş. Hakkında tutulan raporlar incelendiğinde, politik düşüncesini iyice belirleyen birtakım konuşmalara rastlıyoruz. İstersen bunlardan birini okuyayım."

İstersen diye sorması gereksizdi, çünkü dosyadan başka bir kâğıt çıkararak okumaya başladı. "Bak, dostumuz neler yazmış..."

> Devrim için çalışıyor olmak yeterli değildir. Devrimci kendini sosyalist kavganın tam içine koyabilmeyi bilmelidir. Devrimci, kendisine verilecek görevleri, kooperatiflerin kurulması, kırsal alanların sanayileştirilmesi, ve diğer değerli başarılar kadar hoşa gidici görevler olmasalar da kabullenerek gerçekleştirmek zorunda olduğunu bilmelidir. Devrimcinin devrim anlayışı, kendisine verilecek en tatsız, en karşılıksız, en acı ve güç görevleri, coşkun

bir istekle gerçekleştirebilmesiyle ölçülür. Sözlerimden, devrimin koruyuculuğunu yüklenmiş olan ulusal güvenlik örgütümüzün sosyalist kavga içinde olmadığı gibi bir anlam çıkarılmasını önlemek amacıyla, bana verilmiş olan görevi karşılıksız bir istekle yerine getireceğimin ve sosyalist kavganın tam içine katılışımın kendi devrim anlayışımı saptayacağının bilinmesini isterim.

"Bu ülkenin kuvvetli adamı da bu yazının yazarı hakkında epey övgü döşenmiş," dedi Hollingsworth, başını sallayarak.

McLeod, "Artık övmüyordur," diye karşılık verdi.

Hollingsworth hafifçe öksürdü. "Kimbilir?" dedi. "Görüldüğü gibi dostumuz kendi devrimciliğinin bir deneyden geçirilmesini istemiş. Ve bu isteğin gerçekleşmesinde de bulunduğu ülkedeki politik karışıklığın epeyce yararı olmuştur elbette. O sıralar bu Akdeniz ülkesindeki uluslararası askeri güçlerle aynı cephede bulunan politik organlar arasında bir fikir ayrılığı sürüp gitmekte. Gerçi bu iki ana grup, kendi bünyelerinde birtakım bölünmelere uğramış durumdadırlar; fakat ortada öylesine karışık bir ortam var ki, şimdi her grubu teker teker saymak, zor. Politik kanadın bir bölümü, kendilerine devrimci diyen işçi grubunun elinde ve bu kuruluş da — ki eğer aklımda yanlış kalmadıysa adları Pow-Wow gibi bir şey olanlarla geçinemiyor. Derken büyük ve güçlü bir devlet, bu ülkeye cephane ve silâh yardımında bulunur ve gizlice gönderilen silâhların tümü savaş düzeni içindeki diğer birliklere dağıtılarak, Pow-Wow örgütünün düşman karşısında silâhsız ve cephanesiz bırakılması sağlanır. Ve düşmanın ilk saldırısı karşısında, Pow-Wow bozguna uğrayarak çöker ve büyük çapta kayba uğrar. Örgütün bu bozgunu üzerine tartışmalar ve kavgalar başlar. 'Niçin' derler, 'madem bu bir yurt savunması, savaşta aynı cephenin bir kanadına niçin silâh ve cephane verilmemiştir'. Derken delegelerden biri işi daha da ileri götürerek bizim

Balkanlı dostumuzu suçlar. Aralarında müthiş bir tartışma başlar. Balkanlı dostumuz bütün ustalığını kullanarak karşı tarafı iddialarından vazgeçirmeye çalışır ama boşuna... adamlar direnirler. Başka çıkar yol kalmadığını anlayan Balkanlı, suçlamayı yapanı ve çevresindekileri tutuklatır. Tutuklama gerekçesi olarak da bu adamların birer vatan haini oldukları ve düşman hesabına çalıştıklarının tesbit edildiği duyurulur. Suçlama bununla da kalmaz. Sözde gönderilen savaş malzemesinin bir bölümü Pow-Wow'a tahsis edilmiştir; ne yazık ki bu soysuz vatan hainleri, yurt savunmasında kullanılması gereken bu silâhları düşmana satmışlardır. Suçlananlara yüklenilen bu iftira her türlü yayın aracılığıyla halka duyurulur. Ne var ki aradan bir süre geçtikten ve olay kapatıldıktan sonra Balkanlı dostumuz, yurt savunması sırasında bir çeşit anarşist de olsalar Pow-Wow'a silâh vermeyişlerinin müthiş bir falso olduğunu bir yakınına açıklar. Tam tamına şöyle demiş: 'Bir belâya çatılmışsa bunu ne yapıp yapıp defetmek gerekirdi, atılmış adımı geri çekmek değil.' Şimdi söyleyin bakalım, küçük bir faaliyetini anlattığım bu adam hakkında ne düşünüyorsunuz?"

McLeod'un alnında boncuk boncuk ter damlaları parlıyordu. Kısık bir sesle, "Bu adam bir düzenin ürünüdür," diye geveledi.

Hollingsworth, olanca göstermelik nezaketiyle McLeod'a bir sigara uzattı ama kabul ettiremedi. "Bu konuda ayrıntılı bilgi sahibiyiz," diye yeniden başladı. "Balkanlı dostumuzun yardımcıları yazdıkları raporlarda kendisi hakkındaki düşüncelerini Merkez'e bildirmişler, bizimkiler de birtakım bağlantılar sayesinde bu raporların kopyalarını ele geçirmişler. İsterseniz Balkanlı'nın bir diğer başarısını daha anlatayım. Bu da bir başka Pow-Wow liderinin başına gelenler. Adam Balkanlı dostumuzun buy-

ruklarına uymayan dikkafalının teki belki de anarşist ya da öyle bir şey, bir Pow-Wow toplantısında kalkarak, savaş bitmeden işçinin devrime başlaması gerektiğini ileri sürüyor. Buna göre işçiler bir vaat uğruna değil kendi kurtuluşları için savaşmalılar. Hava gerginleşir. Neyin olabilir neyin olamaz olduğu kestirilemiyor. Bu yeni ortamsa oraya silâh satan o büyük ülkenin hiç işine gelmiyor. Ne olacak? Belli değil... Balkanlı dostumuz yukardan aldığı emirlerle hemen duruma el koyuyor. İki kiralık katil Pow-Wow liderini ve birkaç arkadaşını bir gece içinde öldürüveriyorlar. Ve tabii öldürülenler de birtakım sahte belgelerle düşman hesabına çalışan vatan hainleri olarak halka yutturuluyorlar."

Hollingsworth susar susmaz Lannie, "İşçilerin kanı döküldü!" diye haykırdı. Sesi, odayı kaplayan o bir anlık sessizlik içinde yankılar yaptı. McLeod yerinde sıkıntıyla kıpırdandı, sonra telâşla bir sigara yaktı.

Hollingsworth ciddiyetini bozmadan anlatmaya devam etti. "Ben bu Balkanlı'nın hayatını inceledim de, adamın karşısındakiler üzerinde sağladığı etkiye ve kurnazlığına hayran olasım geldi. Bakın bir olay daha anlatayım..."

Balkanlı'nın yeni bir başarısını dinleyemeyecek hale gelmiştim. Kafam allak bullak olmuştu. Ne düşüneceğimi ya da nasıl düşünmem gerektiğini kestiremeden oturuyordum. Birtakım siyasal cinayetler işleniyor, bir örgütün başına örümcek gibi çöreklenmiş olan Balkanlı diye biri kalleşlikler yaptırıyor, bu arada hançerler inip kalkıyor, birtakım devrimciler vatan hainleri olarak can veriyorlar ya da tutuklanıyorlardı. Ve Hollingsworth tıpkı bir mahkeme kâtibi gibi, elinin altında tuttuğu evrak çantasını kâh açarak, kâh bir dosyaya bakarak, 'Üçüncü Dava, Madde Dört, Konu Beş'i anlatıyor, sonra biraz ara verip içini çekiyor ve 'çok yazık olmuş' poz-

larda bu kez de dosyasından yeni çıkardığı bir başka kâğıttan, 'Yedi Numaralı Projenin, Sekiz Numaralı Dava Konusu'nu okuyordu. Dosyalar kabardıkça McLeod'un sessizliği artıyor, alnını kaplayan ter yayılarak bütün yüzünü, oradan da gömleğini ıslatıyor, tek sözcük etmeden akıl almaz bir sabır gösterisi içinde anlatılanları dinliyordu. Lannie ise, konuşan kim olursa olsun, onu da aynı kendinden geçmişlik havası içinde dinleyeceğini göstermek istercesine, parlak gözleri ve zaman zaman ıslattığı dudaklarıyla sonucu bekliyordu.

"Şimdi de..." diye sürdürdü Hollingsworth, "Balkanlı dostumuz hakkında yaptığım araştırmalar sırasında dikkatimi en çok çeken bir olayı anlatacağım. Gerçi pek önemli ya da diğerleri kadar kalabalıkları ilgilendiren bir olay değil fakat, bir açıdan son derece ilginç... Bizim Balkanlı dostumuzun cephe örgütünde çalışan oldukça genç bir adam var, sicili temiz, görevine düşkün ama biraz fazla kalıplara bağlı bir genç eleman bu. Ve bu genç adamın örgütteki çalışmalarının ikinci yılında, duyuş ve davranış biçimlerinde bazı garip değişimler oluyor. Bizimkiler tarafından ele geçirilen raporlarda bu genç adamın asıl görevini unutmuşcasına konuşmalar yaptığı ve 'Savaşı kaybediyoruz ve bütün suç bizim örgütte. Birtakım suçsuz insanları öldürtüyoruz. Oysa Pow-Wow gerçek devrimcilerdir, ya biz? İşte ben bunu öğrenmek istiyorum' dediği yazılı. Ve tabii bu genç adam hakkında verilen bu karar karşısında Balkanlı ne yapıyor? Belki de kendi geçmişindeki bazı olayları düşünüyor ve genç adamı... öldürmüyor. Genç adamı bir yere saklıyor ve sahte bir rapor döşenerek işin tamamlandığını üstlerine bildiriyor. Gerçekten de bu tutumu son derece ilginçtir. Ne var ki olayın kapandığı sanılırken durum birden ortaya çıkıyor. Balkanlı müthiş öfkeleniyor ve, bu işin sonunda ya o ya ben öleceğiz, diyor."

"Ah!" diye bir çığlık koyverdi Lannie.

"Evet, ne yazık ki öyle," diye devam etti Hollingsworth. "Ve genç adam öldürülüveriyor. Hem de kanımca birtakım psikolojik nedenlerle olacak, Balkanlı kendi eliyle öldürüyor onu."

McLeod yutkundu. "Bunda size ilginç gelen taraf ne, anlamadım?" diye kısık bir sesle sordu.

Hollingsworth açıkladı. "İlginç olan şu, Balkanlı dostumuzun ilk cinayeti bu. Emrinde cinayet işlerini yürütebilecek birçok adamı olmasına rağmen, cinayeti kendi işlemesi. Genç adamın son saklandığı yere tek başına gidiyor. Karşısında patronunu gören genç adam tabii başına gelebilecekleri düşünemiyor. Fakat Balkanlı dostumuz kısa bir konuşma yaptıktan sonra, kendisini öldürmek için emir aldığını söyleyerek genç adamı vuruyor. Ve evine dönüp sadece kendisinde kalacağını sandığı bir rapor yazarak cinayeti anlatıyor. İşlediği cinayeti itiraf ederken herhalde bir gün o raporun bizim elimize geçebileceğinden haberi yoktu."

Hollingsworth susunca yine herkesten önce Lannie konuştu. "Gaddarlık bu."

"Pek o kadar değil," dedi Hollingsworth, "Balkanlı'ya bu işi temizlemesi için emir vermişlerdi. Yoksa üstleri, o da yoldan... saptı diye kendisinden kuşkulanacaklardı. Fakat tek başına gidip genç adamı öldürdüğünü öğrendikleri zaman, herhalde içleri rahatlamıştır. Belki bizim Balkanlı dostumuz da genç adamı öldürerek kendisini yenileyebileceğini düşünmüştür. Nitekim kendisini düzeltmiş olmalı ki, dostumuz bir süre sonra yine bir cinayet işledi ve yine tek başınaydı."

McLeod, düz bir sesle, "Balkanlı ikinci cinayetini hangi şartlar altında işlemiştir, bence üzerinde durulması gereken nokta bu," diye uyardı.

"Oh, bu seferki daha da sıradan bir cinayet," diye

başladı Hollingsworth ve her ayrıntısını ayrı ayrı belirterek Balkanlı'nın ikinci cinayetini de anlattı. Balkanlı'nın yıllardır tanıdığı ve birçok kez birlikte çalıştığı değerli bir dostu vardı. Bu değerli dost önemli bir görevle başka bir Akdeniz ülkesinin başkentine yollanmıştı. Ne var ki adamcağız daha bu Akdeniz ülkesinde geçirdiği ikinci haftа içinde sapıtıverdi. Hareketleri değişmiş, eski coşkunluğundan iz bile kalmamıştı. İçki içmeyen adam şişeler devirmeye başlamış, çelik gibi sinirleri erimiş, elleri titrer, iri yarı bir adam olmasına rağmen giysileri üzerinden dökülür olmuş. Yine de kendisine verilen görevi tamamladı ve bundan sonra da kendini oteldeki odasına kapatarak üç gün kimseyle görüşmeden, sadece içki içti. Derken otel odasındaki değerli dosta, Doğu'ya dönmesi için gerekli pasaport geldi ve adam nedense, pasaportu aynı postayla Balkanlı dostumuza geri gönderdi. Bu olaydan birkaç gün sonra oteldeki adam, değerli dostu Balkanlı'yı karşısında buluverdi." Hollingsworth adeta neşeye varan bir zevkle anlatmaya devam ediyordu. "İki eski dost, bu otel odasında saatlerce tartıştılar, ya da şöyle diyeyim, bazı konular üzerinde düştükleri anlaşmazlıkları ortadan kaldırma çarelerini aradılar. Oteldeki 'Devrimi baltalıyoruz!' diye durmadan tekrarlıyordu. 'Sanki kendimizi yiyoruz. Şu mahkemelere bak! Ne yalanlar dönüyor o mahkemelerde, hiç haberin var mı? Eşitlik ilkesini Burjuvazi'ye göre ayarlayıp karılarımıza kürk giydiriyoruz. Her şeyi birbirine karıştırıp Sosyalizm'i en az yüz yıl gerilettik. Sosyalist erdem artık son nefesini vermek üzere, her yanımızı sahte melekler sardı.' Oteldeki, bu ve benzeri cümlelerle bazı acı gerçekleri dile getirdi. Bu tartışmaların sonunda oteldeki adam sadece bu yasak düşünceleri açıklamakla kalmadı artık öldürseler de geri dönmeyeceğini ve eski yoldaşından da kendisini zorlamamasını istedi."

Hollingsworth konuşmasını burada kesip, şimdi ne olacak dersiniz, gibilerden bakındı. Sonra, "Tartışmanın sonunda," diye yeniden başladı, "Bu idealist adam öldü. Beklenmedik bir şeydi bu. Çünkü Balkanlı kendisine verilen emirleri çiğnemişti. Yani, Balkanlı'nın elinde arkadaşını öldürme yetkisi yoktu. Pasaportunu verip gerisine karışmaması gerekiyordu."

McLeod'un yüzünde renk kalmamıştı. Derisi çekilmiş, kemikleri fırlamıştı. Kalın bir sesle, "Bence," diye mırıldandı, "İşi cinayete kadar vardırabilen böyle bir adam artık güvenilir olmaktan çıkmıştır. Kendisi kuşkular içinde bocalamaktadır ve bu tür korkular nedeniyle başkalarının yapması gereken işleri kendi üzerine alır."

"Özür dilerim ama ben aynı kanıda değilim," diye sakin bir sesle karşı çıktı Hollingsworth. "Çünkü böyle olması, adamın hayatındaki olaylara aykırı düşüyor. Adam, Akdeniz ülkesindeki o görevi bitinceye hatta daha sonralarına dek yerinden ayrılmıyor. Bağlı bulunduğu örgütün çalışmalarını hiç aksatmadan yürüttüğünü yine kendi açıklamalarından anlıyoruz. Belki şimdi bile aynı örgüt için çalışıyordur, kimbilir?"

McLeod, "Her ne halse, o adam ben değilim," dedi umutsuzca.

"Ama onu savunuyorsun," diye sırıttı Hollingsworth, "Sen olmadığını nereden bileceğiz?"

"Ben onu savunmuyorum, sadece neyi niçin yapmış olabileceğini açıklamaya çalışıyorum," diye ister istemez kendini savundu McLeod. Sinirli parmaklarıyla dudaklarına inen ter damlacıklarını kuruladı.

"Olmayacak şey değil," diye kabullenmiş göründü Hollingsworth. "Yine de bir hayli ilginç. Balkanlı, her cinayetinden önce, öldüreceği kimselerle saatlerce konuşmuş. Acaba neler konuşmuşlardır, dersin?"

McLeod'un alnının ortasında bir damar deriyi yır-

tarcasına seğiriyordu. "Yani Balkanlı cinayetlerini soğukkanlılıkla mı işledi demek istiyorsun?"

Hollingsworth kayıtsız görünüyordu. "Kendi meslek hayatım süresince öğrendiğim şey, sadece eylemin önemli olduğudur. Her insanın, bazen şöyle, bazen böyle duyguları olabileceğini hesaba katmak gerek. Fakat yine de, her şeye rağmen önemli olan sonuçtur. Balkanlı dostumuz ziyaretine gittiği kişilerle konuşurken elinin altındaki tabancanın varlığını da aklından çıkarmıyor. Buna rağmen belki de dostunu öldüremeyeceğini düşünüyor. Sevilen ve sayılan bir dostu öldürebilmek kolay değil elbette. Oysa Balkanlı konuşmalarının sonunda, bu dostluk burada biter deyip kurşunu sıkıvermiş... Şimdi birtakım avukatlar böyle bir cinayette soğukkanlı davranılıp davranılmadığını tartışabilirler. Benim ilgimi çeken şey başka. —Hollingsworth önündeki kâğıttan özetler çıkarır gibiydi— Adam cinayet işlemek kastıyla gelmediyse tabancasını niçin getirmiş, öyle değil mi? Hem bir şey daha var..."

"Ne var?" diye diklendi McLeod.

"Acaba dostumuz şimdi bile aynı işi yapıyor olamaz mı? Elbette kesinkes yapıyor demiyorum, fakat birtakım belli sorumlulukları başarıyla sonuçlandırmayı becerebilmiş olan bir bürokratın, işi gücü bırakıp teorileri eleştirmeye başlayacağını düşünmek biraz saflık oluyor. Yapacak, edecek ondan sonra da bilmiyordum diyecek. Kim yutar bunu?"

"İnsan ancak suçlarını ve hatalarını bilebildiği sürece yargılamalara girebilir," diye mırıldandı McLeod.

Hollingsworth'un suratı asılıverdi. "Palavrayı bırak. Ne desem hemen açıkgözlük edip bir tartışma ortamı yaratmak istiyorsun. Ama benim için önemli olan sonuçlardır, gerisini dinlemem bile..."

McLeod'un gözleri alev almıştı, öfkeyle Hollings-

worth'a baktı. "Hiçbir güce uşaklık etmedim," dedi.

Hollingsworth da sinirlendi. "Öyleyse aradığımız şey hâlâ senin elinde."

"Hayır, bende değil."

"Öyleyse Balkanlı sensin...?"

"Değilim."

Hollingsworth taktik değiştirdi. "O zaman şöyle diyeyim, Balkanlı'nın yerinde sen olsaydın, ne derdin?"

"Öne sürdüğünüz iki ihtimalden birinin doğru olabileceğini söylerdim."

"Tamam," diye kesip attı Hollingsworth. Bütün öğrenmek istediği buymuşcasına, iskemlesine yaslanıp bir sigara yaktı. Yine de tam huzur içinde değildi. Ellerini kucağına koymuştu ve kendini sorgunun devamını getirmeye zorluyordu. Lannie'ye dönerek, "Bayan Madison.." diye konuştu. "Bizi biraz yalnız bırakabilir misiniz?"

Lannie ağzını açmadan verilen talimata uydu. Kapıyı kapar kapamaz Hollingsworth uzanıp lambayı yaktı ve ışığı McLeod'un gözlerini kamaştıracak bir şekilde çevirdi.

"Bak," diye fısıldadı. "İnan ki sana karşı bir saygım var. Bu sözleri söylemek zorunda kaldığıma da üzülüyorum. Ne var ki sen de katlanmak zorundasın. Hem yaptığım öneriye boş vermeseydin, elini kolunu sallaya sallaya çekip gidecektin. Hatta, yine de gidebilirsin, unutma..."

McLeod sıkıntıyla soludu. "Önerine güvenemedim."

Hollingsworth inandırmayı denedi. "Anlıyorum," dedi. "Yıllarca bir sürü adam idare etmiş, istese lüks içinde yaşayabilecek olan bir beyefendiye nasıl saygı duyduğumu anlatamam." Nedense Hollingsworth heyecanlanmıştı. "İstersen milyonerler gibi yaşarsın. İstersen ordu satın alabilirsin." Biraz fazla müsamahalı davrandığını düşünerek konuyu ve ses tonunu değiştirdi. "Şu

sıra çıkmazdasın. Ama insan kurtuluş yollarını da görmezlikten gelmemeli."

Kısa bir suskunluk oldu. Hollingsworth sönen sigarasını yeniden yaktı. Birden kapı sanki biri tırmalıyormuş gibi vuruldu. Ben bu garip sesi bir kez daha duymuştum, diye düşündüm. McLeod da irkilmişti. Gözlerini, içine vuran ışıktan kurtarmaya çalışıyordu. Hollingsworth müthiş bir soğukkanlılıkla McLeod'un telâşını süzüyordu.

"Sustur şu sesi," dedi McLeod.

"Sizi rahatsız mı ediyor? İyi, sürsün öyleyse."

Bir eliyle sıkı sıkı masanın kenarına yapışmıştı. Sanki görünmeyen bir düşmandan kendini korumaya uğraşır gibiydi. Ağzı gerilmiş, dudakları titremeye başlamıştı.

"Sesi tanıdın, değil mi?" diye usulca sordu Hollingsworth. "Balkanlı dostumuz gizli görevini duyurmaya geldiği sıralar kapıyı hep böyle tıkırdatırmış. Yani bir çeşit parolaymış bu ve oteldeki eski yoldaşını ziyarete gittiği gün de kapıyı böyle çalmış."

Kapıdaki sinir bozucu tıkırtıları dinleyerek oturuyorduk. McLeod gözlerini ışıktan kurtaramamıştı. Yarım dakika kadar sürdü bu suskunluk. Neden sonra McLeod'un boğuk sesi odayı doldurdu. "Tamam," dedi. "İtiraf ediyorum. Balkanlı benim."

Hollingsworth bırakmadı. "Örgütten ayrıldığın doğru mu?"

McLeod başıyla onayladı.

"Öyleyse küçük şey hâlâ senin elinde."

"Evet."

"Nerede?"

McLeod birden ayağa fırladı. "Yeter, yeter!" diye bağırdı. "Bugün isteme. Biraz zaman bırak bana" Koca McLeod neredeyse ağlamak üzereydi.

Hollingsworth insafa geldi. "Tamam, öyle olsun," dedi. "Hadi, hadi. Üzme kendini." Masanın öte yanına

yürüyüp büyük bir olgunlukla elini McLeod'un zayıf omuzuna koydu. Kibar bir sesle, yatıştırmak istercesine, "Hadi, topla kendini," dedi.

McLeod başını öne eğmişti. "Git başımdan," diye soludu.

Hollingsworth alınmadı. "Sonra konuşur, durumunu bir karara bağlarız," dedi sakin bir sesle. "Yardımlarına teşekkür ederim."

Hafifçe McLeod'un sırtını sıvazladı, sonra masanın üstüne yayılı duran kâğıtlarını toplayıp, çıktı gitti.

25

O gece ve ertesi gece McLeod odama gelerek, sanki hiç vakti kalmamışcasına saatlerce konuştu. Tıpkı bir salgının ölümcül mikrobunu taşıyan hastanın durmaksızın kusmayı gereksinmesi gibi, işlediği suçları anlatarak, geceyarılarına dek odamın içinde dolaştı durdu.

Kendini bir konuşma seline kaptırmıştı. Hiç bilmediğim kentlerden hiç aklımda tutamayacağım adlardan sözediyor, o yerlerde, o adamlarla geçirdiği olaylara kahredici bir adalet anlayışıyla karşı çıkıyordu. Olayları, ayrıntıları ve o günkü koşullarıyla anlatırken kendini aşağılayabiliyordu ve böyle yapınca da her 'görevi' bir öncekinden daha korkutucu oluyordu. Sonunda beni değilse de kendini tatmin için olacak, açtığı yaraya bir neşter darbesi daha atarak, bir diğerine başlamak üzere önceki konuyu kapatıyordu. Daha ben neler olup bittiğini tam anlamıyla kavrayamadan, daha birtakım yargıların eşiğindeyken, o bir şeyler sezinlemişcesine düşüncelerime gem vuruyor ve... evet gayret etmiştim... önlemeye çalışmıştım... hatta... gibi açıklamalara girişiyordu. McLeod'un beni yargıç, kendisini de bazen yargıç bazen suçlu yerine koyarak yaptığı açıklamalar bir buçuk ge-

ce sürdü ve ben bütün bu süre içinde ne diyeceğimi ne düşüneceğimi kestiremeden, karşısında oturup, dinledim.

"Elbette, sen bütün bunların bilincinde değildin," diye anlatıyordu. "Ama sorgum sırasında bir ara sana baktım ve yüzünde bambaşka bir anlam gördüm. Bu anlam, inanmazlıktı... Sana göre McLeod denilen şu adam, bu suçları işlemiş olamazdı. Sorgu boyunca, ha şimdi, ha az sonra karşı çıkacak diye bekliyordun, biliyorum. Hatta belki şimdi bile inanmıyorsun. Çünkü ortada sihirli bir sözcük varmış gibi geliyor sana ve ben bu sözcüğü edince her şey düzelecek ve yoluna girecek sanıyorsun. Sana bir şey söyleyeyim mi, o sorgunun sonunda isteseydim, Leroy'un o acıklı cümleleriyle sizlere tanıttığı Balkanlı olmadığımı, bazı tarihler vererek ve olaylar anlatarak ispatlayabilirdim. Ama bunu yapmam bana ne sağlardı? Hiçbir şey. Çünkü işin aslını ararsan, Leroy'la aramda hani bir yerde sempati bile denebilecek bir yakınlaşma var. Eğer ben, senin ve o ne lâf edeceği bilinmeyen karının önünde kalkıp birtakım karşı çıkışlar yapsaydım, onun özenle anlattığı olaylar dizisi, bir anda bir başka olaylar dizisine dönüşüverecekti. Çünkü Leroy'un anlattığı ve karıştığımı öne sürdüğü o Akdeniz ülkesi uydurmasyonunda hukuken suçlanabileceğim tek gerçek yoktu. Bu yüzden de hukuken ben suçsuzdum. Ama ne var ki, Leroy'un bağlı bulunduğu örgüt bu suçları ister istemez yüklenecek benden iyi bir adam bulamazlardı. Ve Leroy, ya korkunç bir kurnazlıkla ya da bilinçsizce ve örgütün isteği üzerine bu olayları anlatırken, benim gerçekten işlediğim ve onun anlattıklarıyla aynı paralelliği sürdürmüş olan birtakım olayları bildiğini sezdiriyordu. Leroy bana gerçek suçlarımı anlatsaydı, nasıl bir tepkiyle karşılaşacağını biliyordu. Yıllardır gizlediğim, aklıma getirmekten bile kaçındığım birtakım olayların bir anda açıklanarak önüme konması ha-

linde, şamar yemişe dönecektim. Bütün sorgu boyunca, beynim buz tutmuşcasına, o olayların gizlendiği bölüme dokunulmaması dileğiyle karşısında otururken, Leroy ermişvari bir gösteride bulunuyordu. Öyle ki, karşısında kendimi sahte bir acıya alıştırır gibi olmuştum. Hatta şimdi, artık acı duymadığımı düşünerek avunabiliyorum bile. Aslında yıllardır böyle bir boşalımın acısına dayanabilme gayretini sürdürmüştüm... Ve hemen her şeye karşı takınmayı gereksindiğim soğuk tutumum da bundan ileri geliyordu!"

Burada konuşmasına bir süre ara verdi. Birbiri ardısıra içtiği sigaraların izmaritleri ve külleri yerde kümeler meydana getirmişti.

"Yine de seni bana bağlayan duygunun ne olduğunu anlayabilmiş değilim," diye birden bağıra çağıra konuşmaya başladı. "Yani bana duyduğun güvenin kaynağını bilemiyorum. Ya ben belli birtakım davranışlarımla senin güven duygularını dolandırdım, ya da geçen yıllar içinde bende bazı değişimler oldu. Yahut belki de şöyle bir oluş içersindeyim de henüz bilincine varamamış durumdayım: Artık tümünü yitirdim diye düşündüğüm devrimciliğimi, sandığım kadar yitirmiş değilim. Yani beni teori spekülâsyonlarına sürükleyen şu suçları ve suçluluk duygusunu başımdan defedip yeniden özgürlüğümü kazanarak yarıda bıraktığım eylemime dönebilirsem, bende hâlâ ümit var demektir." —Bir an durakladı ve bir elini yumruk yapıp diğerinin ayasına vurdu— "Ama bu durum mantıken böyle. Kendime bir çıkış bulabilmek için her şeyi hatta senin bana karşı duyduğun güven duygusunu bile bir umut olarak alabilirim, fakat olmaz. Yani mantık, olur dese de olmaz. Çünkü yapamazmışım gibi geliyor."

McLeod daha sonra, evliliğini ve evlilik denen birleşmeden umduğu desteği, bir kadına duyulması kaçınıl-

maz olan bağlılık duygusunu Guinevere'de ne arayıp ne bulabildiğini ve evlilik yıllarının zamanla nasıl kâbuslu gecelere dönüşüverdiğini, koyu karanlık bir odada gözkulak kesilip geceyi dinleyişlerini, çevresindeki her şeyin, ama küçücük de olsa her şeyin sanki kendini suçlamak istercesine kalıp değişikliklerine uğradığını anlattı. Bütün bu kuşkuların, tedirginliklerin sonunda Guinevere'yle arasında bir soğukluk, birbirini yadırgama başlamıştı. Bu uzaklaşmayı hazırlayan başlıca etken de kendi iç huzursuzlukları olmuştu.

"Hollingsworth, sen teoriye dönecek adam mısın diye yargılıyordu beni. Dudaklarını şapırdatarak bunu düşünemeyeceğini, çünkü bunca zamandır yapılmış incelemelerde bu yargının yazılı olduğunu öne sürüyordu. İstatistik denen konuya beslediği sonsuz saygı onu başka türlü düşündürtmüyordu. Oysa, teorik tartışmalara geri dönebilmek nedir, biliyor musun? Benim hayatım boyunca, kişisel çabamla yapabildiğim tek çıkış, teoriye dönmek olmuştur. Eylemden kaçarak teori eleştirilerine dalmak çok güç olan bir saplantıya, yeni bir kişisel düzen kurabilme çabasına girmek demektir. Oysa gerçekten sen, ötedenberi belli birtakım düşüncelerin adamısın ve dahası da, okyanus ötesindeki ülkeye bağlısın. Ama bir yerde, bir bakıyorsun ki, tarih, olanca bağışlamazlığıyla işlemiş ve sen kendi iyi-kötü yanlarınla, yandaş olduğun birtakım tutarsız adamların iyi-kötü yanlarına karşı durmak zorunda kalmışsın."

Odanın ortasında durdu. Bir şeyler söyleyebileceğimi umarak sıkıntıyla yüzüme baktı. Eğer o sırada elinde bir bardak su olsaydı, kuşkusuz bir dikişte bitirebilirdi. "Ve bu da sadece başlangıçtır," diye sürdürdü. "Çünkü çok geçmeden kendin için semizgöbekliliğin tüm hazlarından vazgeçmiş olduğunu öğrenirsin. İşte o zaman aldatılmışlığını anlarsın. Üstelik sadece sen değil, gelecek

kuşaklar da aldatılmışlardır. Bu durumda senin için yapılacak tek şey kalmıştır: Kendi kendini çekip çıkarmak ve yönlendirmek. Anlamıyor musun şaşkın?" diye ifadesiz duran suratıma bağırdı. "Şimdilerde reaksiyoner denilen bu durumda neden uzun zamandır takılıp kaldık, neden karşı-devrimin ocağına gaz taşıdık, aklın alabiliyor mu? Senin hayatın olmamış ki. Bu yüzden de hayatının anlamı demek olan bir şeyi reddetmenin ne olduğunu bilemezsin. Çünkü eğer yanılmışsan —bu sözüme mim koy— eğer yanılmışsan, o zaman milyonlarca mezar ne olacak? İşte böylelikle dahilsindir olanlara, hem de baştan sona dahilsindir, anlıyor musun? Ve yaptığın her hareket seni siyasal-pozisyonunda ya da hüzün diyebileceğim şekliyle pozisyon-noksanlığında biraz daha ileri götürür, o kadar. Eğer yanılmışsan sana kala kala kendi kokuşun kalacaktır. Çünkü artık her şey tersyüz olmuştur ve bir süre sonra mutlak-haklılığa ulaşabilmek için tek yolun daha önce yaptıklarının aynısını bu kez daha fazlasıyla yapmak olduğunu düşünürsün. Hatta sonunda yaptıklarını bir din gibi görür, dindarlaşırsın ve işlediğin suçlara basa basa kendi kurtuluşuna tırmanırsın. Bütün bunlar böyleyken, faaliyetlerin durmaksızın tekrarlanırken, gece yatağına girdiğinde uyanık kalmaya ve artık-değerle, birikimle ve bir sınıfın diğeri tarafından sömürüsüyle ilgili eski bilgilerini yeniden canlandırmaya cesaret edebilir misin? Yoksa, önüne ne kadar et atmışlarsa onu gevelemeye mi koyulursun? Özel mülkiyet yoktur dolayısıyla da... dolayısıyla da... dolayısıyla da... varım, dolayısıyla da ben'im, dolayısıyla da sosyalizm olmalıdır, ne dersin? Ama kafanda da acaip düşünceler dolanır durur. Bunlardan birini, ki tamamen gülünç bir sözdür, bir zamanlar bir kâğıda yazmıştım. 'La Sovietica'nın tarihsel işlevi Marksizm'in entellektüel içeriğini imha etmektir.' Gelgelelim suçluluk beni cezbetmeye başlıyordu, bozgunculara, ka-

çaklara düşman oluyordum. Öte yandan kaçaklığın sonunda ölüm yoktu, katılabilecekleri başka bir sömürü mutlaka çıkıyordu karşılarına. Gerçekten de, Leroy'un o küçük kâğıtlardaki sayılara bakarak söylediği gibi, bunlardan hiçbiri teoriye dönmedi. Kafalarında bambaşka düşünceler vardı. Komisyonlar araştırıyorlar, kimin kaç şubesi olduğunu öğrenmeye gayret ediyorlardı. Çürük bir gemide yapabildikleri tek seçim bu olmuştu. Zaten başka ne yapabilirlerdi ki? Bizler, birer denizciyiz, diyorlardı. Kendilerini alan her gemiye biniyorlardı. Yeninin yerine eski sömürü geçiyordu. Bu değiş-tokuş sırasında Leroy'lar çıkıyordu karşılarına ve eski zengin sömürü düzeni yüksek yaşama standartlarıyla onlara ninniler söylüyordu. Bu yüksek standartlı yaşama düzeninin, dünyanın başka yerlerinde çekilmekte olan onca sefalet ve milyonlarca ton cephane sayesinde kurulduğunu unutturmuştu ninniler onlara."

Başkalarını aşağılamayı bırakıp sözü kendine getirdi. "Ve bütün bunlara rağmen... ben ne yaptım? Kimseye farkettirmeden ortadan kaybolmuş muydum, yoksa en son ve en tatsız ayrıntısına kadar komediyi oynamak zorunda mı kalmıştım? Kendimi haklı çıkarabilmek için şimdi birtakım bahaneler yaratabilirim. O günlerde partiye ve boşa geçirdiğim bunca yıla karşı içimde müthiş bir öfke ve nefret vardı, veya, ister istemez onların hesabına çalışmak zorunda bırakılmıştım diyebilirim. Belki bir yerde bu dediklerimi istekle yapmış da olabilirim, çünkü onların hesabına çalışmaya başladığım günlerde, geçmişteki suçlarımı hiç değilse kendime bağışlatabilmek amacıyla, işi gayretkeşliklere vurduğum zamanlar bile olmuştur. Ama böyle bir durumdayken insan kendini yeniden, daha doğrusu ikinci kez tanımaya koyuluyor ve kendine yeni bir düşün düzeni hazırlaması, teoriye geri dönmesi gerektiğine inanıyor. Fakat bu teorik düzeni

nasıl kuruyor? Nelere güvenip, nelere güvenmiyor... onlar önemli değil. Önemli olan, o durumdayken ben ne yaptım? Hayatımı kaybetmek pahasına da olsa küçük şeyi alıp içime gömüverdim, bunu yapmakla da kendime bir değil iki tuzak birden kurmuş olacağımı ve artık her iki tarafça birden aranacağımı pekâlâ biliyordum. Tam kendimi kesin bir yalnızlığa hazırlamayı kurarken kalkıp evlendim ve evlenmekle, artık işi bitmiş gözüyle baktığım şu vücudumun iyice yokedileceğini umdum. Ama sadece umdum. Çünkü kadına bu işi becerebilmesi için tek şans bile tanımadım. Bürokratlıktan teorisyenliğe geçerken ne biçim bir yol izlemişim, görüyorsun değil mi? Ama Leroy bunları anlıyamıyor. Onun için varsa yoksa cinayet ve cinayetler, gerisi palavra. Oysa beni birtakım cinayetlerle mahkûm etmesi önemli değil. Beni üzen ondaki bu polis kafası, cinayetten başka şeye akıl erdirememesi. Beni birtakım kalıplara yerleştirip kâğıtlara geçirerek teslim almayı düşünüyor. Oysa ben kendi geçmişimi yargıladığım zaman, kendi bozgunumu hazırlayan koşulları, kendi batışımı, kendi yozlaşmamı ve kendi karşı-devrimciliğimi nedenleriyle bilebiliyorum, bundan da acı duyuyorum. Benim asıl mahkûmiyetim bu işte... Devrimci çizgiden saptığıma dair bana yüklenen ihanet suçlarını da, ne olursa olsun reddediyordum. Geriye kala kala cinayetler kalıyor. Bunlarsa adım adım suça yürünmüş bir dönemin kaçınılmaz sonuçlarıdırlar. Sonuçlara bu denli bağlı olduğu için Leroy'u kınadım ama kendimin de kâğıtlar üzerindeki bir şifre olmaktan öte değer taşımadığımı düşünebilirim. Hem zaten adalet yapacağını yapacaktır. Sadece budalalar merhamet bekler."

McLeod idaresiz kalmış bir gemi gibiydi, belli bir akış hızı içinde, aklından geçenleri durmaksızın anlatıyordu. "Hem bir de şu var," diye sürdürdü. "Devrimi yozlaştıran ben değilim. Yaşlı adamın başına indirilen bal-

tayı sallayan da ben değilim. Senin dostun Bayan Madison anlaşılan geçmişteki bu cinayet anından bir türlü kurtaramıyacak kendini. Ama o olayda ben sadece bir aracıydım. Yaşlı adamın kanı benim elime bulaşmadı. Ben yalnız pasaportun hazırlanmasında görev aldım ve de çok çok, belki bir şeyler olabilir diye düşündüm. Hepsi bu, yoksa işlenen bu cinayete benim başkaca bir katkım olmadı. Ben aldığım emri yerine getirdim. O sıralarda daha önce sözünü ettiğim askeri anlaşma da yapılmıştı. Kendime ve düşüncelerime karşı müthiş bir güvensizlik duygusuna kapılıp buhranlara sürüklendim." Kendini dinlemek istercesine bir süre sustu, sonra kısık bir sesle yeniden konuşmaya başladı. "Bu ayrıntı aslında çok önemli. Pasaportu hazırlarken ne olacağını bilmemiş olabilirim. Yine de Mexico'da bir şeyler geçeceğini pekâlâ kestiriyordum. Orada adamı öldürürlerken, burada ben odamın kapısına kilit üstüne kilit vurup, içerde, korkuya varan bir çekingenlikle, yaşlı adamın eserlerini okumakla meşguldüm."

"Yine de biliyordum," diye sesini yükseltti birden. "Biliyordum tabii. Bir cinayet işlenecekti ve ben işi oluruna bırakmıştım. Anlıyor musun? Onu ölüme terketmiştim. Onu acaba niçin ölüme terketmiştim dersin? O günlerdeki koltuğumu yitirmekten korktuğum için mi? Ya da insanın sırası gelince, acıma duymaması gerektiği düşüncesine olan inancımdan dolayı mı? Değil... Hiçbirinden dolayı değil. Çünkü korkmuyordum, çünkü hayatım baştan aşağıya korkular ve cinayetlerle doluydu, neden korkacaktım? İşin gerçeği yaşlı adamın öldürülmesini gizliden gizliye ben de ümit ediyordum. Çünkü bu adamdan nefret ediyordum, çünkü bu yaşlı adam o 'işçi devleti' düşüncesiyle, gerçeğe benden daha çok yaklaşmış durumdaydı. Gerçeği görebilme çabası içinde olan O, sahte düzeni sürdürmekte olansa Ben'dim. Onun düşünce-

lerine kendimi kaptırmamak için çaba harcıyordum. Ama onun varlığı ve onun düşünceleri aramızda yayılıyor, bizi içten içe yıkacağa benziyordu. Yani o orada oldukça, bize burada rahat yoktu. Anlıyorsun değil mi? Bu yüzden ondan nefret ediyordum. Kendi kendime 'gebersin' diyordum, 'gebersin de hiç değilse yanıldığı anlaşılsın'. Onun yanıldığı anlaşılsın ki ben örgütten ayrılıp nicedir içine sürüklendiğim patlamayı yapabileyim."

McLeod'un önce çevresindekilere, arkasından da kendine yönelttiği suçlamalar, sonunda dönüp dolaşıp beni de buldu. "İyi ama O öldükten sonra, yapmayı düşündüğüm patlamayı yapabildim mi? Hayır. Onun yerine korkunç bir yalnızlık duygusuna kapıldım. Artık yapayalnız, eylemden kaçarak teorik tartışmaların rahatlığına sığınmış ve onların adına çalışmayı kabul etmiş bir adamdım. Tam bir seçim yapmış, böylece de koskoca bir dairenin yönetimine atanmıştım. Ve dahası da, burjuva zevkleri edinmeye başlamıştım. Birtakım burjuva değerleriyle ağırlanmak istiyordum. Ve ne oldu? Bugün çocuğum yaşında birtakım delikanlılara hesap vermek zorunda kaldım. Benim gibi bir 'eski'yi sorguya çeksin diye, belki de örgütlerindeki en genç eleman olan Hollingsworth'u görevlendirdiler. Şimdi de kalkmış şikâyetler yağdırıyorum. Kime? Yine onun gibi gencecik birine. Senin gibi, şu olaya nereden ve nasıl karıştığı bilinmeyen bir çocuğu karşıma almış; Katoliklikten kurtulamamış bir yanımla günah çıkarabilmeye çalışıyorum. Oysa bir Kardinal'e veya bizzat Papa'ya ancak günah çıkartırım diye düşünen bir adamdım. Ama bak bugün ne oldu? Senin gibi gencecik, daha anlayışın bile ne demek olduğunu tam anlamıyla bilemeyen, kendi bunalımları içinde kıvranan birinin, üçüncü sınıf bir manastırın keşişinin önünde diz çökmüş, günahlarımı anlatıyorum. Oysa sen başkasına muhtaç durumdasın."

Birden ya bana acıdığı için, ya da şimdi bilemeyeceğim bir başka nedenden ötürü bana yüklenmekten vazgeçip gönülalıcı cümleciklerle sözü değiştirdi. "Bak, yine içimdeki o kötülük damarım tuttu da onun için sana hakaret ettim," dedi. "Yoksa bana uzun yıllardan bu yana, ister bilinçle, ister bilinçsizce olsun, gerçek arkadaşlık gösterisinde bulunan tek adam sen oldun. Köprüde yaptığımız o gece yürüyüşünü hatırlıyor musun? O gece senin heyecanlı konuşmalarını dinlerken, içimi sevinç basıyordu. Kendi kendime, 'işte,' diyordum, 'işte yeni kuşağın sözcülerinden biri, gerçi sen yapacağını yapıp geçtin gittin ama işte sosyalist kültürü sana öğretmeye kalkan yepyeni bir kuşak var peşinde. Yetişen yeni gençlik seni geçmiş gidiyor!' Kendi kendime böyle diyordum ve yine de sana karşı kendimi gizliyordum. Çünkü daha o günlerde Hollingsworth'u tam anlamıyla çözebilmiş değildim. Neyi nereye kadar bildiğini bilmiyordum. Yine de umutsuzsun. Başına ne gelirse gelsin, kabullenmeye hazır gibisin. Çünkü sizlerin de yapabileceği fazla bir şey yok gibi geliyor. Bunu hoşgörüyle karşılayamayışım kendi meselemden dolayı. Bunca zamandır niçin sana gelip gidiyorum sanıyorsun. Sizleri güçlü görebilmek istiyorum. Onun için şimdi sana soruyorum..." Bir süre susarak, gitgide ifadesizleşen gözlerini gözlerime dikti.

"Lovett," dedi, "Niçin kendimi kurtarmayayım?"

Bir karşılık vermeme kalmadan, kendi sorusunu yine kendi cevapladı. "Düşündükçe Leroy'un uyguladığı tekniğe hayranlık duyuyorum. Hatta mükemmel bir polis olduğuna bile inanır oldum. Çünkü adamı içeri almak hiçbir zaman yeterli olmaz, ilkin onu yutmak gerekir. Onun niyeti bu ve ben her insanda bulunan o doğal kuşkuculukla bunu sezdim ve direndim. Ama bundan kurtuluş yok. Bunu düşünmek işkence çekmek gibi bir şey.

Son derece basit bir soru takılıyor aklıma. Ne için? Ne için direniyorum? Ne gibi bir amaç uğruna direniyorum? Durumum meydanda. Ölümcül bir çelişkinin anlatılmaz sıkıntısına kaptırmışım kendimi. Eğer tüm geçmişi değerlendirerek, geleceğin devrimci teorisinin bünyesine katkıda bulunabilecek, moralimi tatmin edecek yaratıcı bir çalışma içinde olabilseydim, hiçbir seçim yapmaz ve ona karşı çıkardım. Ama şu anda ölü bir adamım ben. Bu durumda bir kez daha teslim olmamdan ne çıkar? Değilmi ki yüzlerce teslimiyete katkım olmuş, bu tek teslimiyetin ne değeri olur ki? Sonra da, ah sonra da, bütün gücüm ve yeteneğimle onun açgözlülüğünü kullanır kendime bir çıkış yolu edinirim. Acılarıma karşılık elime ne geçti ki? Bundan canlı çıkmak ölü çıkmaktan yeğdir. Görüyorsun ya, canlı kalmam, ölmem demek olacak, ölmemse canlı kalmam. Ben yine de ikincisini seviyorum. Çünkü sığınabileceğim bir köşe herhalde hâlâ vardır. O sorgulamasını yaparken ben itiraf edebilmek için kan ağlıyordum. Ona söylemek istedim, küçük şey bendeydi, ve bunu özel bir görüşmede kendisine devir edebilecek hale gelmiştim. Şunu da sana belirtmek zorundayım, Bay Hollingsworth'da doyum tanımaz bir hırs, benimse kemiklerimde yorgunluk var. Bezginim ve hiçbirimiz için bir siyasal gelecek bulunduğuna inanmıyorum. Ve işte bu nedenledir ki, sonuna kadar ona direnmem gerekli mi? diye düşünüyorum. Direnmem için bir neden var mı?"

Kısa bir süre soluklandıktan sonra yine başladı. "Bok, gerçekte bir neden var. Bunca olup bitenden sonra belki de alayın büyüğü gibi gelecek ama, pek azı övgüye değer sayılabilecek nedenlerle evlenmiş olan ben, şimdi karıma karşı yoğun bir sevgi duyuyorum ve ömrümün kalan son birkaç yılını, tıpkı toy bir delikanlının sevda heyecanıyla onun yanıbaşında geçirebilmeyi istiyorum. Aramızda hoşa gidici bir çift söz geçse içimi

sevinç dolduruyor. Karım beni severse, ben de Hollingsworth'u istediği şeye kavuştururum. Ve karımı da alıp yine ortalıktan kaybolurum. İlki hariç sonraki tüm savaşlarda yenilmişiz bir de bunda yenilsek ne olur? Görüyorsun ya Lovett, mesele..." —elleriyle bileklerimden tuttu— "artık Guinevere'den ayrı kalmanın düşüncesine bile tahammül edemiyor oluşumda. İçinde bulunduğum şu durumda yukarıyı aşağıdan, sağı soldan ayırdedemiyorum. Öte yandan bunun nasıl bir durum olduğunu öğrenmeye de can atıyorum. Bunu öğrenmezsem yapamayacakmışım gibi geliyor. Bu yüzden de en geç yarın ya da öbür gün benimle birlikte aşağıya inmeni ve aramızda geçecek olan konuşmaları dinlemeni ve bir umut bulunup bulunmadığını edineceğin izlenimlere dayanarak bana bildirmeni istiyorum. Guinevere'nin hayatının oldukça karışık bir başlangıcı vardır ve ben de kadını bir hayli zora koşmuşumdur. Ve artık sıfır noktasındayım. Bu durumda bana karşı nefretten başka bir duygu besleyip beslemediğine bir bak."

"Buna ben nasıl karar verebilirim ki..." diye itiraz edecek oldum.

"Gerçekten de nasıl?" Kollarını havaya kaldırıp, konuşmasını sürdürdü. "Ama vazgeçemem. Bir kez daha teslim olamam. Hayır, hayır, itiraz yok," diye mırıldandı. "Mutlaka aşağıya gelmelisin, çünkü şu anda elde senden daha iyi bir gözlemci yok. Ne yapabilirim ki?"

Bir saati aşkın bir süredir ilk kez odadaki dolaşmasına son verdi. Gidip bir iskemleye çöktü. Gözlerini gözlerime dikti. Kendisine yardımcı olup olamayacağımı tartıyordu ve yorgun bakışlarında tarifsiz bir umutsuzluk gizliydi.

26 - Engels'in bir sözü vardır: "Evcil mutluluk diye tanımladığımız hal, gerçekte alışageldiğimiz cansıkıntısının tekrarlarını yaşamaktan başka şey değildir," der. Ertesi gün öğleden sonra McLeod'u ziyarete gittiğimde, karı-koca arasındaki alışılagelmiş cansıkıntısını görerek Engels'in haklı olduğunu düşündüm. Guinevere, bir iskemleye oturmuş dikiş dikerken, diğer bir köşede McLeod, dizlerine oturttuğu Monina'yla oyalanıyordu. Ara sıra birbirlerine kısa, kesik cümleler söylüyor, fakat nedense bir türlü gerisini getiremiyorlardı. Aralarında ben, pazar sabahı hiç beklenmedik anda çıkagelmiş tatsız bir konuk gibi divanın ucuna ilişmiş, bir kadına bir erkeğe bakarak çile doldduruyordum.

On dakikalık yeni bir suskunluğun sonunda Guinevere bana doğru hafif bir bakış yönelterek, "Nicedir hiç böyle oturmamıştık," dedi.

McLeod başını sallayarak, nicedir hiç böyle oturmamış olduklarını onayladı. Monina, babasının boynuna tırmanıp siyah saçlarına el attı. McLeod, kızının delişmen bacaklarını tutup bir de sesli olarak, "Evet," dedi. "Nicedir böyle oturmamıştık." Dün geceki konuşmasının etkisiyle olacak, son derece bezgin görünüyordu. Yine de bana göstermek istercesine, konuşmayı suskunluğa boğmadan sürdürdü. "Acaba?" diye ekledi. "Benimle birarada bulunmaktan hoşlanıyor musun?"

"Bana göre hava hoş," dedi Guinevere düzgün bir sesle.

Oysa McLeod'un şu yabancı tutumu karşısında, Guinevere'nin takındığı vurdumduymazlığa bakmakla, havanın hiç de hoş olmadığını ve bundan böyle de olamayacağını kestirmek güç iş değildi. Birbirleriyle konuşmaya başlar başlamaz Guinevere tedirginleşiyor, McLeod da tıpkı bir yabancı gibi davranıyordu. Sanki her ikisi de bir

başka yerde olabilmeyi arzular gibiydiler.

"Hayatım boyunca mutlu aile babası pozunda bir adam olmaktan kaçınmışımdır." diye başladı McLeod. "Çiftler arasında o mutluluk simgesi bir küçük ev, bir küçük bahçe ve çocuklar teması bana hep Kitsch* gibi gelmiştir. Çocuğumuz doğacak, baba eşini ve yavrucuğunu yanına alarak mutlu pazar gezintilerine çıkacak. Ben, içten içe hep birgün gelir de bu duruma düşersem ne yaparım diye korkmuşumdur. Kendimle çelişkiye düşmek gibi bir şeydi bu. Tıpkı bir devrimcinin kendi isteklerine göre kurulmuş yeni düzene katlanamaması gibi bir çelişki..."

Aynı anda Guinevere esnemeye başladı.

McLeod, sıkıntıyla Monina'nın kasıklarını döven bacaklarını tuttu, sonra da küçük kızı kaldırıp omuzlarına oturttu. "Sosyalizm'in insancıl yanı" —artık doğrudan doğruya benimle konuşuyordu— "insanı daha üstün bir düzeye çıkarabilmeyi amaçlamasıdır. İnsanın acıları, çelişkileri ve diğer duygusal yanları, küçük ve basit düzeylerden kurtulup, üstün düzeylerde tartışılmalıdır. Yoksa insanoğlu kafa ve mide açlıkları arasında hiç tatmin olmaksızın dolanır durur."

Guinevere gösterişli bir pozla, "Aman yine mi bu

Kitsch : Özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupalı varoluşçular tarafından ortaya atılan ve 1950'den sonra yaygınlaşan bir sanat anlayışıdır. Kurucuları ve yayıcıları arasında Gillo Dorfles, Ugo Volli, John McHale, Karl Pawek, Ludwig Giesz sayılabilir. Son temsilcilerinden biri de Amerikalı Andy Warhol'dur. Kitsch anlayışına göre sanat diye yaratılan bir çok yapıt, salt göstermelik bir değerlendirmeden yana olduğu için, 'sakil ve banal'dir. Örneğin ünlü Mona Lisa tablosu Kitsch sanat anlayışında, zamanında ve günümüzün en önemli 'artistik süprüntüsü'dür diye yorumlanmaktadır. Meraklıları için: **"An Anthology of Bad Taste / Herman Broch. A Critique of Taste / Feltrini."** - Ç.N.

terâneler?" diye cansıkıntısıyla söylendi.

"Hayır," dedi McLeod. "Bu sefer başka bir şeyden sözetmek istiyordum. Artık bu gibi aile tablolarından sıkılmadığımı, hatta sizlerle birarada bulunmaktan hoşlanmaya bile başladığımı söyleyecektim. Demek artık yumuşuyorum, birtakım evcil zevklerden sıkılmıyorum. Bunu diyecektim." Oysa sadece McLeod'un suratına bakmakla bile, ağzından çıkanlarla aklından geçenlerin birbirlerine taban tabana zıt düşünceler olduğu anlaşılıyordu.

Guinevere telâşlı bir hareketle iğneyi kumaşa batırdı. İğne, aceleyle, ileri geri işledi, sonra çekip çıkardı. Başını kaldırmadan, "Bu adamın bir dediği bir dediğini tutmaz," diye söylendi.

McLeod alınmadı, "Öyleyse şöyle diyeyim," dedi. "Artık pişmanım. Bu güne kadar yaptıklarımdan dolayı özür dilerim, tamam mı?"

Guinevere hiç beklemediği bu sözler karşısında afalladı. Önce ne olup bittiğini anlamak istercesine bir süre beni süzdü, arkasından da McLead'a bakarak, "Bunu söylemek nereden aklına esti?" diye sordu. Sonra kacasının cevabını beklemeksizin önündeki dikişiyle oyalanmaya başladı.

McLeod yumuşak bir sesle, "Bak Beverly," diye mırıldandı. "Bunca yıldır evliyiz, sana iyi davranamadım, ne seninle ilgilendim ne de en kadınca duygularını açığa vurasın istedim. Ama artık tamam. Bundan sonra aramızdaki soğukluğu silmek için elimden ne gelirse yapmaya hazırım."

Guinevere elindeki işi bir yana bırakıp önce kocasına, sonra bana, sonra yine kocasına baktı. "Gene kimbilir ne dümen peşindesin?" dedi öfkeli bir sesle. "Bakıyorum Lovett'in yanında çenen açıldı..."

Monina, yerde oynamak istediğini belirtircesine babasının omzundan kaykıldı. McLeod da kızını yere indir-

di. Küçük kız, "Poey, poey," diye gelişen bir oyun sürdürmeye başladı.

"Niçin mi Lovett yanımızdayken konuşuyorum? Aferin Beverly, yerinde bir soru sordun. Öyle ya, niçin Lovett yanımızdayken konuşuyorum? Bu soru için sana bir değil, birkaç cevap birden verebilirim." McLeod'un ses tonunda, —belki de kendisinin bile yadırgadığı— bir kesinlik vardı. Yaptıklarına pişman olmuş, karısını seven bir kocadan çok, dert dinlemeye alışmış bir papaz gibi konuşuyordu. "Evlendiğimiz günleri hatırlayabiliyor musun Beverly? O zamanlar nasıl heyecanlıydın, hiç düşünebiliyor musun?"

Guinevere kocasından yıllardır görmediği böyle bir yakınlık karşısında dikkatli davranmayı yeğledi. Ne olur ne olmaz diye iskemlesinde şöyle bir dikeldi. İnce dudaklarını büzerek McLeod'a baktı. "Düşündüğüm zamanlar olmuştur," dedi.

McLeod onun bıraktığı yerden aldı. "Sen belki düşünürsün ama istersen ben yine de sana bazı hatırlatmalar yapayım," dedi. Aynı yumuşak ses tonuyla, "Evlendiğimiz günlerde sen bana aşıktın, Beverly," diye sürdürdü. "Belki de hayatında ilk kez, kendini, kendi duygularını bir başkasıyla, bir erkeğin duygularıyla paylaşmaya hazırdın. Gerçi senin bu güzel duyguların çok kısa sürdü ama olsun. Ben onları bile görmezlikten geldim. Yani seni kırdım. Sen tümüyle senin olabilecek bir erkek arıyordun, bense sana hiç denebilecek kadar az şey veriyordum."

Guinevere, canı sıkılmış gibi somurttu. "Evet," diye homurdandı. "Fakat ne yazık ki şansını kullanmış bulunuyorsun..."

"Biliyorum Beverly," diye fısıldadı McLeod. "Ama bana yeni bir şans daha tanımanı istiyorum."

"Yeni bir şans daha mı?" diye şaşaladı Guinevere.

'İyi be!"

"Belki kızmakta haklısın," dedi McLeod. "Ama ikimiz arasında önemli olan birbirimize bağlılığımızdır. Bak Beverly... senin yanında hiç mutlu olmadım diyemezsin. Sen benimle mutlu oldun. Ya da hiç değilse mutlu günlerin oldu. Hani, eski model bir otomobil almıştım... Hani o külüstürle bir gezintiye çıkmıştık, anımsıyor musun?"

McLeod'un birtakım anılardan sözetmesi Guinevere'ye dokunmuştu. Yine de belli etmemeye çalışıyordu. Kollarını göğsünde kavuşturup, "Bir çok erkek bana bunu vermiştir. Hem erkeği adam eden kadındır."

McLeod, Guinevere'deki bu gevşemeyi hemen sezdi. Belli ki, kadın bunca yıldır 'sert' diye bildiği erkeğinin önünde özürler dilemesinden hoşlanmıştı. Fırsatı kaçırmayan McLeod isteğini yeniden tekrarladı. "Elbette Beverly, elbette. Ne demek istediğini anlıyorum. Yeter ki sen bana bir şans daha tanı. Kurduğumuz şu yuvayı bozmadan yeniden başlayabilelim."

Yorgun bir şekilde gözlüklerini çıkarıp buğulanan camlarını sildi. McLeod'un nasıl berbat bir gece geçirmiş olduğunu anlamak için gözlerinin altındaki simsiyah halkalara bir göz atmak yeterdi. Bir süre susarak düşünceye daldılar. Hatalar, umutsuzluklar ve gözyaşlarıyla dolu bir evliliğe yeniden başlamanın ne demek olabileceğini tartar gibiydiler.

Bu suskunluğun sonunda ilk konuşan kadın oldu. "Diyelim ki başladık, ne yapacağız?"

"Buradan uzaklaşacağız. Yapacağımız ilk iş bu."

"Nasıl yaşayacağız?"

"Kendi halimizde," dedi McLeod. "Az çok gizli kapaklı bir hayatımız olacak. Pek hoş bir durum değil fakat anlayışla karşılayacağını umuyorum... Aslında ben başımı alıp gidecektim ama yapamadım. Daha doğrusu sizleri bırakıp kaçmak içimden gelmedi." Biraz durdu,

sonra, sanki yepyeni bir olasılıktan sözediyormuş gibi, "Bakarsın belki de hiç gidemeyiz. Biliyorsun şu anda sıkı gözetim altında bulunuyorum," diye ekledi. Bu olasılıktan kendisi de hoşlanmayacak gibiydi.

"Yani gittiğimizi düşünelim, yine eski hamam eski tas olacak, öyle mi?"

McLeod çaresiz başını eğdi. "Öyle olmasına öyle ama bir fark var. Ben sana karşı eskisi gibi davranmayacağım."

"Yani yine böyle bir yerde mi oturacağız?"

"Belki daha beterinde..."

Daha yıllarca böyle bir odada, böyle bir öğleden sonra güneşinde, aralarında çocuklar oturur olarak düşledim onları.

"Seni seviyorum, Beverly," diye fısıldadı McLeod.

"Bir yol var," dedi Guinevere, sakin bir sesle.

"Nasıl?"

Guinevere heyecanlanmıştı. "Neydi o, şimdi adı aklıma gelmedi, her neyse o sendeki şey paraya çevrilebilir mi diye düşünüyordum." Kelimeleri dikkatle seçmişti, bir yandan da dikişini sürdürüyordu.

McLeod, böyle ağır bir şartla karşılaşacağını herhalde düşünmemişti. Bir süre dalgın oturdu, sonra, "Satmak mı?" diye zor duyulur bir sesle mırıldandı.

Kadın başını sallayarak onu demek istediğini anlattı. "Belki birgün satarım, demiştin ya, onun için sordum," dedi.

McLeod, iskemlesinde hafifçe doğruldu. "Onu başka zaman konuşuruz," dedi. "Hem satmışım satmamışım, önemli değil. Sen benimle gelmek istiyor musun, onu söyle?"

Guinevere öfkeleniverdi. "Yağma yok!" diye bağırdı. "Elin adamları bana neler teklif ediyorlar... ediyorlar da yine de olur demiyorum." Sesi zayıfladı. "Ama sen elinde

olduğu halde benim için hiçbir şey yapmaya yanaşmıyorsun."

McLeod içini çekerek başını salladı. "Dinle Beverly, ne dersen de, haklısın. Bunca yıldır sana eziyetten başka şey veremedim."

"Ay, yeter, kapa çeneni!" diye bağırdı Guinevere.

Aralarında kısa bir suskunluk oldu ve hayrettir, bunca patırtıya rağmen Monina, işin içine karışmadan oturduğu yerde kendi kendine oynadı durdu.

"Dinle'ymiş," diye sürdürdü Guinevere, "asıl sen beni dinle."

"Hayır, sen beni dinle."

"Ah, keşke ölsem de kurtulsam," diye bağırdı Guinevere.

Bir sessizlik oldu. Guinevere dikişini ve iğne-ipliğini topluyordu. Şimdi şu bir sepet ıvır zıvırı McLeod'un kafasına geçirse hiç de şaşırtıcı bir şey yapmış olmaz, diye düşündüm. Ama Guinevere aklımdan geçenleri yapmadı.

Bunun yerine, "Söyle bakalım," diye beklenmedik bir neşeyle konuştu.

"Evet?"

"Beni seviyor musun?"

McLeod, hem, "Evet, seviyorum Beverly," dedi, hem de başını salladı. Guinevere'nin dudakları büzüldü. "Ne sevmesi be... Ben senin kurtuluşa açılan kapınım."

McLeod'un yüzü soldu, "Yok öyle şey," diye mırıldandı.

"Ben senin kurtuluşa açılan kapınım," diye tekrarladı Guinevere. "Ama sen bunu bile arzulamıyor, geminin batmasını istiyorsun."

McLeod, yerinden kıpırdandı. "Bilinmez, belki de dediğin gibidir."

McLeod'un bu sözleri Guinevere'yi çileden çıkarmaya yetti. Kocasının suratını daha fazla görmeye tahammülü

kalmamış gibi, "Sen uyuyorsun be..." diye bağırdı. "Bu evde neler olup bittiğini bir bilene sor da öğren." Öfkesinden kıpkırmızı olmuştu, eliyle beni işaretledi. "Şuna sor bakalım, bu odada neler görmüş, sana anlatsın."

McLeod tınmadı. "Yaptıklarını öğrenmek istemiyorum."

"... Leroy'la ben, ama o da sana söylemez ki... Çünkü bal tutan parmak yalar demişler. Onun da benden ne istediğini öğrendim. Senin de, bunun da... Hepiniz aynı şeyi istiyorsunuz benden. Aldınız mı da, hadi güle güle." Guinevere nerdeyse ağlamak üzereydi. Kocasına bakarak, "Daha ne duruyorsun be adam, çık, git. İstemiyorum seni!" diye haykırdı.

McLeod ayağa kalkmıştı. "Lovett," diye mırıldandı. "Neymiş şu Leroy meselesi, anlat bakayım."

Yutkundum. "Şimdi bu konuyu açmasak," diye geçiştirdim.

Guinevere bu kez daha yüksek bir perdeden, "Defooool!" çekti.

McLeod, kızması, köpürmesi gereken bir durumda son derece sakin davranıyordu. Nitekim bir sigara yakarak derin bir nefes aldı. "Biraz dışarı çıksam iyi olacak," dedi.

"Ay, cehenneme kadar yolun var!"

McLeod, çıkar çıkmaz Guinevere bana döndü. "Sen de hadi," dedi. "Sen de çık git bakalım."

"Olur," dedim.

"Aklın sıra bana eziyet etmek için bugün buraya geldin di'mi?" diye bağırdı Guinevere. "İki paralık olmamı görecektin ha?"

Terslenmeyi denedim. "Çok bencil bir kadınmışsın," dedim. "Kendinden başka kimseyi düşündüğün yok."

Guinevere suratıma baktı. Ve bakışlarından ne kadar enayice bir lâf etmiş olduğumu anladım. Çünkü kocasını

düşünmüş olsa zaten bu duruma gelmiş olmazlardı. Nitekim Guinevere, "Ne diyorsun be?" diye veryansın etti. "Onun beni düşündüğü var mı yani? Beni sevdiğini söyledi... Seven adam böyle mi yapar? Sen de duydun işte, bir kerecik olsun gönlümü aldı mı, ha, aldı mı?" Öfkesinden elleri titremeye başlamıştı. "Bu herif oldum olası beni böyle sever işte. Önce kusurlarımı sayar, sonra da karşıma geçip seni seviyorum, der. Ah, ama kabahat bende. Ben bu herifi bir şey sanmıştım." Başını elleri arasına aldı. "Aslına bakarsan bende iş yok," diye mırıldandı. "Bakalım başımıza daha neler gelecek?"

Monina sabrının sonuna gelmiş olmalı ki birden küçük yumruklarıyla yere vurarak, bağırıp çağırmaya başladı.

Guinevere, 'bir de seninle uğraşmayayım' gibilerden kızına baktı. "Kapa çeneni, yoksa yersin sopayı!" diye tersledi.

Monina altta kalmadı. "Sen kötü kadın... Monina seni sevmiyor!" diye bağırdı.

Guinevere müthiş bozuldu. "Kaltak!" diye haykırdı. "Baban olacak herif iyi di'mi, ha?"

Monina ağlamasını hızlandırırken lâf yetiştirdi. "Baba kötü... Monina babayı da sevmiyor..."

Guinevere az da olsa rahatlamıştı. "Kız, sus," diye homurdandı. "Baban yetmedi, bir de seninle mi uğraşacağım?"

Monina'nın ağlaması, çığlıklara dönüşmek üzereydi. Guinevere de, böylesine 'hazin' bir durum karşısında ağlaması gerektiğini düşünür gibiydi. Son bir kez daha, "Hadi sus kızım," dedi. Sesi çatallaşmaya başlamıştı. "Ay, beni de ağlatma Monina, sus n'olur..."

Monina cevap olarak döşemeyi yumrukladı.

27 - Lannie'nin odaya girmesiyle birlikte karşılaştığı görüntü bu oldu. Ben bir köşede durmuş ana-kızı seyrediyordum, bulunduğum yere arkalıklı koltuklardan birinin koyu gölgesi düşmüştü. Lannie, odaya girdiği zaman, pencereden sızan ışığın altında, yerde tepinerek ağlamakta olan Monina'yı ve çaresizlik içinde üstüne eğilmiş bulunan Guinevere'yi gördü.

Anlaşılan ilk bakışta dikkatini Monina çekmiş olmalı ki, beni göremedi. Küçük kızın şamatasına aldırış etmeksizin, kollarını açıp Guinevere'ye doğru ilerledi ve boynuna sarılıp dudaklarından öptü. Guinevere bir an ne olduğunu anlayamıyarak ürperdi. Ama yine de kendini toparlamakta gecikmedi ve Lannie'yi kucakladı. Tıpkı karanlık bir kuytulukta buluşan iki sevgili gibi bir süre, birbirlerine sarılmış olarak öylece kaldılar.

"Hiç gitmeyecek sandım," diye fısıldadı Lannie. "Korkunç bir şeydi. Yolda karşılaştık. Yanımdan geçerken bana gülümsedi... Demek öğrenmiş."

Dikkatini üzerime çekebilmek isteğiyle hafifçe öksüreyim dedim, fakat birden önünü alamadığım bir öksürük nöbetine tutuldum. İkisi de şaşkın şaşkın suratıma bakakaldılar, Lannie, cansıkıntısıyla, "Oh," diye soludu. "Senin işin ne burada?"

Guinevere işgüzar bir pozda hemen elbisesini çekiştirdi. İyice kapandığına inanınca, gözlerini kaldırıp aptalca bir bakışla beni süzdü. Sonra Lannie'ye döndü. "Geleceğini unutuvermişim," dedi aptal aptal bakışla. Arkasından bir de, "Ay, kardeş," diye içini çekti. Kızın gelişinden duyduğu mutluluk gözlerinden okunuyordu.

Lannie ellerini alnına koyup bir iskemleye çöktü.

"Özür dilerim," diye bir çıkış yaptım durup dururken.

Birden, 'şu an aptallıkta Guinevere'den hiç de aşağı değilim' diye düşündüm. Derken bu düşünceye gülmeye

başladım. Kendi halime gülüyordum, fakat kahkahalarım arttıkça sırasıyla Lannie, Guinevere ve McLeod da karıştılar işin içine. Lannie'ye gülüyordum çünkü, onu kendi yerime koymuştum; Guinevere'ye gülüyordum çünkü, önüne gelenle bir iş çeviriyor, sonra da 'treni kaçırdım mı?' diye soruyordu; McLeod'a gülüyordum, çünkü bütün yatırımlarını hileli bahislere yapmıştı. Ve bütün bunlardan sonra yine kendi halime güldüm; çünkü, iki kadınla da tek tek beraber olmuştum.

Lannie sinirli bir şekilde oturduğu koltuğun koluna yapışmıştı. Guinevere'nin ağzı şaşkınlıkla açılmış, bana bakıyordu. "Ne bakıyorsun öyle," diye parmaklarını şaklatarak Guinevere'yi azarladı Lannie. Azarını güçlendirmek için sesini sertleştirerek ekledi. "Aldırma bu herife. Budalanın tekidir."

Guinevere gözlerini gözlerimden kaçırdı. "Ay, siz adamı deli edersiniz," diye sızlandı.

Lannie titrek ellerini güçlükle zaptederek bir sigara yaktı. Guinevere'ye bakarak, "Öyle deme," diye çıkıştı, "Sana denk olmayanlarla tartışmak zorunda değilsin."

Guinevere değişti. "Benim başkalarından farkım ne canım?" dedi. Yine de, dolaylı da olsa kendisine tanınan böyle bir ayrıcalıktan hoşlanmışa benziyordu. Hatta iyiden iyiye benimsemişti bile.

Anlaşılan Lannie, iyice doldurmuştu Guinevere'yi ve işte şimdi, "Benim başkalarından farkım ne canım!" derken, gerçekte, kendisine defalarca tekrarlanmış olan bu yeniliği bir kez daha duyabilmek isteğini ortaya koyuyordu.

Ve Lannie onun bu isteğini yerine getirmekte gecikmedi. "Aptal mısın nesin? Elbette başkalarından farklısın. Senin gibisi var mı, güzelsin sen, güzelsin." Sanki ben yanlarında değilmişim gibi sürdürdü. "Senin geçmişini düşünüyorum da, önce kafayı çekip sonra da altla-

rına yattığın herkese âşık olduğunu sanmışsındır diye buluyorum." Lannie'nin sesi boğuklaştı. "Ama sen hiçbir zaman âşık olmadın. Sen güzeldin, hem de fazlasıyla güzeldin, onlar bunu anlayamamışlardı, çizme bastığı topraktan ne anlar? Kendini onların isteklerine sunuyordun ama yine de özgürdün. Özgür bir sunuştu bu, çünkü onların elinden gelebilecek olandan hep daha fazlasını istiyordun. Zaman geliyor onların peşine takılıp sürükleniyordun, oysa onlarda aradıklarının bunlar olmadığını biliyordun ve üzülüyordun. Çünkü sen kendine âşıktın, başkaları senin güzelliğini sezip ortaya çıkarsınlar istiyordun ve haklıydın da; çünkü insanlar kendilerini sevmek için dünyaya gelirler. Tüm yaşantın boyunca, sana kendi güzelliğini gösterecek bir aynayı aramakla vakit geçirdin. Teninden yayılan doyumsuz güzelliği, vücudundan fışkıran kadınlığını sana öğretecek bir ayna istiyordun." Lannie artık iyiden iyiye coşmuştu. Boğuk sesiyle büyü yapar gibi konuşuyordu. "Ama hiçkimse sana ayna olamadı, hatta ayna olmak bir yana, senin bulanık bir görüntünü bile yansıtamadı. Çizme güzellikten ne anlar? Senin canlılığının yüzüne kazandırdığı o parlaklığın anlamını nereden bilsinler, onların tek isteği seni süprüntüler içine yuvarlayıp çiğnemekti. Seni çiğneyecekler ve tatmin olacaklardı. Oysa sen güzelliğini tatmak istiyordun. İçinde, açığa vurulmamış bir çığlık gibi duruyordu bu arzun. Ve bunu açığa çıkartan ben oldum. Bu yüzden seni seviyorum. Sana güzelliğini yansıtacak olan aynayı elinde tutan benim, ve artık ikimiz de o aynanın tutsağıyız, bizi nereye çekerse oraya kaçacağız. Sen güzelliğini doya doya seyredebilesin diye ben varım, diğerlerinin tersine tüm isteğim senin de beni sevmen... Senin kollarının arasına girip kalabilmekten öte bir dileğim yok."

Guinevere, bu sözleri hayranlığa varan bir kendinden

geçmişlikle dinledi. Gözleri kısılmış, dudakları alev almıştı. Birkaç kez, "Evet, evet," diye yutkundu. Birden farkında olmaksızın elleri memelerine gitti, iştahla okşadı memelerini. Mümkün olsa uzanıp kendi gerdanını öpücüklere boğacaktı.

"İnan ki," diye sürdürdü Lannie, "Seni kimse benden çok sevemez. Kendini benim kadar senin güzelliğine adayamaz."

Guinevere de şehvetli bir mırıltıyla, "Hiçkimse," diye tekrarladı.

Birden Lannie acıyla haykırdı. "Öyleyse neden ha, neden beni her köşe başında adi bir sarışın gibi, bir başkasıyla aldatmaya kalkıyorsun?"

Guinevere'nin burnu öfkeden kızardı. "Beni rahat bırak," dedi. "Geleceğimi düşünmek zorundayım."

"Gelecek yok," dedi Lannie. Uzanıp Guinevere'nin kolunu tuttu. "Adamın aklını başından almışsın, ayıp sana."

"Beni rahat bırak, dedim."

"Onunla kaçmayı planlamışsın öyle mi? Ah, Guinevere, bunu yapmamalıydın," diye ağlamaklı bir sesle haykırdı Lannie. Elleri titriyordu. "Hayır, yapamazsın, dinle beni" —elleri Guinevere'nin yanaklarına uzandı— "belki ötekini cezalandırmak istiyorsun anlıyorum ama ceza, şerefiyle yapıldığı zaman yerini bulur. Yoksa haksız bir ceza, adaletsiz bir kazanç duygusundan öte bir şey değildir."

"Bizim de dikkate almamız gereken planlarımız var," diye Guinevere mırıldandı.

"Ah, hayır, kötü devletin de bir güzelliği vardır..." diye sızlandı, "çünkü güçlüdür. Dostumun bunu bilebilmesini isterdim... Yoksa başına gelebileceklerden korktuğu için mi onlardan kaçacak? Oysa, ben onların güçlü olduklarını sanıyordum." Kendini topladı. "Asıl önemli

olan, onun seni benden ayıracak olması. Ama sen aldırmıyorsun... Demek sen de beni istemiyorsun."

Bakalım Guinevere ne cevap verecekti, bunu bulmaya çalıştım. Görünüşte, hem öfkeli hem de Lannie'nin kollarına atılmaya hazır gibiydi. Ama bir kez daha, "Ay, niçin beni yalnız bırakmıyorsunuz?" diye yakındı.

Ve kararı veren Monina oldu. Lannie'nin odaya girişinden bu yana, kendince bir sabır rekoru kırarak susan Monina, artık yeter dercesine sızlanmaya başladı. Uzun bir süre sessiz durup konuşulanları dinlemiş ve belki de bir şeyler sezinlemişti. Birden, "Annem senden nefret ediyor," diye tısladı, "Annem seni sevmiyor." Ve olduğu yerde bir kedi gibi yaylanarak Lannie'ye tükürdü.

"Monina..." diye bağırdı Guinevere.

Monina annesine döndü. "Öptün onu, öptün onu..." diye ağlamaya başladı. Annesine de bir şamar indirdi. "Öl sen e mi, öl."

Guinevere, kendi çocuğundan lânetleme işitmekten korkmuşcasına uysallaşıverdi. "Hadi, sus yavrum," diye onu yatıştırmaya çalıştı. Lannie'ye karşı olan tutumu da değişti. Yanağını okşamak için uzattığı elini itti. "Niyetiniz beni deli etmek mi, ha?" diye çıkıştı. "Git artık. Seni de görmek istemiyorum."

"Gideyim mi?"

"Ay, ne yapacağımı şaşırdım," diye boşandı Guinevere. "Aklımı başımdan aldın. Git kardeşim, git... Seni görmek istemiyorum dedim ya." Sesi kısıklaştı. "Bir kere yattık işte, inan ki elimden geleni yaptım..." Gerisini getiremeden sustu.

Lannie için kovulmak beklenmedik bir bozgun oldu. Kırık bir sesle, "Öyle olsun, gidiyorum işte," dedi. Monina'nın kuşkulu bakışları altında kapıya doğru ilerledi. Sonra birden durakladı, elini cüzdanına daldırıp küçük bir tomar kâğıt para çıkardı. Paraları tutan elini bana

doğru uzatarak, "Bu paralarla ne yapacağım, biliyor musun?" diye sordu.

Cevap yerine anlamsız bir hareket yaptım.

"Bir kutu siyah boya alacağım," diye açıkladı Lannie. "Odamda boyanması gereken bir şey var. Küçük farenin girip çıktığı deliği buldum. Bu siyah boyayla onun deliğini tıkayacağım. Artık istediği kadar 'Ben İsa'yım' diye bağırsın, deliği tıkanınca geberip gidecek farecik... Çünkü peşimi bırakmayacağını anladım." Lannie bir şeylerden vazgeçmiş gibi konuşuyordu. "Oysa az da olsa farecikten umutluydum fakat..." —eliyle odayı işaretledi— "birtakım şeyleri gördükten sonra, ona bir gelecek hazırlamanın anlamsızlığını farkettim."

Kapıyı usulca kapatıp odadan çıktı.

"Aman Yarabbi," dedi Guinevere. Bir süre sıkıntıyla odada gezindi. Bir tablayı çöp sepetine boşalttı, ucu kıvrık duran halıyı düzeltti. "Suç bende," dedi. Ve nedense birden gülmeye başladı. "Bunları başımdan nasıl defedebilirim." Gülmesi hızlandı. Sonra yine duruldu. "Söyle bakalım," diye bana baktı. "Şu zavallı kızcağızı buradan niçin kovdum dersin, ha?"

"Kız seni korkuttu da onun için," dedim.

Aslında boş atıp dolu tutmak istemiştim ve her zamanki gibi yine beceremiştim. Guinevere omuz silkti. Monina'nın yanına yürüdü. "Senin yüzünden," diye söylendi. "Hiç rahat vermeyecek misin sen bana, ha?"

Monina, annesinin sözlerini ağzı kulaklarına vararak dinledi.

Guinevere kızınla uğraşamayacağını anlayınca bana döndü. "Bakma sen, dalga geçiyorduk," dedi. Aklı sıra böyle demekle aralarında olup bitenlere başka bir anlam vermemi önlemiş olacaktı. "Lannie aslında fevkalâde bir kız. Azıcık garip davranışları var, yoksa kalbi

çok temiz." Biraz bekledikten sonra ekledi. "İyi kız da biraz üşütük işte..."

"Tastamam öyle," dedim.

Guinevere beğenmedi. "Yok yok, öyle değil. Bu kızda bir şey var. Bak sana işin doğrusunu söyleyeyim, inan ki müthiş bir kız bu. Ben yıllardır onun gibisine rastlamamıştım. Hiçkimse beni onun kadar iyi... iyi edememişti — anlıyorsun yani."

Elbette anlıyordum, ama bir şey söylemedim. Guinevere kendi kendisiyle konuşur gibi mırıldandı. "Ben mutlu sonlara inanırım. Galiba ben bu kıza âşık oldum." Suratına baktım. Guinevere, o an için, hani yüzdeyüz denebilecek kadar Lannie'ye âşıktı.

"Hadi hayırlısı," diye söylendim.

Guinevere kıkırdadı. "Bak oğlum," dedi. "Sana bir şey söyleyeyim mi, bu karıyla başedilmez. Gerçi Bayan Madison senin dostun ama, ben ki onunla aşık atamadım, hiçkimse de atamaz..."

Guinevere, aralarındaki ilişkiyi ben de gayet iyi biliyormuşum gibilerden açık konuşuyordu. Sıkıntılı bir sesle, "Senin dostun demekle neyi kastediyorsun?" diye sordum.

"Değil mi yani?" diye içini çekti. "Aranızda geçenleri bilmiyor muyum sanıyorsun yani. Bir anlatmaya başlarsam kulakların kızarır, bilesin..." Beni azarlarcasına başını salladı. "Önüne kim çıkarsa ona asılan türdenmişsin, ben de seni adam yerine koymuştum."

Lannie'nin ses tonunu bulmaya çalışarak benimle dalga geçti. "Ah Lovett, her zaman senin gibi yakışıklı bir sevgilim olsun isterdim ama sen beni istemedin."

Guinevere'nin acemice taklidine Monina bile güldü.

"Kaltağa bak..." diye kızına döndü. "Hoşuna gitti di'mi?"

Monina, kaltaklığının ilk basamaklarındaki genç bir

kadın gibi şuh bir kahkaha savurdu. "Ah, sen ne şeytansın," diye saçlarını okşadı annesi.

İkisini bu halde bırakıp çıktım.

28

"Öylesine çok sorun var ki, insan bir de kendisine sormak zorunda," diyordu Hollingsworth. "Biliyor musun, bugünlerde kurs görüyoruz ama bazılarının bizim işimizle pek bir ilgisi yok. Başarılı bir eleman olabilmenin temel şartı olarak psikoloji bilmemiz gerekiyor." Cümlesini bitirişiyle aynı anda tırnaklarını kesme işini de tamamlamış oldu. Masanın sol tarafına koyduğu bir zarfın üstüne dikkatle biriktiriyordu tırnakları. Masadaki zarfın sağ tarafında, konuşmasına başlamadan önce içine kurşun kalemini yonttuğu bir başka zarf daha vardı. Yanıbaşına özenle yerleştirdiği lâmba, McLeod'un gözlerini alacak şekilde yüzüne dönük duruyordu. İki yanındaki zarflar Hollingsworth'un dağıtacağı adaleti denetler gibiydiler.

"Geçen konuşmamızdaki sözlerini iyice düşündüm," diye sürdürdü Hollingsworth, "ama insan işin içindeki psikolojik yanın ne olduğunu merak ediyor." McLeod'a özenircesine parmak uçlarını birbirine değdirerek tuttu. "Her olayda psikolojinin de bir yeri vardır, diyebilirim," dedi, gırtlağını temizledi. "Bir süre sesli düşünsem, sıkılmazsınız herhalde, değil mi?"

Ne var ki, McLeod'un bir karşılık vermesine kalmadan Lannie sözü aldı. Zor duyulur bir sesle, "Bir şey sormak istiyorum," dedi.

"Sonra sorarsın," diye diklendi Hollingsworth.

"Hayır, fakat ben..." diye üsteleyecek oldu Lannie ama Hollingsworth, "Sonra sorarsın, dedik ya," diye susturdu. Masanın öbür ucuna kadar uzanarak McLeod'a sigara tutup yaktı. Sonra hemen konuya girdi. Düşünceli

bir pozda, "Bence durum şöyle," dedi. "Ortada akıllı bir adam var. Bu adam çok kurnaz olmasına rağmen nedense ara sıra kendisine hiç yakışmayacak bazı aptallıklar yapıyor."

"Biraz açıklar mısınız?" diye sordu McLeod. İskemlesinde iyice kaykılarak bacaklarını ileri uzatmıştı. Koltuğunun iki yanından sallandırdığı kolları neredeyse yere değeceklerdi... Görünüşte son derece sabırlı ve pasif gibiydi ama gözlerinin içine giren lâmbadan etkilenmeye başladığı da belliydi.

"Şimdi durum şöyle. Bence bir şeyin anlam taşıması için ortada bir denge bulunması, yani iki tarafın ağırlığının da eşit olması gerekir."

"Burada denge yok mu?" diye sordu McLeod.

Parmakuçlarını birbirine değdirdi. "Varmış gibi gözükmüyor. Katıldığım kurslardan birinde Bolşeviklerin ruh hali üzerine bazı bilgiler edinmiştim. Anlatıldığına göre Bolşevikler, dünyanın düzenini değiştirebilmeye çalışıyorlardı. Ve bu değişimi yapmakla da daha iyi bir düzen kuracaklarını iddia ediyorlardı. Sözünü ettiğimiz adam da aynı amaçla işe başlamıştı. O da dünyanın kurulu düzeninde yapılacak bir değişimin insanlığın yararına olacağı inancını taşıyordu. İşte böylesine yüce bir temel düşünceden yola çıkan dostumuz, insanların hayrınadır diye bir çok suça bulaştıktan sonradır ki, nedense, birden inanç değişikliği yaparak hem bağlı olduğu örgütten hem de ideolojiden elini eteğini çekiverdi. Sence böyle bir adamın psikolojik durumu nasıldır acaba?"

"Adamın durumunu ben mi anlatayım?"

Hollingsworth, "Sen zahmet etme, ben anlatırım," diye sürdürdü. "Kendisini çok kötü hissetmiş olduğunu söyleyebiliriz. Yaptığı bütün kötülükler ortadadır, hepsini nasıl değiştirebilir ki? Eh bu durumda ilk iş olarak benim temsil ettiğim örgüte giriyor. Nedir ki bu iş, pek içini fe-

rahlatmıyor, şimdi ne yapacak? Kendisini eskisinden de berbat hissediyor. Kefaretlerini ödemek istercesine bir şey alıyor, sonra da ayrılıp buraya kapağı atıyor."

"Teorik çalışmalarını unutuyorsun."

Hollingsworth, uzanıp çantasını aldı, içinden teksir edilmiş kâğıtlar çıkardı.

"Oh, haklısın, orası öyle," diyerek kabullendi. "Şurada gördüğünüz kâğıtlar adı geçen dostumuzun teori tartışmaları başlığı altında toplayabileceğimiz çalışmalarından bazılarıdır. Dostumuzun tartışma konusu yaptığı konuları teker teker okuyarak vaktini alacak değilim. Esasen de önemli olan, konuların çeşidinden çok, kaç kişi tarafından okunduklarıdır. Yaptığımız araştırmaya göre, teksir edilerek çoğaltılmış bulunan bu yazılar en fazla beş yüz kişi tarafından okunmuştur." Büyük boy kâğıtlardan birkaçını eline alarak konuşmasını sürdürdü. "Bunu yüz elli, bunu iki yüz yirmi beş, bunu yetmiş beş, bunu elli kişi okumuş," diye bildirileri bir elinden diğerine aktardı. "Tabii, ortalama sayıları veriyorum," dedi.

"E, ne olmuş yani?" diye sordu McLeod.

"Bunları anlatmaktan amacım..." dedi kaldı. Lannie uzanıp masanın üstündeki bildirilerden bir kaçını alarak başlıklarını okudu. Sonra kâğıtları yine aldığı yere bıraktı. McLeod'a bakarak, kin dolu bir sesle, "Bunları sen yazmadın ki," dedi.

McLeod, başını salladı.

Lannie Hollingsworth'a döndü. "Hayır, o yazmadı!" diye haykırdı. Birden ayağa fırladı. "O yazmadı bunları. Aldatıyor seni..."

Hollingsworth suratındaki sakin ifadeyle Lannie'yi süzdü. "O yazdı," diye mırıldandı. "O yazdı."

Lannie hiç değilse kendini inandırabilmek için, "Olamaz," diye direndi. "Olamaz. Çünkü ortada bir çelişki var... Belki de o yazmıştır. Ama inandığı için değil, işine

öyle geldiği için. Anlattığı o denizaşırı ülkedeki sınıflararası ilişkileri burada kaleme alırken için için güldüğüne bahse girerim."

Hollingsworth sert bir bakışla Lannie'ye döndü. Kız, susması gerektiğini anladı. Anladı ama yine de konuşmadan edemedi. "Dikkat et, yanılıyorsun," diye fısıldadı. "Bu adama kanayım deme."

Hollingsworth hafifçe sırıttı. Senin de gönlün olsun gibilerden, "Tamam, yanılıyorum," dedi.

Lannie, geçip yerine oturdu ama tek durmadı. Vücudu iskemleye yapışmış gibiydi. Kenarları çentikli parmakları, tırnaklarının kenarlarından taşmış, zayıf ince dudakları büzülmüştü. "Ben..." diye başladı.

"Kes artık," dedi Hollingsworth. Lannie'nin yaptığından hoşnut olmadığını gösteren bir tavırla kâğıtları yeniden bir düzene soktu.

"İstatistik yöntemlere bakıldığında," diye McLeod'a döndü, "bu bildirilerin ortalama tirajının her politik propaganda biriminde yüzde doksan sekiz onda üç kişi olduğu görülüyor."

McLeod, bezgin bir sesle, "Ben de kaç kişi tarafından okunduklarını sık sık merak ederdim," dedi.

"Ortaya getirmeye çalıştığım husus buydu," diye sürdürdü Hollingsworth. "Sözünü ettiğimiz beyefendi gibi yapılacak bir sürü işi olan birinin böyle bir uğraşa girmesi sanırım, yaptıklarına karşılık bir denge kurabilmeye çalışmasıdır. Bence, eksi ile artıyı birleştirmeye çalışmış olmalı. Ama insan bu adamın ilginç bir aritmetik bilgisi olduğuna hükmediyor. Çünkü benim yaptığım hesaplara göre en azından bir milyon kişinin okuyabilmesi için yazıldıkları sanılan bu bildirileri ancak birkaç yüz kişi okuyor."

"Seninle benim aramdaki fark," dedi McLeod, "benim potansiyele olan inancımda yeralıyor. Önümüzdeki

on yıl içinde yeni bir devrimin mayalanabilmesinin imkânsız olduğunu söyleyebilir misin?"

"Artı ile eksiyi tartarak," diye akıl yürüttü Hollingsworth.

"Önümüzde gelecek var. Eğer gelecekte devrimci bir durum ortaya çıkarsa ve kendilerini devrime adamış ihtilâlciler olacaksa, geçmişteki ihtilâllerden de dersler alınacaktır sanırım." Yüzüne vuran ampulün ışığı altında gözlerini kırpıştırarak oturuyordu. Yanağının bir yerlerinde bir sinir seğirmeye başlamıştı. Sonunda, "Niçin bu konuda ısrar ediyorsunuz?" diye sordu.

"Halkı etkilemek istiyorsunuz da onun için," dedi Hollingsworth kısaca. "Ve birileri çıkıp da halkı etkilemeye kalktılar mı bu mesele benim çalışma alanıma girer." Derin bir iç çekti. "Nitelikleriniz hakkında sizi sorguya çekmek zorundayım. Örneğin, kendisinden sözetmek zorunda olduğumuz kimse, daha önce belirttiğiniz o Akdeniz ülkesindeki birtakım faaliyetlerde bulunurken tüm duygularına sağlıklı bir biçimde sahip miydi?"

"Duyumlar derken neyi kastediyorsunuz?"

"Daha iyi bir karşılık verilebilirdi," diye açıkladı Hollingsworth. "Dostumuz günün birinde tabancasını cebine koyup, eski politika arkadaşını ziyarete gidiyor. Bu olayı ve sonucunu bildiğimize göre, sizce dostumuz o gece arkadaşıyla yaptığı konuşmalardan herhangi bir şekilde etkilenmiş ve zevk almış mıdır yoksa almamış mıdır?"

"Hiçbir şekilde almamıştır."

Hollingsworth, dilini damağında şaklattı. "Akıllı bir adamsın," dedi. "Yani demek istiyorum ki dostumuz öldürmeye hazırlandığı arkadaşının karşısında dört beş saat oturdu, konuştu da bir defacık olsun başka türlü düşünmedi, öyle mi?"

"Bir şey diyeceğim."

"En ufak bir zevk de mi yok?"

McLeod, elini başına dayadı. "Nasıl anımsayabilirim ki?"

"Öyleyse biraz duydu, biraz duymadı diyelim. Oldu mu?" diye bağladı Hollingsworth. Sonra da kendi sorusuna kendisi karşılık yetiştirdi. "Şu kısa incelemeden vardığımız sonuca göre, dostumuzun psikolojik yönden pek de sağlam olmadığını söyleyebiliriz."

"Evet."

"Dostumuzun bu sakat tarafı, onun tüm eylemlerinde kendini göstermiştir," diye sürdürdü Hollingsworth. "Bu tür duyguların, insan hayatı boyunca etki altında tutulabileceğini, bu işin uzmanlarının birinden öğrenmiştim."

"Tamam, tamam," diye ilgisizce söylendi McLeod.

"Bu durumdaki bir adamın gerek politik gerekse düşünsel görüşlerinde daima bir eksiklik bulunacak demektir."

"Öyle olsun."

"Öyleyse," diye sesini yükseltti Hollingsworth, "ne demeye kalkıp devrimci bir gelecek kurmak isteğinden söz ediyorsun, ha?"

"Tamam, tamam, tamam," dedi McLeod.

Hollingsworth, McLeod'un gözlerini kamaştıran lâmbanın yönünü değiştirdi, ışık ikisinin arasına düştü. Sonra kibar bir sesle sürdürdü. "Bütün hatalı tutumuna rağmen, yine de seni herkesin yaptığı gibi olumsuz bir adam olarak yargılayacak değilim. Eninde sonunda hepimiz insanız. Hepimizin diğerinden değişik bir iç dünyası var. Anlıyorum, bütün hayatın boyunca mutlu olamamışsın, fakat bunun kendi hatalarından meydana geldiğini bir türlü kabullenemiyorsun. Suçu topluma yükleyerek kendini savunmaya kalkıyorsun. Oysa buna hiç gerek yok. Çünkü kendini içinde yaşadığın insanlardan ayrı tuttuğun sürece

mutlu olamazsın. Ve şu sıra bile bu fırsat elindeyken, hatalı politik görüşlerinde hâlâ ısrar edip, devrimci gelecek kurma isteğini savunuyorsun." Hollingsworth, konuşmasının heyecanıyla olacak, ellerini masayı okşar gibi masanın üstünde gezdiriyordu. "Herkes haddini bilmeli ve geleceğini ona göre ayarlamalı," diye papazvari bir sesle sürdürdü. "Boyumuzdan büyük işlere karışmamalıyız. Hatasını anlayan biri bana gelip bundan sonra ne yapması gerektiğini sorsa, onu bir kenara çekerek 'bak arkadaş' derim, 'gurur denilen şu boş şeyden vazgeç ve herkes gibi ol, ol ki hiç değilse bundan böyle mutlu yaşayabileceğini anla!' " Biraz ara verdikten sonra yeniden başladı. "Sana hayatı zehir ettiren o teori dediğin şeyler benim paramla iki kuruş etmez. Etmediği içindir ki, bir çoğunuzdan daha akıllıyım." Hollingsworth'un solgun yüzü aydınlanmıştı. "Sen beni dinle de şu teorilere falan boşver," dedi birdenbire. "Anana babana benzemeye çalış, daha iyi edersin."

Öğüt faslını Hollingsworth bıraktı, Lannie aldı. "Doğru söylüyor," diye başladı, fakat nedense başladığı hızla da caydı. "Değil yani. Ben demek istiyorum ki..." Ne diyeceğini bilmeden önüne baktı. Sonra parmaklarının uçlarındaki şeytan tırnaklarına gözleri takıldı, onlarla oynamaya başladı.

McLeod, acıyla gülümsedi. Hollingsworth'a bakarak, "Sigaran var mı?" diye sordu. "Bende kalmamış."

"Memnuniyetle." Hollingsworth uzattığı sigarayı yakmayı da ihmal etmedi.

McLeod uykulu bir sesle konuştu. "Gerçekçi misin? Yani seni gerçekleri kabul eden bir insan olarak alabilir miyim?"

"Evet. Gerçekçi olduğumu söyleyebilirim."

"Yani felsefi bir tanımlamayla, gerçekler dünyasına inanan bir adamsınız diyebiliriz, öyle mi?"

"Diyebiliriz değil," diye içini çekti Hollingsworth. "Öyleyim."

"Yani sence bireyin dışında, ondan ayrı ve bağımsız olarak varolan bir gerçekler dünyası var ve bu dünyaya inanıyorsun, öyle mi?"

"Evet, ben de onu demek istiyordum."

"Hayır," dedi McLeod. "Sen onu demek istemiyorsun. Çünkü felsefi anlamdaki gerçekler dünyasıyla, psikolojik anlamdaki gerçekler dünyasını birbirine karıştırıyorsun. Oysa bunlar iki ayrı oluşum. Birini diğerinden ayıran başlıca fark, birinde kişinin dünya gerçeklerine kendine özgü merceklerle bakarak birtakım yorumlar yapması, diğerinde de, gerçeğin kişinin yorumlarından öte bir yerde kendi başına varolması." Dik dik Hollingsworth'a baktı. "Sen daha bu büyük ayrıcalığı bilmeden kalkmış, psikolojik yan diye atıp tutuyorsun."

Hollingsworth bozulur gibi oldu ama açık etmedi. "Birtakım süslü cümlelerle boş yere aklımı karıştırmaya kalkma..." dedi sıkılmışlığını belli etmemeye çalışarak.

Gerçi McLeod daha fazla üstelemedi ama dudaklarına yerleştirdiği sinir bozucu bir sırıtışla, Hollingsworth'u çıkmaza sokuşundan duyduğu memnunluğu da gizlemedi. Sesini yükselterek, "Bir konuşma yaparak kendimi savunmak istiyorum," dedi.

"Olmaz," diyerek ayağa kalktı Hollingsworth. "Zaten bugün bir şey yapamadık, bir de savunma dinleyemem."

"Beni ilgilendirmez. Ben savunmamı yapmak istiyorum, işte o kadar."

"Savunma hakkını kullanabilmen için önce senden istenilen şartları yerine getirmen gerek."

McLeod'un bir gözü seğirmeye başlamıştı. Havaya kaldırdığı eli titriyordu. "Şartlara uymaya hazırım," dedi. "Yeter ki verilecek olan şey, sende mi kalacak yoksa

bağlı bulunduğun örgüte mi geçecek, onu bileyim."

"Daha ona karar vermiş değilim," dedi Hollingsworth. "Ama mutlaka konuşma yapmak istiyorsan her iki olanağı da peşinen kabullenmek zorundasın."

McLeod omuz silkerek, "İki olanağı da kabul ediyorum," dedi. "Başlayayım mı?"

Hollingsworth, gönülsüzce başlamasını işaretledi.

"Bir zamanlar," diye başladı McLeod. "Yapacağım son konuşmanın bambaşka koşullar altında olacağını düşünmüştüm. Hatta, 'Yoldaşlarım, benim gibi yolundan sapmış, aşağılık bir köpeğe konuşma hakkı tanıdığınız için sizlere...' diye başlayan bir de ilk satır hazırlamıştım fakat şimdi, konuşmamı, düşlediğimden daha başka bir ortamda yapmak zorunda olduğumu görüyorum." Dudaklarını aralayıp sessiz bir gülüş koyverdi. Sonra, "Yapacağım bu konuşmada sizlere kendi geçmişimi bağışlatmaya çalışacak değilim," diye sürdürdü. "Geçmişte olanlar geçmişte kalmıştır. Ben bana tanınan bu konuşma süresi içinde, geçmişimden bir konuda; tecrübelerim konusunda, yararlanarak, bir aydın olarak hayatım boyunca vardığım bazı yargılar üzerinde birtakım açıklamalar yapacağım. Bunun yanı sıra, geçmişi kendi kişisel tarihim olarak yorumlayacak değilim. Sadece geçmişte tamamlanmış bazı sonuçlardan hareket edip, kendi görüşlerime göre geleceğin nasıl olabileceğinin bir tanımını yapabilmeye çalışacağım. Çünkü düşünce, ancak başkalarına, onlardan daha başkalarına iletilebildiği ölçüde varlığını koruyabilir."

Hollingsworth garip bir heyecanla sözünü kesti. "Sanki yakında ölecekmişsin gibi konuşuyorsun," dedi.

"Yanlış anladın... Kendimi yenileyebilmek isteğiyle konuşuyorum ben."

Hollingsworth lâfı değiştirdi. "Herneyse, sen suçları kabul ederek teslim oluyor musun olmuyor musun,

beni ilgilendiren bu."

"Oluyorum dedim ya," diye içini çekti McLeod. "Ama şimdi izin ver de konuşayım, ha?"

"Bir şey daha var..." diye huysuzlandı Hollingsworth. "Yapacağın konuşmada gerçek hedef kim olacak? Ben mi? Bayan Madison mu?" Gözlerini bana çevirdi, ama üzerimde durmayı gereksiz bulmuş olmalı ki, yine McLeod'a döndü. "Bana vaktini boşa geçirecekmişsin gibi geliyor," dedi. "Bence arkadaşın bile dinlemeye pek hevesli görünmüyor." Başını sıkıntıyla öteye çevirdi. "Konuş bari, ne yapalım," dedi, hani nerdeyse kadınca denebilecek bir ses tonuyla.

29

McLeod, söylev çekercesine, "Çokbilmiş bir ödüncünün ileri sürdüğü görüşleri tartışarak başlayabilir miyim?" dedi. "Kendimi olayları değerlendirme havası içinde bulduğum anlarda, bir zamanlar birlikte olduğum birçok can yoldaşıma takılır aklım ve her birimizin nasıl diğerinden ayrı bir yol tutmuş olduğunu düşünürüm. Buna rağmen, onlar arasında bugüne dek önemini sürdürebilmiş tek adam Bay Ödüncü olmuştur. Hatta kendi çapında bir itibarı olduğu bile söylenebilir.

"Bay Ödüncü, her şeyi kabullenir. Devlet kapitalizmine sosyalizm denemeyeceği tezine, evet der. Hatta, değişik bir dille de olsa, yeni toplumda da birtakım sınıfsal üstünlükler bulunacaktır, der. Öte yandan, 'McLeod, hesaplaşmanın sırası gelmiştir,' diyerek durmaksızın beni sıkboğaz eder. Sonra da, 'biz biliriz' havasında başını sallar. Devrim, özlenildiği biçimde gerçekleştirilememiştir der. Proletarya, hiçbir zaman yeterli siyasal bilince erişememiştir, bundan böyle erişeceği de şüphe götürür, der. Bizler için önemli olan, diyor Bay Ödüncü, uygar-

lığın kurtarılması ve hayatın devamlılığının sağlanmasıydı. Bizim kuşağın sorunu, militarizasyon, standartlaştırma, ve ikimizin de tatsız bulduğu diğer birtakım gelişimlerden yakınma ya da devrim yapmak değildir. Eğer tarihciysek, eşitliğin ilkel insandan bu yana varolmadığı ve özgürlüğün sadece refah ortamında ve çalışma dışı boş zamanlarda bulunabildiğini kabul etmemiz gerekir. Belki de bundan sonra da böyle olacaktır. Özgürlük bir lüks, eşitlikse bir düştür. Bu nedenle günümüzde çağdaş uygarlığın büyük halk yığınlarına tanıdığı tek gelişimin standartlaşma olduğunu kabullenmek zorundayız. Bugünün sorunu ekonomik sistemin sakat çelişkilerine son vermektir. Sen işte bunu anlayamıyorsun dostum McLeod... Senin sorunların bu dünyanın sorunları değildir. Afrika'da doyurulmayı bekleyen aç mideler var. Bu da ancak dünya çapında bir üretim planı uygulanırsa gerçekleşir. Aksi halde insanlardan fazla şeyler beklemiş oluruz. Ama böyle bir planın çerçevesinde sosyalizmin önerdiği eşitlik getirilemezmiş, ne çıkar? Sonunda önemli olan, büyük yığının karnının doyurulmasıdır, yoksa dünya perişan olur. Bizim sorunumuz sömürüyü önlemek değil, ekonomik yapıdaki bozukluklara çareler getirmektir. Belki de eşitlik konusunda bizler hep yanılıyoruz da, burjuvazi işin gerçeğini söylüyor, kimbilir? Değil mi ki insanoğlu oldu olalı temelinde eşitliksiz, sınıf ve üstünlük bulunan toplumlar kurmayı gereksinmiş, öyleyse biz de bu gerçeği tanımak zorundayız.

"Dediğim gibi," diye sürdürdü McLeod, "Bay Ödüncü, her şeyi kabul ediyor. 'Doğru' diyor, 'savaş olabilir, ama önlenebilir de. Bunu sen bilemezsin, McLeod. Tarih keramete dayanmaz. Onun için ne demeye mutlaka savaş çıkacaktır diyorsun? Hem çıksa bile, bu her şeyin yitirileceği anlamına gelmez. Ne denli ağır ve ciddi sorunlar doğurabilirse doğursun, savaş yine de doğada var-

olan uyum kanunlarına boyun eğer. Kazanan taraf diğerini denetimi altına alır. Böylece sürekli bir barış kurulur. Galipler akli yöntemlerle savaşın yaralarını sararlar. Niçin yapamasınlar, nasıl olsa tüm çelişkiler ortadan kaldırılmış olacak."

Hollingsworth'un ilgisi uyanmıştı. "Karışmak gibi olmasın ama," diye McLeod'un sözünü kesti, "Çok iyi açıkladınız. Gerçi ben politikacı değilim, kendimi daima bir tür liberal olarak görmüşümdür. Ve ara sıra bu konulara kafa yorduğum zamanlarda, 'demokrasi' demişimdir, 'birtakım budalaları mutlu kılarken kendimizin mutlu olamayışıdır!'" McLeod araya girmek istediğini belirten bir hareket yaptı ama Hollingsworth bırakmadı. "Yok yok, ne diyeceğinizi biliyorum. Budalalar mutlu olamazlar, diyeceksiniz. Ama bana da tam tersiymiş gibi geliyor. Yani onlara dolandırıldıklarını söylemezseniz, mutlu oldukları inancı içinde yaşar giderler. Ancak suratlarına karşı, sizi dolandırdık, derseniz mutlulukları bozulur." Hollingsworth, biz de bu işlerden anlarız gibisine gülümsedi. "Biraz fazla konuştum galiba," dedi. Saatine bir göz attı, "Acaba siz de biraz daha kısa kesemez misiniz?"

McLeod sanki tınmıyormuş gibilerden Hollingsworth'u süzdü. Sonra cebinden birtakım kâğıtlar çıkararak önüne koydu.

"Bay Ödüncü'nün düşünceleri cazip oldukları kadar yapaydırlar ve baştan sona tutarsızdırlar," dedi. Yarattığı şaşkınlığın tadını çıkarabilmek için bir süre sustu. "Gerçi ödüncünün soyut bir kavram olduğu unutulmamalıdır. Ama haycıtta gerçekçi olduğu iddiasını taşıdığı için savaş konusunda tarafsız gibi görünse de yürekten bağlı olduğu bir taraf vardır ve savaşta o tarafın kazanmasını ister. Biri çıkıp, 'Ya öbür taraf kazanırsa ne olur?' diye soracak olsa, hemen şu cevabı vereceklerdir; felâket olur, hem de görülmedik bir felâket olur... Bu durumda

doğrunun iki ucunu birbirine bağlarsanız sonucu bulursunuz."

Hollingsworth'un isteğinin ve düşüncesinin aksine, McLeod, daha yeni yeni açılıyor gibiydi. Sesi bir canlılık kazanmış, vücuduna bir dirilik gelmişti. Masanın üstüne bıraktığı notlarına ara sıra göz atıyor, yorgunluktan eser göstermiyordu. "Şimdi işin hokkabazlık bölümünü bir tarafa bırakıp esasa geleyim," dedi diri bir sesle. "Benim siyasal oluşumum, savaş olayının kaçınılmazlığı tezine dayalıdır. Kanımca iki büyük güç, kendi ekonomik sorunlarını çözümleyemedikleri sürece çatışmayı kaçınılmaz bir sonuç olarak kabullenmek zorunda kalacaklardır. Yani A fortiori.* Bu durumda da savaşın kaçınılmazlığı çift taraflı garanti altında demektir. Burada uzun ve ayrıntılı bir çözümlemeye girmek yorucu olur. Kaldı ki bana ayrılmış olan vaktin de sınırlı olduğu belirtilmiş durumda. Bu nedenle belirli noktalara değinmekle yetineceğim."

McLeod daha sonra, benim bir süre önce kendi kendime yaptığım çözümlere benzer bir anlatım tutturdu. "Tekelci kapitalizmin durumu haddinden fazla kritiktir," diyordu. Tekelci kesimde üretim kapasitesi dehşetli artış göstermişti, sanayiye yapılan yatırım, iş gücüne yapılanı fersah fersah aşmıştı. Bu nedenle de tekelci kapitalizmin doyması için kendisine bir dünya pazarı açması, yatırımlarını da buradan oralara nakletmesi gerekmekteydi. Ancak böyle bir açılımla, içerdeki iş gücüne yapılan yatırımı sabit tutup, dışardaki kaynaklardan büyük kazanç sağlanabilirdi. "Yeryüzündeki şu geri kalmış bölgeler olmasa, tekelciler yaşayamazlardı," diye sürdürdü McLeod. "O 'geri kalmışlar' da kapitalizme gece-

---

* A fortiori : Latince. Kesinlik kazanmış durum, en kesin hâl. - Ç.N.

ceğiz diye uğraşadursunlar, başlarındaki gerçek kapitalistler daha uzun süre sömürebilmek için onları geri bıraktırıyorlar, haberleri yok. Zaten geridekilerin yapabileceği tek tarihsel sıçrama da feodal düzenden, devlet kapitalizmine sıçramak olacaktır. Bugün dünyanın bir yarısı kapılarını tekelciye kapamış, diğer yarısı da ardına dek açarak, sözde kendi gücüyle oluyormuş gibi, ulusallaşma yolunda oldukça ileri gitmiştir.

"Öte yandan örnek denebilecek güçlü devlet kapitalizmi iktidarının durumu daha da ciddidir. Nedir ki bu konuşmamda ben, devlet kapitalizminin durumunu tartışacak değilim. Benim altını çizmek istediğim konu, sosyalizm'in bir istek eylemi olamayacağıdır. Sosyalizm, her şeyden önce bir ortam ister. Kendi koşullarını gereksinir, aksi halde sosyalist devrim diye başlatılan olay, karşıtı içinde erir gider. Nitekim 1917'nin olayları, Batı Dünyası'ndaki benzer proleter çevrelerce benimsenmediği, daha doğrusu birtakım güçler aracılığıyla onlara benimsetilmediği için, Batı'da sosyalist devrim diye başlatılan olay karşıt güçler içinde erimek zorunda kalmıştır. Batı'nın dev güçleri, sosyalist devrimi boğmayı becermişlerdir. Bu nedenle büyük halk yığınlarının hizmetine sunulmuş olan üretim ekonomisinin gelişim oranına bir sınır çizilmiştir. Çünkü üretimi çoğaltılan bir araç-gereç ekonomisi, bir fazlasıyla yenisini üretecektir. Bunun kaçınılmaz sonucu olarak da, sanayiye yapılan yatırım arttıkça, insan tüketimi için yapılan yatırım azalmaktadır. Bu tür bir sanayi gelişimi, uzun süre uygulanmadığı takdirde verimli olabilir. Sıçramalar yaparak gelişimini sürdürebilme olanaklarından yoksunsa daha fazla devam ettirilmeden önünün alınması gerekir. Aksi halde, bu özde dışa dönük olan patlayış, geri teperek içerdekilerin sömürülmesi haline dönüşür. Çünkü yoksulluk ve sıkıntı dönemini, bolluk ve huzur dönemi izlemezse işçi sınıfı-

nın üretimcilik oranı düşüş kaydeder. Endüstri toplumlarında işçi sınıfının insanı, ağır çalışma hayatının sonunda mutlu bir tırmanış yaparak karşılığını alabilmek umuduyla yaşamaktadır. Bu umut kapısının kapatılması halinde, işçi kendince düşlediği onurlu yaşama çizgisine erişemeyecektir. İşçinin böylesine küçücük bir umuttan yoksun bırakılması onu yozlaştıracaktır. Fabrikalar isterlerse dünyaları yutsunlar, işçilerine de birtakım avuntular sunamıyorlarsa birer hiçtirler emekçilerin gözünde, bürokratlar içinse toplum için gerekli üretimin yapılamıyor olması bir şey ifade etmez."

McLeod susup Hollingsworth'a baktı. Belli belirsiz alay kokan bir sesle, "Ne demek istediğimi anlamakta güçlük çekiyor musun, Leroy?" diye sordu. McLeod'un sorusuna karşılık Hollingsworth'un cevabı esnemek oldu.

"Devlet kapitalizmindeki bürokrat kesimin sorunlarına bir bakalım," diye aldırmadan sürdürdü McLeod. "Emekçi açısından giderek batağa saplanan bir ekonomik düzende eğer bürokratlar birtakım değişimleri kabullenemiyerek kendi güçlerinde ve sınıfsal üstünlüklerinde ısrar ederlerse, ne yaparlarsa yapsınlar, ortalama yaşam düzeyini yükseltemedikleri takdirde işçinin yeniden köleleşmesini ya da kendi ekonomilerinin iflâsını hazırlayacaklardır. Çünkü işçi sınıfı yeterli ekonomik bilince erememiş olduğundan, tekelci üretimi kendi denetimi altına almayı bir türlü akıl edemeyecek ve hiçbir şekilde de böyle bir değişimi yapmaya zorlanamayacak ve moralleri düşük olacaktır. Bu durumdan geçici olarak kurtulabilmenin tek yolu vardır, o da geçen savaşta olduğu gibi sömürgen güçlere karşı verilecek bir topyekûn savaştır. Yine de çatışma kaçınılmaz bir son olarak kapıya dayandığı halde, büyük halk yığını barıştan yanadır. Bence bu iki yoldan savaşın seçilmesi gerektiği için barış olanağı yok denecek kadar azdır.

"Sosyal bir yapı olarak devlet kapitalizminin çıkmazı, kendi içinde bile üretimi geliştirebilme umudunu yitirmiş olmasıdır. Bu nedenle de umudunu birtakım ülkelerin doğal zenginliklerini sömürmeye ve onları savaş ekonomisine itmeye başlamıştır. Yani kısacası yağmacılığa başlamıştır. İşin acı yanı bu yağmacılığın bir sonunun olmamasıdır. Ulusal gelir, hiç bekletilmeden harp sanayine aktarıldığı için hayat düzeyi bir türlü yükselmez, böylece de birbirlerine düşman olan bloklar arasında savaş tehdidini sürdürmenin ötesinde hiçbir yatırım yapılmamış olur.

"Birbirinden farklı iki sömürücü sistemin savaşıdır bu. Taraflardan biri can derdindedir, diğeri ise çektiği kansızlık nedeniyle büyüyememektedir. Bu savaşın tam tamına ne zaman olacağını kestirebilmek olanaksızdır. Ama askeri durumları göz önünde tutulmasa dahi şu söylenebilir: Birbirlerine benzer olan iki sömürü biçiminin arasındaki çatışma olarak sona erecek bir savaştır bu. Devlet kapitalizmi tarihcil yerine geçecektir. Büyük savaş ekonomisini destekleme ve proletaryayı seferber edebilme yetkisini elinde tutan tek güç olan devlet, ya barışçıl yollarla ya da kısa süreli çatışmalarla tekeli yutacaktır. Başka seçenek yoktur. Silâhlanma giderlerini karşılayabilmek uğruna tüketim mallarının üretimini asgariye indirmek tarihsel bir zorunluluktur. Bu değişimin gerisinde de askeri kayıplar ve yıkımlar yatar. Hayatına anlam katan tek uyuşturucu olarak metalara bağımlılık gösteren bir halkın elindeki son lüks de tablodan silinir gider. Bu hızlı değişimler düzeninde sorunlar sadece tek bir çözümün ortaya çıkmasına izin verirler. Satın alınacak maldan çok para bulunur. Dolayısıyla büyük çapta bir enflasyon ancak işçi ücretlerinin dondurulması ve sömürünün arttırılması ile önlenebilir hale gelir. Bunun sonucunda da çalışma isteği azalır, sanayi verilerinin

eğrisinde düşme başgösterir. Her yeri, herkesi bir hoşnutsuzluk sarar. Hayvansı bir çileden çıkmışlığın etkisiyle ilkin seyrek görülen baltalama ve benzeri olaylar giderek artar. Daha savaşın başlarındayken gelişim göstermeye başlamış olan polis kuvveti, binlerce insanı politik suçlu olarak niteleyip tutuklar. Polis, kazandığı yeni kadrolar içinde her yana yayılır. Hükümete, orduya ve her türden birliğe sızarak toplumu her yandan denetimi altında tutar. Bu arada bürokrat altına yeni bir araba çekebilmiş olmanın bahtiyarlığı içinde, oradan oraya gezinir durur. Kısacası, kabak, proleter'in başına patlar. Bir kez daha aldatılmışlığı bir yana, elindeki şalgam demetinden de olur."

McLeod öyle tek düzeli ve yaslı bir sesle konuşuyordu ki, gerçekten üzülüyor mu yoksa dalga mı geçiyor belli değildi. Hollingsworth can sıkıntısından heykel kesilmiş gibi kıpırdamaksızın oturuyordu. Lannie ya uyukluyordu ya da komaya girmişti, anlayamadım. Gözleri kısılmıştı ve boğazından hırıltılı bir ses çıkıyordu. Tıpkı kertenkele görmüş bir kız çocuğu gibi bacakları gerilmişti.

"İşte böyle," diye iç geçirdi McLeod. "Bu süreç şaşılacak kadar kısa zaman alır. Yeni toplumsal örgütlenişlere geç giren uluslar, kendilerinden önce bu yollardan geçmiş olanların izledikleri yolları pek nadir olarak benimseyip izlerler. Kaldı ki ekonomik üretimin niteliği de fazlasıyla değişeceğinden, bugün elimizdeki soysuz uygarlıktan geriye de pek bir şey kalmayacaktır. Bu durumu iyice bir düşünün. Tarihte ilk kez olarak, toplumun amacı sadece ölüm üretmek olacak ve insanlar sadece bu üretimi gerçekleştirebilsinler diye sağ bırakılacaklardır. Bizden önce gelip geçmiş kültürler ne denli eşitsiz, ne denli tutarsız sayılırlarsa sayılsınlar, ekonomilerinin doğal işlevi hayat için üretimde bulunmaktı. Kapitalizm

bile kâr peşinde koşmasına rağmen, hayatla kârı bağdaştırabilmeyi otomatikman öngörmekteydi. Belki daha az yaşansın daha çok kazanılsın demişti, ama yine de insanın üretiminin bünyesi onu canlı tutmaya yönelik bir hizmetti. Devlet kapitalizminin ileri aşamalarında bu doğal işlev de ortadan kaldırılacaktır. Bundan sonra toplumun hedefi artık üyelerini canlı tutmak değil, tam tersine, nasıl ortadan kaldırılacaklarının hesaplanması olacaktır. İzninle.." —Hollingsworth'a bir bakış fırlattı— "sözlerime birkaç örnek vermek istiyorum."

"Ne istersen onu yap," dedi Hollingsworth gevşek bir sesle.

McLeod da hiç beklemeden sürdürdü. "Savaş sonrasının en önemli sorunu ekonomik bunalımdır. Şimdi kapitalizmin ortadan kaldırılmış bulunan birtakım asalak kollarının yerine fil hastalığına benzeyen bürokratik kuruluşlar geçmeye hazırlanmaktadır. Bu andan başlayarak da üretim oranı, hiçbir zaman sabit ve dengeli artış gösteremeyecek demektir. Elbette hemen bu kötü durumdan kurtulabilmenin çareleri aranmaya başlanacaktır. Böylece rekabetçilik tezinde karar kılınacaktır. Devletin iştiraki bulunan kuruluşlar arasında sun'i kampanyalar ve propagandalar körüklenerek yeni ordonat ihtiyaçlarının sağlanması olanağı kurulur. Parça başı işçiliği yeniden doğar. Oysa böyle bir kalkınma iki ucu pis bir değneğe benzer. Çünkü sonunda toplumdaki ekonomik bunalım dönüp dolaşıp bürokratlara yüklenecektir. Bürokratlar birbirlerine düşerek topluma getirdikleri doping kuralının tutmaması halinde, birbirlerinin ayaklarını kaydırmaktan çekinmeyeceklerdir. Devlet eliyle kapitalizmin kaçınılmaz sonucudur bu. Gerçi oyunu bürokratlar hazırlamışlardır ama, kendileri için çok gerekli olan genç bürokrat kadrolarını yine kendileri harcamaktan geri kalamamışlardır. Aslında bu sonuç belki de bürokratların talihsizliğidir.

Çünkü bu adamlar bir sınıf olarak bürokratlıklarının ilk yıllarında değil de, artık bıkkınlık ve yozlaşma dönemine girdikleri son yıllarında iktidarı ellerine geçirmişlerdir."

Nedense Hollingsworth'un ilgisi depreşmişti. Oturduğu yerde hafifçe kıpırdanarak doğruldu. Diliyle ağzının kenarındaki küçük sivilceyi araştırdı sonra da bir şeyler söyleyecekmiş gibi dudaklarını ıslattı.

McLeod, Hollingsworth'un her nasılsa uyanmış olan ilgisini körüklemekten geri kalmadı. "Bak Leroy," dedi. "Bürokratlar daima olağandışı baskı koşullarının getirdiği adamlar olmuşlardır. Bu nedenle de devletin isteği dışına çıkamazlar. Ama yine de bir şeyler yapmak, bir şeyler başlatmak için çırpınırlar. Oysa baştan bağlı olduklarını ve kendilerine işi idare ettirmekten öte hiçbir şey düşünülmediğini bilmezlikten gelirler. Kendilerine yüklenilen işin içinden nasıl çıkacaklarını bir türlü bulamazlar. İki tarafı birden memnun edemeyeceklerini göz önünde tutarak, bir gün ona, bir gün buna, ama çoğunlukla bağlı bulundukları 'buna' tavizler vererek dengesiz bir çalışmayı sürdürürler. Bu nedenle de bağlı bulundukları örgütle, halkla ve kendi özel yaşantıları arasında devamlı bir çatışma içinde bulunurlar. Toplumculuktan yana çıkacağız derken, birden bakarlar ki birtakım adamları servet sahibi edivermişler. İşte onları en çok üzen de bu olur. Yani psikolojik olarak bürokrat, cereme ödeyen adam demektir. Çünkü topluma, toplumdan yana olacağı inancıyla gelmiştir ama, sonunda birtakım güçler onun bu inancını değiştirerek onu topluma dirsek çevirmek zorunda bırakmışlardır."

McLeod biraz ara verdi. Bakışlarını Hollingsworth'a çevirdi. Birbirlerine yönelen bakışlarından, birinin çok konuştuğunu, ötekinin de çok dinlediğini bildiği izlenimi çıkarılabilirdi.

İlk konuşan Hollingsworth oldu. "Evet, devam edin."

dedi. Dili deminki yeri yokluyordu. "Sizi dinliyorum."

McLeod nazlanmadı. "Yani bürokratlar zorunlu olarak iş başına getirilmişlerdir," diye sürdürdü. "Devlete karşı müthiş bir yükümlülük altına sokulmuşlardır. Bu nasıl bir yükümlülüktür, açıklamak önemli değil. Önemli olan kendi mantıklarına aykırı, hiç duymadıkları ve sonunda kendilerini tüketecek bir yükümlülük altına girmiş olmalarıdır. Yani bürokratlar kendi çizgilerini yitirmek zorunda bırakılmışlardır, demek istiyorum. Ve devlet tarafından harcandıkları içindir ki, kendi kurtuluşlarını kalkınma düşlerinden vazgeçmekte bulmuşlardır.

"Fakat şimdi, olanlara üzülmeyi bir yana bırakalım. Bürokratlar, orduların ve buna bağlı olarak gelişen ekonomik bozgunların arasında yer alan bir paralel çizgiyi sürdürmüşlerdir, hepsi bu. Milliyetçiliğin çok sesli feryatları karşısında savaş kaçınılmaz bir yöntem olarak saptanmış ve o kısa zaman süresi içinde bir 'yeniden canlanış' olacağı hesapları yapılmıştır. Ama acaba hesaplandığı gibi mi olmuştur? İşçi sınıfı bıkkınlığa saplandıkça saplanmış, işin de verimliliği ve temposunda giderek azalmalar görülmeye başlanmıştır. Bu durumda artık zora başvurmaktan başka çıkar yol kalmamıştır. Bu nedenle de toplumu zorla çalıştırmaya koşacak güçler harekete geçirilir ve ortaya Zorla Çalışma düzeni çıkar. Birey, ya kendisine sunulan bu koşulu kabul edecek ya da soluğu toplama kampında alacaktır."

Birden Lannie, yine kendini ortaya attı. "Gazodası," diye yüksek sesle bağırdı. Korkulu bir düşten uyanmış gibiydi.

McLeod, "Toplama Kampları..." diye kendi sözcüğünü tekrarladı, "bir yanda, yeni silâhların geliştirildiği ve yeni yenilgileri hazırlayacak olan kamplar, diğer yandadır. Bu çelişki daha sonra toplumda görülmemiş bir oluşumu — bilginin yozlaştırılması olayını hazırlayacak-

tır. Nedir bu bilginin yozlaştırılması olayı? Şudur: Geçmişte bizler bilginin sonsuz sınırlarını zorlayabilme yetkisine sahiptik; şimdiyse bu bireysel yetki kısıntılara uğratılmakta, dolayısıyla da toplum bilgisizliğe şartlandırılmaktadır. Böylelikle aynı toplumun insanlarından bir bölümü toplama kamplarına kapatılarak kendilerini yitirmek durumunda bırakılırken, diğer bir bölümü de, duyabilecekleri söylentilere inanıp inanmamanın tedirginliği içinde yaşayıp gideceklerdir. Geçen savaşta kullanılan teknik gelecekteki savaşın yanında hiç kalacaktır. Üretime katılmayanların elemine edilebilmelerini öngören yarı-sistematik bir tasarı bile düşünülebilecek. Fakat dinsel ve politik kümelenişler zaman zaman yollarını kesecek birer engel olacaktır ama, hazırlanan ekonomik baskı koşullarıyla bunların da üstesinden gelinecektir. Ekonomiye katkısı olmayana hayat hakkı tanınmamalı önerisiyle, Tanrı MOLOCH'u* hoşnut kılabilmek için yaşlıların ve çocukların bile gözden çıkarılması şaşırtıcı olmayacaktır. Çünkü istikrar buna bağlıdır."

McLeod yeni bir ara vererek iyice soluklandı. "Ekonomik bunalımlar içindeki bir toplumdan savaş ne kaldırılabilir, ne de önlenebilir. Bu nedenle de Bay Ödüncü'nün 'ama savaş önlenebilir' demesi düşten başka şey değildir. Bloklar arası bir savaştan galip çıkan yan, kendisinden de o kadar çok şey yitirmiş olacaktır ki, hani, galibiyetine sevinemeyecektir bile dense yeridir. Galip taraf kendi sorunlarını çözümleyecek bir sömürü düzenini kurmakta da güçlük çekecektir. Sömürüye devam edebilmek için yeni bir ordu kuracak, hatta belki de bozuk hayat şartlarının baskısıyla bu orduyu savaşta kendi ta-

* MOLOCH: Bir Fenike Tanrısı. Fenikeliler bu tanrıya çocuk veya yetişkin insanları kurban ederek bolluk sağlayacaklarını umarlardı. - Ç.N.

rafını tutmuş olanların üzerine yürütmekten kaçınmayacaktır. Böylece yeni güçlüklerin çarpışacağı yeni bir çatışma başlayacaktır. Bunu da iç karışıklıklar, kıtlık ya da benzeri bozgunlar izleyecek ve insanlar vahşeti yeniden karşılarında bulacaklardır."

Hollingsworth'un sabrı tükenmiş olmalı ki birden, "Nutuk bitti mi?" diye bağırdı.

McLeod sakin bir sesle cevap verdi. "Böylece iktidara gelmiş olursunuz. Ama bunalımı da devraldığınız için sizinki kanserli bir kârdır."

"Kes be..." diye köpürdü Hollingsworth.

McLeod sinirlenmedi. "Sosyalizm'in boyutlarını tartışmak zorundayım," dedi yavaş bir sesle. "Birkaç dakikalık işim kaldı, sonra tamam."

Hollingsworth iskemlesine dayandı. "Öyleyse hakaret ederek konuşma, örneklerini dolaylı olarak ver," dedi.

"Anlattıklarımın tam tersini düşünmek de elimizde tabii," diye yeniden başladı McLeod. "Şimdilik sakıncalı çıkıntılardan söz etmedim. En geniş şekliyle, devrimci sosyalizm denebilecek bir ortama geçişteki programı açıklamaya çalışayım. Böyle bir düzende üretimin denetimi çoğunluğun elinde olur. Birey birtakım sınıfsal eşitlik farklılıklarına uğratılmaksızın, kişisel yeteneklerini, kişisel ihtiyaçlarını giderebilme yönünde kullanabilme özgürlüğüne sahiptir. Bu dediklerim de sömürünün sona ermişliğiyle adaletli düzenin başlamışlığını kabul eder ve az önce anlattıklarımın tamamen karşıtı bir düzeni belirler.

"Fakat toplum bu sosyalist düzene nasıl erişebilir? İşte bu soruyu sormakla tarihteki düğüm noktasına gelmiş oluruz. Nicedir Sosyalizm'in kaçınılmaz son olduğuna bel bağlamışızdır ve bu yanlış şartlanma bizi güçsüz düşürmüştür. Bizlere göre sosyalizm ancak uygarlık olursa gerçekleşebilecektir. Oysa olmazsa ne olacağı koşu-

bunu hiç düşünmemişizdir: Çünkü sözünü ettiğim türden bir sosyalizm politikacının makasıyla şekillenecek ucuz bir kumaş değildir. Sosyalizm, kendine insanı ve onun özünde varolan yapıcı güçleri temel almıştır. Bu demektir ki, sosyalizm gelmek için toplumda mutlaka bir uygarlığın bulunmasını beklemeyecektir. Şimdi diyelim ki, yeterli bilinçte, hırsta ve sayıdaki birtakım adamlar bu gerçeği görmeden, bir olmayacak düzen yaratmanın hevesine kapıldılar. Bu adamlar ya her nasılsa bu isteklerine erişirler, ya da insanın yapısına ters düşerek kendilerinden öncekilerce yapılmış olanları da yitirirler. O zaman da bizler oturur, çağ içinde eriyişimize bakar kalırız.

"Soyut ve genel terimlerle konuştuğumun farkındayım. Ve bu yüzden de anlattıklarımın yeterince anlaşılamadığını biliyorum. Ama günümüzde, içinde bulunduğumuz şu durumun hiç mi hiç umut verici olmadığını da biliyorum. İhtilâlci Sosyalizm'in tüm bağlantıları dağıtılmış durumda, dünya proleterleri eylemsizlik içinde şaşkın şaşkın bir o bloka, bir bu bloka yanaşmış durumdalar. Gerçi ufuklarımızın ötesinde bir yerlerde, dünyanın en geri kalmış topraklarında devrimci maya yeşeriyor ama, ne yazık ki o maya da daha şimdiden ilerde devlet kapitalizmini kurmayı düşünen birilerinin denetimi altına girmiş durumda. Yani oralarda bir çatışma çıksa bile bir gelişme olmayacaktır demek istiyorum. Koca Kapitalist Dev, hepsini satırdan geçirerek yüzlerce cüce halinde ortalığa salıverecektir. Çıkabilecek iç savaşlarda da devrimci sosyalizm hiçbir varlık gösteremiyecektir. Umudumuz odur ki, fert ve devlet bağlantısında, devlet fertten önce iflâs etsin de devlet kapitalizminin akıl almaz kötülükleri ve eşitsizlik ilkesi karşısında, büyük yığında buna karşı direnecek güç ve inanç kalabilsin. Bence, ancak böyle bir ortam toplumda devrimci bilinçlenmeyi doğurabilir. Yani devletin, göz göre göre yapacağı haksızlıklar gi-

derek artarsa ancak o zaman o toplumda bir bilinçlenme başlayabilir. Ve ancak o zaman, ve ancak öyle bir ortamda yetişecek olan yeni bir Lenin, koskoca bir yüzyılı bir saat içinde tersyüz ediverir. Öyle umut ediyorum ki, daha önce hiç benzeri görülmemiş olan bir devrimci hamle önümüzdeki yıllarda yeryüzündeki her şeyi silip süpürebilsin ve şimdi anlaşılmazmış gibi gelen birtakım öneriler en kıt bilgili köylüierce bile anlaşılarak, sosyalist teorisyenlere halklarıyla yeniden dilbirliği kurabilme olanağı sağlanabilsin.

"Ve işte o zaman teorisyenin değeri anlaşılacaktır. Çünkü devrimci sosyalist kültür, öyle bir günde edinilebilecek bir öğreti değildir. Devrimler, ülkelerin tarihlerindeki dönüm noktalarıdır. Sosyalist öğretinin yetişmekte olan kuşaklara aktarılması görevi bugün için bir partiden, bir örgütten çok bizlere düşmektedir. Bizler, yüklendiğimiz bu genç kuşakları yetiştirme görevini bir angarya olarak değil, tarihi bir gereksinme olarak yerine getirmek zorundayız. Ve yarın içimizdeki çekirdekten bir devrim hareketi başladığı zaman, devrimin en ön saflarında bulunması gerekenler de bizler olacağız. Çünkü sosyalist öğretinin tecrübe ve birikimini içerenler bizleriz. Bu durumda tarihin sahnesinde bulunmak bizlere düşecektir.

"Karşılaşacağımız sorunlara gelince... Öncelikle belli bir sıkıntı olacak içimizde, bir türlü yakamızı kurtaramayacağız. Bu, yani başımızda bir yerlerde pusuda bekleyen karşı-devrimin sıkıntısıdır. Bu sıkıntıyı hiçbir zaman içimizden söküp atmamalıyız. Çünkü onu unuttuğumuz ya da partinin veya partilerin bunu önleyeceği anda, karşı-devrim tüm yaptıklarımızı alt-üst eder; bu da bizlere bel bağlamış bulunan milyonların sonu olur. Beraberimizde taşıyabileceğimiz ne bir 'dogma' ne de başımız sıkıştıkça çağırabileceğimiz bir hukuki mekanizma vardır. Bize

yardımcı olabilecek sadece iki ilke vardır. Bunlar özgürlük ve eşitliktir. Bilmemiz gereken en önemli şey, bu iki ilkeden birinin yok edilmesiyle birlikte diğerinin de yitirileceğidir. Biz bunlara sahip çıkamaz da gevşek davranırsak, konuşmaması gerekenler yaygaralarına başlarlar, birtakım adamlar çıkıp artık çalışmıyoruz, derler, toplumda giderek bir başıbozukluk yayılır. Eğer bizler ve dayandığımız halk yığını işi sıkı tutup bu çatlaklıkların üstesinden gelemezsek, eğer özgürlüğün ve eşitliğin garantisini elimizden kaçırırsak, işte o zaman devrim bir kez daha yatar. Yıllardır birikmiş olan güçler bir daha ayağa kalkamamacasına yok olur.

"Ama bir de başarırsak... Şimdi, peygamberlik taslayarak cehennem bir anda cennete dönecek, falan diyecek değilim. Ama hiç değilse insanoğlu kendine yakışır bir biçimde yaşayabilme olanağına kavuşacak. Yeni çağ bir karşıtlıklar dönemi olacak, umut olduğu kadar umutsuzluk da olacak. Sona erdirilen her adaletsizlik belki bir yenisinin doğmasına yol açacak. Ama insanoğlu tarihinin bu döneminde çok önemli bir aşama yapmış olacak. Kendine dönecek, kendini tanıyabilme yetisini olanca baskılardan arınmış olarak kendi eline alacak. Gerçekten de tarih boyunca doğayla ve birbirimizle savaşmaktan öyle çok şeyimizi yitirmişizdir ki... İşte bu yeni dönemde insan, içinde varolan fakat çeşitli baskılarla açığa vuramadığı duygularını araştırabilme olanağına kavuşmuş olacak. Neler başarabileceğini görecek. Rasyonel bir hayat mı yaşayacağız yoksa hayvan soyunun en trajik ögesi olarak mı kalacağız, bunu görecek. İnsanoğlunun vereceği bu sınavın sonunu görebilmeyi o kadar çok istiyorum ki, anlatamam. Çünkü insanoğlu ilk kez kendisini saran çevreye karşı çıkmış olacak. Bir yerde onun bu sınavı, bizimkilerden çok daha önemli ve ilginç."

McLeod'un solgun yüzü, düşlediği yeni düzenin heyecanıyla aydınlanmıştı. İskemlesinde öne eğilmiş, nerede ve kimlerin karşısında olduğunu unutmuşcasına daldığı düşlerde geleceğin mutlu günlerini yaşıyordu. Bir ara gözlerini açıp kapadı. Ama bu hareketi o kadar yavaş yaptı ki, sanki gözlerinin önünde canlandırdığı o mutlu görüntüyü yitirmekten sakınır gibiydi.

McLeod'un susmasından yararlanan Hollingsworth hemen patladı. "Artık kes şu palavraları da, sen kendi halin ne olacak, onu bir düşün." Ellerini birbirine vurdu. "İçin geçmiş senin, anlıyor musun, için geçmiş... yaşlanmışsın."

Anlaşılan McLeod söylevini bitirmişti. Yüzündeki aydınlık yerini gerginliğe bıraktı. Bozuk bir sesle, "Galiba çok konuştum," diye mırıldandı.

Hollingsworth bu söze müthiş bozuldu. "Dalga mı geçiyorsun?" diye bağırdı. "Adamda sabır bırakmadın be! Hem anlattıkların da bir şey olsa bari. Yok şöyle olacakmış, yok böyle. Eğer 'hadi efendilik bizde kalsın' deyip susmasam..." gerisini getiremeden sözünü bağladı. "Hayatın boyunca bunca iş yapmışsın," dedi talimli bir sesle, "Hâlâ yorulmadın mı be?"

Ne var ki McLeod konuşmaya pek hevesli değildi. Hollingsworth'un sorusuna başını öne arkaya sallamakla karşılık verdi.

"Hâlâ yapacağım diye mi uğraşıyorsun?" diye sürdürdü Hollingsworth. "Büyük ihtilâl oyunları oynayacaksın ha? Senin için geçmiş be, sen kim, ihtilâl kim?" Sesi gittikçe yükseliyordu. "Moruğun birisin sen. Geçmişi düşünüp, aman ne güzeldi diye yalanıyorsun. İşte hepsi o kadar."

McLeod, genç adamın sözlerini bir heykelin kaskatı sessizliği içinde dinliyordu.

"Hadi, diyelim ki ihtilâle kadar yaşadın," diye de-

vam etti Hollingsworth, "Ve birtakım ihtilâlciler toplandılar, sen ne yapacaksın, ha? O zaman ne yapacağımı görürsün diye palavra sıkma, çünkü biz senin hayatını biliyoruz. Bir kere sen o ihtilâlcilerden hiç birini tanımıyorsun. Hiç biriyle en ufak bir bağlantın yok. Burada oturup bir şeyler çiziktirmişsin, ama yazdıklarını belki ilgilerini çeker diye adreslerine postaladığın kimselere kendini tanıtmaktan bile çekinmişsin." Hollingsworth öfkesini bağırarak gidermeye çalışıyordu. "Sen hâlâ kendini bir şey sanıp, aklınca benimle dalga geçiyorsun. Oysa hiç değilse ben seninle konuşmak tenezzülünde bulunuyorum. Ama senin o müthiş ihtilâlcilerin, günü gelir de bir şey yaparlarsa senin suratına bile bakmayacaklar. Yanlarına bile yaklaşamayacaksın... Çünkü bir kere mimlemişler seni. Bunu unutma."

McLeod elinin tersiyle ağzını kuruladı. "Zaten mimli olduğumu siz unutturmazsınız," diye zavallı bir sesle kendini savunmaya çalıştı. Lâmbadan yayılan ışık terli yüzünü aydınlatıyordu. "Öğrenmek istediğin başka bir şey kaldı mı?"

"O şeyi vermeni istiyorum," dedi Hollingsworth.

"Vereceğim, dedim ya."

"Evet, biliyorum. Ama olur da benimle yaptığın pazarlıktan caymışsındır diye düşünmüştüm..."

McLeod dalgın dalgın parmaklarına baktı. "Pazarlığı sen kendi adına mı, yoksa örgütün adına mı yürütüyorsun?" diye sordu.

"Bırak şimdi bu lâfları, bunlarla beni korkutamazsın," diye öfkeyle soludu Hollingsworth. "Şu sıra senin başında ben varım. Bütün örgütte benden daha iyi pazarlık yapabileceğin başka birini bulabilirim diye düşünüyorsan, aldanıyorsun derim. Senin için ideal adam benim... onun için o şeyi bana vereceksin."

McLeod içini çekti. "Teslim oluyorum."

Lannie ağlamaya başladı. "Ne yapıyorsun be adam," diyen sesini duydum ama, hangisine söylediğini anlayamadım.

"Seninle özel görüşmem gerekecek," dedi Hollingsworth. "Başbaşa konuşursak daha kolay anlaşırız, öyle değil mi?"

McLeod bezgin bir hareketle başını salladı. Sonra da, sanki onu bu duruma düşürenler bizmişiz gibi ters ters Lannie'yle bana baktı. "Lovett," dedi, "bizi yalnız bırakıver."

Direndim. "Dışarı çıkmak istemiyorum." Ve ekledim. "Ne olursa olsun, istediğini verme."

McLeod'un donuk bakışları gözlerimi buldu. "Başka çarem yok, Lovett," diye fısıldadı. "Hadi bizi yalnız bırak."

Lannie sızlanmayı kesmişti. Asık suratıyla usulca yerinden kalkıp kapıya doğru ilerledi.

Hollingsworth bana döndü. "Hadi sen de, hadi sallanma!" diye bağırdı.

McLeod'u onunla başbaşa bırakarak kapı dışarı edilişim böyle oldu. Holün alaca karanlığında bir süre durup Lannie'ye baktım. Sonra o kendi odasına ben de benimkine kapanmak üzere ayrıldık. Savaş bitmiş, kazançlar ve zararlar hesaplanmış, sıra anlaşma şartlarına gelmişti.

Utanç verici bir durumdu bu. Ve utanan ben oldum.

30

O geceyi nasıl geçirdim bilmiyorum. Bazen karanlıkta, bazen de —gecenin hain seslerinden korktuğum için olacak— başucumdaki lâmbanın ölgün aydınlığına sığınarak, sanki koskoca bir evde tek başına uyumaya bırakılmış bir çocuk gibi hüzün dolu korkular içinde, gözüme uyku girmeksizin ge-

çirmiş olmalıyım.

Gece bir ara odadan çıkıp aşağı kata inmişlerdi. Bunu, merdivenlerde yankılanan ayak seslerinden biliyorum. Sonra başka bir ses daha duymuştum. Ve dehşetli ürkmüştüm. Bir yerlerde —belki de evin dışında bir yerlerde— biri ağlıyordu. İç çekişlerini duyuyordum ve bu bir çocuk ağlaması diye düşünüyordum. Birileri kavga ediyorlar ve bir çocuk ağlıyor...

O yarı uykulu uyanıklığım içinde Lannie, McLeod ve Hollingsworth, gözlerimin önünde birtakım abartımlara uğrayarak kişiliklerini değiştiriyorlar, birbirlerine bağırıyorlar, yakınıyorlar ve suçlamalar yağdırıyorlardı. Sonra Lannie bir türküye başlıyor, Hollingsworth zevkten dörtköşe olmuş McLeod'u gözlüyor ve o, ağzında şeker varmışcasına dudaklarını emerek olabilecek en uzak sesiyle, "Kısmet bu Lovett, gerisi boş!" diye bana seslenıyordu.

Ve hepsinin peşinden, Monina'yı elinden tutmuş Guinevere geliyordu. Çocuk çığlık çığlığa bir şeyler haykırıyor, annesi ise, "Bak Lovett, ben genç bir kadınım," diye bana sokuluyordu. "İstesem önüme çıkan ilk erkeğe gel derim. Ama bir türlü şu veletten kurtulamıyorum ki. Öldürsem de yine peşimde."

Bu tür sancılı düşler içinde sabahı zor ettim. Nedendir bilinmez, evdekilerden bir Lannie'yi görebilmeyi arzuluyordum. Sanki bir şeyler olmuş da çok geç kalmışım korkusuyla alelacele giyindim. Merdivenleri bir solukta inerek kapısının önüne gelip durdum. Sonra ne olduysa oldu, ani bir kararla geri dönüp yine kendi odama çıktım. Yazı makinamı ve yazılmışlığı kadarıyla romanımı alıp evden ayrıldım.

Bir saat kadar sonra, makinayı bir tefeciye bırakmış, romanımı da bir zarfa koyup yeni bir ad altında gerçekte belki de varolmayan bir adrese postalamış olarak Lan-

nie'nin kapısı önüne gelmiştim. Nedense bunları yapmazsam Lannie'yle konuşamam kuşkusuna kapılmıştım.

Kapısı kilitli değildi ve dokunmamla birlikte sessizce açılıverdi. Karanlık odadan içeri süzüldüm ve birden dona kaldım. Her kimse, biri bu odada mutlaka korkunç bir delilik krizi geçirmişti.

Odanın perdeleri sıkı sıkı çekiliydi. Cılız ışıklı ampul açık unutulmuştu, ama soluk aydınlık bu kapkara odanın ancak belli bir kesimini aydınlatabiliyordu. Simsiyahtı oda... Simsiyah. Yer, halı, duvarlar ve her yan... siyahtı. Her yan siyaha bulanmıştı. Pis bir terebantin kokusu odanın boğucu ve ağır havasına karışmıştı.

Anlaşılan Lannie sözünde durarak fareciği öldürmüştü.

Korkunç bir öfkeyle boyayı her yana savurmuştu. Pencere camlarından kayan boya, yere damlamıştı. Akıl almaz bir boya banyosu yapmıştı oda. Boyadan nasiplenmiş olan her yer hâlâ ıslak ıslak, tıpkı cılk bir yara gibi parıldıyordu.

Sonra Lannie'yi gördüm. Divanda büzülmüş yatıyordu. Yüzü duvara dönüktü. İçeri girişimin farkında bile olmamıştı. Kapıya bir tekme vurup kapattım. Müthiş bir gürültü koptu. Lannie eroin komasından ayılan bir keş gibi yerinde hafifçe toparlanıp oturdu. Yine de iyice açılmamış olmalı kl, uzunca bir süre sıkıntıyla suratıma baktı.

"Ah, merhaba Mikey," diyebildi neden sonra. Sesi külçe gibiydi. Yüzünü ışıktan kaçırmak isteğiyle başını öte yana çevirdi.

Durumu hiç de iç açıcı değildi. "Ne oldu sana böyle?" diye sordum.

"Bir şey ml olmuş?" diye geçiştirmeye çalıştı.

Suratı berbat bir haldeydi. Bir yanağı morarmış ağzı ve dudakları şişmişti. Bana bakarken, 'gör işte, hiçbir

şeyim yok' dercesine çarpık bir gülüş takınmıştı. Yeniden, "Ne oldu?" diye sordum.

Lannie'nin anlamsız bakışları beni geçip gerilerde bir yerlere saplandı. Ayaklarının dibinde boş bir içki şişesi vardı. Bana göstermemek isteğiyle çaktırmadan divanın altına yuvarladı. Arkasından da yine o berbat sesiyle, "Sabah oldu mu?" diye sordu.

O ilk sersemlikten kurtulmuştu. Yine de yorgunluktan olduğu yere yığılıp kalacak haldeydi. Konuşmakta güçlük çekiyor, soluk alırken zorlanıyordu. Odayla birlikte, yüzünü gözünü de boyamıştı. Saçlarında bile yer yer donuk boya lekeleri parıldıyordu. "Bir saate kalmaz, uyurum," diye mırıldandı.

"Nasıl oldu da yaralandın?" diye üsteledim.

Omuz silkti. "Birkaç saat önce, belki de sabaha karşı o çıkıp gitti ve ben güneşi görmeye katlanamayacağımı düşündüm," dedi. Biraz duraladıktan sonra yeniden başladı. "Öyleyse içkisini de beraberinde getirmişti... Her ne halse dünkü gibi bir gecede ziyaretime gelmeyi akıl etmiş olması, kibarlığını gösterir. Hem, zaferinin sarhoşluğuyla odasında oturamayacak durumdaymış, öyle söyledi. Ben de kafamdaki tüm şüpheleri giderinceye kadar onu konuşturdum. Kafasız olduğu şuradan belli, büyük suçları ancak büyük adamların işleyebileceğine inanıyor. Sabaha kadar hem içtik hem konuştuk, ben onun bu büyük aptallığını yüzüne haykırdım. 'Sen o karıyı niçin seviyorsun, biliyor musun?' dedim ve niçin sevdiğini açıkladım. O da beni bu hale soktu. Hoşlanacağımı mı sandı nedir, dövdü işte. O gidince satın aldığım boyayı hatırladım. Önce pencereleri boyadım. Çünkü pencereler benden nefret ediyorlardı, biliyorum." Başını çevirip simsiyah pencerelere baktı. "Hâlâ orada di'mi? Benimki de aptallık işte." —gözlerini bana çevirdi— "Boyamakla yok edeceğimi sanmıştım ama aldanmışım.

Meğer pencerelerdeki nefret silinmezmiş, keşke boyamasaydım."

"Demek o dövdü seni, ha?"

"O ya da bir başkası, ne farkeder? Hem orada öyle aptal aptal dikileceğine geç bir yere otur. Başımı dik tutamayacak kadar yorgunum."

Birden öfkeye kapıldım. "Seni dövmek nasıl olurmuş, ben ona gösteririm," diye bağırdım.

Lannie sıkıntıyla başını salladı. "Delisin sen be, Lovett! Ben onun bana vurmasını hoş görüyorum, çünkü kendisine bir hayli borcum var. Üstelik dün gece elinde bir şişe içkiyle beni ziyarete gelenin sen olmasını isterdim, ama sen bu inceliği akıl edemedin." Boş bakışlarla bir-iki dakika duvarı süzdü, sonra bambaşka bir konuya atladı." Bu kadına tapıyorum" —eliyle çenesindeki bereye dokundu— "Onu öyle rengârenk görmüyor muyum aklım başımdan gidiyor. Kızıl saçlarına ve pespembe tenine dokunabilmek arzusuyla çevresinde dolanıyorum." Dudakları büküldü. "Ama bu herif onu bana bırakmıyor. Aslında benim olması gereken bir güzelliği zorla benim elimden alıyor. Ve beni aldatıyor. Aslında beni aldatacağını bilmiyor değildim ama aldatılmak yine de koyuyor. Çünkü o anasını bile aldatacak bir tip. Ama her şeye rağmen sonunda aldanan yine o olacak, bilmiyor." Çaresizce başını salladı. "Ben de onu bağımsız bir adam sanıyordum. Hiç değilse üstleri kadar saygılıdır diye düşünüyordum. Ve bana attığı bu son dayak sırasında... ah, istesem ben de ona karşılık verebilirdim ama adamın süratından iğrendim. Adam beni dövmekten korkuyordu. Bana indirdiği her şamardan sonra biraz daha cılızlaşıyordu. Tabii yine de benden daha güçlüydü... Sonra da gönlümü almaya kalkıştı, sözde içki de dayak da hoşa gitsin diye yapılırmış..."

Birden kapı açıldı ve içeri McLeod girdi. Dudakları

kasılmıştı, şaşkınlığını belli etmemeye çalışarak bir süre odayı inceledi.

Lannie aturduğu yerden kalkmadan öfkeyle bağırdı. "Ne var? Ne istiyarsun?"

McLead kibar bir sesle, "Seninle konuşmak istiyarum," dedi. Ters konuşarak Lannie'yi kızdırmaktan çekinir gibiydi. "Bir sıkıntın yok ya?" diye ekledi.

Lannie, her ne alursa alsun terslemeye kararlıydı ama, McLead a kadar yumuşak bir sesle konuşmuştu ki dayanamadı. "Teşekkür ederim, bir şeyim yok," diye zayıf bir sesle mırıldandı. Sanra da sanki karşısındakinin kendi hastalığına alan kesin inancını çürütmek istercesine bir hamlede yerinden fırlayıp ayağa kalktı. "Bir şeyim yak, iyiyim," diye gülümsedi. "Tıka basa karnımı dayurdum. Üstelik ceplerim para dalu. Adamın biri yanımdan geçerken bir miktar para verdi ve kaçıp caddelere dar attı kendini." Söylediklerini ispatlamaya zarunluymuş gibi, göğüs cebinden dürüm döküm bir para çıkarıp artaya uzattı.

"İyi be," diye bazuldum. "Heriften hem dayak yedin hem de para aldın ha?"

"Ondan mı aldım bakalım. Adamın biri dedim ben."

McLead bana dönerek, "Kes!" diye bağırdı.

"Ben..."

"Kes dedim," diye tekrarladı McLead. Öfkeden yüzü allak bullak almuştu, kemikli eliyle gömleğimin yakasına yapıştı. "Kes dedim sana. Ne yani, sana mı sarması gerekiyardu?" McLeod titremeler içindeydi. Az sanra yakamı tutan eli gevşedi, sırtını bana dönüp bir süre öyle kaldı. Omuzları çökmüş, bitik bir haldeydi.

"Hem dayak yedim, hem de verdiği parayı aldım, ne almuş yani?" dlye kendi kendine konuşur gibi mırıldandı Lannie. McLead dönüp kıza baktı. Lannie devam etti. "Çünkü para bir hiçtir. Ve a bana parayı verdikten

sonra gösterebildiği bu incelikten öylesine utandı ki, yanımdan kaçıp gitti."

McLeod başını salladı. "Hadi istersen biraz dinlen," dedi babacan bir sesle. "Uyandığın zaman her şey düzelmiş olacak, korkma."

Lannie sarsıldı. Sanki çocukluk yıllarından kalma bir cümleyi işitmiş gibiydi. Elini yaralı çenesine bastırdı. Ama parmağını değdirmesiyle birlikte duyduğu acıdan yüzü buruştu. Aceleyle elini çenesindeki sıyrıktan uzaklaştırdı.

Ne var ki bu duygulu hali pek kısa sürdü. McLeod'a dönerek, "Bana acımak sana mı kaldı?" diye bağırdı. "Bu durumumda bana acınmasına dayanamam."

"Ama içinden acınsın istiyorsun," dedi McLeod.

"Çevresindekilere acıması gereken biri varsa o da benim," diye ağlamaklı bir sesle haykırdı Lannie. Bacaklarının üstünde zor duruyordu. Bir an için kendini McLeod'un kollarının arasına atarak yığılıp kalacak sandım. Ama direnmeyi bildi. Elini alnına götürüp, "Ne diye geldin buraya?" diye fısıldadı.

McLeod bir şey söylemek istercesine ağzını açtı, ama her nedense konuşmaktan vazgeçerek dudaklarını sıkı sıkı kapattı. "Neden geldiğimi ben de bilmiyorum," diye mırıldandı.

"Niçin başkasına gitmiyorsun da bana geliyorsun?"

"Çünkü," dedi McLeod, "beni o değil, sen mahvettin."

Gariptir ama Lannie bu sözlere hiç aldırış etmedi. Ve kendisinden beklenmeyecek bir dobralıkla cevap yetiştirdi. "Ne yani yalan mı? Onlarla öyle uzun boylu bir beraberliğin olmadı."

"Doğru," dedi McLeod.

"Ah ben biliyordum," diye yakındı Lannie. "Ah, biliyordum, fakat yine de..." Nedense söylemekten çe-

kindi. Onun yerine, "Benim suçum neydi?" diye sordu. Ama sorusunun karşılığını beklemeden McLeod'a döndü. "Onu verdin," dedi. "Elindeki tek şeyi de verdin. Şimdi kalkıp bana niçin geliyorsun, ha?"

"Henüz vermedim," dedi McLeod yumuşak bir sesle. "Öyle hemen veremem, dedim. O da bana yarın sabaha kadar düşünme payı tanıdı."

"Ve şimdi ne yapacağını bilemiyorsun, öyle mi?"

"Alıp götürmesine içim elvermiyor," dedi McLeod sıkıntıyla. "Ama galiba yine de vermek zorunda kalacağım. Çünkü başka çarem yok."

"Hayır, ne olursa olsun, verme!" diye bağırdı Lannie. "Madem şimdiye kadar vermedin, bundan sonra hiç verme."

McLeod uzanıp kızın ellerine sarıldı. "Direneyim ama, niçin? Ha, niçin?" Bezgin bir hareketle ellerini geri çekti. "Bak yine de sana geldim," dedi. "Niçin geldiğimi bilmeden geldim. Kendime bir çözüm yolu arıyorum. Nasıl olursa olsun, yeter ki ne yapacağımı bileyim. Kararsızlıktan bezdim. Öyleyse senden ne istiyorum? Beni cesaretlendirmeni mi? Belki... Belki de değil. Dedim ya, şu anda ne istediğimi bile bilemeyecek haldeyim." Ensesinde müthiş bir ağrı hissetmişcesine elini boynuna götürdü. "Eğer daha başlangıçta sana anlatabilseydim. O zaman yemin ederim ki..."

"Boş yere yemin edip nefesini tüketme," diye çıkıştı titrek bir sesle Lannie. "Benim bir şey bildiğim yok." Ve birden ağlamaya başladı. Haksızlığa uğramış bir çocuğun gururlu duruşu içinde, başını ve vücudunu dik tutmaya çalışarak ağlıyordu. Gözlerinden süzülen yaşlar morartılı yanağından ve yaralı çenesinden süzülüp kucağına damlıyordu. Yeniden konuşmaya başladığında yüzü acıyla buruşmuştu. "Ah, yıllarca onların elinde tutsak kaldım, beyaz önlüklü adamlar bana yapmadıkla-

rını bırakmadılar, ama ben yine de onları sevdim. Çünkü insan istese de istemese de kendini mahvedeni sevmek zorunda kalıyor. Çünkü insan, sevgisini birine ya da birilerine vermeyi arzuluyor ve tam o sıra bir de çevresine bakıyor ki, karşısında kendisini mahvedenlerden başka kimse yok. Ve çaresiz onlara veriyor sevgisini. Sana gelince... Senin bana karşı ön yargıların vardı. Öncelikle benden nefret ediyordun, çünkü sana benden nefret etmen gerektiğini öğütlemişlerdi. Ama yine de ben seni ilk gördüğüm zaman, senin beni yorumlayışından daha başka türlü yorumlamıştım ve 'beni karşısına çıkardıkları şu adam belki bir zamanlar suçluymuş fakat şimdi kesinlikle değil' diyebilmek yürekliliğini gösterebilmiştim. Yine de bu duygumu açığa vurmamı benden isteyemezdin. Çünkü ben ister istemez o sarışın adamın yanında olmak zorundaydım. Onu bana vermişlerdi ve sen bizim birlik olduğumuzu biliyordun... Ben de sırf beni kurtaracak diye ona bağlanmıştım. Çünkü elimden tuttuğu gibi beni baba ocağının gaddar düzeninden kaçıracaktı. Bu yüzden beni bağışlamalısın."

Lannie ağlayarak dizleri üzerine çöktü. Sonra da kendini tutamayarak yüzüstü yere kapaklandı.

McLeod'la birlikte Lannie'yi yatağına taşıdık. Fakat daha yatağına koyar koymaz doğruldu. "Ne mi yapacaksın?" diye fısıldadı. "Söyleyeyim. Sakın verme onu." Birden yüzü değişti. "Bak, artık her şey bitti. Kimsenin kimseden bir gizlisi kalmadı. Ve ben her şeye rağmen sana yardım etmek isterdim ama yapamıyorum. Yapamıyorum... Çünkü senden nefret etmekten başka bir şey gelmiyor elimden!"

Konuşmak isteğiyle kendini o kadar zorlamıştı ki, daha fazla dayanamayıp sırtüstü yatağa düştü. Ama yine de bırakmadı. "Git!" diye haykırdı. "Git hadi, defol!"

McLeod kızın yanından ayrılıp gitmek için davrandı.

Lannie, "Dur biraz!" diye bağırdı. "Sence devrimciler beni de mimlemişler midir dersin?" Düşüncesinde yanılmış olmak ister gibi gözleri ışıldadı. "Biliyor musun, bir zamanlar ben adı saygıyla anılan bir devrimciydim. Benim için 'kültürlü ve yürekli' derlerdi. Ama şimdi yorgun düşmüş biriyim. Oysa bir dinlenebilsem, bütün o yeteneklerime yeniden kavuşabilirim, biliyorum... Kendimi toparlarım. İnan ki toparlarım. Hem bak, daha dün gece ne dedin? Devrimin tümüyle yok edildiğine inanmıyorum dedin. Ben de inanmıyorum. Ve onların arasına dönmek istiyorum. Yoksa beni aralarına almazlar mı dersin, ha? Söylesene almazlar mı, ha? Yoksa onlar da 'sen bize yaramazsın' mı derler? Ha, söylesene?..." Bağıra çağıra konuştuğunu yeni farketmişcesine sesini alçalttı. "Söyleme..." diye mırıldandı. "Hiçbir şey söyleme. Çık git. Git hadi, n'olur."

McLeod yüzündeki garlp ifadeyle eğilip kızın elini öptü. "Sonra görüşürüz, Lovett," dlye fısıldadı bana. "Ya da umarım, son bir görüşmemiz olsun." Ve çıkıp gitti.

McLeod'un odadan ayrılmasıyla birlikte Lannie canlandı. Yataktan kalkıp birkaç adım attı. "Gitti ha?" diye soludu, çenesindeki sıyrığı elledi. "Hadi sen de git artık," dedi. "Herkes gitsin." Bağırarak odanın içinde dolaşmaya başladı. Derken gece lâmbasına çarptı, derken gece lâmbasını tutabilmek için davrandı ve sonunda yeniden kafaüstü yere yuvarlandı. "Ah," diye inledi. Kalkmaya çabaladı. Uzanıp kolundan tuttum. Tiksinerek çekti kolunu. "Defol," dedi. "Beni yalnız bırak."

Bir yana çekilip, rüzgârın önüne kapılmış bir kâğıt gibi sürüne sürüne yatağa gidişini izledim. Lannie olağanüstü bir gayretle yatağa vardı. Büyük bir güçlükle uzandı. Ben de gidip ayakucuna çöktüm. Alnından ter damlacıkları süzülüyordu.

Saatlerce Lannie'nin acısını paylaşarak ayakucunda oturdum. Başı ateşler içindeydi, biliyorum, benimki de dehşetli zonkluyordu. Onun vücudu kırılıyordu, benimki de uyuşmaya başlamıştı. Onun düşleri karmakarışıktı, zaman zaman korkulu çığlıklar atıyordu, ben aynı çığlığı boğazımda hapsetmek gereğini duyuyordum. Dışarısının dayanılmaz sıcaklığı içeriyi cehenneme çevirmişti. Sıcaktan soluk alamaz olmuştum. Bir gayret uzanıp pencereyi araladım. Ama güneşin parlak aydınlığı Lannie'nin gözlerine vurunca müthiş bir çığlık kopardı; ben de aceleyle pencereyi kapatmak zorunda kaldım. Böylece geceyi ettim.

Ve Lannie gözlerini açtı. "Yorgunum," diye fısıldadı. "Ölesiye yorgunum." Yatağın içinde doğrulabilmeye çalıştı.

"Biraz daha dinlen," dedim yumuşak bir sesle.

"Dinlenemem," diye soludu. "Benim için dinlenmek diye bir şey kalmadı artık." Eliyle yüzünü sıvazladı. "Kötülüğü arayan prensesin acıklı öyküsünü bilir misin?" diye sordu kısık bir sesle. "Prensesin biri kötülüğü bulmayı kafasına koymuş. Aramış taramış ve çevresinde kötülükten daha kötü bir şey olmadığını hayretle görmüş." Gözlerini kaldırıp bir süre yüzüme bakındı. Sonra yorgun bakışlarını odanın karşı duvarlarına çevirdi. Nedense boyadığı siyah duvarları seyretmek, benim suratımı seyretmekten daha mutlu kıldı onu. "Ah, ama bugün öyle mi ya..." diye neşeli bir sesle konuştu. "Bir sürü teori var. Peygamber yaratmanın birçok yöntemleri bilinir oldu. Kimse prensesin kötülüğü öğrenmesine dek beklemiyor artık." Elini pijamasının cebine daldırıp tütünü yarı yarıya boşalmış bir sigara çıkardı. Yakmak için davrandım fakat geri çekildi. "Hayır," dedi. "Daha içmeyeceğim, çünkü bu son sigaram." Titrek elleriyle tuttuğu sigaradan biraz daha tütün boşaldı. "Oysa prensesin

kötülüklerle dolu olan o eski düzeni bozup, yerine yenisini kurması gerekirdi. Kendindeki güzellikleri her yanına dağıtarak, her suçun üstünde bir güzellik açmasını sağlayabilirdi." Sesi çatallaştı. "Ama prenses öyle mi yapmış ya... Kötülükleri alıp ters-yüz etmiş, o kadar. Başlarını gübreye daldırıp, köklerini açıkta bırakmış. Ve kökler durmadan gelişip serpilmiş, zavallı prenses de onların ağına düşüvermiş ve olduğu yerde tıpkı bir heykel gibi kalakalmış. Kökler kızcağızı böylesine sarıp sarmaladıktan sonra gözündeki bağı çözüp etrafına bakınmasına izin vermişler ve demişler ki: 'Bak güzel prenses, sen hiçbir şey yapamadın, onun için biz büyüyüp seni tutsak ettik. Artık sen bir prenses değil bizim gibi bir çamursun.' O anda gökyüzü kara bulutlarla donanmış ve korkunç bir fırtına başlamış. Zavallı prenses bu korkunç fırtınanın içinde birden kendini görmüş ve ağlamaya başlamış. Çünkü güzel prensesin yerinde şimdi tütünü yarı yarıya boşalmış bir sigara varmış..."

31 - Geceyarısına doğru bir düş görmüştüm. Belki de düş gördüğümü sanıyorum. Büyük bir salonda bir adam konuşuyor, biz de büyük bir **kalabalık halinde onu** dinliyorduk. Hepimiz ayaktaydık ve nedense gözlerimizi konuşmacıdan çok yere çevrik tutuyorduk. Yerler izmarit ezikleriyle dolmuştu. Arada bir konuşmacı susuyor, bizler de sanki belirli bir merkezden uyarı almışız gibi hep bir ağızdan bağırmaya ve coşkuyla alkışlamaya başlıyorduk. Sonra adam bilenmiş bir heyecanla konuşmasını sürdürüyor, bizler de sıramız gelince yeniden alkışlamak üzere susuyorduk.

"Bana satılmış damgasını vurmak isteyenlerin hepsi düşmanın aşağılık casuslarıdırlar. Sabotör ve vatan hainleridirler. Bakın işte huzurlarınızda tekrarlıyorum, ken-

di vatanını düşmana peşkeş çeken bütün satılmışlara lânet olsun. Bunların hepsi orospu çocuğudur. Bunları aramızda barındırmayalım. Bu alçakların yeri darağacıdır. Bana kalsa bunların hepsini ipe çekerim. Dinleyin arkadaşlar... Bu adamlar bana satılmış diye iftira ettiler, ben satılmış değilim. Asıl satılmış olan onlardır. Ölmüş anamın üstüne, Yüce Tanrı'nın huzurunda yemin ederim ki..."

Ve Yüce Tanrı'nın adını ettiği için hep birlikte bağırıp alkışlayarak sözünü kesiyorduk.

"Sizlere biraz daha fazla para kazandırmaya çalışmışsam suç mu işlemişim? Tanrı aşkına söyleyin suç mu işlemişim, ha? Arkadaşlar ben sizler için çalışıyorum. Ama savaş var. Şimdilik ücretleriniz biraz az olabilir, ama savaştan sonra düzelecek. Arkadaşlar, aramızdaki şu sağlam birlik ve beraberliği bozmayalım. Çünkü bizler birbirimizi yıpratırsak bu işten Kızıllar ve başıbozuklar kârlı çıkacaktır. Bizim baş düşmanımız onlardır. Birtakım asılsız iftiralarla bizleri birbirimize düşürmeye çalışanlar onlardır. Arkadaşlar, duyduğuma göre aranızdan bazıları bu casusların kışkırtmalarına kanıp devrim yapalım, diyorlarmış. Çıkartın aklınızdan böyle şeyleri. Bize devrim gerekli değil. Bize çok çalışmak gerekli. Ne kadar çok çalışırsak o kadar çok kazanırız, bunu aklınızdan çıkarmayın. Arkadaşlar, aramızdaki o bozguncular sizlere, silâh yönünden güçlenmenin bir kazanç olmadığını söylüyorlarmış. Ülkemizin silâhı hepimizin silâhı demektir. Biz ne kadar çok çalışırsak o kadar çok silâhımız olur, güçlü oluruz. Sorarım size, güçlü olmak kötü bir şey mi? Hayır,di'mi? Öyleyse hep birlikte dillerini kıçlarına sokalım bu bozguncuların, bir daha konuşamaz olsunlar."

Söylevinin burasında konuşmacı parmağıyla beni göstermişti. "Lovett, sen. Bozgunculardan biri de sensin

Lovett." Ve ben neye uğradığımı bilemeden kendimi savunmaya çalışıyordum. "Hayır. Sen işçileri aldatıyorsun. Dolandırıyorsun onları... Dolandırıyorsun." Ve daha cümlemi tamamlayamadan birileri kollarımı burarak, ite kaka salondan dışarı sürüklemişlerdi beni. Kapının önünde bekleşen üniformalı adamların kolları arasına bırakılmıştım.

Birden sanki dayandığım duvarlar üstüme yıkılıyormuş gibi, bir panik duygusuyla gözlerimi açtım. Yatağımdaydım ve başım zonkluyordu. Sıkı sıkı yapıştığım karyola demirlerini tutan ellerim ter içindeydi. Yatağın içinde hafifçe dönendim. Üstümdekileri çıkarmadan yatmışım...

Saat kimbilir kaçtı? Çalar saati bulmak için yerimden kalktım. Terim soğumaya başlamış olmalı ki hafif bir ürpertiyle odanın ortasına doğru yürüdüm. Aynı anda holden yankılanan sesleri duydum.

"Beni dinle McLeod."

Konuşan Hollingsworth'du. Kapıyı sessizce aralayıp hole bakındım. McLeod'un odasının önündeydiler. Yaşlı adam ayakta duramayacak kadar bitkin görünüyordu.

"Hâlâ kararını bekliyorum."

"Düşünmem gerektiğini söylemiştim."

Hollingsworth saatine bir göz attı. "Sana haber vermeye gelmiştim," dedi özür diler gibi. "En geç on beş dakikaya kadar aşağıya inmen ve şu işi bitirmemiz gerekiyor."

McLeod sıkıntıyla ellerini oğuşturdu. "Yarın sabaha kadar bekleyebileceğini söylemiştin," dedi.

"Özür dilerim ama bekleyemeyeceğim."

"Anlaşılan başın derde girdi," dedi McLeod.

Hollingsworth öfkeyle diklendi. "Başım derde girmedi. Sadece fikrimi değiştirdim o kadar."

McLeod sırıttı. "Seni geri çağırdılar, değil mi?"

"Kimse beni geri çağırmadı," diye homurdandı Hol-

lingsworth. "Bana kimse baskı yapamaz."

McLeod üsteledi. "Belki de senden şüphelenmeye başlamışlardır. Olamaz mı yani? Epeydir senden rapor bekliyorlar, seninse bir şey yazdığın yok."

Hollingsworth dudaklarını ısırdı. Sıkılı yumruklarıyla bir şeyler yapmak isteyip hiçbir şey yapamayacağını öğrenen bir çocuk gibi umutsuzluğa kapılmıştı. "Hayır," diye fısıldadı titrek bir sesle. "Beni dinleyin." Hollingsworth'un gözlerinde yaş mı vardı, yoksa ben mi öyle sanıyordum. "Herkes beni azarlıyor," dedi tıpkı on iki yaşında bir çocuk gibi.

McLeod insafa geldi. "Yaptığın işten sen de bıktın ya..."

"Artık onlarla çalışamam," diye boşandı Hollingsworth. "Bir insan bu kadar zora koşulmaz ki! Madem her şeyi onlar ayarlayacaklar, 'Biz neciliğiz?' Öyle değil mi? Bilmem anlatabiliyor muyum? Oh, elbette anlamışsındır... Çünkü insanları anlamakta ustasın sen, biliyorum." Kendini toparlaması gerektiğini düşünerek sesini kalınlaştırdı. "Gerçi benim de birtakım tecrübelerim olmuştur. Ama şimdi anlıyorum ki pek geçerli tecrübeler değilmiş onlar. Çünkü benim tecrübelerim senin karşında benim aleyhime döndü. Oysa bir yerde ikisi de aynı kapıya çıkabilirmiş, ama anlayamamışım." Hollingsworth artık kasılmayı bırakmışa benziyordu. "Geçen gün sert konuşmam için özür dilerim," diye sürdürdü. "Ama sana terslenmemin bir nedeni vardı. Sen beni adam yerine koymayıp, konuşmanı doğrudan doğruya Lovett için yapmıştın. Bu da bana fena halde dokunmuştu. Aslında sana gıpta etmiyorum desem yalan olur. Birbirimizle daha önce ve başka şartlar altında karşılaşabilseydik inan ki çok iyi iki dost olabilirdik." Elini uzatıp McLeod'un kolunu tuttu.

Hayrettir, McLeod yumuşamadı. "Özür dilerim," dedi dik dik. "Ama gururumu her şeyin üstünde tutarım. Bazı

yargılarımdan vazgeçmem."

Hollingsworth hemen toparlandı. "Ah, elbette. Hem önemli değil. Şu patırtı bittikten sonra daha salim kafayla konuşacağımızı umut ederim... Eh, şey, karın için endişe etme. Kendisine gayet iyi bakacağımdan kuşkun olmasın." Biraz durakladı. Gerisini söylesem mi söylemesem mi diye tereddüt etti, ama söylemeden de edemedi. "O şeyi bana vermeyi kabul etmene nasıl sevindim, bilemezsin. Yoksa seni içeri tıkmak zorunda kalacaktım. Ama bu harekete zorlanmış olmak beni kahredecekti. Neyse ki şimdi işler düzeldi. Böylece sen de kurtuldun sayılır." Zevkten bayılacak gibiydi, hafifçe öne eğildi. "Çok erkek adammışsın," diye fısıldadı. "Yürekli adamları severim ben. Ve bak yine söylüyorum — sen de beni seviyorsun fakat dışa vuramıyorsun, bunu da biliyorum."

McLeod'dan bir cevap alamayınca sözünü bağladı. "Kısacası şimdilik hoşçakalın... On beş dakika sonra görüşüyoruz, değil mi?"

"Anladık. Bir daha tekrarlama," dedi McLeod.

"Bir şey daha var," diye sürdürdü Hollingsworth. "Biliyorsun fazla vaktimiz yok. Onun için ben evden gider gitmez sen de tüymeye bak. Sallanırsan ne olacağı belli olmaz." McLeod'un elini sıkmak ister gibi bir hareket yaptı. Sonra da koşar adım merdivenlere yürüyüp gözden kayboldu.

McLeod da odasına girdi. Olduğum yerde Hollingsworth'un gittikçe uzaklaşan ayaksesleri kesilinceye dek bekledim. Sonra bir hamlede holü geçip McLeod'un odasına daldım. McLeod sorguya çekildiği koltuğa oturmuş, düşünüyordu.

Başını kaldırıp bana baktı. "Konuştuklarımızı duydun, değil mi?" diye sordu.

"Evet," dedim. McLeod, pantolonunun ütü çizgisiyle

oynadı. "Nihayet bir karar verebildim," dedi.

"Yani?"

"Yani... Vermiyorum."

Heyecanlanmıştım. Demek McLeod, küçük şeyi Hollingsworth'a kaptırmamaya karar vermişti. "Peki, şimdi ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordum.

"Birkaç dakikaya kadar aşağıya inip onu göreceğim."

"Daha sonra?... Şey yapsana..." diye başladım, fakat sözcükler boğazımda düğümlendi.

"Kaçsam mı?" diye gülümsedi. "Korkarım kaçabilecek kadar güçlü değilim artık. Hem zaten kapıyı da tutmuş durumda. Yani istesem de kaçamam." Biraz durup soluklandı. "Aşağıda karım ve çocuğumla birlikte beni bekliyor. Biliyor musun, bundan böyle ne karım ne de çocuğum var. Bitirilecek küçük bir iş kaldı, o kadar. Sonra onlar yollarına, ben yoluma."

"Guinevere ne diyor?"

McLeod bezgin bir tavırla omuz silkti. "Biliyor musun Lovett, ben bütün hayatım boyunca 'düşünceyi' sevmişim. Bu yüzden de evliliğimiz süresince karımın kendisini değil, 'insan karısını sevmelidir' düşüncesini sevmişim, şimdi anlıyorum. Çocuğumu da öyle. Bilmem ne demek istediğimi kavrayabiliyor musun? Yani artık benim için şu veya bu şekilde bir kurtuluş olanağı yok. Olanakların tümünü öldürdüm ben." Birden ürperdi. "Birinin dışında tabii."

"Biri mi? Ne?"

McLeod sırıttı. "Sen de çok meraklısın. Aramızda küçük bir anlaşmazlık var. Onu çözümledik mi o yoluna, ben yoluma."

Meraklı sanmasın diye konuyu değiştirdim. "Küçük şeyi vermemeye kararlısın, öyle mi?"

McLeod durakladı. "Vermeyeceğim. Ne olacak?"

"Öyleyse bana ver..." diye fısıldadım temkinli bir sesle.

Önerim onu iskemlesinden fırlattı. "Ciddi misin?"

Yüreğim fena halde çarpıyordu. Heyecandan boğazıma bir şeyler olmuştu. Kısık sesle, "İyice düşündüm," diyebildim. "Gerçi yürekli bir adam sayılmam ama sonuçlara razıyım. Hem nasıl olsa..." Sesim iyiden iyiye sönükleşmişti, biraz soluk aldım, sonra, "Hem nasıl olsa kendine gelecek hazırlayamamış bir adamım. Varsın ona bağlansın geleceğim. Ama uzun, ama kısa, farketmez," diye tamamladım.

McLeod kendini tutamayıp göğsüme bir yumruk attı. "Vay hergele Lovett, vay!" Güven dolu bir gülüşle yüzü aydınlandı. "Anlatacak çok şey var ama vaktimiz dar. Yine de öncelikle şunu bellemeni istiyorum. Romantik herifin tekisin sen. Romantik hergelenin tekisin yani... Ama bundan sakınmaya bak. Üstelik çok da safsın. Öğrenmen gereken daha pek çok şey var." Sinirli sinirli odanın içinde dolanmaya başladı. "Sana birtakım öğütler vermek isterdim fakat hiç vaktim kalmadı," diye sürdürdü. "Hem öğrenilmesi gereken şeyleri kendi başına öğrenmen çok daha yararlı olur."

Gösterdiğim yüreklilik McLeod'un çok hoşuna gitmişti. Dolaşmayı bırakıp yanıma gelerek sarıldı. "Senden kıvanç duyuyorum!" diye bağırdı. Kendisini can kulağıyla dinlememi istercesine, "Gel şuraya otur," diye kolumdan çekerek sorgu masasına oturttu. "Şurada bir iki dakikalık vaktimiz var," diye mırıldandı. Sesi çok dokunaklıydı. "Geçen gün anlatılabileceği kadarıyla her şeyi anlattım sana. Boş bir zaman bulur da, sana anlatılanları, ayrıntıları ve özellikleri derinlemesine bir düşünebilirsen iyi edersin."

Kendi de geçip masanın öbür ucuna oturmuştu. "Lenin'in Rahip Gapon'a söylediği bir cümle vardır," dedi

bir öğretmen havasıyla. "Bak Rahip efendi, okuyup öğrenmek için değilse bu kafayı niçin taşıyorsun? Sonra gider kelleniz... Anladın mı Lovett?"

Anladığımı belirttim.

"Öyleyse tamam. Hadi bana izin ver."

"Ben de aşağı geleceğim," dedim.

McLeod ayağa kalkmıştı. "Oh, yok yok. Olmaz. Bozma işte şimdi." Durup dururken sinirleniverdi. "Aşağı inersen ikimizin işi de bitik demektir. Bak aslanım," —gömleğimden yakaladı— "ben oldukça yaşlı bir adamım, fakat hiç kuşkun olmasın ki birtakım yolları da gençlerden daha iyi bilirim. Şu son birkaç gündür uyuyorum mu sanıyorsun?" —sıcak solukları yüzümü yalıyordu— "Belki de biz de birtakım dümenler hazırlamışızdır, öyle değil mi? Yapmayı düşündüğüm bazı şeyler var elbette. Ama sen yanımda olursan yatar." Gömleğimi tutan elleri çözüldü. "Onun için sen burada kal. Herhangi bir aksilik olursa hiç durma, hemen kirişi kır. Caddenin sonundaki çıkmaz sokağın köşesine git ve beni bekle. Aşağıda işim bittikten sonra ben de doğru oraya geleceğim."

"Doğru söyle... Şey, yani gelebilecek misin?"

McLeod ayakta sallanıyordu. "Yeter ki sen aşağı inip işimi bozma. Yani bırak ihtiyar kurt McLeod işini rahatlıkla görebilsin." Bunu dedikten sonra elime bir zarf sıkıştırdı. "Şimdi açma," diye uyardı. "Seni görmeseydim kapının altından atacaktım." Bir sigara yaktı. Sonra telâşsız ve rahat adımlarla arkasına bile bakmaksızın yürüdü, gitti.

Ve ben karanlık odada bir başıma kalakaldım. En ufak bir gürültü bile yapmaktan çekinerek ne kadar oturdum bilemiyorum. Birden odanın havasını boğucu ve çekilmez bulmaya başladım. Ya da belki oda o kadar kasvetli değildi de ben kendi odama sığınabilmek isteğiyle

birtakım bahaneler uyduruyordum. Çünkü heyecandan üşümeye başlamıştım. Burnum akıyordu. Ellerim buz kesmişti. Evi saran korkunç sessizlik sinirlerimi etkilemişti. Birtakım garip uğultular duyuyordum. Bir yerlerde —ama nerelerde? Belki de bu evde değil de bu eve çok yakın bir başka evde— açık unutulmuş bir musluktan tekdüze damlacıklar düşüyordu. Suyun sesini duyuyorum diye varsayışım müthiş bir sinir gerilimi içine itmişti beni. Hatta bir ara, sanki musluk tepemdeymiş de damlacıklar beynimi oyuyormuş gibi olmadık bir korkuya bile kapıldım.

Sonunda bu mağara gibi odada daha fazla oturamayacağıma karar verip dışarı çıktım. Tam kendi odama girmek üzereyken birinci kattan yankılanan Hollingsworth'un sıkıntılı sesini duydum. Hiç düşünmeden gerisin geri dönüp merdivenlere yürüdüm. Elimden geldiğince sessiz olmaya çalışarak bir kat indim. Biraz soluklandıktan sonra bir kat daha... Ve Lannie'nin kapısının önünde duraladım. Heyecandan yüreğim deli gibi çarpıyordu. Lannie, içerde o müthiş siyahlığın ortasında, yerde, ya da akıl edebilmişse divanda yatıyor olmalıydı. Siyah donuk damlacıklar tavandan sarkan solgun ışıklı ampule inat, gözlerini kamaştırıyor ve Lannie onlara bakarak kimbilir neler düşlüyordu? Kapının önünde birkaç dakika dikilip, bir kat daha inip inmemeyl düşündüm.

Bulunduğum yerden aşağı katın sahanlığını görebiliyordum. Holdeki masanın üstünde bir lâmba duruyor, ışığın etrafında da bir böcek döneniyordu. Diğer köşedeyse, birtakım kâğıtlar ve sahipleri belirsiz mektuplardan meydana gelmiş bir yığın vardı. Bir solukta aşağı inip mektupların yanına gittim.. Elime birkaç mektup alıp okuyormuş gibilerden bakınmaya başladım.

İçerdeydiler ve çok yavaş bir sesle konuşuyorlardı. Yine de ara sıra sesleri yükseliyor ama hemen yeniden fısıltı haline geliyordu. Biraz daha yaklaşıp kapının yanına

büzüldüm. Fısıltılar fısıltılara karışıyordu, fakat Guinevere'nin arada bir yükselen sesini diğerlerinden ayırd edebiliyordum. Bazen de Monina, tek çığlıkta tüm fısıltıları birden bastırıyor ve her ne oluyorsa oluyor, yine susmak zorunda kalıyordu. Bir ara uzun süreli bir sessizlik oldu. Ve Hollingsworth kendisinden şimdiye kadar hiç duymadığım dehşet dolu bir sesle konuşmaya başladı.

"Beni aldattın," dedi. "Beni aldattın."

"Ağla bebeğim, ağla," diye bir şarkıya başladı Monina.

Arkasından yeni bir sessizlik oldu. Soluk almaktan bile korkarak odayı dinliyordum ve hiçbir şey duyamıyordum. Bilinmez nasıl bir sezgiyle yine o düşsel musluktan damlayan su sesini duymaya başlamıştım.

"Beni aldattın!" diye bağıran Hollingsworth'un sesiyle kendime geldim. Hollingsworth çok kararlı bir sesle konuşuyordu. "Bunu sana ödeteceğim," dedi ve sustu. Biri susmasını mı işaretlemişti, yoksa bir şey mi olmuştu, anlayamadım. Uzayan suskunluğun öte yanındaydım ve heyecandan ter içinde kalmıştım. Derken bir hışırtı duydum. Çok tanıdık bir hışırtıydı. Biri tabanca çekti diye buldum ne olduğunu. Derken iki ayak sesi geldi. Ve tabanca patladı. Boğuk bir çığlık duydum.

Sonra... Ben de içerdeydim. Bir an, ama çok kısa bir an için, nedense her şeye boşverip kapıyı tek omuz darbesiyle aşabilmiş oluşuma sevinmiştim. Oysa McLeod yediği tek kurşunla ölmüş, karşımda yatıyordu. McLeod'un ölüsüne ne kadar bakabildim, bilmiyorum, birden enseme inen bir darbeyle sarsıldım. Döşeme büyük bir hızla yaklaşıp yüzüme çarptı.

Çevremdeki her şey kararıverdi. İçimden kusmak geliyordu ve kusamıyordum. Tıpkı başıboş bir saldaymışım gibi, yüzükoyun yere serilmiştim. Yumulu gözlerimin ardındaki karanlıkta birtakım gerçeküstü yaratıklar bir-

birlerlyle boğuşuyorlardı. Gerçi çok yakınımda bir yerde olmalıydılar, fakat nedense sesleri çok uzaklardan yankılanıyordu.

"Mahvoldum, mahvoldum!" diye bağırıyordu Guinevere. Hollingsworth da bir o yana bir bu yana koşturup duruyordu. "Araba hazır," diyordu. "Atlayıp kaçarız, korkma!"

Oysa Guinevere, ne arabayı ne de kaçmayı istiyordu. Kadın, hayrettir ama, "Beni burada bırak. Onun başında kalmak istiyorum," diye tutturmuştu. Ama Hollingsworth dinlemedi. "Kes zırıltıyı!" diye bağırdı. "Sallanacak vaktimiz yok." Ve kadını kapıya doğru sürükledi. Bir ara, "Enayilik işte. Ne ona yaradı ne de bize..." diyen sesini duydum.

Sonunda, "Al şu çocuğu da gidelim," dedi.

Yattığım yerden Monina'nın nasıl götürüldüğünü göremedim. Sadece, cırlak Monina daha ağzını bile açmaya davranamadan kendini bir kucakta bulmuş olmalı, diye yakıştırdım. Kapının dışına çıkmışlardı... Kadın ağlamaklı bir sesle ,"Ah, nasıl oldu, nasıl oldu?" diye tekrarlıyordu. Monina da annesinden geri kalmamış olmak için bir çığlık attı. "Ben babacığımı istiyorum."

Az önce yüzüme inen döşeme, şimdi beni geri geri itekleyerek kendinden uzaklaştırıyordu. Sırtüstü yere yuvarlandım.

Hollingsworth ve arabası gözden kaybolmuştu.

32

Kendime gelir gelmez ilk işim McLeod'un başucuna diz çökmek oldu. Uzun ince kollarına iki garip kıvrım yaptırarak yüzünde birleştirmişti. Belki de ölürken yüzünü gizlemek istemişti. Ama niçin? Bilemedim. Önüne geçemediğim bir istekle cansız parmaklarına dokundum. Yumuşacıktı parmakları. Başım

dönerek yanından uzaklaştım. Duvara dayanmamış olsam, mutlaka yere yuvarlanacaktım.

Sonra Lannie'yi gördüm. Sessizce içeri süzülüvermişti. Dağınık saçları gözlerine inmişti. Bir zamanlar 'pijamam' diye böbürlendiği pijaması, şimdi simsiyahtı. Islak boyanın ağırlığından olacak, Lannie'nin yas giysisi üzerinden sarkıyordu. Tedirgin adımlarla odanın ortasına doğru ilerledi. Ve McLeod'un yerde serili duran ölüsünü gördü. Kendinden beklenmeyecek kadar durgundu Lannie. Bir süre anlamsız bir şarkıyı mırıldanarak ölüyü seyretti. Sonra yürüyüp öte yanına geçti ve ancak o zaman gözgöze geldik.

"Seninle kardeşiz," diye yumuşak bir sesle fısıldadı. "Çünkü yüzüne kan bulaşmış." Tutmamı istercesine elini uzattı. "Ben seninim artık."

Duvarın dibinde elele tutuştuk. Dışardan otomobil sesleri yankılanıyordu. Önce bir fren sesi duyduk, korkulu bir ışıltı düştü odanın duvarlarına, dönenmeye başladı. Bunu ikinci otomobil izledi, ışıklar duvarda birbirine karışır oldu. Az geçmeden bir üçüncüsü daha geldi. Lannie'yi de peşimden sürükleyerek, yatak odasına geçip karanlık bir köşeye sığındım.

Yarım dakikaya kalmadan Guinevere'lerin demir sokak kapısı açılmış ve ülkenin güvenlik kuvvetleri eve dolmuşlardı. Gri fötr şapkalı atletik yapılı adamlardı. Üç kişiydiler ve bir örnek giyinmişlerdi.

Birden Lannie korkunç bir çığlık attı. Artık onu susturabilmenin imkânsız olduğunu düşünerek, geri çekilip karanlık bir köşeye sindim. Adamlar merakla birbirlerine baktılar. Derken Lannie bir çığlık daha koyverdi. Sonra kollarını açıp adamlara doğru koştu. "Geldiniz, geldiniz!" diye haykırdı. "Ben de sizleri bekliyordum." Işığa doğru uzattığı elinin bileğine yakın bir yerindeki sigara yanığı gözümü aldı.

"Tutun şunu..." dedi adamlardan biri.

Lannie apansız kendini adamların arasında buldu. "Bana işkence etseniz de sizlerden vazgeçemem, çünkü sizleri seviyorum," dedi. "Çünkü bana acı çektirirken sizler de acı çekiyorsunuz, biliyorum." Ama adamların güçlü kolları arasında dışarı sürüklenirken yüzüne bir korku yerleşti. "Ah!" diye birkaç kez içini çekti. İnce dudakları acıyla büküldü.

"Ah!" diye ağlamaklı bir sesle tekrarladı. "Ayaklarım çimenlere dolaştı ve düştüm ben. Kalksam mı yoksa düştüğüm yerde mi kalsam? Bilemiyorum..."

Son olarak dışarı çıkarılışını görebildim. Ön kapı ardına dek açılmıştı ve yeni görevliler giriyorlardı içeri. Arka tarafımdaki pencereyi açıp usulca dışarı süzüldüm.

Az sonra içerdeki görevliler cesedi bulacaklardı ve ben caddenin sonundaki çıkmaz sokağa varmış olacaktım.

33-

Zarftan McLeod'un vasiyeti çıktı:

Hayatımın sonunda ve de ilk kez olarak, her türlü bencillikten uzak ve çıkar gütmeksizin kendisiyle dostluk kurduğum Michael Lovett'e, sosyalist kültürümden arta neler kalmışsa, onları miras olarak bırakıyorum.

Ve aklına sonradan gelmişcesine bozuk bir yazıyla altına eklemişti:

Dilerim Anka Kuşu'nun yükselişini görünceye dek yaşasın.

Artık küçük şey bendeydi. Ne denli küçük olursa olsun yine de bir umuttu ve bana miras kalmıştı. Bense yaşıyordum ve insanların arasındaydım. Biri, olmazsa öbürü diyerek önüme gelen sokağa girip çıkacaktım. Ama tedirgin bir yaşantı olacakmış bu, varsın öyle olsun. Kabul etmiştim bir kez.

Şimdilik ordan oraya sürüklenerek yaşarken, zaman, tutulmaz bir hızla akıyor ve ben çalışıyorum. Ve araştırıyorum. Ve öğreniyorum. Ve gözümü kapının kilidinden ayırmıyorum.

Aynı zaman dilimi içinde, yanıbaşımda bir yerlerde koskoca ordular toplanıyor, durmadan güçleniyor bu ordular. Dünya dönüşlerini sürdürüyor ve kente gelen adam sıkıntıyla göğsünü oğuyor. İnsanoğlunun çalınan emeğinin üzerinden oluşan uzlaşmaz çelişkiden başlayan yürüyüşler, bitmek bilmeyen savaşlara doğru ilerliyor. Belki milyonlarca insan ölecek ama tükenmişliklerine en inandığım anlarda beni bekleyen yeni kardeşler bulabileceğim. Buna inanıyorum.

Ama şu anda fırtına henüz ucun ucun yaklaşıyor ve anlaşılan odur ki, tekne biraz daha yakın düşecek sahile. Onun için şimdilik kör köre yol gösteriyor ve bağırıp duruyor sağırlar, birbirlerini uyarabilmek için, sesleri yitinceye dek.

NORMAN MAILER/BARBARY SHORE (Barbarlık Kıyısı)



Fotograf/ Florence Gruen

HAVASS